

ŞUBAT
SLOVENYA

TUNUS

Genel BİLGİLER

Coğrafi Konum

Tunus, 162.155 km² yüzölçümüyle Kuzey Afrika'da yer alan bir ülkedir. Doğusu ve kuzeyinde Akdeniz, güneydoğusunda Libya, batı ve güney batısında Cezayir bulunmaktadır.

Kuzey bölgelerde ve kıyı boyu Akdeniz iklimi, iç kesimlerde ve güney bölgelerde yarı kurak çöl iklimi hakimdir. 1300 km'lik kıyı şeridine sahip olan Tunus'un kuzeyi ve güneyi arasında yer şekilleri açısından büyük farklılıklar bulunmaktadır. Kuzey ve batı bölgeleri arasında dağlık bir yapı göze çarparken, orta bölgelerde stepler, güneyde ise büyük çöller yer almaktadır.

Ülkede sıcaklık 11,4 (Aralık) ve 29,3 (Temmuz) arasında değişir. Kış boyunca sağanak yağış devam eder. Orta bölgelerde zeytin ağaçları, güneyde ise hurma ağaçları bulunmaktadır.

En önemli akarsuları, Oued Medjerda et Oued Méliane olup, güneyde yer alan Tozeur ülkenin en önemli gölüdür.

Siyasi ve İdari Yapı

Tunus'taki siyasi istikrarı, yeni bir anayasa hazırlanması ve yeni seçimlerin yapılması konularında, hükümet ile muhalefetin bir ortak yol bulmak için sürdürdükleri görüşmelerin sonucu belirleyecektir. Memnuniyetsizliğin ve kontrol edilemeyen huzursuzluğun, kamuda özellikle de gençler arasında tamamıyla yayılmadan önce uzlaşmanın sağlanması beklenmektedir.

Demokratik geçiş sürecinin tamamlanacağı ve yeni devrim riskinin azaldığı tahmin edilmektedir. İyimser tahminlere göre, ılımlı İslamcı Parti (Hizb al Nahda) koalisyonun lideri olacaktır. Geçici hükümetin, Mısır'daki Müslüman Kardeşler gibi sahip olduğu gücü tamamıyla kaybedebileceği düşünülmektedir.

Halkın, hem Nahda ve hem de muhalif siyasi partilere yönelik olarak eşit şekilde öfke duyması nedeniyle, partiler arasında uzlaşma sağlanması muhalif partilerin de çıkarına olacaktır. Bu nedenle, siyasi kazanç sağlamak için muhalefetin siyasi tıkanmayı uzatması ve devrimi teşvik etmesi pek mümkün görünmemektedir.

Tunus ordusunun küçük ve çoğu Arap devletlerinin aksine apolitik bir ordu olduğu göz önüne alındığında, Mısır'daki deneyimin aksine, ordunun ülke yönetimini devralması beklenmemektedir. Hükümetin önümüzdeki dönemde Tunus'un sosyal ve ekonomik zorluklarla mücadelesi daha az olmayacaktır. Özellikle, yeni hükümet laikler ve Salafiler (radikal İslamcılar) arasındaki gerginliği güç de olsa yatıştırmaya devam edecektir.

Bu arada, Cezayir ile sınır dağlık bölgesinde, İslamcı militanlarla mücadele için yapılan askeri hareketin arazi koşulları ve militanların gerilla taktikleri nedeniyle çok uzun süreceği tahmin edilmektedir. Turistik tatil köyleri gibi kalabalık yerleşim yerlerine ve ekonomik altyapıya yapılacak terörist saldırıların, özellikle laik partilerin seçimlerdeki performansının artmasına neden olabilir. Ekonomik durum düzelmez ise yeni hükümet de istikrarı korumak için mücadele edecektir. Kısa vadede istihdamda ve yaşam standardında gelişme beklenmemekte olup halkın memnuniyetsizliğinin devam edeceği tahmin edilmektedir. Önümüzdeki dönemde, siyasi istikrar ekonomik beklentilerin iyileşmesine bağlı olacaktır.

Alternatif bir senaryo ise; Siyasi istikrarı tamamen bozacak siyasi bir geçişin yaşanması, ekonomik koşulların daha da bozulması ve artan terörist saldırılar nedeniyle oluşacak memnuniyetsizlikten kaynaklanacak istikrarsızlıktır. Ancak, istikrarsızlık kitlesel kayıplara sebep olmadığı sürece ordunun hükümeti devirmesi beklenmemektedir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Tunus nüfusunun % 98,2'sini Araplar, % 1,2'sini genelde Tunus'un güney bölgesinde yaşayan Berberiler, kalanını ise Fransızlar ve İtalyanlar oluşturmaktadır. Tunus nüfusunun, % 98'i Müslüman (büyük çoğunluk Maliki Mezhebi), % 1'i Yahudi, % 1'i de Hıristiyanlar ve diğer dinlerdir.

Nüfusun % 80'inin orta sınıfta yer aldığı kabul edilen Tunus'ta, halkın % 4'ü asgari hayat standartlarının altında yaşamaktadır. Tunus nüfusunun % 64'ü kentlerde yaşamakta, ailelerin % 80'i mülkiyeti kendilerine ait konutlarda yaşamaktadırlar. Hane sayısının % 99,5'inde elektrik, % 97,8'inde su, % 97,1'inde TV ve % 85,2'inde mobil telefon bulunmaktadır. Tunus Sosyal Sigortalar Kurumunun üyelerine uzun vadeli ve düşük faizli otomobil kredisi sağlamanın etkisiyle, ülkedeki otomobil sayısında büyük artışlar görülmüş, 1994 yılında ailelerin % 15'i otomobil sahibi iken bu oran şimdi % 22,6 olmuştur.

Resmi rakamlara göre % 18,3 olan işsizlik, ülkenin kronikleşen temel ekonomik sorununu oluşturmaktadır. İş gücünün % 49'u hizmet, % 17,9'u tarım ve % 33,1'i sanayide istihdam edilmektedir.

Tunus Afrika'nın en iyi kalifiye iş gücüne sahip ülkesidir. Tunus'ta 10.000 civarında çeşitli dallarda mühendis bulunmaktadır Tunus'ta iş başvurularının % 53'ü, üniversite mezunları veya profesyonel yetişmiş iş gücüne sahip kişilerce yapılmaktadır. Tunus'ta 2000 kişiye bir bilim adamı düşmektedir. Tunus'ta yeterli sayıda mühendis ve kalifiye eleman bulunmakta, elemanın tecrübesine ve niteliklerine bağlı olarak ücretleri değişmektedir.

Tunus'ta yabancı dil olarak Fransızca kullanılmakta ve çok yaygın olarak konuşulmaktadır. İngilizce bilen kişi sayısı çok sınırlı olmakla birlikte, özellikle Türkiye'de çeşitli üniversitelerde eğitim görmüş eleman bulmak mümkündür. Vasıfsız iş gücü temininde bir sorun bulunmamaktadır.

Aylık ücret, ilgili kanuna göre belirlenen asgari ücrete uygun olmak şartıyla, toplu sözleşmeler veya işçi-işveren arasında yapılacak sözleşmeyle serbestçe belirlenmektedir.

Asgari ücretler, aylık 40 saat üzerinden 246 TD ve 48 saat üzerinden 286 TD dir.

Ülkede eğitime özel bir önem verilmektedir. Burada amaçlanan, belirlenen ekonomik ve toplumsal kalkınma hedefleri doğrultusunda ülkedeki yetişmiş, eğitilmiş nüfusun oranının yükseltilmesidir.

Okula giden kız ve erkek çocukların sayısı hemen hemen eşit düzeydedir. Devletin eğitim-öğretim harcamaları toplam GSYİH'nin % 5'ini oluşturmaktadır.

13 üniversite bulunan ülkede yüksek öğrenim gören öğrenci sayısı 336 bin'dir. Üniversitede okuyan kız öğrencilerinin oranı %59,5'tur.

Yüksek öğretim kurumlarında her bir öğretim görevlisine 17,4 öğrenci düşmektedir. Genel bütçe içerisinde yüksek öğretime ayrılan pay % 6,1 düzeyindedir.

Tunus Sosyal Sigorta Sistemi hemen hemen bütün ücretli ve hak sahiplerine mesleki ve sosyal kategorilerine bakmaksızın hizmet vermektedir. Sosyal sigorta işveren payı % 18, sosyal sigorta işçi katkı payı ise %8,47 olup, toplam % 26,47 'dir.

Genel EKONOMİK DURUM

Tunus ekonomisinin genel yapısı incelendiğinde, ülkenin bağımsızlığını kazandığı 1956 yılından 1970'li yıllara kadar devletin ekonomik yaşama önemli ölçüde müdahale ettiği görülmektedir. Sömürge döneminin bir sonucu olarak yabancıların elinde bulunan geniş araziler 1964 yılında kamulaştırılarak köylülere dağıtılmış, aynı dönemde köylüleri tarım kooperatiflerinde örgütlemeye yönelik girişimlerde bulunulmuş, ancak sözkonusu girişimlerden kırsal kesimdeki yaygın muhalefet ve kredi veren devletlerin baskısı sonucunda vazgeçilmiştir. Tunus'ta 1972 yılından itibaren özel sektör yatırımlarının teşvik edilmesi amacıyla bazı önlemler yürürlüğe konmasına rağmen, gerçek anlamda serbest piyasa ekonomisine ancak 1987 yılında adım atılabilmektedir.

Tunus ekonomisi, turizm başta olmak üzere, hizmet sektörü, tarım, tekstil ve konfeksiyon, hafif sanayiler ile petrol ve fosfat üretimine dayanan gelişme yolunda bir ekonomidir. Kalkınmaya dönük yatırımlarda gerek Batılı devletlerin (1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren Avrupa Birliği), gerek uluslararası kuruluşların sağladığı mali destek önemli yer tutmaktadır.

Tunus ekonomisinin dünya genelinde meydana gelen çeşitli ekonomik çalkantılara rağmen nispeten olumlu görüntü sergilemeye devam etmektedir. Tunus Hükümeti, ekonomiye ilişkin müdahalelerini sosyal istikrar, ücretler ve istihdam üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirecek şekilde uygulamaya büyük gayret sarf etmektedir. Dünya geneline göre global krizden en az etkilenen ülke olmuştur.

Gıda ürünleri ithalatta önemli bir yer tutmakla birlikte ülke, başta zeytinyağı olmak üzere önemli bir tarım ürünleri ihracatçısıdır. Dünya fosfat üretiminde ilk sıraları alan Tunus, fosfatı işleyerek fosforik asit ve gübreye dönüştürmektedir. Ülkede petrol ve gaz üretilmektedir. İmalat sektöründe ise, tekstil ve deri ürünleri en önemli ihraç kalemlerini oluşturmaktadır.

Üretimde ve ihracatta fosfat ve petrol eski önemini yitirmiştir. Diğer taraftan tekstil, gıda işleme, elektrikli ürünler önem kazanmıştır.

Tunus hükümeti, tekstil, makine ve elektrikli ürünler, otomotiv parçaları, eczacılık ürünleri, ayakkabı ve deri, gıda ve bilişim teknolojilerine yapılacak yatırımlar açısından rekabet avantajına sahip olduklarını duyurmuştur.

Tunus iç pazarının küçük olduğu düşünüldüğünde Tunus'un AB, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki daha büyük pazarlara giriş imkanını da yatırımcılara sunduğu görülmektedir. AB ile arasındaki Ortaklık Anlaşması, Avrupa pazarına girişte sanayi ürünlerinde gümrüksüz giriş imkanı sağlamaktadır.

İstihdam, bölgesel kalkınma, güvenlik ve istikrar, adalet olmak üzere dört temel başlık altında oluşturulan Hükümetin Eylem Planı Ulusal Kurucu Meclisine sunulmuştur. Eylem Planında, demokratik reformların gerçekleştirilmesi kapsamında, bağımsız bir yüksek seçim kurulunun, bağımsız bir görsel ve işitsel bilgi yüksek kurulunun kurulması, yolsuzluklarla mücadele için özel bir hukuki teşkilatın, sosyal paktın oluşturulması için ulusal bir konseyin ve temel reformlarla ilgili ulusal bir diyalog platformunun oluşturulması çalışmalarına yer verilmiştir. Eylem Planında sektörlere göre alınacak tedbirler ve reformlarla ilgili başlıklar aşağıda sunulmaktadır.

- Siyasi hayatı ve demokratik reformları geliştirmek,
- Genel boyutta başta olmak üzere tüm boyutlarda güvenlik duygusunu pekiştirmek,
- Merkeze yakın bir sosyal yapı, ılımlı bir dini model ve çok kültürlü bir ortam,
- Hesap sorabildiği gibi barıştırmayı sağlayabilen bir adalet sistemi,
- İyi ve etkili bir yönetim,
- Yoksullukla mücadele,
- İşsizliğin düşürülmesi ve işe alım mekanizmalarının geliştirilmesi,
- Ekonomiyi ve yatırım ortamını geliştirmek, genel dengeleri korumak,
- Sosyal yaşam koşullarının iyileştirilmesi için herkese yönelik çok boyutlu ve global kalkınma,
- Sağlıklı bir çevrenin niteliklerini birleştirmek ve doğal felaketleri öngörebilmek
- Dengeli bir bölgesel kalkınma
- Dış siyaset

Tarım ve balıkçılık sektörünün GSYİH'daki payı % 9'a yükselmiştir. İhracat gelirlerinin ise özellikle gıda işleme alanında yaklaşık %10'u bu sektörden elde edilmektedir. Bu sektör toplam işgücünün yaklaşık %16'sını istihdam etmektedir. Yerli üreticileri korumak için AB dışı ülkelerden gelen ürünlere hükümet belirgin ticari engeller uygulamaktadır. Özellikle sermaye malı olmayan ithalata tarife dışı engeller uygulanmaktadır.

Tunus, Genel Preferanslar Sistemi çerçevesinde mamul mallarda, tarımsal ürünlerde ve el sanatları ürünlerinde; ABD, Kanada, İsviçre, Avustralya ve Japonya'nın tercihli tarifelerinden yararlanmaktadır. Ayrıca Mısır, Fas, Ürdün ile tarife engellerini kademeli olarak tümüyle indirmeye yönelik Serbest Ticaret Anlaşmaları bulunmaktadır. 1998 yılında Davos'taki Dünya Ekonomik Forumu'nda yayınlanan Rekabet Raporu'nda Tunus

Kuzey Afrika'daki ikinci güçlü ülke olarak değerlendirilmiştir.

2018 yılına kadar Tunus'un GSYİH'ndeki artışın yılda %4'ün üzerinde olacağı tahmin edilmektedir. Bu dönemde, sanayi üretiminin yılda ortalama %4,2 oranında büyümesi ve tarım üretiminin ise %2,6 oranında büyümesi beklenmektedir. Aynı dönemde enflasyonun yılda ortalama %4,6 oranında artacağı tahmin edilmektedir.

unus'un dış ticaretine baktığımızda, 2014 yılında ihracatın 16 milyar \$, ithalatın ise 23,6 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Yıllar itibarıyla giderek artan bir şekilde dış ticaret açığı veren Tunus, 2006 yılında 2,9 milyar \$ dış ticaret açığı verirken, 2015 yılında bu açık 3,8 milyar \$ düzeyindedir.

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon ABD Doları)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2003	8026	10951	18.977	-2.925
2004	9684	12736	22.420	-3.052
2005	10493	13174	23.667	-2.681
2006	11694	15007	26.701	-3.313
2007	15165	19099	34.264	-3.934
2008	19319	24638	43.957	-5.319
2009	14445	19096	33.541	-4.651
2010	16426	22215	38.641	-5.789
2011	17846	23952	41.798	-6.106
2012	17007	24470	41.477	-7.463
2013	17.060	24.266	41.326	-7.206
2014	16.768	24.814	41.582	-8.046
2015*	12.930	16.786	29.716	-3.856

(*) Yansıtılmış veriler (Ülkenin ticaret yaptığı ülkelerden alınan veriler) 15.06.2016 tarihli veri

Kaynak : ITC_Trademap

İhracatında Başlıca Ürünler

Tunus'un ihracat yapısı ise ülkenin aynı zamanda üretim yapısını da yansıtmaktadır. İhracatta, kablo, zeytinyağı, hazır giyim, ham petrol, elektrik tesisat malzemeleri, taşıt araçları aksam ve parçaları, TV alıcıları, ayakkabı, spor giyim, hava taşıtlarının aksam ve parçaları, elektrik panoları değer bazında önemli bir yer tutmaktadır.

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 ABD Doları)

GTİP ÜRÜNLER	2013	2014	2015*
TOPLAM İHRACAT	17.060.465	16.768.213	12.930.298
8544 İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1.678.210	1.822.885	1.659.487
1509 Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	504.593	276.958	900.306
6203 Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	676.223	611.854	806.077
2709 Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	1.748.136	1.439.944	551.269
6204 Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	267.094	291.583	548.898

8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	440.605	460.343	485.651
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	282.811	333.513	349.004
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	487.027	423.207	329.923
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	283.013	288.930	317.362
6211	Spor, kayak ve yüzme kıyafetleri; diğer giyim eşyası	634.277	644.213	225.879
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	325.604	391.328	219.959
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	316.411	313.560	200.888
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	38.516	74.010	198.389
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	169.544	187.028	187.990
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	145.741	150.537	175.570
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	802.864	738.809	171.918
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	181.327	162.562	169.213
804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	234.777	232.587	166.554
3926	Plastikten diğer eşya	192.075	208.743	140.096
2809	Difosfor pentaoksit, fosforik asit ve polifosforik asitler	236.960	257.134	126.362
6212	Sütyen, korse, korse kemer, pantolon askısı, çorap bağı, jartiyer vb. Eşya ve bunlar için parçalar	76.959	80.168	124.715
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dizlik vb ve bunların aksamı	144.955	139.629	115.025
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	111.000	111.433	113.709
6205	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler	52.699	60.305	113.498
6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	34.538	36.028	108.972
9028	Gaz, sıvı ve elektrik sayaçları (bunların kalibre cihazları dahil)	80.215	110.732	105.281
3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	378.448	268.719	99.265
6307	Diğer hazır eşya (elbise patronları dahil)	116.438	128.513	97.765
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	6.077	5.222	97.243
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	128.278	134.034	97.016
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	124.363	125.566	96.405
4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	59.538	66.223	90.333
6206	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler ve gömlek-bluzlar	37.715	37.379	89.839
8538	Esas itibariyle 85.35, 85.36 veya 85.37 pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam ve	145.793	151.231	89.750

8421	parçalar Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	90.460	96.172	85.526
9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	45.812	48.130	85.217
2835	Fosfinatlar, fosfonatlar, fosfatlar ve polifosfatlar	153.289	163.512	83.358
8531	Elektrikli ses veya görüntülü işaret cihazları (ziller, sirenler, gösterge tabloları, hırsızlık veya yangın alarmları)	149.966	156.522	77.043
6112	Spor, kayak ve yüzme kıyafetleri (örme)	62.441	52.478	76.269
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	12.801	11.505	70.573

(*) Yansıtılmış veriler (Ülkenin ticaret yaptığı ülkelerden alınan veriler) 15.06.2016 tarihli veri

Kaynak : ITC_Trademap

İthalatında Başlıca Ürünler

Tunus'un ithalatında tüketim mallarının payı yaklaşık % 30 gibi yüksek bir oran tutmakta olup, bu durum endüstri açısından ülkenin kendine yeterli olmadığını göstergesidir. Hammadde ve yarı mamuller ithalatı, başta pamuk ve kumaş olmak üzere, tekstil hammaddeleri, endüstri alet ve makineleri, mineral yakıtlar gibi enerji hammaddeleri, oto yan sanayi, plastik maddeleri ve türevleri, hububat ve demir çelik gibi hammaddelerden oluşmaktadır.

Tunus'a tekstil hammaddesi (iplik ve kumaş) ve tekstil makineleri, hububat (Tunus'un açığı bulunmaktadır), tütün ve mamulleri, çeşitli demir-çelik ürünleri, metal eşya, otomotiv yan sanayi ürünleri, büro makineleri ve haberleşme cihazları, elektriksiz makineler, ulaşım araçları, elektrikli makineler ve cihazlar ile inşaat malzemelerinin Tunus'a ihraç edilebilecek potansiyel ürünler olduğu düşünülmektedir.

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 ABD Doları)

GTİP ÜRÜNLER	2013	2014	2015*
TOPLAM İTHALAT	24.266.395	24.814.101	16.786.826
8703 Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	820.031	811.226	602.070
8536 Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	404.054	437.455	437.025
1001 Buğday ve mahlut	508.878	536.320	399.366
8544 İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	366.513	368.895	357.068
8542 Elektronik entegre devreler	280.638	259.427	325.885
3004 Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	297.989	277.821	308.964
8802 Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	146.197	99.427	281.276
8517 Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	245.432	249.643	276.280
8708 Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	251.888	267.914	263.911

8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	441.815	497.854	228.360
3926	Plastikten diğer eşya	219.591	224.386	210.110
7407	Bakır çubuklar ve profiller	13.721	14.761	207.478
	Esas itibariyle 85.35, 85.36 veya 85.37			
8538	pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam ve parçalar	358.091	383.359	195.121
5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. 1 geçenler)	376.555	399.788	180.987
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	186.485	191.500	175.928
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	1.312.014	1.647.040	175.725
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	227.318	220.511	170.298
4107	Sığır (buffalo dahil) ve atların dabalıanmış ve ileri derecede hazırlanmış post ve deri ve köselesi	99.370	118.512	160.451
1201	Soya fasulyesi	286.887	243.832	160.354
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	178.817	192.056	151.618
6006	Diğer örme mensucat	54.086	51.619	146.209
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	209.087	243.845	134.387
5407	Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat	91.929	103.940	118.985
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	216.464	276.870	118.830
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	96.680	117.148	114.844
7408	Bakır teller	338.573	320.622	109.729
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dizlik vb ve bunların aksamı	126.188	129.204	105.512
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialliesterler, vb. (ilk şekilde)	129.585	136.193	105.276
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	173.900	179.941	97.150
8479	kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	137.632	158.920	95.562
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	42.182	48.803	94.161
1507	Soya yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	129.699	112.448	93.420
2713	Petrol koku, petrol bitümeni ve petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları	123.696	146.443	91.702
1003	Arpa	241.301	109.337	90.614
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	84.061	75.325	90.528
6217	Giyim eşyasının diğer hazır aksesuarı; giyim eşyasının veya giyim eşyası aksesuarının parçaları	223.058	238.062	89.311
6004	Diğer örme mensucat (en>30cm, elastomerik/kauçuk iplik=>%5)	59.958	59.751	84.505
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	113.222	112.912	81.650

4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	121.737	151.198	77.780
8533	Elektrik rezistansları (reostalar ve potansiyometreler dahil) (ısıtıcı rezistanslar hariç)	13.531	13.880	76.304

(*) Yansıtılmış veriler (Ülkenin ticaret yaptığı ülkelerden alınan veriler) 15.06.2016 tarihli veri

Kaynak : ITC_Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Tunus, dış ticaretinin ağırlıklı bölümünü AB ülkeleriyle gerçekleştirmektedir. En yoğun ticari ve ekonomik ilişkilere sahip olduğu AB ülkeleri Fransa, İtalya ve Almanya'dır. 1 Ocak 2008 tarihinden itibaren Tunus ile AB arasında serbest ticaret alanı oluşturulmuştur. Tarifelerin indirimi sanayi sektörüne yöneliktir, tarım ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamamaktadır.

Buna ilave olarak, "İlerletilmiş Serbest Ticaret Bölgesi" kapsamında hizmet ve tarım sektöründe de müzakereler 2008 yılı Mart ayında başlamıştır. Tunus, 11 Kasım 2008 tarihinde gerçekleştirilen Tunus-AB Ortaklık Konseyi toplantısı sırasında imtiyazlı ortaklık statüsü talebinde bulunmuştur. Söz konusu imtiyazlı ortaklığın genel çerçevesinin ve amaçlarının belirlenmesini teminen bir ad-hoc komite kurulmasına karar verilmiştir. Bu çerçevede, Avrupa Komşuluk Politikası (ENP) kapsamında Tunus'a söz konusu statünün verilmesi amacıyla bir yol haritasının belirlenmesine yönelik 2008 yılında başlayan görüşmeler devam etmektedir.

Tunus'un Serbest Ticaret Anlaşması olduğu ülkeler; Türkiye, AB, EFTA, Libya, Agadir (Mısır, Fas ve Ürdün), Moritanya'dır.

Tunus'un dış ticaretinde ilk üç sırayı, Fransa, İtalya, ve Almanya almaktadır. Tunus'un dış ekonomik ilişkilerinde AB önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda Tunus Arap dünyasında AB ile Ortaklık Anlaşması imzalayan ilk ülke olma özelliğine sahiptir. Tunus, dış ticaretinin ağırlıklı bölümünü AB ülkeleri ile gerçekleştirilmekte olup, en yoğun ticari ve ekonomik ilişkilere sahip olduğu başlıca AB ülkeleri Fransa, İtalya ve Almanya'dır.

2014 yılında Tunus'un ihracatı içerisinde 12'nci sırada yer alan Türkiye'nin payı % 1,3 olmuştur. Aynı yıl Tunus'un ithalatında Türkiye 7'inci sırada yer almakta olup pazar payı % 3,3'dür.

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (1.000 ABD Doları)

		2013	2014	2015*
	TOPLAM İHRACAT	17.060.465	16.768.213	12.930.298
1	Fransa	4.817.101	5.135.517	4.223.744
2	İtalya	3.051.498	2.927.019	2.551.473
3	Almanya	1.986.498	2.155.214	1.825.004
4	İspanya	743.189	538.372	675.076
5	ABD	771.705	537.724	560.972
6	Belçika	407.918	397.088	312.490
7	Avusturya	162.999	186.103	258.327
8	İngiltere	623.116	491.057	221.141
9	Hollanda	426.673	373.093	197.917
10	Çin	176.729	210.367	184.519
11	İsviçre	160.386	166.648	148.863
12	Türkiye	289.268	196.697	144.078
13	Çek Cum.	116.134	145.624	143.186
14	Japonya	131.121	149.076	127.056

15 Hindistan	116.960	184.230	115.002
--------------	---------	---------	---------

(*) Yansıtılmış veriler (Ülkenin ticaret yaptığı ülkelerden alınan veriler) 15.06.2016 tarihli veri
Kaynak : ITC_Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (1000 ABD Doları)

	2013	2014	2015*
TOPLAM İTHALAT	24.266.395	24.814.101	16.786.826
1 Fransa	4.918.304	4.458.445	3.986.315
2 İtalya	4.293.105	4.368.467	3.361.748
3 Almanya	1.769.081	1.764.659	1.536.503
4 Çin	1.263.159	1.235.774	1.240.208
5 Türkiye	892.157	915.092	820.028
6 İspanya	1.202.338	1.210.292	814.741
7 ABD	870.178	831.402	559.747
8 Belçika	491.583	437.724	354.972
9 Brezilya	290.601	237.551	302.969
10 Hollanda	345.195	337.201	290.761
11 Rusya	224.371	400.848	268.206
12 S. Arabistan	258.188	270.861	248.022
13 Hindistan	306.441	268.313	213.840
14 İngiltere	250.757	264.251	213.071
15 İsviçre	230.637	274.946	201.566

(*) Yansıtılmış veriler (Ülkenin ticaret yaptığı ülkelerden alınan veriler) 15.06.2016 tarihli veri

Kaynak : ITC_Trademap

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

World Investment Report verilere göre, Tunus'a yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımı 31,3 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Tunus Yabancı Sermaye Ajansı (FIPA)'nın verilerine göre, Tunus'ta 3.135 yabancı firma faaliyet göstermektedir.

Tunus'taki yabancı yatırımın sektörel dağılımına baktığımızda sırasıyla, tekstil-hazır giyim, hizmet sektörü, mekanik, metal, metalurji, elektrik-elektronik, tarım ve gıda sektörleri başta gelmektedir.

Tunus'ta iç piyasaya dönük ticari faaliyetlerde bulunmak üzere yatırım gerçekleştirmek isteyen yabancı bir firma, Tunuslu bir firma ile yapacağı ortaklıktan en fazla %49 oranında hisse alabilmektedir. Söz konusu oranlar imalat, sanayi ve turizm sektöründe %100 oranına çıkabilmekte; tarım ve balıkçılık alanında ise en fazla %66 olarak belirlenmektedir.

Afrika'nın en iyi kalifiye iş gücüne sahip ülkesi olan Tunus'ta mühendis çalıştırma maliyeti aylık 1.000–1.200 ABD Doları'dır. Vasıflı işçi maliyeti ortalama 1,50 dolar/saat'tir.

Yatırımlarda Öncelikli Alanlar

Bilgi işlem ve haberleşme:

Haberleşme teknolojileri Tunus'ta ilk sıralarda yer alan bir sektördür. Halihazırda GSYİH'ya katkısı %13,5'dir. Bilgi işleme, yazılım, sistem kurulumu ve danışmanlık gibi konularda yatırım imkanları mevcuttur.

Elektrik-elektronik:

Özellikle son 6 yılda çok dinamik bir sektördür. Sektörün büyüme oranı yıllık % 15'dir. Tunus'da yetişmiş eleman ve mühendis bulmak oldukça kolaydır. Bu ve bunun gibi mühendis istihdam edilen diğer sektörlerde mühendis çalıştırma maliyeti aylık 1.000–1.200 ABD Doları'dır.

Mekanik:

Tunus'un özellikle Avrupa'ya yakınlığı, üretim maliyetinin düşüklüğü, AB ile gerçekleştirilen serbest ticaret alanı, ayrıca diğer Arap ülkeleriyle yapmış olduğu serbest ticaret anlaşmaları, kira ve eleman maliyetlerinin düşüklüğü ülkeye yatırımı cazip kılmaktadır. Özellikle otomotiv sektörünün ihtiyacı olan mekanik parçalar ve yan sanayi alanlarında yatırım için iyi bir pazardır.

Tekstil:

Konfeksiyon imalatında Avrupa için iyi bir tedarikçi olan Tunus üretim maliyetindeki avantaj, Avrupa'ya yakınlık, vasıflı eleman teminindeki kolaylık, siyasi kararlılık, vergilerdeki avantajlar, düşük işçi maliyetleri nedeniyle bu sektörde yatırım yapılması açısından avantajlı durumdadır. Ülkenin iplik ve kumaş üretiminin olmaması nedeniyle özellikle bu alanlarda yatırım imkanı bulunmaktadır.

Gıda sanayii:

Ülkenin Avrupa'ya yakınlığı, Arap ve AB ülkeleri ile serbest ticaret alanları oluşturmuş olması, iklimin erken üretim için müsait olması, tarım ürünlerinde iç talebin iç piyasanın yanı sıra turizm nedeniyle de artması, diğer taraftan tarımsal ürün üretimindeki yıllık sürekli artış, ürün kalitesindeki artış, yetişmiş mühendisin % 25'inin tarım ve gıda sanayiinde çalışıyor olması, vasıflı eleman teminindeki kolaylık bu alanda yatırımı cazip kılmaktadır. Özellikle mevcut fabrikaların modernizasyonu, sebze ve meyve işleme tesisleri, dondurulmuş meyve sebze sanayi, deniz ürünleri sanayi (deniz ürünlerinden yemekler, ton konservecilik sanayi, dondurulmuş deniz ürünleri vs), şarapçılık, kesme çiçek, süt ürünleri, şekerleme ve bebek maması ile organik gıdada yatırım imkanları bulunmaktadır.

Deri ve ayakkabı:

Diğer sektörlerde olduğu gibi bu sektörde de Tunus'un Avrupa'ya yakınlığı, düşük işgücü maliyeti hammadde teminindeki kolaylık, deri el sanatlarındaki uzun tecrübeler bu sektörde özellikle ayakkabı imalatı, deri çanta ve deri eşya imalatı için iyi bir yatırım yeri olarak görülmektedir.

Yukarıda belirtilen sektörlerin dışında, inşaat ve müteahhitlik alanında Tunus gelecek vaat eden bir ülkedir. Özellikle Körfez Ülke yatırımcılarının bu ülkeye turizm, konut ve yerleşim alanında yatırım yapma arzuları ve Avrupa, Libya ve Cezayir'in petrol arama ve işletme, doğal gaz dağıtım ve elektrik üretim ve dağıtım alanlarında yatırım girişimleri inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri açısından fırsat yaratmaya müsaittir.

Ülkedeki Serbest Bölgeler

Tunus'ta biri Zarzis'in güneyinde, diğeri Bizerte'in kuzeyinde olmak üzere toplam iki serbest bölge faaliyet göstermektedir. Serbest bölgelerin kurulduğu alan devlet mülkiyetinde olmakla birlikte özel firmalar tarafından işletilmektedir. Tunus'ta serbest bölgeler "Ekonomik Faaliyetler Parkı" olarak adlandırılmaktadır.

Tunus Ekonomik Faaliyetler Parkına ilişkin yürürlükte bulunan mevzuatın bir örneği ekte sunulmaktadır. Söz konusu mevzuat kapsamında yatırımcılara çeşitli avantajlar sağlanmaktadır. Bu avantajlar şu şekilde sıralanabilir;

- 10 yıl süreyle vergiden muafiyet,
- Yatırılan sermayenin, gelirlerin ve karın serbestçe transferi,
- Üretimde kullanmak kaydıyla gümrüksüz ithalat yapma hakkı,
- Yatırımcıların park alanında kiraladıkları alanda bina ve gerekli alt yapıyı serbestçe kurma hakkı,
- İşe alımlarda esneklik.

Ekonomik Faaliyetler Parkı, uluslararası ticaret yapan, ihracata dönük hizmetler veren ve sanayi sektöründe faaliyet gösteren yerli ve yabancı yatırımcılara yönelik bir yatırım alanı olarak faaliyet göstermektedir. Bu kapsamda, yatırımcılara, altyapısı tamamlanmış ve düzenli bakımı yapılan yatırım alanları sunulmaktadır. Ekonomik Faaliyetler Parkı'nda faaliyet gösteren firmaların üretim tesisleri gümrük antrepoları olarak mütalaa edilmekte ve her türlü gümrük işlemleri firmaya özel olarak tahsis edilmiş Gümrük İdaresi görevlilerince yapılmaktadır.

Zarzis Ekonomik Faaliyetler Park alanındaki kira ücretlerine ilişkin bilgiler aşağıda sunulmaktadır:

- Sanayi sektöründeki projelere yönelik alanların kirası yıllık 3 Euro/m²,
- Hizmet ve ticaret sektöründeki projelere yönelik alanların kirası yıllık 5 Euro/m²,
- Depoların yıllık kiralari ise sanayi projeleri için yıllık 20 Euro/m², hizmet ve ticarete yönelik projeler için yıllık 25 Euro/m².

Bizerte Ekonomik Faaliyetler Park alanındaki kira ücreti yıllık 3 Euro/m²'dir. Genel bakım için ayrıca %15 ilave ücret alınmaktadır.

Zarzis ve Bizerte Ekonomik Faaliyetler Parklarının yanı sıra Tunus'ta faaliyet gösteren ihracat amaçlı off-shore şirketler gümrük mevzuatı açısından Türkiye'de Serbest Bölgelerde faaliyet gösteren şirketlerin statüsündedir. Bu kapsamda, bu tür şirketler üretimde kullanacakları her türlü girdiyi gümrüksüz olarak ithal etme olanağına sahiptirler. Ayrıca, bu tür şirketlerin yıllık ihracatlarının % 20'si oranında herhangi bir gümrük vergisi ödemeksizin ürettikleri malları iç piyasaya satma hakkı bulunmaktadır. Bu tür işletmelerin üretim tesisleri gümrük hattı dışı kabul edilmekte ve her türlü gümrük işlemleri firmaya özel olarak tahsis edilmiş gümrük idaresi görevlilerince işyerinde yapılmaktadır.

Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Ofis Açmak/Şirket Kuruluşu :

Tunus'ta mevcut yatırımları teşvik mevzuatı madencilik, enerji, iç ticaret ve mali sektördeki yatırımlar dışında kalan tüm yatırımları kapsamaktadır. Bu mevzuata göre; sanayi ve hizmet sektöründe yapılacak yatırımlar için doğrudan Sanayi, Enerji ve KOBİ Bakanlığına bağlı Sanayi Geliştirme Ajansı'na (API) müracaat edilmesi gerekmektedir. Ancak bazı sektörler için ayrıca ilgili Bakanlıklardan izin alınması gerekmektedir. Üretimini tamamını ihraç etmek amacıyla kurulacak şirketlerde % 100 yabancı sermaye mümkün olmaktadır. Ancak, bazı alanlarda üretimini tamamını ihraç etmeyecek olan firmaların kuruluşunda sermayenin büyük çoğunluğunun yabancı ortak elinde bulundurulabilmesi için, sektörle ilgili kuruluş temsilcilerinin bir araya geldiği, Yüksek Yatırımlar Komisyonunun kararı gerekmektedir. Bu çerçevede;

1. Doğrudan yabancı sermaye yatırımlarında: İmalat sanayi, turizm ve tamamı ihracata yönelik yatırım ve sanayi yatırımlarında sermayenin %100'ü herhangi bir izne tabi olmaksızın yabancılara ait olabilmektedir. Bazı iç piyasaya yönelik hizmetlerde yabancı sermayenin %50'yi geçmesi halinde özel izin alınması gerekmektedir. Tarım ve balıkçılık alanında sermayenin en fazla %66'sı yabancılara ait olabilmektedir.

2. Portföy yatırımlarında: Tunus'da yerleşik olmayan yabancılar Tunuslu firmalara ait hisselerin en fazla %49,99'unu alabilmektedir. Bu oranın üzerindeki talepler izne tabidir. Tunus sermaye piyasasındaki yabancı yatırımlarda faiz, pay dağıtımı ve sermaye kazançları vergiye tabi değildir.

Tunus'da kurulması öngörülen şirket çeşitleri aşağıda sunulmaktadır:

-Limited Şirket (SARL)

-Sınırlı Sorumlu Şirket (SA)

Şirket kurmada mali danışmanlar yardımcı olmaktadır Ayrıca, talep edilmesi halinde tüm prosedürün takibi için API de eleman tahsis etmektedir. API'ye yapılan müracaatlar doğrudan olabildiği gibi on-line'da yapılabilmektedir. Normal şartlarda 24 saat içinde şirket kurmanın mümkün olduğu ifade edilmekle birlikte işlemler bir kaç günü almaktadır.

Yatırımlara Sağlanan Teşvikler

1. Ortak Teşvikler (Tüm yatırımcılara aynen uygulanmaktadır.)

- Kar veya net gelirin % 35'ine kadar vergi muafiyeti
- Tekrar yatırıma kullanılan karın % 35'ine kadar vergi muafiyeti
- İç piyasada üretimi olmayan malların ithalatında gümrük vergisi ve benzeri vergiler
- ile KDV (%12) muafiyeti
- Üretim öncesi iç piyasadaki tedarik edilecek malzemelerin KDV ödemelerinde erteleme

2. Yatırım amacına göre teşvikler (Şirketin kuruluş öncesinde belirlenen özelliklerine göre verilen teşviklerdir):

-Üretimini tamamını ihraç etmek amacıyla kurulan şirketler:

-Üretimini bir kısmını ihraç etmek amacıyla kurulan şirketler:

-Bölgesel kalkınma alanlarında kurulan şirketler:

Ayrıca, tarımsal kalkınma, ARGE ve Teknoloji Geliştirme, küçük işletmeler ve yeni girişimciler, destek yatırımları (çocuk bakımı, eğitim, film tiyatrosu, sağlık ve hastane imkanları) gibi alanlarda da yatırım teşvikleri ve vergi teşvikleri uygulanmaktadır.

3. Yatırım seviyesi ve proje bazında kararname ile belirlenen teşvikler:

- Sınır bölgeleri ve ulusal ekonomi için özel ithalat gerektiren ve yüksek katma değer oluşturacak faaliyetler için % 5-20 arasında yatırım primi ödemesi yapılır, altyapı hizmetlerinde harcamalara devlet katılımı sağlanır, 5 yıl süreyle kurumsal vergiden muafiyet vardır, gerekli malzemelerin tedarikinde özel uygulamaya tabidir.
- Yatırım hacmi ve yaratacağı işgücüne göre girişimcilere çok cüzi bir fiyata arazi temin edilir.
- Eğitim, meslek eğitimi, okul öncesi eğitim için yatırımlarda % 25'e kadar yatırım primi ödemesi yapılır, arazi temin edilir, Tunuslu öğretmen ve eğitmenlere maaşlarının bir kısmı (%25) devletçe karşılanır, sosyal güvenlik primi 5 yıla kadar devletçe karşılanır. Tunuslu eğitmenlere yapılan ödemelerde meslek eğitim vergisi muafiyeti sağlanır.

Ayrıca, teknopark yatırımları, ekonomik güçlük içinde bulunan yatırımcılar veya faaliyetini durdurmak zorunda kalan işletmeler, yat limanı işletmecileri için de farklı teşvikler uygulanmaktadır.

Oturma ve Çalışma İzinleri

Tunus Türk vatandaşlarına vize uygulamamaktadır. Bir yabancı için ücretli bir işte çalıştırılabilmesi için bir kez uzatılabilen ve bir yılı geçmeyen bir süre için bir iş akdi yapılmalı Tunus Mesleki Eğitim ve İstihdam Bakanlığı'ndan çalışma izni alınmalı, bu izne istinaden İçişleri Bakanlığı'ndan oturma müsaadesi alınmalıdır. Yüzde yüz ihracatçı firmalar basit bir bildirimle yönetici pozisyonunda 4 yabancı uyruklu personel istihdam edebilir. 4 kişiden fazlası için Tunus Mesleki Eğitim ve İstihdam Bakanlığı'ndan izin alınması gerekmektedir.

Tunus'ta iş yapan yabancı firmalara genellikle vasıfsız yabancı işçi çalışması müsaade edilmezken, yapılan işin niteliğine göre bazen değişik uygulamalar olsa da, genel olarak her 4 yerli kalifiye işçiye (mühendis yönetici teknisyen vb) karşılık sadece 1 yabancı kalifiye işçi çalıştırılmasına izin verilmektedir.

Türkiye ile Ticaret

Türkiye ile Tunus arasındaki ticari ilişkiyi geçmiş yıllar boyunca incelediğimizde, ticaretin ülkemiz lehine bakiye verdiği görülmektedir. 2000 yılında ikili ticarete Türkiye lehine dış ticaret fazlası 97 milyon ABD Doları iken, 2014 yılında dış ticaret fazlası 6 katın üzerinde artarak 718 milyon ABD dolarına ulaşmıştır.

Türkiye-Tunus Dış Ticaret Değerleri (1.000 Dolar)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2000	162.271	64.842	227.113	97.429
2001	140.592	72.935	213.527	67.657
2002	121.141	71.800	192.941	49.341
2003	220.015	98.139	318.154	121.876
2004	256.162	100.409	356.571	155.753
2005	294.785	117.372	412.158	177.413
2006	324.893	150.094	474.987	174.799
2007	530.277	229.788	760.065	300.489
2008	778.098	365.381	1.143.480	412.717
2009	647.082	234.980	882.062	412.102
2010	713.631	280.720	994.351	432.911
2011	802.791	249.789	1.052.580	553.001
2012	796.738	195.624	992.362	601.114
2013	892.157	289.268	1.181.425	602.889
2014	915.092	196.697	1.111.789	718.394
2015	820.028	144.078	964.106	675.951
2015 (Ocak-Ekim)	682.103	129.579	811.682	552.525
2016 (Ocak-Ekim)	765.129	193.534	958.662	571.595

Kaynak: TÜİK

İhracat

Tunus'a zeytinyağı işleme, unlu mamuller işleme tesisi makine ve ekipmanlarının uygun fiyat nedeniyle satılabildiği bilinmektedir. Tunus dış ticaret politikasının genel yaklaşımı ile de uyumlu olmak üzere, Tunus'a tekstil hammaddesi (iplik ve kumaş) ve tekstil makineleri, hububat (Tunus'un açığı bulunmaktadır), tütün ve mamulleri, demir-çelik ürünleri, metal eşya, otomotiv yan sanayi ürünleri, büro makineleri ve haberleşme cihazları, elektrikli ve elektriksiz makineler, ulaşım araçları ihraç edilmektedir.

2015 yılında Tunus'a ihracatımız bir önceki yıla göre %10,4 oranında azalarak 820 milyon ABD Dolar olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılında Tunus'a ihraç edilen belli başlı ürünler, petrol gazları, pamuklu ve diğer kumaşlar, esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, kağıt tabakalar, demir veya alaşimsız çelikten yassı ürünler, otomobiller, alüminyum profil, demir veya çelikten profiller, buzdolapları, dondurucular, sentetik filament iplikten dokunmuş kumaşlar, plastik ambalaj malzemeleri ve kabuklu meyvelerdir.

Türkiye'nin Tunus'a ihracatı kayıtlı rakamlarla sınırlı değildir. Buna paralel olarak, yılda 50 bini aşkın Tunus vatandaşı alışveriş ve/veya bavul ticareti amacıyla ülkemize gitmektedir. Kesin rakam bulunmamakla birlikte, bu kapsamda yapılan ticaretin miktarının yılda 150-200 milyon ABD Doları'na ulaştığı değerlendirilmektedir. Mevcut koşullarda "bavul ticaretinin" önümüzdeki dönemde belirgin biçimde azalması beklenmemekle birlikte, AB mevzuatına uyum sürecindeki yükümlülüklerimiz çerçevesinde tarafımızdan Tunus vatandaşlarına vize zorunluluğu getirilmesi halinde, bu ticaret olumsuz yönde etkilenebilecektir. Özellikle hazır giyim, deri ürünleri, başta altın olmak üzere ziynet eşyaları ile küçük elektrikli ev aletlerinin bavul ticaretine konu olmaktadır.

İthalat

Tunus'un önemli ihraç ürünlerinden fosfat türevleri karşılaştırmalı üstünlüğe sahip görülmektedir. Tunus aynı zamanda tarım ve kimya sektörüne ucuz hammadde sağlanması açısından önem taşımaktadır.

2015 yılında Tunus'tan yapılan ithalat bir önceki yıla nazaran %26,8 oranında azalarak 144 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında Tunus'tan ithal ettiğimiz başlıca ürünler, fosforik asitler, kimyasal gübre, zeytinyağ, pamuklu kumaşlar, kablolar, elektrik panoları, hurda demir, hurma, ayakkabılar ve hazır giyimdir.

MART

ARNAVUTLUK

ARNAVUTLUK

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Avrupa'nın güneydoğusunda, Balkan yarımadasının batısında yer alan Arnavutluk, kuzey ve kuzeydoğuda Karadağ (172 km), Kosova (115 km), doğuda Makedonya (151 km), güney ve güneybatıda Yunanistan (282 km) ile komşudur.

28.748 km²'lik yüzölçümü ile Avrupa'nın en küçük ülkelerinden biri olan Arnavutluk'un kara sınırları uzunluğu 720 km'dir.

Adriyatik Denizi ve İyon Denizi'ne 362 kilometre sahil şeridi olan ülkenin %70'i dağlıktır ve yerleşime açık değildir. En yüksek dağı 2,753 metre yüksekliğe sahip Makedonya Cumhuriyeti sınırında bulunan Korab Dağı'dır.

Güneybatıda İyonya Denizi'ne kıyısı bulunan ülkenin İyon Denizi ile Adriyatik Denizi arasında yer alan Otranto Boğazı'nın karşısındaki İtalya'ya uzaklığı 72 km'den (45 mil) daha azdır.

Siyasi ve İdari Yapı

Arnavutlar, batıda Adriyatik ve İyon denizi, kuzeyde Tuna ve Sava nehirleri, doğuda Morava ve Vardar, Güneyde ise Pindi dağlarının oluşturduğu bölgede yaşamış, İllir'lerin soyundan gelmektedir.

14. yüzyılda Osmanlıların bu bölgeye gelmelerinden sonra, 28 Kasım 1912'ye kadar Türklerin yönetiminde kalmışlardır. Ülke, Birinci Dünya Savaşı sırasında İtalya, Sırbistan, Karadağ, Yunanistan, Fransa ve Avusturya-Macaristan'ın işgallerine uğramıştır.

21 Ocak 1925 tarihinde Ahmet Zogu Cumhurbaşkanlığında Arnavutluk Cumhuriyeti ilan edilerek, parlamento oluşturulmuş, 1 Eylül 1928'de ise Ahmet Zogu'nun kendisini kral ilan etmesiyle, Arnavutluk Demokratik Parlamenter Krallığı kurulmuştur. 7 Nisan 1939 yılında İtalya tarafından işgal edilen Arnavutluk, bu ülkeye bağlı olarak 1944 yılına kadar yönetilmiştir.

29 Kasım 1944'te Enver Hoca yönetiminde bağımsız Halk Cumhuriyeti kurulmuş, 29 Nisan 1991'e kadar bu komünist rejim işbaşında kalmıştır. 1991 yılında ülkede ilk çok partili seçim gerçekleştirilmiş ve böylece 46 yıllık Komünist rejime son verilerek, çok partili demokratik sisteme geçilmiştir.

Ülkenin 28 Kasım 1998 yılında yürürlüğe giren mevcut Anayasasına göre, meclis 140 üyeden oluşur. Bu üyelerin 100 tanesi doğrudan 40 tanesi ise parti listelerinden nisbi temsil yöntemi ile seçilmektedir.

Bu kapsamda 23 Haziran 2013 tarihinde yapılan genel seçimlerde Demokratik Parti, Sosyalist Parti, İnsan Hakları Birliği Partisi, Birleşik Sosyalist Hareket Cumhuriyet Partisi milletvekilleri temsil hakkı kazanmıştır. Başbakan Sosyalist Parti Genel Başkanı Edi Rama'dır. Bir sonraki seçimin 2017 yılı ortalarında gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

Ülkenin Devlet Başkanı ise 11 Haziran 2012'de Parlamento tarafından seçilerek 5 yıllık süre için işbaşına gelen Bujar Nishani'dir,

Yaklaşık 50 yıl süren bir baskı rejimi ve kapalı ekonomi döneminin ardından Arnavutluk, dış politikasını, esas itibarıyla ABD ve AB üyesi ülkeler ile her alandaki ilişki ve işbirliğini geliştirmek ve Avrupa ile bütünleşmek hedefleri üzerine kurmuştur. Öte yandan, bölgenin birçok ülkesinde yaşayan Arnavutların siyasi ve ulusal haklarının korunması ve geliştirilmesi Arnavutluk'un bölgesel politikasının belli başlı hedeflerinden birini teşkil etmektedir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Arnavutluk, ortalama 76,3 olan yaşam süresi ile Balkanlarda Yunanistan'ın ardından gelmektedir. Nüfusunun yaş ortalaması 32,5 olan (erkeklerde 32.1 – kadınlarda 33) Arnavutluk; Avrupa standartlarına göre genç bir nüfus yapısına sahiptir.

1980'lerde yıllık ortalama %2,1 gibi yüksek oranda artış gösteren Arnavutluk nüfusu, 1990'lı doğum oranlarında yaşanan şiddetli düşüş nedeniyle, yıllık ortalama %0,3 oranında azalmıştır. 1990'lı yılların ilk yarısında, özellikle genç erkek nüfusun ülke dışına geçici göçüne bağlı olarak yıllar boyunca nüfus 3,2 ve 3,3 milyon arasında değişkenlik göstermiştir. Geçmişteki yüksek doğum oranları sebebiyle, ülkede çalışma yaşındaki nüfus oranı % 67'nin üzerindedir.

Nüfusun etnik açıdan büyük ölçüde homojen olduğu ülkedeki en büyük azınlık grubunu, Yunanlılar oluşturmaktadır. Halen Arnavutluk nüfusu 2,8 milyon kişi olup bunların %95'i Arnavut, %3'ü Yunan, %2'si ise Roman, Sırp ve Bulgarlardan oluşmaktadır.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Arnavutluk; doğal kaynaklar ve yeraltı varlıkları açısından zengindir. Ülke topraklarının %77'sini kaplayan dağlık ve tepelik alanlar, ülkenin tarihten gelen izolasyonunun başlıca sebebidir. Toplam 2.9 milyon hektarlık ülke topraklarının %36'sını ormanlar, %24'ünü ekilebilir topraklar, %15'ini de otlak ve çayırlar oluştururken, kalan topraklar verimsiz ya da tarım dışı kullanımdadır.

Ülkenin krom, nikel, bakır, boksit, fosforit, az miktarda da petrol ve kömür dahil olmak üzere yeraltı kaynakları oldukça zengindir.

Arnavutluk 11 önemli nehir ve 152 küçük nehir ve kollardan oluşan yoğun bir hidrografik ağ ve zengin su kaynaklarına sahiptir. Balkan Yarımadası'nın üç büyük ve en derin tektonik gölleri kısmen Arnavutluk sınırları içindedir. Ülkenin kuzey batısında yer alan Shkodra gölünün üçte biri Arnavutluk, üçte ikisi Karadağ sınırları içindedir. UNESCO koruması altındaki ülkenin güney doğusunda bulunan Ohrid gölünün bir kısmı Makedonya sınırlarındadır.

Genel Ekonomik Durum

Temel Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Arnavutluk Cumhuriyeti
Nüfus	2.886.026 (2016 tahmini, Arnavutluk İstatistik Enstitüsü)
Dil	Arnavutça
Din	% 70 Müslüman,% 20 Ortodoks, %10 Katolik
Başkent	Tiran (536.998)
Yüzölçümü	28.748 km ²
Başlıca Şehirleri ve Nüfusları (tahmini)	Durres (199.073), Elbasan (116.971), Shkodra (96.328), Vlora (117.850), Fier (125.353), Korçe (88.358)
Kişi Başına Düşen Milli Gelir	3.946 \$ (2015 tahmini, IMF)
İklim	Yazlar kuru sıcak ve güneşli, kışlar bol yağmurlu ve yumuşak
Etnik Yapı	% 99,8 Arnavut, % 0,9 Rum, % 1 diğer, % 15,5 belirtilmeyen
Para Birimi	Lek (Lk)
Telefon Kodu	+ 355

Kaynak: IMF, EIU

Temel Ekonomik Göstergeler

	2012 a	2013 a	2014 a	2015 a	2016b
GSYİH (milyar \$)	12	13	13	12	13
Reel Büyüme (%)	1.4	1.1	2.0	2.6	3.1
Enflasyon Oranı (% , ort.)	2.0	1.9	1.6	1.9	1.4
İhracat (milyon \$)	1,124	1,395	1,241	855	802
İthalat (milyon \$)	-3,984	-4,028	-4,170	-3,402	-3,722
Cari Denge (milyon dolar)	-1,258	-1,395	-1,703	-1,222	-1,505
Döviz Kuru: Lk:\$					
(ortalama)	108.1	105.6	105.4	125.9	123.1

Kaynak: E.I.U a:Gerçek b:Tahmin

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

- BSEC-Karadeniz Ekonomik İşbirliği (Black Sea Economic Cooperation Zone)
- CE-Avrupa Konseyi (Council of Europe)
- CEI -Merkezi Avrupa Girişimi (Central European Initiative)
- EAPC-Avrupa - Atlantik Ortaklık Konseyi (Euro-Atlantic Partnership Council)
- EBRD-Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası (European Bank for Reconstruction and Development)
- FAO-Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (Food and Agriculture Organization)
- IAEA-Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu (International Atomic Energy Agency)
- IBRD-Uluslararası Yatırım ve Kalkınma Bankası (International Bank for Reconstruction and Development)
- ICAO-Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü International Civil Aviation Organization
- IDA-Uluslararası Kalkınma Birliği (International Development Association)
- IDB-İslam Kalkınma Bankası (Islamic Development Bank)
- IFAD-Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (International Fund for Agricultural Development)
- IFC -Uluslararası Finans Kurumu (International Finance Corporation)
- ILO-Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labor Organization)
- IMF-Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)

- IMO-Uluslararası Denizcilik Örgütü (International Maritime Organization)
- ISO-Uluslararası Standartlar Kuruluşu Uluslararası Standartlar Kuruluşu (International Organization for Standardization)
- ITU-Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (International Telecommunication Union)
- MIGA- Çok Taraflı Yatırım Garanti Kuruluşu (Multilateral Investment Geographic Agency) -MINURCAT- Birleşmiş Milletler Orta Afrika ve Çad Misyonu (United Nations Mission in the Central African Republic and Chad)
- NATO-Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization)
- OIC-İslam Ülkeleri Örgütü (Organization of the Islamic Conference)
- OSCE-Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (Organization for Security and Cooperation in Europe)
- SECI-Güneydoğu Avrupa İşbirliği Girişimi (Southeast European Cooperative Initiative)
- UNCTAD-BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı Teşkilatı(United Nations Conference on Trade and Development)
- UN-Birleşmiş Milletler (United Nations)
- UNIDO-Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (United Nations Industrial Development Organization)
- UNESCO-Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization)
- UNWTO-Dünya Turizm Örgütü (World Tourism Organization)
- WCO- World Customs Organization Dünya Gümrük Örgütü
- WFTU-Dünya Ticaret Birlikleri Federasyonu (World Federation of Trade Unions)
- WIPO-Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (World Intellectual Property Organization)

Ekonomik Yapı

2012-13 döneminde Avro bölgesinde yaşanan resesyon sürecinin etkilerinin azalması sonrasında 2014 yılında yıllık %1.8 oranına ulaşan milli gelir artışına rağmen Arnavutluk'un iki temel ticaret partneri İtalya ve Yunanistan'daki zayıf ekonomik tablo ülke ekonomisinde etkili olmaya devam etmektedir.

Arnavutluk'un 2015 yılında %2,7 oranında büyüdüğü tahmin edilmektedir. 2016 yılında büyüme oranının %3,4 olacağı beklenmektedir.

Ülkenin yıllık enflasyon rakamları da 2013'teki %1,9'dan sonra 2014 yılında %1,6 olarak gerçekleşmiştir. Ülkedeki yükselen elektrik maliyetleri ve tütün vergileri sebebiyle 2015 yılında yılın ilk yarısında beklenin üstünde enflasyon seviyelerine ulaşılmıştır. 2015 yılında enflasyon %1.9 oranında gerçekleşmiştir.

Komünist dönemdeki kooperatif sisteminden eski teknoloji ve yetersiz tarım üretimi miras kalan Arnavutluk, demokratik rejimde var olan tarım topraklarının küçük küçük parsellere dağılmasıyla, üretim verimi daha da azalmıştır. Son yıllarda, özellikle uluslararası kuruluşların önderliğinde bir canlanma görüldüyse de tapu konusunda yaşanan sorunlar ve kırsal kesimin kente göç etmesiyle, Arnavutluk tarıma uygun bir ortam ve ucuz işgücü sunmasına rağmen, büyük yatırımcıların ilgisini çekmekte yetersiz kalmıştır.

Sanayi sektörünün, madencilik ve imalat alt dallarındaki üretim kapasitelerinde son yıllarda bir canlanma görülmektedir. Bu sektörde yabancı yatırımlar çimento, gıda, alüminyum profil gibi imalat sanayinde, son iki yıldır da madencilikte yoğunlaşmış, ihracatta önemli artış kaydedilmiştir.

Son yıllarda hizmetler sektöründeki gelişmeler, bu sektörü GSMH'ye en fazla katkıda bulunan sektör haline getirmiştir. Son hesaplamalara göre GSMH'ye olan katkısı yarisından fazladır. Ticaret alanındaki en önemli artış toptan/perakende satışlar ve otomobil alışverişlerinden (servisleri dahil) kaynaklanmaktadır. Turizm alanında da büyük gelişmeler görülmektedir.

1990 yılına kadar planlı ve merkezi sistemli ekonomiye sahip olan Arnavutluk'da, 1991 yılından itibaren ciddi reformlar başlatılmış, bir özelleştirme programı uygulamaya konmuş, fiyatlar devlet kontrolünden çıkarılarak dış ticaret serbestleştirilmiştir. 1990'lı yıllarda ekonomik reformların kaydettiği aşamalar ve ortaya çıkan hızlı büyüme oranları bakımından Arnavutluk, Balkan ülkeleri için bir model olarak görülmüştür.

Ancak, komünist sistem döneminde Arnavutluk'da özel sektör ve dış ticaret sürekli kontrol altında tutulmuş, bunun bir sonucu olarak ülke 1991 yılında geçiş dönemine girdiğinde Avrupa'daki diğer geçiş dönemindeki ülkeler içinde en az gelişmiş ülke sıfatını almıştır. GSYİH'da yaşanan sürekli artışa rağmen ülke bugün de Avrupa'nın en fakir ülkelerinden biri olmayı sürdürmektedir. 2015 yılında kişi başı gelir tahmini 3.946 dolardır.

1997 yılında yaşanan ekonomik ve sosyal patlama dönemi hariç olmak üzere Arnavutluk GSYİH'si 1993- 2001 yılları arasında yılda %7'den fazla büyüme göstermiştir. Bu hızlı büyüme kısmen tarım sektöründeki büyümeden, kısmen de yurtdışına çalışmaya giden Arnavutların ülkeye yaptıkları katkılardan kaynaklanmıştır.

İnşaat sektörü, % 5 oranında büyüme göstermiş, posta ve iletişim hizmetlerinde yine %5 oranında büyüme görülmektedir. Tarım sektöründe büyüme oranı ise %2.8 olarak gerçekleşmiştir.

Kamuya ait 1280 işletmenin özelleştirileceği açıklanmış ve özelleştirilmesi planlanan Albpetrol (petrol üretimi), SIGMA (sigorta) ve Albtelecom (sabit telefon) vasıtasıyla 100-150 milyon euro tutarında gelir sağlanması beklenmektedir.

AB; Arnavutluk'un kamu ihale sisteminin geliştirilmesini teminen 1 milyon Euro yardımda bulunacağını açıklamıştır.

Ekonomik tabanının önemli ölçüde çeşitlendirilmesi ekonomik dinamizmi artırmıştır ve ülke güçlü bir ekonomik büyüme yaşarken yoksulluk ve işsizlik oranlarında da düşüş kaydedilmiştir. İş hayatında prosedürlerin büyük ölçüde basitleştirilmesi ile düzenleyici sistemin verimliliği artmıştır. Yabancı sermaye son yıllarda artmasına karşın; bölgedeki en düşük yatırım oranına sahip ülkeler arasında yer almaktadır. "D&B WorldWatch" raporunda; ülkenin Euro Bölgesi krizinin en kötü etkilerinden izole olduğu belirtilmektedir.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Arnavutluk İstatistik Enstitüsü (INSTAT) açıkladığı rakamlara göre Arnavutluk ekonomisi 2016'nın ikinci çeyreğinde yıllık olarak %3,2 oranında büyümüştür. İlk çeyrekte ise %3.1 oranında büyüme kaydedilmiştir.

2016 yılında %3.4, 2017 yılında da %3.6 büyüme oranlarına ulaşılacağı öngörülmektedir. (IMF)

Dış Ticaret

Genel Durum

Komünist dönemde ülkenin kendi kendine yetme politikası gereği az miktarlarda hammadde ihracatı yoluyla temel ithalat kalemlerinin karşılanması için gereken dövizin kazanılması yoluna gidilmiş, bunun sonucu olarak da dış ticaret hacmi çok düşük düzeyde seyretmiştir.

1990'lı yılların başında, gerek ülke ihracatının başlıca pazarlarını oluşturan COMECON'un dağılması gerekse ülkede yaşanan karışıklıklar, ihracat hacminin daha da azalmasına sebep olurken, Batı'dan sağlanan yüksek miktardaki insani yardımlar ve ticaret üzerindeki engellerin kalkması ile yabancı tüketim mallarına yönelik talebin serbest kalması sonucu, ithalat yükselmiştir.

Bu gelişmelere bağlı olarak 1990'lı yılların ilk yarısında, ülkenin dış ticaret açığı yüksek düzeylerde seyretmiştir. Ülkedeki karışıklıkların sona ermesi ve ülkenin Batı Avrupa'da yeni ihracat pazarları elde etmesine bağlı olarak, ihracat gelirlerinin artmasına rağmen ithalatın daha fazla artması, dış ticaret açığının sürmesine neden olmuştur.

1990'lı yılların ikinci yarısında, komşu ülke olan Yugoslavya'daki savaş ve 1997 yılında ülkede yaşanan karışıklıklar sebebiyle dış ticaretin yapısı daha da fazla bozulmuştur. 2000'li yıllar itibariyle ülke içi düzenin kısmen sağlanmasına bağlı olarak ithalat ve ihracat performansında iyileşme görülmüş, ancak dış ticaret açığı yüksek rakamlarda seyretmeye devam etmiştir. Arnavutluk iç pazarında tüketim ve sanayi ürünlerine yönelik yoğun talebin sürmesi, Arnavutluk'un dış ticaret açığını kronik hale getirmiştir.

Komünist dönemde dünyanın en büyük beş krom üreticisinden biri olan Arnavutluk'un, ihracatı içinde en büyük payı krom almaktayken, gerek madencilik faaliyetlerinin sürdürüldüğü yerlerde yaşanan karışıklıklar, gerekse en iyi rezervlerin tüketilmesinden dolayı, ülkenin krom ihracatında zaman içinde düşüş yaşanmıştır.

Düşük birim işgücü maliyetleri sayesinde ülkenin sahip olduğu karşılaştırmalı üstünlüğe bağlı olarak tekstil ve ayakkabı gibi emek yoğun ürünler, ülkenin mamul mal ihracatın içinde önemli yer tutmaktadır. Bu tür sektörlerde faaliyet gösteren Arnavutluk firmaları, çoğunlukla Batılı şirketlerden hammadde temin edip, bunun karşılığında üretim sürecinin emek yoğun bölümünü gerçekleştirmek suretiyle fason üretim yapmaktadır.

Doğu Avrupa pazarlarının çökmesinin ardından, Arnavutluk ekonomisi dışa açılmış olup, ülke, dış ticarete AB ülkelerine yönelmiştir. Ülkenin AB ülkeleri ile ticareti, pek çok üründe AB pazarına gümrüksüz giriş imkanı sağlayan bir ticaret ve işbirliği anlaşması çerçevesinde yürütülmektedir.

Arnavutluk'un Dış Ticaret Değerleri (Milyon \$)

İhracat İthalat Hacim Denge

2010	1.550	4.603	6.153	-3.053
2011	1.948	5.396	7.344	-3.448
2012	1.968	4.880	6.848	-2.912
2013	2.332	4.881	7.213	-2.549
2014	2.431	5.230	7.661	-2.799
2015	1.930	4.320	6.250	-2.390

Kaynak: ITC-Trade Map

Arnavutluk'un İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 ABD Doları)

GTİP No		2013	2014	2015	2014-2015	
					Değişim %	2015 Pay %
	Tüm ürünler	2.331.522	2.430.724	1.929.657	-20,6	100
6403	Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb. kösele	156.837	151.907	151.207	-0,5	7,8
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dolak vb.	132.795	151.188	137.520	-9,0	7,1
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	658.043	-	91.792	100	4,8
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	89.853	77.297	90.678	17,3	4,7
2610	Krom cevherleri ve konsantreleri	91.063	73.988	71.392	-3,5	3,7
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	123.024	-	65.729	100	3,4
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	41.612	52.252	45.757	-12,4	2,4
7202	Ferro alyajlar	35.150	10.440	45.321	334,1	2,3
4819	Kağıt/karton vb. esaslı kutu, kılıf, torba vb. eşya	41.560	54.729	40.298	-26,4	2,1
2523	Çimento	67.721	1.529	39.492	2482,9	2,0
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen	14.480	22.140	33.822	52,8	1,8

yağlar

2716	Elektrik enerjisi	39.011	-	32.431	100	1,7
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	18.184	22.630	31.463	39,0	1,6
1211	Bitki ve bitki kısımları (parfümeride, eczacılıkta vs. Kullanılan)	27.313	19.589	28.675	46,4	1,5
6405	Ayakkabı; diğer	11.120	3.207	26.560	728,2	1,4
1604	Hazırlanmış/konserve edilmiş balıklar; balık yumurtası ve havyar	29.732	28.175	26.224	-6,9	1,4
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	26.459	30.213	24.925	-17,5	1,3
6107	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası (örme)	27.694	29.354	24.502	-16,5	1,3
0702	Domates (taze/soğutulmuş)	8.382	13.265	22.252	67,7	1,2
7601	İşlenmemiş alüminyum	10.582	-	21.284	100	1,1
6108	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası (örme)	22.071	21.789	19.705	-9,6	1,0
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	4.541	1.015	13.096	1190,2	0,7
8503	Elektrik motor, jeneratör, elektrojen grupları aksam, parçaları	11.636	12.919	11.526	-10,8	0,6
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs.	12.192	3.980	11.467	188,1	0,6
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	14.711	14.482	11.114	-23,3	0,6
6115	Çorap; külotlu, kısa; uzun konçlu, soketler (örme)	17.920	16.635	10.961	-34,1	0,6
7404	Bakır hurda ve döküntüler	27.936	7.551	10.720	42,0	0,6
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	41.150	14	9.615	68578,6	0,5
2713	Petrol yağlarının/bitümenli minerallerden elde edilen yağların kalıntıları	8.964	15.958	9.612	-39,8	0,5
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	15.957	4.921	8.870	80,2	0,5
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	9.285	5.138	8.736	70,0	0,5
7604	Alüminyum çubuk ve profiller	13.613	5.668	7.557	33,3	0,4
6401	Ayakkabı; dış tabanı, yüzü kauçuk ve plastik, su geçirmez	5.919	865	7.333	747,7	0,4
2604	Nikel cevherleri ve konsantreleri	4.571	6.492	7.260	11,8	0,4
6402	Ayakkabı; dış tabanı, yüzü kauçuk ve plastik diğer	5.222	7.472	7.077	-5,3	0,4
6404	Ayakkabı; yüzü dokuma maddelerinden, tabanı kauçuk, plastik vb.	8.108	7.456	6.827	-8,4	0,4
4104	Sığır ve at cinsi hayvanların dabalılanmış derileri	10.951	1.197	6.755	464,3	0,4

8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	2.903	957	6.742	604,5	0,3
4401	Yakmaya mahsus ağaçlar; yonga, talaş, döküntü, kırıntı vb.	5.341	4.154	6.717	61,7	0,3
2005	Diğer sebzeler (sirke/asetik asitten başka usulde hazır, konserve, dondurulmamış)	4.605	5.125	6.348	23,9	0,3

Kaynak: ITC-Trade Map

Arnavutluk'un İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 ABD Doları)

GTİP No		2013	2014	2015	2014-2015	
					Değişim %	2015 Pay %
	Tüm ürünler	4.880.593	5.229.972	4.320.219	-17,4	100
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	628.574	395.320	270.212	-31,6	6,3
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	191.889	183.396	168.336	-8,2	3,9
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	136.509	108.381	127.546	17,7	3,0
2716	Elektrik enerjisi	107.153	-	101.010	100	2,3
4107	Sığır ve atların dabaklanmış ve hazırlanmış deri ve köselesi	82.475	88.932	81.638	-8,2	1,9
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getri, tozluk, dolak vb.	73.324	76.182	72.525	-4,8	1,7
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	39.511	22.094	67.111	203,8	1,6
1001	Buğday ve mahlut	80.995	41.254	55.715	35,1	1,3
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	24.501	20.307	37.652	85,4	0,9
8301	Adi metallerden kilitler, sürgüler, kilidi olan fermuarlar vb.	45.457	2.372	37.648	1487,2	0,9
2202	Sular (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	46.794	18.089	36.188	100,1	0,8
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	48.677	32.611	35.702	9,5	0,8
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	60.864	131	35.290	26838,9	0,8
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	67.154	24.134	34.784	44,1	0,8
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	28.588	30.111	34.156	13,4	0,8
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs. İle boş ilaç kapsülü mühür güllacı vs.	43.236	34.904	34.117	-2,3	0,8
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik	35.111	20.307	32.140	58,3	0,7

iletkenleri; fiber optik k

6908	Sırlı seramikten döşeme, kaldırım taşları, şömine, duvar karosu	41.718	40.853	31.773	-22,2	0,7
5903	Domates (taze/soğutulmuş)	30.963	34.222	30.057	-12,2	0,7
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	34.684	24.476	28.985	18,4	0,7
0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı	33.321	30.690	28.537	-7,0	0,7
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	27.484	7.741	28.341	266,1	0,7
0901	Kahve; kahve kabuk ve kapçıkları	31.377	24.782	27.675	11,7	0,6
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	29.250	8.031	26.914	235,1	0,6
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	34.707	25.063	25.366	1,2	0,6
1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	39.505	28.673	25.030	-12,7	0,6
8431	Ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	28.833	16.671	24.776	48,6	0,6
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	53.367	11.687	24.655	111,0	0,6
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	84.776	20.334	23.843	17,3	0,6
4819	Kağıt/karton vb. esaslı kutu, kılıf, torba vb. eşya	29.140	27.115	21.753	-19,8	0,5
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	23.499	12.668	21.615	70,6	0,5
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	25.719	23.690	21.370	-9,8	0,5
5208	Pamuk men (ağırlıkça %85 ve fazla pamuk m.2 200gr)	22.219	22.271	21.343	-4,2	0,5
7304	Demir/çelikten (dökme hariç)dikişsiz tüp, boru, içi boş profil	40.443	9.215	21.182	129,9	0,5
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	19.594	15.393	20.978	36,3	0,5
3102	Azotlu mineral/kimyasal gübreler	18.513	6.251	20.735	231,7	0,5
3917	Plastikten tüpler, borular, hortumlar; conta, dirsek, rakor vb.	28.449	19.994	19.532	-2,3	0,5
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	22.754	15.749	19.335	22,8	0,4
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	19.701	19.382	18.546	-4,3	0,4
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	20.676	12.882	18.320	42,2	0,4

Kaynak: ITC-Trade Map

Arnavutluk'un Ülkelere Göre İhracatı (1 000 ABD Doları)**2014-2015 2015**

	2013	2014	2015	Değişim	Pay
				%	%
Dünya	2.331.522	2.430.724	1.929.657	-20,6	100
İtalya	1.080.198	1.264.463	981.761	-22,4	50,9
Sırbistan	175.428	193.712	191.434	-1,2	9,9
İspanya	227.938	158.566	100.038	-36,9	5,2
Malta	156.511	151.171	88.945	-41,2	4,6
Yunanistan	73.579	84.091	75.471	-10,3	3,9
Almanya	89.524	68.509	60.053	-12,3	3,1
Türkiye	87.278	95.936	55.095	-42,6	2,9
Çin	108.392	83.044	52.132	-37,2	2,7
Makedonya	41.612	50.376	50.894	1,0	2,6
Karadağ	30.024	33.450	26.780	-19,9	1,4
Bulgaristan	21.966	26.143	25.070	-4,1	1,3
Avusturya	11.851	18.646	23.612	26,6	1,2
Fransa	49.715	26.199	19.312	-26,3	1,0
İsviçre	41.264	18.415	19.090	3,7	1,0
ABD	10.679	13.908	17.015	22,3	0,9
Hollanda	16.078	21.737	16.330	-24,9	0,8
Macaristan	1.180	2.213	14.846	570,9	0,8
Mısır	2.205	10.647	11.476	7,8	0,6
Romanya	3.723	8.365	10.606	26,8	0,5
Slovenya	16.744	1.561	9.100	483,0	0,5
Kayman Adaları	7.349	2.079	8.285	298,5	0,4
Hong Kong	1.614	1.177	7.616	547,1	0,4
Çek Cum.	9.002	7.561	6.602	-12,7	0,3
Bosna Hersek	2.873	4.427	5.139	16,1	0,3
B.A.E.	1.613	1.544	4.592	197,4	0,2
Suudi Arabistan	138	3.679	4.362	18,6	0,2
Libya	13.293	15.604	4.193	-73,1	0,2

Hırvatistan	3.597	3.252	3.869	19,0	0,2
Birleşik Krallık	13.724	4.199	3.603	-14,2	0,2
Polonya	1.173	8.419	3.558	-57,7	0,2
Danimarka	3.437	1.308	3.456	164,2	0,2
Japonya	463	1.025	2.707	164,1	0,1
Irak	315	1.757	2.698	53,6	0,1
Belçika	1.826	3.838	2.454	-36,1	0,1
Hindistan	1.204	1.183	1.394	17,8	0,1
Ukrayna	290	177	1.358	667,2	0,1
Slovakya	1.078	6.007	1.243	-79,3	0,1
Marshall Adaları	-	198	1.059	434,8	0,1
Ürdün	341	883	972	10,1	0,1
İsveç	792	1.130	946	-16,3	0,0

Kaynak: ITC-Trade Map

Arnavutluk'un en büyük ticaret partneri olan İtalya, Arnavutluk'un ithalatında %30 paya sahiptir. Türkiye'nin Arnavutluğun ithalatındaki payı ise %8'dir.

Arnavutluk'un Ülkelere Göre İthalatı (Milyon Dolar)

	2014-2015 2015				
	2013	2014	2015	Değişim	Pay
				%	%
Dünya	4880593	5229972	4320219	-17,4	100
İtalya	1614940	1557363	1309163	-15,9	30,3
Çin	331450	381930	369412	-3,3	8,6
Türkiye	311036	369442	346846	-6,1	8,0
Yunanistan	432955	492972	338882	-31,3	7,8
Almanya	284285	312479	288358	-7,7	6,7
Sırbistan	200987	280687	208113	-25,9	4,8
Fransa	126922	101244	95669	-5,5	2,2
Rusya	96062	110607	95413	-13,7	2,2
Federasyonu					

İspanya	76035	90796	69137	-23,9	1,6
ABD	118735	126852	68658	-45,9	1,6
Makedonya	81530	79015	68045	-13,9	1,6
Polonya	73927	75644	65931	-12,8	1,5
İsviçre	77514	159748	65609	-58,9	1,5
Bulgaristan	81485	73802	59326	-19,6	1,4
Hırvatistan	55126	58186	59109	1,6	1,4
Avusturya	58599	60686	57976	-4,5	1,3
Romanya	46040	57602	48263	-16,2	1,1
İngiltere	39354	52088	39938	-23,3	0,9
Macaristan	40948	42395	38265	-9,7	0,9
Brezilya	40779	41029	36658	-10,7	0,8
Hindistan	25529	32260	34041	5,5	0,8
Kanada	30544	50992	31681	-37,9	0,7
Çek Cum.	38959	33267	31138	-6,4	0,7
Slovenya	35222	32719	29009	-11,3	0,7
Hollanda	32027	40453	28488	-29,6	0,7
Ukrayna	43051	35738	28250	-21,0	0,7
Bosna	30940	31766	25529	-19,6	0,6
Hersek					
Karadağ	17397	21724	24332	12,0	0,6
Belçika	22695	22755	23170	1,8	0,5
Güney Kore	22965	25029	21594	-13,7	0,5
Mısır	24670	19407	21445	10,5	0,5
Libya	89368	19258	20056	4,1	0,5
Japonya	19605	21893	17836	-18,5	0,4
Arjantin	16728	27004	17149	-36,5	0,4
İrlanda	14610	18747	15717	-16,2	0,4
Finlandiya	16042	13151	15663	19,1	0,4
Endonezya	19134	5934	15428	160,0	0,4
Ekvator	15660	15305	14699	-4,0	0,3
Vietnam	8406	9877	14190	43,7	0,3

İsveç 11561 14472 13787 -4,7 0,3

Kaynak: ITC-Trade Map

Türkiye ile Ticaret

Özet

Arnavutluk'ta demokratik rejime geçişle birlikte, Türkiye ile ikili ilişkilerin örnek düzeyde geliştiği, buna paralel olarak, iki ülkenin, bölgesel sorunlar konusunda da görüş birliği içinde olduğu ve uluslararası kuruluşlarda dayanışma içinde bulunduğu görülmektedir.

Türkiye ile Arnavutluk arasındaki ticaretin hacmi izlendiğinde, mevcut dış ticaret hacminin, var olan potansiyele kıyasla oldukça düşük düzeyde seyretmekte olduğu gözlenmektedir. Bu durumun iki ülkeyi de ilgilendiren çeşitli sebepleri bulunmakla birlikte en önemli sebebi, 50 yıla yakın bir süre baskıcı bir rejimle yönetilen ve kapalı bir ekonomiye sahip olan Arnavutluk'un, batılı anlamda bir özel sektöre ve yabancı yatırımların güvenliği açısından sorunsuz bir sisteme henüz kavuşamamış olmasıdır.

Türkiye- Arnavutluk ticareti son yıllarda giderek artarken ticaret hacmi en yüksek seviyesine 2011 yılında 396,6 milyon dolar ile ulaşmıştır. 2012 yılında ise hem ihracatımızın hem de ithalatımızın azalması nedeniyle iki ülke arasındaki ticaret hacmi bir önceki yıla göre %11 azalarak 355 milyon dolara gerilemiştir. 2015 yılında iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 337 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Genel Durum

Türkiye-Arnavutluk Dış Ticaret Değerleri

Yıl	İhracat\$/Bin	İthalat\$/Bin	Hacim\$/Bin	Denge\$/Bin
2005	191.140	16.237	207.377	174.903
2006	214.241	12.571	226.812	201.670
2007	294.508	23.842	318.350	270.665
2008	305.737	36.697	342.434	269.040
2009	273.315	4.694	278.009	268.621
2010	241.066	86.859	327.925	154.207
2011	270.630	125.916	396.546	144.715
2012	255.950	98.989	354.939	156.961
2013	266.544	82.390	348.934	184.154

2014	318.541	96.281	414.822	222.260
2015	287.374	49.578	336.952	237.796
2015/(1-12)	287.374	49.578	336.952	237.796
2016/(1-12)	304.611	20.602	325.214	284.009

Kaynak: ITC-Trade Map, TÜİK

Türkiye'nin Arnavutluk'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 ABD Doları)

GTİP ÜRÜNLER	2014	2015	2016
4410 AĞAÇTAN VE DİĞER ODUNSU MADDELERDEN YONGA LEVHA, ORİENTED STRAND BOARD (OSB), VB. LEVHALAR	11.848	10.085	11.704
1905 EKMEK, PASTA, KEK, BİSKÜVİ VE DİĞER EKMEKÇİ MAMÜLLER, HOSTİ, BOŞ İLAÇ KAPSÜLÜ MÜHÜR GÜLLACI, PİRİNÇ	15.911	10.530	11.637
3004 TEDAVİDE VEYA KORUNMADA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN İLAÇLAR (DOZLANDIRILMIŞ)	8.816	7.039	8.871
6203 ERKEKLER VE ERKEK ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, BLAZER, PANTOLON, TULUM VE ŞORT (YÜZME KIY)	5.566	5.636	7.296
7208 DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN YASSI HADDE ÜRÜNLERİ (GENİŞLİK >= 600 MM) (SICAK HADDELENMİŞ) (KAPLANM)	7.717	12.418	7.083
8544 İZOLE EDİLMİŞ TELLER, KABLOLAR VE DİĞER ELEKTRİK İLETKENLER; TEK TEK KAPLANMIŞ LİFLERDEN OLUŞAN FİBE	2.835	3.931	7.046
4411 AĞAÇTAN VEYA DİĞER ODUNSU MADDELERDEN LİF LEVHALAR	7.461	6.409	6.929
6006 DİĞER ÖRME VEYA KROŞE MENSUCAT	4.858	4.423	6.092
7214 DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN ÇUBUKLAR (DÖVÜLMÜŞ, SICAK HADDELENMİŞ, HADDELEME İŞLEMİNDEN SONRA BURU	3.941	1.487	6.030

6004	DİĞER ÖRME VEYA KROŞE MENSUCAT (EN>3CM, ELASTOMERİK/KAUÇUK İPLİK=>%5) (6.1 POZİSYONUNDAKİLER HARİÇ)	4.699	4.205	5.504
5702	DOKUNMUŞ HALILAR VE DOKUMAYA ELVERİŞLİ MADDELERDEN DİĞER YER KAPLAMALARI	5.560	4.784	5.449
7113	MÜCEVHERCİ EŞYASI VE AKSAMI (KIYMETLİ METALLERDEN VEYA KIYMETLİ METALLERLE KAPLAMA METALLERDEN)	4.054	3.742	4.907
6402	DIŞ TABANI VE YÜZÜ KAUÇUK VEYA PLASTİK MADDEDEN OLAN DİĞER AYAKKABILAR	1.183	2.786	4.880
3402	YIKAMA, TEMİZLEME MÜSTAHZARLARI (SABUNLAR HARİÇ)	3.548	3.164	4.424
6109	TİŞÖRTLER, FANİLALAR, ATLETLER, KAŞKORSELER VE DİĞER İÇ GİYİM EŞYASI (ÖRME VEYA KROŞE)	1.894	2.273	4.364
8516	ELEKTRİKLİ SU ISITICILARI, ELEKTROTERMİK CİHAZLAR, ORTAM ISITICILARI, SAÇ VE EL KURUTUCULARI, ÜTÜLER	3.649	3.326	4.350
7216	DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN PROFİLLER	4.808	4.217	4.258
6106	KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLAR İÇİN BLUZLAR, GÖMLEKLER, GÖMLEK- BLUZLAR (ÖRME VEYA KROŞE)	4.430	3.839	4.220
6104	KADIN VE KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, BLAZER, ETEK, PANTOLON, VB. (ÖRME VEYA KROŞE)(YÜ	1.059	1.429	3.584
6908	CİLALI VEYA SIRLI SERAMİKTEN DÖŞEME VEYA KAPLAMA KAROLARI VE KALDIRIM TAŞLARI; CİLALI VEYA SIRLI MOZ	2.945	2.108	3.364

Kaynak: ITC – Trade Map

Türkiye'nin Arnavutluk'tan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 ABD Doları)

GTİP ÜRÜNLER	2014	2015	2016
6403 DIŞ TABANI KAUCUKTAN, PLASTİK MADDEDEN, TABİİ VEYA TERKİP YOLUYLA ELDE EDİLEN KÖSELEDEN VE YÜZÜ DERİ	1.026	1.259	3.143
1211 BİTKİ VE BİTKİ KISIMLARI (TOHUM VE MEYVELER DAHİL) (ESAS OLARAK PARFÜMERİDE, ECZACILIKTA, VB. KULLAN	2.128	1.628	2.897
8501 ELEKTRİK MOTORLARI VE JENERATÖRLER [ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİM (ELEKTROJEN) GRUPLARI HARİÇ]	2.306	1.789	2.521
7601 İŞLENMEMİŞ ALUMİNYUM	168	1.404	1.860
7207 DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN YARI MAMULLER	51.682	19.667	1.260
0910 ZENCEFİL, SAFRAN, ZERDEÇAL, KEKİK, DEFNE YAPRAKLARI, KÖRİ VE DİĞER BAHARAT	1.013	637	1.254
7602 ALUMİNYUM DÖKÜNTÜ VE HURDALARI	117	328	1.194
3915 PLASTİKTEN DÖKÜNTÜ, KALINTI VE HURDALAR	1.744	1.205	1.123
7108 ALTIN (PLATİN KAPLAMALI ALTIN DAHİL) (İŞLENMEMİŞ VEYA YARI İŞLENMİŞ YA DA PUDRA HALİNDE)	357	585	833
6203 ERKEKLER VE ERKEK ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, BLAZER, PANTOLON, TULUM VE ŞORT (YÜZME KIY	293	155	398
6204 KADINLAR VE KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, BLAZER, ELBİSE, ETEK, PANTOLON ETEK, VB.(YÜZM	274	294	305
7204 DÖKME DEMİRİN, DEMİRİN VEYA ÇELİĞİN DÖKÜNTÜ VE HURDALARI VEYA BUNLARIN ERİTİLMESİ İLE ELDE DİLMİŞ KÜ	99		292
4821 KAĞIT VEYA KARTONDAN HER CİNS ETİKETLER	20	12	267
9406 PREFABRİK YAPILAR			264
8908 SÖKÜLECEK GEMİLER, SUDA YÜZEN SÖKÜLECEK DİĞER ARAÇLAR	568		205
4411 AĞAÇTAN VEYA DİĞER ODUNSU		914	184

MADDELERDEN LİF LEVHALAR

6404	DIŞ TABANI KAUCUK, PLASTİK, TABİİ VEYA TERKİP YOLUYLA ELDE EDİLEN KÖSELE VE YÜZÜ DOKUMAYA ELVERİŞLİ	159	209	172
6110	KAZAKLAR, SÜVETERLER, HIRKALAR, YELEKLER VE BENZERİ EŞYA (ÖRME VEYA KROŞE)	171	124	161
6108	KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLAR İÇİN KOMBİNEZONLAR, JÜP/JÜPONLAR, SLİPLER VE KÜLOTLAR, GECELİKLER, VB.EŞYA	114	93	128
4102	KOYUN VE KUZULARIN HAM DERİLERİ	868	403	118

Kaynak: ITC – Trade Map

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasındaki Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma/Protokol	İmza Tarihi	TTarihi
Ticaret Anlaşması	12.02.1986	
Ekonomik, Ticari, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması	02.08.1988	
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	01.06.1992	
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	04.04.1994	
Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı İdari Yardım	12.02.1998	
Kültürel, Eğitim ve Bilimsel Değişim Programı Anlaşması	16.06.1998	
Sosyal Güvenlik Sözleşmesi	15.07.1998	
Türkiye-Arnavutluk KEK V. Dönem Protokolü	02.08.1998	
Türkiye-Arnavutluk Sağlık ve Tıp Alanında İşbirliğine Dair Anlaşma	13.10.1999	
Türkiye-Arnavutluk KEK VI. Dönem Protokolü	16.06.2000	
Uluslararası Karayolu Taşıma Anlaşması	28.02.2000	
Türkiye-Arnavutluk KEK VII. Dönem Protokolü	23.05.2002	
Türkiye-Arnavutluk KEK VIII. Dönem Protokolü	28.01.2005	

Türkiye-Arnavutluk KEK IX. Dönem Protokolü	15.09.2006
Arnavutluk –Türkiye Serbest Ticaret Anlaşması	01.05.2008
Türkiye-Arnavutluk KEK X. Dönem Protokolü	28.01.2009
Türkiye – AB – Arnavutluk Çapraz kKümülyasyon Uygulanması	01.08.2011
Türkiye-Arnavutluk KEK XI. Dönem Protokolü	30.11.2011

Kaynak: Tiran Ticaret Müşavirliği

Serbest Ticaret Anlaşması

22 Aralık 2006 tarihinde Tirana’da imzalanan, 11 Aralık 2007 tarihli ve 5723 sayılı Kanun ile onaylanması TBMM tarafından uygun bulunan “Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti arasında Serbest Ticaret Anlaşması (STA)” Bakanlar Kurulunca onaylanarak 12 Mart 2008 tarihli ve 26814 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Böylece Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli iç onay prosedürleri tamamlanmış olup, anılan Anlaşma, ilgili hükmü uyarınca, 1 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Anlaşma kapsamında taraflar arasındaki ekonomik işbirliğinin artırılması ve güçlendirilmesi, mal ticaretindeki kısıtlamaların kaldırılması, uygun rekabet koşullarının yaratılması, karşılıklı yatırımların teşvik edilmesi ve tarafların üçüncü ülke piyasalarındaki ticaret ve işbirliğinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Anlaşma, sanayi ürünlerindeki gümrük vergileri, miktar kısıtlamaları ve eş etkili vergi ve önlemlerin kaldırılması başta olmak üzere, ticarete teknik engeller, tarım ürünlerindeki taviz değişimi, hayvan ve bitki sağlığı önlemleri, iç vergilendirme, yapısal uyum, damping, acil durumlar, devlet tekelleri, korunma önlemleri, ödemeler, menşe kuralları, devlet yardımları, fikri, sınai ve ticari mülkiyet hakları, kamu ihaleleri ve kurumsal hükümler konularında düzenlemeler içermektedir.

Bu Anlaşma ile ihracatçılarımıza, Arnavutluk pazarında Avrupa Birliği üyesi ülkeler ihracatçıları ile eşit rekabet imkanı getirilmektedir. Bu çerçevede, sanayi mallarında, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte; Arnavutluk menşeli sanayi mallarının Türkiye’ye ithalatında uygulanan gümrük vergileri sıfırlanacak, buna mukabil, Arnavutluk’a ithal edilen ülkemiz menşeli sanayi ürünlerinin %80’den fazlasının gümrük vergileri kaldırılacaktır. Bu kapsamda, anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile gümrük vergisi sıfırlanacak sektörlerin arasında deri, ormancılık, tekstil, çimento ve cam eşya, değerli taşlar ve mücevherat, metaller, makineler ve motorlu taşıtlar bulunmaktadır. Mineral maddeler, kimya sanayi, plastik, ayakkabılar, seramik ürünler, adi metaller, elektrikli makineler ile mobilyalar içinden seçme ürünlerin yer aldığı bakiye sanayi ürünlerinde ülkemize karşı uygulanan gümrük vergileri ise STA’nın yürürlük tarihi olan 1 Mayıs 2008 tarihinden başlayarak, indirimlerin ilk dördü %20’lik eşit dilimlerle olmak üzere, beşinci yılın başı olan 1 Ocak 2013 tarihinde tamamen sıfırlanacaktır. Anlaşmada ayrıca, sanayi malları itibariyle AB’ne tanınan tavizlerde gelecekte yapılabilecek daha avantajlı bir değişikliğin, Arnavutluk tarafından aynen Türkiye’ye de yansıtılması öngörülmektedir.

Tarım ürünleri bakımından ise Türkiye ve Arnavutluk, ticari potansiyeli olan seçilmiş bazı tarım ürünlerinde birbirlerine sınırsız mahiyette veya tarife kontenjanları dahilinde, sıfır gümrük vergileri ile tavizler tanımışlardır. Ülkemizin bu kapsamda Arnavutluk'tan taviz aldığı ürünler arasında ihracatımız bakımından önem arz eden işlenmiş tarım ürünleri (çikolata, şekerleme, ekmekçilik mamulleri), kuru meyveler (fındık, antep fıstığı, üzüm, incir), narenciye, bakliyat ve diğer taze sebze ve meyveler yer almaktadır. Ülkemizin Arnavutluk'a taviz tanıdığı başlıca ürünler arasında bazı taze ve işlenmiş sebze ve meyveler ile ülkemizin anılan ülkeden taviz aldığı işlenmiş tarım ürünleri sıralanmaktadır.

Diğer taraftan, ihracatçılarımızın, Arnavutluk pazarında AB'li firmalarla eşit rekabet imkanına sahip olacağı da unutulmamalıdır. Bu kapsamda, ülkemizin Arnavutluk pazarına giriş konusunda karşılaştığı engellerin anılan STA ile büyük ölçüde ortadan kalkacağı, böylelikle, Arnavutluk ile ekonomik ilişkilerde yaşanan ivmenin siyasi ilişkilere de olumlu yansıtacağı ve bölge barışına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Sonuç itibarıyla, ülkemizin Balkanlara yönelik politikası ve bölgenin ülkemiz açısından sahip olduğu önem itibarıyla, Arnavutluk ile ülkemiz arasında akdedilen Serbest Ticaret Anlaşması, hem siyasi hem de ekonomik ve ticari ilişkilerimizin geliştirilmesine büyük katkı sağlayacaktır.

İki Ülke Arasında Ticarete Yaşanan Sıkıntılar

Arnavutluk'ta halen serbest piyasa ekonomisine geçiş süreci yaşanmakta olup, bundan doğan sık mevzuat değişikliği, bürokrasi, kurumlar arası yetki çatışması, anlaşmazlıkların çözümünde yargı mekanizmasının ağır işlemesi, bankacılık sektöründe yaşanan olumsuzluklar gibi sorunlar mevcuttur. Diğer taraftan ülkenin enerji, ulaşım gibi altyapı sorunları da çeşitli biçimlerde ülkeye ihracatımızı olumsuz etkileyen faktörlerdendir.

Özellikle mevcut gümrük mevzuatının gerek ticaret alanında gerek inşaat sektöründe gereksinimleri karşılayamaması nedeniyle, ülke ile ticari ilişkileri bulunan firmalarımız tarafından mevzuatın güncelleştirilmesi önerilmektedir.

Diğer taraftan, Arnavutluk ile Türkiye arasındaki banka ilişkileri sağlıklı olmadığından, mal bedelleri banka aracılığı ile tahsil edilememektedir. Bu durumda, ülke piyasasında yapılan mal satışlarında paranın tahsili aşamasında sorunlar yaşanabilmesine yol açabilmektedir. Bankacılık sektöründe yerel bankaların nakit sıkıntısı, şehirlerarası para transferindeki sorunlar ve devlet bankalarının prosedürlerindeki zorluklar sebebiyle akreditasyon ve teminat mektubu prosedürlerinin yerine getirilmesinde de sıkıntı yaşanmaktadır.

Ayrıca, Arnavutluk'a taşımacılık yapan Türk araçları TIR Karnesi teminatı altında taşıma yapmalarından dolayı resmi gümrük mührü taşımalarına rağmen, araçlar gümrüklerin dışında bile Arnavutluk yetkililerince açılmaktadır.

Ayrıca, karayolu ile ihracat yapan Türk firmaları Bulgaristan, Makedonya ve Arnavutluk'taki altyapı eksiklikleri, sınır kapılarındaki sorunlar gibi nedenlerden dolayı ürünlerini 4 ile 10 gün arasında değişen sürelerde Arnavutluk'a ulaştırabilmekte ve fiyat avantajını yitirmektedirler.

Arnavutluk'ta yerleşik ithalatçı firmaların, ithal vergilerini daha az ödemek amacıyla, Arnavutluk Gümrüğünde düşük değerli fatura sunması veya ithal malını eksik beyan etmesi sonucu ortaya çıkan problemlerde, Arnavut gümrüklerince, problem çözümlenene kadar nakliyecilerimizin araçları da, taşıdıkları yük ile birlikte gümrükte bekletilmektedir. Bu tür anlaşmazlıklarla ilgili davalar en az iki ay sürmekte, bu nedenle TIR için 2-3 aylık gümrük sahası kirası ödemek zorunda kalınmaktadır.

Ülkede karayollarının bozuk olması ulaşımı, dolayısı ile ticareti engelleyen diğer bir etkidir. Ayrıca, çok büyük boyutlara ulaşan elektrik enerjisi sıkıntısı yabancı yatırımcılar üzerinde olumsuz etki yapmaktadır.

Diğer taraftan ülkede halen engellenemeyen kayıt dışı ithalat sorunu da ihracatçılarımız bakımından haksız rekabet yaratmakta, Türk firmalarının bazı ürünlerini Arnavutluk'ta pazarlamasını zorlaştırmaktadır.

Firma Sorunları

Yabancı işçi kotası: Firmalar ile yapılan sözleşmelerde konu düzenlenmektedir. Genel olarak sözleşmede belli oranda yerli işçi çalıştırılması gerektiği ve oranı belirtilmektedir. Bu oran genelde % 50'nin üstündedir.

Oturma ve çalışma izni alınmasında karşılaşılan sorunlar: Bürokrasinin yavaşlığı, sistemin yeterince oturmaması ve bazı keyfi uygulamalar nedeniyle gecikmelerle karşılaşılmaktadır.

Kalifiye işgücü sıkıntısı: Kalifiye iş gücü sıkıntısı yaşanmaktadır. Ayrıca Balkan kültüründe çalışma disiplini ve sorumluluk alma konularında yaşanan sıkıntılar nedeniyle sürekli takip sisteminin yerleştirilmesi ve muhakkak bir yabancı yöneticinin kontrolünde çalışmaların izlenmesi yoluna gidilmektedir.

Vergiler: Arnavutluk'ta tüm ürün ve hizmetlerde KDV %20, kurumlar vergisi ise %10'dur. KDV iadeleri çok geç ödenmektedir. Mahsup sisteminin de uygulanmaması nedeniyle firmaların devletten ciddi oranlarda KDV alacakları bulunmaktadır.

Sosyal güvenlik giderleri: Sosyal Güvenlik Mevzuatı kapsamında, işveren brüt maaşın %21.7'si oranında prim ödemek zorundadır. % 21.7'lik oranın % 20'si sosyal güvenlik sigorta primi, % 1.7'si sağlık sigortasından oluşur.

Hak edişlerin alınmaması: Özellikle devlet ihalelerinde ve yabancı fonların ihalelerinde hak edişlerin alınmasında sorunla karşılaşılmamaktadır. Ancak başta İtalyan firmaların taşeronu olarak çalışan Türk şirketlerinin hak edişlerinde gecikmelerle karşılaştığı bilinmektedir.

Bürokratik sorunlar, hukuk sisteminin zayıflığı veya ağır işlemesi, Arnavutluk'ta yaygın rüşvet ve yolsuzluk, bürokrasinin zayıflığı, sistemin yeterince oturmaması, keyfi bazı uygulamalar nedeniyle tüm bürokratik işlemlerde sıkıntılarla karşılaşılabilmektedir.

Türk- Arnavutluk İş Konseyi

Türk-Arnavut İş Konseyi Kuruluş Anlaşması Ağustos 1992 tarihinde iki ülke arasındaki mevcut ekonomik ve siyasi ilişkilerin geliştirilmesi, potansiyel işbirliği alanları ve Doğu Avrupa ve Balkanlar'da yaşanan değişim süreci çerçevesinde Arnavutluk'taki yeniden yapılanma çalışmaları beklentileri ile imzalanmıştır. Türkiye ile Arnavutluk arasında 1992 yılındaki mevcut dostane ilişkilere rağmen ekonomik ilişkilerin arzulan seviyeye ulaşmaması İş Konseyi'nin kuruluşunda etkin faktörler arasında yer almıştır.

İş Konseyi'nin, Arnavutluk'ta mevcut sanayi tesislerinin modernizasyonu, konut ve altyapı inşası, sağlık ve eğitim tesisleri, turizm, yeraltı ve yerüstü kaynaklarının işletilmesi, bankacılık, telekomünikasyon, ulaşım, tarım gıda, tekstil ve deri gibi alanlarda potansiyel işbirliği olanaklarının hayata geçirilmesinde etkin rol oynayarak iki ülke ekonomik ilişkilerinin lokomotifini oluşturacağı belirlenmiştir. Türk Hükümeti'nin Arnavutluk'un zor anlarında kredi sağlayarak yardım etmesi ve Türk iş adamlarının 1997 yılında yaşanan kriz esnasında dahi Arnavut ortaklarla işbirliği yapması iki ülke arasındaki ilişkilerin temellerini sağlamlaştırmıştır.

Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

28.04.2005 tarihli ve 9380 sayılı Yasa, fikri mülkiyet haklarını kapsayıp, yayın hakları, tescilleri, markaları, damgaları, menşe işaretleri ve sanayi tasarımlarını korumaktadır. 2000'de Arnavutluk Marakeş Sözleşmesini onaylayıp, Dünya Ticaret Örgütü'nün Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Sözleşmesine (TRIPS) taraf olmuştur.

Dağıtım Kanalları

Ülkede 1992 yılından bu yana fiyatlar büyük ölçüde serbest bırakılmıştır. Ülkede ürünler toptancılar, perakendeciler ya da bu işle uğraşan kişiler aracılığıyla satılabilmektedir. Ayrıca ithalatçılar, ithal ettikleri ürünleri giriş gümrüğünde doğrudan toptancılara da satabilmektedir.

Arnavutluk'un perakendecilik sektörünün temelini, küçük dükkanlar ile çiftlik ürünleri ve el sanatları için kurulan açık pazarlar oluşturmaktadır. 1990'lı yılların başlarında ticaret engellerinin kalkması ve Kosova krizi sırasında ülkeye yabancıların yönelmesiyle ithal tüketim mallarını temin etmek çok kolaylaşmış olmakla beraber, modern ve büyük satış mağazaları halen sadece başkent Tiran, Durres ve Vlore'de faaliyet göstermektedir.

Arnavutluk piyasasındaki malların yaklaşık %80'i ithal edilmektedir. Bu ülkenin karayoluyla Tiran, denizyoluyla da Durres şehirlerine gelen mallar ithalatçısı tarafından perakendecilere sunulmaktadır. Yaş sebze ve meyve Lushnje ile Tiran'da pazara sunulmaktadır.

Demir, çimento ve diğer inşaat malzemeleri Durres şehrinde, konfeksiyon, mobilya, ayakkabı, mefruşat mallarının genelde toptan ve perakende satışları, Tiran'daki Medrese ve Çam semtlerinde, elektrik malzemeleri,

elektrik ev aletleri ise Ali Demi semtinde kurulan ve her gün açık olan pazarlarda yapılmaktadır. Ayrıca, Durres yolu üzerinde QTU olarak adlandırılan Arnavutluk'un en büyük süpermarketi bulunmaktadır. İnşaat malzemeleri ise genelde Unaza e Re, diğer değişik gıda maddeleri ve deterjanlar Qyteti i Nxesve, ilaçlar ve sağlık malzemeleri genelde hastanelerin bulunduğu semtlerde pazarlanmaktadır. Bu tür satışlar yine Tiran'da olduğu gibi Arnavutluk'un diğer şehirlerinde kurulan pazarlar ya da ticari merkezler olarak adlandırılan işyerleri başta olmak üzere, çeşitli bölgelerdeki mağaza ve dükkanlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Hammadde ve hazır gıda ürünlerinin saklanma ve dağıtımını, bu ürünlerin gıda değerlerini ve kalite unsurlarını olumsuz değişimlerinden, kirlenmeden, enfeksiyonlardan, hava etkenlerinden, diğer hasar ve bozulmalardan koruyacak şekilde gerçekleştirilmelidir. Hammadde ile hazır gıda ürünlerinin saklanma ve taşınmalarıyla ilgili genel koşullar, Tarım ve Gıda Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı'nın ilgili organları tarafından hazırlanan özel bir yönetmelikle düzenlenmektedir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Tüketim amaçlı gıda ürünlerinin ambalajlanmış olması gerekmektedir. Hammadde olarak kullanılan bazı ürünler, ambalajlanmamış da olabilir. Ambalaj insan sağlığına zararlı olmamalıdır. Ambalaj, gıda ürünü kirlilikten ve kalitesi ile gıda değerini indiren etkenlerden koruyarak, nakliye, ticaret ve kullanımını uygun hale getirmelidir.

Gıda ürününün ambalajı, ambalaj açılmadığı veya bozulmadığı sürece (belirli süreler içinde) gıda ürününün değişmezliğini temin etmelidir. Gıda ürünleri, taraflar arası anlaşmaya ve gıda mevzuatına uygun olarak, tüketicilerin ihtiyaçlarına göre farklı büyüklükteki birimlerde ve doğalarına göre ambalajlanmalıdır.

Ülkeye ihraç edilecek ürünün etiketi, miktar, içerik ve kullanım alanını içermelidir. Ürünün üzerinde de üretim ve son kullanma tarihleri ile beraber garanti süresi bulunmalıdır. Etiketlerin mutlaka Arnavutça olarak hazırlanması gerekmektedir. Ancak ürünün ismi başka bir dilde olabilir.

Etiketlerde bulunması gereken diğer bilgiler, üreticinin ismi, ürünün hacmi veya net ağırlığı ürünün üretiminde kullanılan hammadde, yardımcı madde ve diğer maddeler, ürünün kalitesi ve değerlerini etkileyen korunma özel koşulları ve kullanma kılavuzudur.

Ayrıca hayvansal ürünler doğrudan veya ambalajlarında Veterinerlik Müdürlüğü'nün mührünü taşımalıdır.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Arnavutluk ile ticaretimizde taşıma giderleri, Arnavutluk'a komşu diğer ülkelere (İtalya ve Yunanistan) oranla ülkemiz için dezavantaj oluşturmaktadır. Navlun maliyetlerinin düşürülebilmesi bakımından alternatif taşıma modları ve güzergahlarının geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Bu bağlamda, özellikle Arnavutluk'un Durres Limanı'nı geliştirme Projesinin tamamlanan Arnavutluk-Kosova otoyolunun hizmete girmesi ile Durres limanının tüm Balkanlara mal ve yolcu taşımacılığında yeni bir açılım

sağlamıştır. Bu doğrultuda, denizyolu taşımacılığına yönelik işbirliği imkanlarının geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Diğer taraftan, 28 Ocak 2009 tarihli Ekonomik, Ticari, Sanayi ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu Toplantısında, iki ülkenin ana limanları arasında RO-RO, konteyner ve tren-feri hatları kurulması imkanlarının araştırılması yönünde ilke kararı verilmiştir. Bu kapsamda, iki ülkenin ana limanları arasında düzenli RO-RO, konteyner ve tren-feri hatları kurulması imkanlarının araştırılması ve hukuki, teknik ve idari yönlerinin incelenmesi için, Arnavutluk Kamu İşleri, Ulaştırma ve Telekomünikasyon Bakanlığı ve T.C. Denizcilik Müsteşarlığı, Deniz Ticaret Odası ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla 17-18 Kasım 2009 tarihlerinde İstanbul'da bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Bir Türk firması tarafından RO-RO taşımacılığında kullanılacak bir limanın inşaat ve işletim ihalesi alınmış, inşaat tamamlanmış olmasına rağmen, taşımacılık faaliyetlerine henüz başlanılamamıştır.

NİSAN

MACERİSTAN

MACARİSTAN

Temel Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Macaristan
Nüfus	9.835.000
Yüzölçümü	93.030 km ²
Dil	Macarca
Din	Nüfusun %70'i Katolik, %25'i Protestan, %3'ü Ortodoks'tur. Ayrıca küçük topluluklar halinde Musevi ve Müslümanlar da bulunmaktadır.
Başkent	Budapeşte
Başlıca şehirleri	Budapeşte, Debrecen, Szeged, Miskolc, Pecs, Győr
Yönetim	Cumhuriyet
Cumhurbaşkanı	Janos Ader
Başbakan	Viktor Orban
Para Birimi	Forint (HUF)

Kaynak: The Economist Intelligence Unit Hungary Country Profile, 2015

Coğrafi Konum

Macaristan'ın yüzölçümü 93.030 km² dir. Nüfus yoğunluğu km² ye 108,3 kişi ile Fransa ve Polonya ile aynıdır. Genellikle düz bir satıha sahip olan ülke Tuna ve Tizsa nehirleri ile üç eşit parçaya bölünmektedir. Ülke topraklarının büyük bölümü verimlidir. Toprakların %63'ü ise tarımsal üretime elverişlidir. Bu oran balıkçılık ve ormancılık da dahil edildiğinde %83'e yükselmektedir.

Üç ana coğrafi bölge vardır: Transdanubia Tuna nehrinin batısında kalan nispeten yüksek alandır. Bu bölgede bağcılık ve besicilik başta olmak üzere tarım yapılmaktadır. Nagyafold Tuna nehrinin doğusunda kalan, ülke topraklarının yaklaşık yarısını oluşturan, bereketli toprakları, kumlu ve sulak alanları barındıran bir bölgedir. Bölgede sel baskınlarına karşı drenaj projeleri 19.yy. dan bu yana devam etmektedir. Kuzey tepeleri Budapeşte'nin kuzeydoğusundan başlayıp Slovakya sınırına kadar uzanır. Ülkenin sınırlı maden kaynaklarının çoğunu barındıran bölge komünist dönemde büyük oranda ağır sanayinin konuşlandırıldığı bir bölge olmuştur.

Ülkeden geçen iki büyük nehir vardır. Bunlardan birincisi olan Tuna Nehri, 2.850 m uzunluğunda olup, uzunluğu itibarıyla Volga'dan sonra Avrupa'nın en uzun nehridir. Macaristan'ı baştanbaşa ikiye bölen Tuna Nehri, Karadeniz'e dökülmeden önce sekiz ülkeden geçer. Macaristan büyük bir nehir olan Tuna sayesinde zümrüt gibi güzel tabii zenginliklere sahiptir. Budapeşte, Tuna'nın iki yakasında kuruludur. İkinci büyük nehir Tizsa ise, 968 km uzunluğunda olup, Ukrayna'da Karpatlardan doğar, Yugoslavya'daki Karlofça yakınlarında Tuna ile birleşir. Macaristan'ın güneyinde, kuzeydoğudan güneybatıya 90 km boyunda genişliği 10 ila 15 km olan ve Macar Denizi denilen Orta Avrupa'nın en büyük gölü Balaton bulunur. Avusturya-Macaristan sınırında ise derinliği az, buna karşılık 200 km² bir yüzölçümü sahip olan Neusiedle Gölü yer alır. Bu gölün büyük kısmı Avusturya'ya aittir.

Ülkede orta düzeyde yükselteler mevcut olmakla beraber sadece %2'lik kısmı 400 metrenin üzerinde yüksekliğe sahiptir. En yüksek nokta 1.015 metrelik yüksekliği ile Kekes'tir. Transdanubia'da yer alan Balaton gölü 77 km uzunluğu ve 1,5-11 km arasında değişen genişliği ile Orta Avrupa'nın en büyük gölüdür. Gölün çevresindeki tepeler önemli bir bağcılık ve turizm merkezidir.

Siyasi ve İdari Yapı

Devlet gücünün en yüksek organları, parlamento (milli meclis) ve başkanlık konseyidir (hükümet yönetim kurulu). Tek meclisli parlamentonun 349 üyesi, başkanlık konseyinin 21 üyesi vardır. Başkanlık konseyi üyeleri, parlamentodan seçilir ve parlamentoya karşı sorumludur. En üst idari merci, bakanlar kurulu olup, üyeleri hükümet yönetim kurulunun tavsiyesi üzerine parlamento tarafından seçilir ve azledilir. Başkanlık konseyinin başkanı Macaristan'ın devlet başkanıdır, bakanlar kurulu başkanı ise başbakan gibi görev yapar.

Mahalli, ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetler, bir üst seviyedeki bölge otoritesine karşı sorumlu olan konseyler hiyerarşisiyle yönetilir. Macaristan, 19'u komita ve beşi komita statüsünde olmak üzere 24 idari üniteye bölünmüştür. Bunların konseyleri doğrudan doğruya bakanlar kuruluna karşı sorumludur.

Adalet işleri anayasa mahkemesi, yüksek mahkeme ve komitaya, belediyeye ve mıntıkaya ait mahkemelerce yürütülür. Anayasa mahkemesi ve yüksek mahkemenin hakimleri, beş yıllık süreyle parlamento tarafından, diğer hakimler ise üç yıllık süreyle mahalli konseyler tarafından seçilir. Savcı başkanı, altı yıllık süreyle parlamento tarafından seçilir ve buna karşı sorumludur.

Parlamento, yasama yetkisini sadece hükümetin kanun tasarılarını tasdik etmekte kullanır. Bakanlar kurulu ekseriya, parlamentonun tasdikine sunmadan resmi emirler yayınlar.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Macaristan'ın toplam nüfusu 9,8 milyon kişidir. Nüfusun %66'sı şehirlerde ve %17'si başkent Budapeşte'de yaşamaktadır. Nüfusun yaşlara göre dağılımı, %15 – 15 yaş altı ve %21 – 60 yaş üzeri ile tipik Avrupa ülkesi ortalamasını yansıtmaktadır. Macaristan etnik açıdan bölgedeki birçok ülke ile karşılaştırıldığında homojen sayılabilir. Azınlıklar nüfusun yaklaşık %8'ine tekabül etmektedir. Ülkedeki en büyük etnik grup 189.984 kişi ile Roman azınlıktır. Komşu ülkelerde 2.4 milyon Macar asıllı insan yaşamaktadır.

Macaristan'ın doğum oranı AB'ye yeni üye olan tüm orta Avrupa ülkelerinden daha fazla iken ölüm oranı yılları arasında 13.1-13.5 / 1000 oranı ile Avrupa standartlarının hayli üzerindedir. Ülkede yaşayan yabancı sayısı artmaya devam ederek nüfusun %8,5'ine (154.430) ulaşmıştır. Yabancıların çoğunluğu Macar kökenlikler de dahil olmak üzere Romanya, Ukrayna ve eski Yugoslav Cumhuriyetleri vatandaşlarıdır. Göçmenlerin yaş ortalamalarının Macarlardan düşük olması ülke nüfusunun yaşlanması probleminin çözümüne katkı sağlamaktadır.

Doğal Kaynaklar ve Madencilik

Macaristan hammadde ve enerji kaynakları bakımından fakirdir. Madenlerinin en önemlisi Vertes Dağlarından çıkarılan boksittir. Boksit üretiminde Avrupa'da ikincidir. Pek az maden kömürü Pécs yakınlarında, linyit Dorag'da ve Tatabanya'da, Tuna ötesinde ve Slovakya sınırında işletilmektedir. Romanya sınırında önemli ölçüde tabii gaz, Balaton Gölünün batısında petrol çıkarılmaktadır. Nispeten az miktarda manganez ve uranyum yatakları da vardır.

Macaristan sıcak su kaynakları bakımından oldukça zengin olup, bunlardan bir kısmı tıbbi değer taşımaktadır. Özellikle Budapeşte ve Budin, dünyanın en güzel kaplıcalarına sahiptir. Böyle 100'ü aşkın sıcak su kaynağı Budin içinde ve civarında mevcuttur.

Tuna ötesi topraklarının ve dağlarının bitki örtüsü yaprakları dökülen ormanlardan (meşe, kayın, ıhlamur, kestane) meydana gelmiştir. Fakat bunlar bozkır şartlarının hüküm sürdüğü Büyük Ova yakınlarındaki arazide aniden kaybolur. Önceleri Macaristan'da başka yerde bulunmayan bazı balıklar, büyük av hayvanları ve çok sayıda göçmen kuşlar bulunuyordu. Günümüzde bunların çoğunun nesli tükenmektedir. Fakat hala bazı enteresan kuşlara (mesela siyah leylek) ve memeli hayvanlara (vaşak, kurt gibi) dağlarda ve Büyük Ovanın uzak köşelerinde rastlanmaktadır.

Temel Ekonomik Göstergeler

	2011a	2012a	2013a	2014a	2015a	2016b	2017b
GSYİH (milyar dolar)	139,9	127,2	134,4	138,3	120,7	122,8	127,5
GSYİH (milyar forint)	28.134	28.628	30.065	32.180	33.712	34.891	36.085
Büyüme (%)	1,8	-1,7	1,9	3,7	2,9	2,6	2,4
Kişi başına GSYİH (dolar, satın alma gücü paritesine göre)	22.560	22.468	23.431	24.647	25.714c	26.936	28.092
İşsizlik (ort,; %)	11,0	11,0	10,2	7,7	6,8	6,4	6,1
Enflasyon (ort,; %)	3,9	5,7	1,7	-0,2	-0,1	0,8	1,8
İhracat (fob-milyon dolar)	99.911	89.883	95.632	99.304	89.498	91.329	93.131
İthalat (fob-milyon dolar)	95.839	86.152	91.116	95.837	84.827	85.841	87.150
Cari Denge (milyon dolar)	1.132	2.189	5.294	3.043	5.298	4.308	3.631
Döviz Kuru Ft:Ş (ort)	201,05	225,10	223,70	232,60	279,33	284,17	282,99
Döviz Kuru Ft:€ (ort)	279,27	289,34	297,01	308,66	309,90	311,17	309,17

Kaynak: Economist Intelligence Unit (EIU)- Nisan 2016

a EIU Gerçekleşen, b EIU Tahmin, c EIU Öngörüsü

1989 tarihinde parlamenter demokrasi rejimine geçen Macaristan, bu tarihten sonra merkezi planlamaya dayalı ekonomiden serbest piyasa ekonomisine geçiş amacıyla kapsamlı bir ekonomik dönüşüm süreci başlatmıştır.

31 Mart 1994 tarihinde tam üye olmak üzere Avrupa Birliği'ne başvuran Macaristan'ın AB üyelik süreci de Macaristan ekonomisine göreceli bir dinamizm kazandırmıştır. Bu süreçte liberalleşme, özelleştirme ve istikrarın sağlanması öncelikleri oluşturmuştur. 90'lı yılların başında dış ticaretle ilgili idari engeller kaldırılmış, doğrudan yabancı dış yatırımlar için uygun ortam yaratılmış, dövizle işlemler aşamalı olarak liberalleştirilmiş, Macar para

birimi Forint 1996'da konvertibl hale getirilmiş ve dövizle işlemlerin liberalleştirilmesi süreci 2001'de tamamlanmıştır.

2004 yılında AB'ye tam üye olan Macaristan, geçtiğimiz dönemde yabancı yatırımcıların ilgi odağı olmuş, doğrudan sermaye yatırımları ve likidite girişleri ile bölge ülkelerine göre daha hızlı bir ekonomik başarıyı yakalamıştır. ekonomisi ve demokrasiye geçilmesi bağlamında ilerleme sağlanmış olsa da, sürecin henüz tamamlanmadığı görülmektedir. Bu bağlamda özellikle, eğitim, sağlık, ulaşım, belediye hizmetleri gibi alanlara önemli miktarda devlet kaynağının aktarılması ve özellikle, bu kaynakların etkinlikten uzak kullanımı, ekonomi üzerinde önemli yük oluşturmuştur.

Bunun sonucunda ortaya çıkan yüksek bütçe açıkları nedeniyle, ekonomi yavaşlamış, büyüme hızı azalmış ve ekonomik göstergeler giderek olumsuz bir seyir izlemeye başlamıştır. Ekonomideki yavaşlama eğiliminin, Macar Hükümeti tarafından bütçe açığının azaltılmasına yönelik olarak alınan ekonomik önlemlerin yanı sıra, fiyatlar ve ücretler arasında iç talebin azalmasına yol açan etkileşimden kaynaklanmış olabileceği değerlendirilmektedir.

2006 seçimleri sonrasında uygulanan ekonomik program, öncelikle, Macaristan'ın büyüme oranına olumsuz şekilde yansımış, 2007 yılında kaydedilen yıllık yaklaşık % 1 dolayındaki büyüme hızı, Macar ekonomisinin son 11 yıllık dönemde gerçekleştirdiği en düşük oranlı büyüme olarak gerçekleşmiştir.

Macar ekonomisi, 2007 yılının ardından 2008 yılını da kırılğan bir yapıda geçirmekte iken, 2008 yılının Eylül ayında baş gösteren küresel ekonomik krizin etkilerine maruz kalmıştır. Öyle ki, Macaristan söz konusu küresel ekonomik krizden en fazla etkilenen Avrupa ülkesi olmuştur. Krizin etkileri ile tek başına mücadele edemeyeceğine inanan hükümet, 29 Ekim 2008 tarihinde IMF ile bir stand-by anlaşması imzalamak durumunda kalmıştır. Sonuç olarak Macar Hükümeti 2008 yılının son aylarında IMF'den 12,5, AB'den 6,5 ve Dünya Bankasından 1 milyar Avro olmak üzere, toplam 20 milyar Avro tutarında kredi sağlanmıştır.

Stand-by Anlaşmasının onaylandığı Kasım 2008 tarihinden bu yana Macar ekonomisi, finansal sürdürülebilirlik ile ekonomik istikrarın temini yönünde önemli gelişmeler kaydetmiştir. Bu çerçevede, son yıllarda uygulanan mali programlar sayesinde, finansal sürdürülebilirlik ile ekonomik istikrarın temini yönünde önemli gelişmeler kaydetmiştir. Bu kapsamda, bir taraftan, kamu harcamaları azaltılarak şeffaf bir hale getirilirken bir taraftan da finansal sektörde, bankacılık faaliyetleri takibe alınmış ve piyasaları güçlendirmeye yönelik bankacılık düzenlemelerinin çerçevesi oluşturulmuştur.

Küresel krizden en fazla etkilenen ülkelerden biri olan Macaristan ekonomisi, 2009 yılında %6,8 oranında küçülmüştür. Ekonomide 2010 ve 2011 yılları arasında % 1'in üzerinde büyüme gerçekleşmesine rağmen, 2012 yılında % 1 civarında küçülme olmuş ve henüz beklenen canlanma sağlanamamıştır. Macar ekonomisinin gösterdiği daralma, küresel krize doğrudan ilintili olduğu kadar, 2006 yılı son çeyreğinden bu yana Macaristan'da uygulanmakta olan ve sıkı para ve maliye politikaları öngören ekonomik istikrar paketleri ile de ilişkilendirilmektedir. Macar ekonomisinde 2013 yılında yeniden canlanma sağlanmış ve büyüme % 1,5 civarında olmuştur. 2014 yılında Macar ekonomisi % 3,7 oranında büyümüştür. 2006 yılından beri gerçekleşen en hızlı yıllık büyümedir. 2014 yılında yatırımlar ve özel tüketimdeki artışlar ekonominin büyümesini sağlayan en önemli faktörlerdir. Ekonomi 2015 yılında ise % 2,9 oranında büyümü, 2016 yılında ise %2,6 olacağı tahmin edilmektedir. 2017-20 yılları arasında yıllık ortalama büyümenin % 2.4 olacağı tahmin edilmektedir.

2015 yılında kaydedilen temel makroekonomik verilere bakıldığında; gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYİH) 120,7 milyar dolar olmuştur. GSYİH'nin kompozisyonu incelendiğinde, en büyük katkısı daha çok ihraç pazarlarına üretim yapan imalat sektörü sağlamaktadır.

2015 yılında enflasyon oranı %0,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu duruma gerekçe olarak, dünyadaki petrol fiyatlarının düşmesi nedeniyle enerji fiyatlarındaki düşüş ve gıda ürünlerinde ki küresel fiyatların baskılanması gösterilmektedir.

Macaristan'da 2015 yılı işsizlik ise oranı %6,8 olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılında tarımın GSYİH'daki payı %3,6, sanayinin % 31,8 ve hizmetlerin 64,6 olarak gerçekleşmiştir.

Macaristan'ın iç pazarı nispeten küçüktür. Bununla beraber ülke ekonomisi büyüklük bakımından halen bölge ülkeleri arasında Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nden sonra bölgede 3. sırada yer almaktadır. Macaristan Avrupa'ya ticaret ve yabancı yatırım yolu ile sıkı şekilde bağlanmış önemli sektörleri ile bölgedeki en açık ekonomiye sahip ülkedir. Mal ihracatının $\frac{3}{4}$ 'ü AB'ye yapılmaktadır. AB ülkelerinin güçlü talebi ülke ekonomisi üzerinde net etkiye sahiptir. Bu durum, batılı üreticilerin üretim faaliyetlerini Macaristan'a konuşturdukları sayesinde AB'nin büyüme hızının düştüğü ve ülke parası Forint'in değerlendirildiği dönemlerde bile devam etmiştir.

Macaristan ekonomisinin nasıl bir seyir izleyeceği, büyük ölçüde bağımlı olduğu AB ekonomilerinin göstereceği performansla ve iç talepteki artışın büyüklüğü ile yakından ilgilidir. İhracata yönelik üretim yapan imalat sektörünün göstereceği performansın bu hususta belirleyici olacağı düşünülmektedir.

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyar Dolar)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
İhracat	55	62	74	95	108	83	95	111	103	108	112	100	102
İthalat	48	60	78	94	109	77	87	101	94	99	103	90	94
Hacim	103	122	152	189	217	160	182	212	199	207	215	190	196
Denge	7	2	-4	1	-1	6	8	10	9	9	9	10	8

Kaynak: Trademap

Serbest piyasa ekonomisine geçiş ile birlikte Macaristan dış ticaretinde uygulanan liberal politikalar ülkenin dış ticaret hacminde de etkisini göstermiş ve yıllar itibariyle ülkenin ticaret hacminde hızlı gelişmeler kaydedilmiştir. Macaristan dış ticaretinin büyük kısmını ülkede üretim yapan çok uluslu şirketler tarafından gerçekleştirmekte, bu da ülkenin dış ticaret hacminin uluslararası ekonomik ortamda yaşanan değişikliklerden çok daha çabuk etkilenmesine yol açmaktadır.

Macaristan'ın dış ticareti 2016 yılında % 3 oranında artmıştır. 2016 yılında Macaristan'ın ihracatı yaklaşık %2 oranında artışla 102 milyar dolara, ithalatı ise yaklaşık %4 oranında artışla 94 milyar dolar olup, Macaristan dış ticareti 8 milyar dolar fazla vermiştir. Macaristan'ın 2016 yılında dış ticaret hacmi ise 196 milyar dolar olmuştur.

Ekonomik geçiş döneminde dış ticaretin kompozisyonu da dönüşüme uğramıştır. Elektronik ve telekomünikasyon araçları, otomobil parçaları ve makineler önemli ihracat ürünleri haline gelmiştir. İthal edilen işlenmiş ürünlerin re-export edilmesi bu kalemlerin ihracattaki payının artmasında önemli rol oynamıştır. Gıda ürünleri önemli bir ihracat kalemi olmasına rağmen bu ürünlerin toplam ihracat içindeki payı düşüktür.

Macaristan'ın hem ihracat hem de ithalatında makine ve taşıt araçlarını ilk sırada yer almaktadır. Bu ürün grubunda Macaristan net ihracatçıdır. Bu yapının oluşmasında 1990'lı yılların başından bu yana çok uluslu şirketlerin Macaristan'da gerçekleştirmiş olduğu yatırımların ve bu yatırımlarla oluşturulan üretim kapasitesinin çok önemli bir payı bulunmaktadır.

Dış ticaret ağırlıklı olarak batı pazarlarına yönelmiştir. Macaristan'ın ihracatının ve ithalatının büyük bir bölümü AB üyesi ülkelerle gerçekleşmiştir. İhracatta % 28, ithalatta %26 pay ile Almanya ülkenin en önemli ticari ortağıdır. Rusya, Macaristan'ın ithalatında özellikle petrol ve gaz gibi enerji ürünleri ile önemli bir yere sahiptir. Bu ülke Macaristan'ın ihracat ürünleri için de önemli bir pazardır. Ayrıca Çin, Macaristan'ın önemli ticaret ortaklarından biri haline gelmiştir. Çin firmaları AB pazarına girebilmek için Macaristan'da üretim tesisleri kurmaktadır.

İhracatında Başlıca Ürünler

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2014	2015	2016	2015/
					2016
					% Değişim
	Genel Toplam	112.196	100.167	102.010	2
1	8703 Otomobil, steysin vagonlar, yariş arabaları	11.031	11.208	8.798	-21
2	8708 Kara taşıtları için aksam, parçaları	5.302	5.264	5.737	9
3	8407 Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar	4.052	3.263	3.510	8
4	3004 Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	3.655	3.371	3.199	-5
5	8517 Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	3.447	2.655	2.871	8
6	8408 Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	2.510	3.074	2.814	-8
7	8471 Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	2.972	2.499	2.514	1
8	8528 Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	2.701	2.456	2.301	-6
9	8537 Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar	1.239	1.965	2.224	13
10	8544 İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	2.279	2.028	1.979	-2
11	4011 Kauçuktan yeni dış lastikler	1.535	1.425	1.506	6
12	9032 Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	2.420	1.377	1.475	7
13	8536 Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	1.503	1.356	1.456	7
14	8414 Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	1.320	1.123	1.106	-2
15	8409 İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	1.137	983	1.080	10
16	9401 Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	996	867	857	-1
17	2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2.208	1.111	830	-25
18	8411 Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	679	717	813	13
19	8472 Büro için diğer makine ve cihazlar	710	647	747	15
20	3926 Plastikten diğer eşya	775	693	742	7
21	8511 Motorlar için elektrikli ateşleme cihazları	842	779	717	-8

22 8538	Elektrik kontrol/dağıtım için tablo, konsollar, masalar vb. Diğer mesnetler	799	745	689	-8
23 8502	Elektrojen grupları, rotatif elektrik konvertisörleri	603	388	678	75
24 1005	Mısır	821	930	670	-28
25 8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	912	660	652	-1
26 8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	736	616	643	4
27 3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	352	731	639	-13
28 2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	761	666	633	-5
29 2716	Elektrik enerjisi	776	748	616	-18
30 8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	643	546	597	9
31 0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları	655	548	568	4
32 3006	Tarifenin başka yerinde yer almayan eczacılık eşyası ve müstahzarları	658	574	564	-2
33 8501	Elektrik motorları, jeneratörler	479	442	550	25
34 8716	Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. İle aksam-parçaları	622	554	528	-5
35 8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	580	457	516	13
36 3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	545	491	512	4
37 3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	616	583	491	-16
38 9619	Hijyenik ürünler	519	458	467	2
39 2929	Diğer azot gruplu bileşikler	580	425	463	9
40 8534	Baskı devreler	524	583	463	-21

Kaynak: Trademap

İthalatında Başlıca Ürünler

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2014	2015	2016	2015/
					2016
					% Değişim
Genel Toplam		103.111	90.374	93.692	4
1 8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	5.232	5.227	5.111	-2
2 8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarı arabaları	2.317	2.189	2.720	24

3	3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2.667	2.579	2.657	3
4	8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	3.015	2.858	2.407	-16
5	8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	2.547	2.280	2.331	2
6	8542	Elektronik entegre devreler	2.228	2.117	2.279	8
7	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	4.309	2.178	1.831	-16
8	8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	1.815	1.587	1.686	6
9	8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	1.748	1.548	1.596	3
10	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	4.057	2.265	1.454	-36
11	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	1.457	1.343	1.425	6
12	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2.195	1.365	1.179	-14
13	8529	Radyo, televizyon, radar cihazları vb cihazların aksam ve parçaları	1.718	1.599	1.128	-30
14	2716	Elektrik enerjisi	1.522	1.342	1.127	-16
15	8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	1.197	1.048	1.107	6
16	8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	1.057	975	1.104	13
17	3926	Plastikten diğer eşya	1.073	1.002	1.038	4
18	8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar	1.157	1.063	1.006	-5
19	8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	868	895	944	5
20	8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	949	892	864	-3
21	3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	571	923	815	-12
22	8534	Baskı devreler	796	799	811	2
23	8541	Diotlar, transistörler vb. Yarı iletkenler, piezo elektrik kristaller	675	652	801	23
24	8511	Motorlar için elektrikli ateşleme cihazları	529	546	737	35
25	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	813	705	686	-3
26	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	684	629	676	7
27	8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	1.075	802	661	-18
28	7326	Demir/çelikten diğer eşya	601	580	648	12
29	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	579	515	604	17
30	7601	İşlenmemiş alüminyum	737	652	585	-10
31	8407	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları	566	531	579	9

32 8421 Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	525	637	533	-16
33 8481 Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	508	467	526	13
34 8443 Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	418	366	510	39
35 8701 Traktörler	614	441	496	13
36 8501 Elektrik motorları, jeneratörler	420	423	484	14
37 7318 Demir/çelikten civata, somun, tavan halkası, vida, perçin, pim vb.	542	456	477	5
38 9401 Hijyenik ürünler	423	403	442	10
39 8479 Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	462	410	432	5
40 8408 Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	396	443	428	-3

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (Milyon Dolar)

Ülkeler	2014	2015	2016	2015/ 2016
				% Değişim
1 Almanya	30.840	27.344	28.689	4,9
2 Romanya	6.117	5.252	5.286	0,6
3 Slovakya	5.498	4.994	5.076	1,6
4 Avusturya	6.197	4.805	5.031	4,7
5 İtalya	5.170	4.673	4.948	5,9
6 Fransa	4.999	4.633	4.933	6,5
7 Çek Cumhuriyeti	4.244	3.901	4.315	11
8 Polonya	4.259	3.750	4.267	14
9 İngiltere	4.043	3.863	4.052	4,9
10 Hollanda	3.272	3.297	3.230	-2
11 İspanya	2.982	3.307	3.202	-3
12 ABD	3.942	3.571	2.959	-17
13 Belçika	2.021	1.818	1.873	3
14 Türkiye	2.131	1.986	1.692	-15

15	Ukrayna	2.106	1.399	1.588	14
16	Rusya Federasyonu	2.799	1.708	1.549	-9
17	Sırbistan	1.785	1.438	1.520	5,6
18	Çin	2.153	1.797	1.508	-16
19	Hırvatistan	1.575	1.652	1.495	-9
20	İsveç	1.128	1.229	1.269	3,2
21	Bulgaristan	1.119	1.057	1.115	5,5
22	Slovenya	1.237	994	1.079	8,6
23	İsviçre	1.055	926	852	-8
24	Danimarka	873	672	740	10
25	Meksika	614	588	598	1,5
26	Japonya	702	826	556	-33
27	Güney Kore	339	482	408	-15
28	Yunanistan	405	408	408	0,1
29	Portekiz	321	331	375	13
30	İsrail	359	334	347	3,9

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (Milyon Dolar)

Ülkeler	2014	2015	2016	2015/ 2016	
				% Değişim	
1	Almanya	26.190	23.589	24.584	4
2	Avusturya	7.562	5.981	5.974	-0
3	Çin	5.103	5.203	5.838	12
4	Polonya	5.400	5.036	5.121	2
5	Slovakya	5.617	4.884	4.955	1
6	Hollanda	4.232	4.107	4.583	12
7	Çek Cumhuriyeti	4.722	4.390	4.555	4
8	İtalya	4.612	4.158	4.449	7
9	Fransa	4.192	3.938	3.963	1
10	Romanya	3.318	2.828	2.902	3

11	Rusya Federasyonu	7.289	3.637	2.630	-28
12	Belçika	2.493	2.099	2.147	2
13	İngiltere	1.796	1.700	1.795	6
14	ABD	2.000	1.856	1.760	-5
15	İspanya	1.533	1.429	1.611	13
16	Japonya	1.231	1.254	1.434	14
17	Slovenya	1.346	1.224	1.305	7
18	Ukrayna	1.719	1.060	1.220	15
19	Güney Kore	1.424	1.430	1.056	-26
20	İsveç	1.004	893	861	-4
21	Türkiye	699	765	854	12
22	Tayvan	798	659	751	14
23	Sırbistan	581	598	716	20
24	Danimarka	735	586	641	9
25	İrlanda	434	458	565	23
26	İsviçre	690	657	546	-17
27	Tayland	379	420	523	25
28	Hırvatistan	558	487	516	6
29	Bulgaristan	379	372	397	7
30	Hindistan	385	365	390	7

Kaynak: Trademap

Genel Durum

Türkiye-Macaristan Dış Ticaret Seyri (Milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2000	110	216	326	-106
2001	170	187	357	-17
2002	201	326	527	-125
2003	285	417	702	-132
2004	350	705	1.055	-355
2005	379	946	1.325	-567
2006	486	1.286	1.772	-800

2007	776	1.424	2.200	-648
2008	684	1.286	1.970	-602
2009	446	987	1.433	-541
2010	441	1.382	1.823	-941
2011	509	1.494	2.003	-990
2012	518	1.184	1.702	-666
2013	652	1.228	1.880	-576
2014	694	1.188	1.882	-494
2015	712	1.306	2.018	-594
2016	832	1.301	2.133	-469
2016 (Ocak-Şubat)	110	173	283	-63
2017 (Ocak-Şubat)	141	196	337	-55

Kaynak: TÜİK

1997 yılında imzalanan STA ve 2004 yılında iki ülke arasında tesis edilen Gümrük Birliği, iki ülke ticaret hacmine olumlu katkı sağlamıştır.

Ülkemiz ile Macaristan arasında ikili ticaret hacmi hızla artarken, diğer yandan da ilk başlarda dengeli bir seyir izleyen ticaretin, özellikle 2004 yılından sonra, ülkemiz aleyhine her sene artan oranlarda açık verir hale gelmiştir.

Genel olarak bakıldığında, Macaristan'a yönelik ihracatımızın % 96,7'sini sanayi ürünleri, % 3,3'ünü ise tarım ürünleri oluşturmaktadır. İhracatımızda olduğu gibi, Macaristan'dan yapılan ithalatta da sanayi ürünlerinin payı yüksektir.

Türkiye'nin Macaristan'a İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2014	2015	2016	2015/ 2016
					%
					Değişim
Genel Toplam		693.581	711.788	831.990	17
1	8703 Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar	40.770	62.273	131.596	111
2	8708 Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	51.862	46.752	45.132	-3
3	8704 Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	26.434	21.466	29.281	36
4	7326 Demir veya çelikten diğer eşya:	7.346	10.510	22.167	111

5	8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar	1.700	60.941	18.048	-70
6	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül vb.	12.728	12.666	16.549	31
7	4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	16.650	18.829	15.921	-15
8	7413	Bakırdan demetlenmiş teller, kablolar, örme halatlar ve benzerleri (elektrik için izole edilmiş olan	6.392	14.835	15.527	4,7
9	7616	Alüminyumdan diğer eşya	12.364	12.984	14.228	9,6
10	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallere kaplama metallere)	11.046	11.889	13.854	17
11	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	8.304	7.948	13.801	74
12	1206	Ayçiçeği tohumu	4.287	6.616	12.633	91
13	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler	15.436	13.439	12.540	-7
14	8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	1.071	2.186	12.335	464
15	7322	Demir veya çelikten elektriksiz merkezi ısıtmaya mahsus radyatör, motorlu hava püskürtücüler	11.725	9.752	11.703	20
16	5211	Pamuklu mensucat (pamuk oranı < % 85 olan sentetik veya suni liflerle karıştırılmış)	12.750	8.459	11.484	36
17	7606	Alüminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi geçenler)	10.438	11.808	10.244	-13
18	8701	Traktörler	1.700	632	10.021	1.486
19	6206	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler ve gömlek-bluzlar	3.673	6.797	8.839	30
20	5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	9.751	7.505	8.385	12
21	6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	5.280	5.350	7.689	44
22	8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	10.368	12.775	7.616	-40
23	5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	8.819	7.565	7.517	-1
24	5407	Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat	9.510	7.608	7.440	-2
25	6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	2.377	1.219	7.298	499
26	3926	Plastikten diğer eşya	6.549	6.555	7.066	7,8
27	8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	38.970	18.780	6.678	-64

28	6004	Diğer örme mensucat (en>30cm, elastomerik/kaçuk iplik=>%5)	2.054	828	6.377	670
29	7608	Alüminyumdan ince ve kalın borular	3.368	4.782	6.356	33
30	8403	Merkezi ısıtma kazanları (84.02 pozisyonundakiler hariç)	4.001	4.723	6.278	33
31	7604	Alüminyumdan çubuklar ve profiller	4.193	5.720	6.264	9,5
32	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler	7.027	6.582	5.955	-10
33	5902	Naylon, poliamid, poliester vb. esaslı iç ve dış lastiği için mensucat	6.993	6.485	5.810	-10
34	6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)	3.293	2.357	5.797	146
35	8462	Metalleri dövme, çekiçleme, kalıpta dövme, kesme, taslak çıkartma, şatafatlama, karbürleri işlemeye mahsus	6.441	2.924	5.788	98
36	3921	Plastikten diğer plakalar, levhalar, yapraklar, filmler, folyolar ve şeritler	2.170	4.036	5.308	32
37	9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	3.674	4.599	5.072	10
38	7325	Demir veya çelikten diğer dökme eşya	6.732	4.917	5.015	2
39	8538	Esas itibariyle 85.35, 85.36 veya 85.37 pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam	4.912	4.793	4.948	3
40	5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. geçen)	4.280	5.164	4.910	-5

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Macaristan'dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2014	2015	2016	2015/ 2016 %
	Genel Toplam	1.187.641	1.305.322	1.301.049	-0,3
1	8703 Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış)	297.881	288.777	285.810	-1
2	8708 Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	42.498	69.402	83.502	20
3	2929 Diğer azot gruplu bileşikler	48.516	51.935	53.260	2,6
4	8471 Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular	41.045	31.738	46.557	47
5	9032 Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	6.707	16.072	45.645	184

6	0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	14.869	17.056	37.411	119
7	8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya	9.145	21.758	35.537	63
8	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler	18.130	32.602	32.450	-0,5
9	8472	Diğer büro makinaları (teksir, adres basma, para ayırma-sayma-paketleme, kağıt para verme, kalem açma	92.586	83.170	29.797	-64
10	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	21.317	24.883	26.229	5,4
11	8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	6.251	13.037	18.481	42
12	8529	Sadece veya esas itibariyle 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parça	1.298	2.104	18.442	777
13	8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	14.476	17.053	18.178	6,6
14	3904	Vinil klorür veya diğer halojenlenmiş olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	16.445	18.337	17.680	-3,6
15	2303	Niştacılık, şeker pancarı, şeker ve içki sanayinin artık ve posaları	15.511	23.730	17.499	-26
16	3909	Amino reçineler, fenolik reçineler, poliüretanlar (ilk şekillerde)	18.043	17.572	17.459	-0,6
17	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	2.261	7.625	14.731	93
18	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler	3.531	5.312	14.637	176
19	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	9.784	11.590	13.468	16
20	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler	14.100	13.565	13.421	-1,1
21	8511	Motorlarda kullanılan elektrikli ateşleme veya hareket ettirme tertibat ve cihazları (ateşleme-din	19.070	16.065	13.201	-18
22	8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve ben	10.995	12.349	12.844	4
23	8404	84.02 veya 84.03 pozisyonlarındaki kazanlarla birlikte kullanılmaya mahsus yardımcı cihazlar	54	0	11.725	100
24	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	27.240	22.995	11.049	-52
25	4205	Tabii veya terkip yoluyla elde edilen deri ve köseleden diğer eşya	7.748	10.697	10.987	2,7
26	8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	8.894	8.471	10.561	25

27	8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb.	7.166	7.066	10.286	46
28	7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	0	0	10.281	100
29	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	16.455	25.258	10.215	-60
30	8467	El ile kullanılan, pnömatik ,hidrolik veya elektrikli ya da elektriksiz kendinden motorlu olan aletler	5.605	5.934	8.703	47
31	8539	Kızma-deşarj esaslı elektrik ampulleri (monoblok far üniteleri ve mor-kızıl ötesi ışınli ampuller)	11.857	10.221	8.277	-19
32	8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri; vidalar	4.304	6.944	8.273	19
33	8538	Esas itibariyle 85.35, 85.36 veya 85.37 pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam	4.850	11.462	8.028	-30
34	2803	Karbon (tarifenin başka yerinde belirtilmeyen)	13.381	8.361	7.733	-7,5
35	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	5.505	6.981	7.649	9,6
36	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	4.154	6.566	7.592	16
37	2704	Taşkömürü, linyit ve turbdan elde edilen kok/sömikok, karni kömürü	0	0	7.184	100
38	2005	Diğer sebzeler (sirke/asetik asitten başka usulde hazırlanmış veya konserve edilmiş) (dondurulmamış)	3.531	4.377	7.039	61
39	8543	Kendine has fonksiyonlu diğer elektrikli makina ve cihazlar	8.802	13.776	6.927	-50
40	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	11.889	8.258	6.894	-17

Kaynak: Trademap

İki Ülke Arasında Ticaretin Altyapısını Oluşturan Anlaşma ve Protokoller

Türkiye-Macaristan dış ticaretinde, tamimiyle AB-Türkiye Gümrük Birliği anlaşması uygulanmaktadır. Bu nedenle Türk sanayi ürünlerinin Macaristan'a ithalatından gümrük vergisi alınmamakta ve Türk mallarının ithalatında A.TR belgesi gerekmektedir.

1 Mayıs 2004 itibariyle Macaristan'ın AB üyeliği neticesinde ülkemiz ile Macaristan arasındaki 1997 tarihli "Serbest Ticaret Anlaşması" fesih edilmiş ve yerine gümrük birliği tesis edilmiştir. Bu tarihten itibaren Macaristan ile ticaretimiz gümrük birliği kuralları çerçevesinde yürütülmeye başlanmış ve sanayi ürünlerimizin önündeki görünüm ve eş etkili vergiler olabilecek en alt düzeye indirilmiştir. Tarım ürünlerinde daha önce STA kapsamında kısıtlı bir liste ile karşılıklı tavizli ticaret hakkı uygulanan tarım ürünleri de Macaristan'ın Ortak Tarım Politikası uygulamalarına dahil olması ile AB ile aynı doğrultuda gerçekleştirilmeye başlamıştır.

Türkiye ile Macaristan arasındaki ekonomik ilişkilerdeki kilometre taşlarına bakıldığında, 1995 yılında yürürlüğe giren yukarıdaki anlaşmaların yanı sıra, iki ülke arasında 1997 yılında imzalanan ve 1 Nisan 1998 itibariyle

yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması (STA)'nın ikili ticarete ivme kazandıran ilk düzenleme olduğu görülür. Söz konusu Anlaşma ile sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünleri ithalatındaki gümrük vergisi ve eş etkili vergiler karşılıklı olarak sıfırlanmıştır. Ayrıca, bazı tekstil ve hazır giyim ürünlerinde getirilen istisnalar da 2000 yılı sonu itibariyle aşamalı olarak kaldırılmıştır. STA kapsamında ayrıca, iki ülke menşeli bazı kısıtlı sayıdaki tarım ürününe tavizli vergi uygulanmıştır.

Bir diğer önemli gelişme ise, 1 Mayıs 2004 itibariyle Macaristan'ın AB'ye üyeliği neticesinde iki ülke arasında feshedilen STA'nın yerine Gümrük Birliğinin tesis edilmesidir. Gümrük Birliği sonrasında, ikili ticari ilişkilerin yeni bir ivme kazandığı ve dış ticaret hacminin hızla arttığı görülmektedir.

Türkiye İle Macaristan Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma adı	İmza tarihi
İkili Hava Ulaştırma Anlaşması	28.06.1966
Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması	14.9.1968
Uzun Vadeli Ekonomik, Teknik, Sınai ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması	11.01.1977
Türk-Macar Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Karma Komitesi 8. Dönem Toplantısı Protokolü	14.09.1989
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	14.01.1992
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	10.03.1993
Çevre Alanında İkili İşbirliği Anlaşması	26.04.1993
Ekonomik İşbirliği Anlaşması	12.05.2005

Türkiye-Macaristan Yatırım İlişkileri

İki ülke arasındaki yatırım faaliyetleri yönünden özel önem taşıyan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması 14 Ocak 1992 tarihinde imzalanmış olup, 1 Nisan 1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yine karşılıklı yatırımların teşviki bakımından önem taşıyan Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması 10 Mart 1993 tarihinde imzalanarak 1 Ocak 1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Budapeşte Ticaret Müşavirliğimiz kayıtlarında toplam 114 Türk firması bulunmakta olup, söz konusu firmaların 40 adeti tekstil, 16 adeti inşaat ve inşaat malzemeleri, 11 adeti gıda ve 5 adeti ise otomotiv yan sanayi sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Geriye kalan firmalar ise, hizmetler, mobilya, mücevherat, hediyelik eşya ve elektrikli cihazlar gibi çeşitli alanlarda faaliyet göstermektedir. Firmaların büyük çoğunluğu ticaret ile iştigal etmekte olan KOBİ ölçeğinde firmalardır.

Macaristan'da Faaliyet Gösteren Başlıca Firmalarımız:

- Çelebi Yer Hizmetleri (Havalimanı Yer Hizmetleri)
- Küresel Rulman Ltd. Şti. (Rulman Üretimi)
- Halk Bankası (Bankacılık)
- Ege Seramik (Seramik Ticareti)
- Sarar (Hazırgiyim Mağazası)
- Novoplast-Vesbo (Plastik Borular)

- Kayra Tour (Turizm)
- Aunde Tekstil (Otomobil Kılıfı İmalatı)
- Yataş (Yatak ve Ev Tekstili Ticareti)
- Temsa (Otobüs Ticareti)
- Persan (Ev Tekstili Ticareti)
- Çilek Mobilya (Mobilya Ticareti)
- Transemex (Lojistik)

Macaristan'da işadamlarımız tarafından üç farklı organizasyon oluşturulmuştur; 1997 yılında kurulan ve başkanlığını Osman Şahbaz'ın (Tempo Uno Kft.-Tekstil ürünleri) yaptığı Türk-Macar İşadamları Derneği ile 2000 yılında kurulmuş olan ve başkanlığını Suat Karakuş'un (Ege Seramik San. Tic. AŞ.'nin Macaristan temsilcisi) yaptığı Türk-Macar Sanayi ve Ticaret Odası'dır. Bunlara ek olarak 2007 yılı başında başkanlığını Hakan Garip Yıldız (Tuğra Kft.) yaptığı "Aktif İşadamları Derneği" isimli ayrı bir dernek de kurularak faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

İki Ülke Arasında Ticarete Yaşanan Sorunlar

Macaristan'ın Mayıs 2004 tarihinde AB'ye tam üye olması sonrasında, iki ülke arasında Gümrük Birliği tesis edilmiştir. Bu çerçevede, ikili ticari ilişkilere dair konuların büyük bir kısmı, AB nezdinde gündeme gelen ve çözüm aranan konular haline gelmiş bulunmaktadır.

Bu nedenle, Macaristan ile Türkiye arasında ticari ilişkilerde yapısal bir sorun bulunmamaktadır. Genellikle firmalarımız, Macar makamları tarafından yapılan yanlış uygulamalar, firmalarımızın yapmakta oldukları bazı hatalar, alacakların tahsil edilmesi ve taşımacılıkta (geçiş belgelerinin yetersizliği, ödül geçiş belgesi ve kesilen cezaların yüksekliği gibi) konusunda zaman zaman sıkıntılar ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca pazarın küçük olması, ithalatçıların taleplerinin de nispetinde küçük olmasına neden olmaktadır. Bu da maliyetleri yükseltmektedir. Bundan dolayı ihracatçılarımız Macar pazarına ihracatı tercih etmemektedirler. Macar ithalatçılar da Türk ürünlerini Almanya, Avusturya gibi ülkelere tedarik yoluna gitmektedir.

Diğer taraftan süt ve sütlü ürünler, her türlü sığır eti, işlenmemiş kanatlı eti ve sofralık yumurtaların Türkiye'den AB'ye ihracatının halen yapılamamakta olması dolayısıyla Macaristan pazarında da bu ürünlere ilişkin ülkemizin ihracat imkanı bulunmamaktadır.

Bankacılık sisteminin teknoloji olarak Batı Avrupa ülkelerindeki kadar olmasa da gelişmiş olduğu ancak teknoloji kullanımında hala problemler yaşandığı ve ödeme aktarımlarının gecikebildiği bildirilmiştir. Macaristan'da hizmet veren bir Türk bankası bulunmamakla beraber, Türkiye Halk Bankası'nın Volksbank Hungary Rt.'de % 10 civarında bir hisseye sahip olması nedeniyle anılan Bankada Türk masası bulunmaktadır.

Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Patent konusunda müracaatların ibraz edileceği merci Macaristan Patent Ofisidir. Macaristan Patent Ofisinin web sayfasından (<http://www.hpo.hu>) detay bilgilere ulaşılabilir. Yabancı müracaatçılar için mutlaka avukatlar veya patent vekillerinden tavsiye alınmalıdır.

Dağıtım Kanalları

Budapeşte ve çevresi GM/Opel, Pepsi, Coca Cola, Hewlett-Packard ve AIG/Lincoln gibi çokuluslu şirketlerin Orta ve Güneydoğu Avrupa merkezlerini kurmak için öncelikli olarak tercih ettikleri bir bölgedir. Pazarı Batı Avrupa ile

bütünleşmiş olmasına rağmen Macaristan'ın perakende ve toptancılık piyasasının halen zayıf yönleri mevcuttur. Örneğin ticari firma yapısı nispeten düşük sermayelidir ve bu durum toptan ve perakende sektörleri için geçerlidir.

Macaristan'daki başarılı dağıtım firmalarının büyük çoğunluğu, Auchan, Tesco, Cora, Office Depot, Metro, Brico, OBI, Praktiker ve IKEA gibi Avrupa ya da ABD firmalarının şubeleridir. Macaristan'ın distribütörlük sektörü piramidinde orta sıralarda yer alan stok tutan dağıtımıcılar ve büyük perakende mağazaları henüz yeterince gelişmiş durumda değildir. Ülkedeki geleneksel dağıtım kanalı modeli ithalatçı-toptancının doğrudan perakendeci ya da son kullanıcıya hizmet vermesi şeklindedir. Macar acente ve dağıtımıcıları genellikle, eğitim ve finansman maliyetlerinden kurtulmak ve pazarlama ve promosyon harcamalarını paylaşmak amacıyla yabancı ortak aramaktadır.

Son birkaç yıla kadar Macaristan'ın perakende sektörüne küçük aile işletmesi şeklindeki mağaza ve dükkanlar hakim olmuştur. Bu tip binlerce mağaza kırsal kesimdeki nüfusa hizmet vermeye devam etmekte ve dağıtımıcı ve tedarikçiler için önemli bir rekabet yaratmaktadır. Bununla beraber, Macaristan'ın perakende sektörü Real, CBA ve Alfa gibi finansal açıdan güçlü, zincir mağazaların yaygınlaşması ile küçük işletmelerden orta sınıf perakendecilere doğru bir dönüşüm geçirmektedir. Ayrıca ülkede açılan indirimli gıda market zincirleri sayısında da bir patlama yaşanmaktadır. Macaristan genelinde bu tip market zincirlerinden Lidl 51, Penny Market 148, Plus 164 ve Profi 71 mağazaya sahiptir.

Ülkedeki diğer bölgelerin aksine Budapeşte'nin perakende sektörüne büyük mağazalar, alışveriş merkezleri ve süpermarketler hakimdir. Pazarda yabancı zincirlerden Fransız Auchan, Cora ve Bristore, Alman Metro, OBI ve Baumax, Avusturyalı Lidl, Humanic ve KIKa, İsveçli İkea, Belçikalı Match/Smatch ve İngiliz sermayeli Penny Market, Marks&Spencer ve Tesco faaliyet göstermektedir. Büyük Alışveriş merkezleri hızla artmaktadır. Budapeşte'de 21 alışveriş merkezi faaliyettedir. Budapeşte'deki en büyük alışveriş merkezi Mammut I ve II 52 200 m2 alana sahiptir. Diğer önemli alışveriş merkezleri West End City Center, Arkad, ve Polus Center'dır. Şehrin Buda kesiminde 2002-2004 yılları arasında içinde sinema salonları da bulunan büyük ölçekli üç alışveriş merkezi (Recsei, MOM Park ve Uj Buda) açılmıştır. Alışveriş merkezleri Szeged, Győr, Debrecen, Pecs ve Kecskemet başta olmak üzere başka şehirlerde de açılmaktadır. Macaristan ağırlıklı olarak nakit para kullanılan bir ülke olmasına rağmen son yıllarda ticari bankalar tarafından verilen kredi kartı sayısı hızla artmaktadır. Tüketiciler, özellikle şehirlerde bulunan alışveriş merkezleri, büyük mağaza ya da süpermarketlerde kredi kartı kullanma eğilimindedir. Çek kullanımı yaygın değildir. Para çekme makineleri (ATM) tüm Macaristan'da yaygındır.

Tüketici Tercihleri

Macaristan'da halk hızla Avrupalı yaşam biçimine geçmektedir. Tüketicinin tercihleri alım gücüne göre değişmekle birlikte, büyük şehirlerde kalite ön planda tutulmaktadır. Kırsal kesimde de fiyat unsuru ağırlıklı olmakla birlikte kalite de önemlidir.

Tüketicinin yapısı ve davranışları incelenirken ülkede ikinci büyük sektör olan turizmin etkisi ve turistlerin de tüketici oldukları göz önüne alınmalıdır. Bu çerçevede özellikle Avrupalı turistler de potansiyel arz etmektedir.

Reklam ve Promosyon

Ticari promosyon Macaristan pazarında başarılı olmak için kritik öneme sahip bir konudur. Ticari ve bilimsel fuar, seminer ve sergilere katılımcı veya ziyaretçi olarak katılım firmaların hedef kitlelerine mesajlarını ulaştırabilmelerine yardımcı olacaktır. Macaristan'daki dağıtımıcılar reklamlarını genellikle ekonomi ve sektör dergilerinde yapmaktadır. Ticaret odaları ve birlikleri yüksek kalitede yayınlar ve düşük maliyetli web siteleri ile reklam olanağı sunmaktadır. Macar üniversiteleri ile ortaklık da ürün ticari promosyonu için bir araçtır.

Sektörel fuarlar Macaristan'da gittikçe yaygınlaşmaktadır. Özellikle bilişim, çevre teknolojileri, otomotiv, tarımsal ürünler, franchising ve inşaat malzemeleri önde gelmek üzere çeşitli sektörlerde sektörel fuarlar düzenlenmektedir.

Yazılı ve görsel medyanın Macar tüketicilerinin satın alma kararlarındaki etkisi artmaktadır. Reklam yapmak Macaristan iş hayatında önemli bir araçtır. Reklamcılık yasası ile reklam sektörü serbestleştirilmiş, alkol ve tütün mamulleri reklamları dahil olmak üzere çeşitli yasaklamalar kaldırılmıştır. Bununla beraber, reçeteli ilaçlar, aşular, diyet ürünleri için reklam yasağı devam etmektedir. Sosyal sigorta sistemi tarafından finanse edilen reçetesiz ilaçlar için yasak uygulanmamakta ancak hükümet tarafından sübvans edilen ürün sayısı azaltılmaktadır. Macaristan Rekabet Yasası tüketicileri aldatıcı ya da firmaların itibarını zedeleyen reklamları yasaklamaktadır.

Çeşitli gazetelerin internet sayfaları aşağıdadır:

Hungexpo Rt. (fuar organizatörü) www.hungexpo.hu

ElitExpo Kft. (fuar organizatörü) www.elitexpo.com

Budapest Business Journal (haftalık ve günlük gazete) www.bbj.hu

Budapest Week (haftalık gazete) www.budapestweek.com

Diplomacy and Trade (aylık gazete) www.dteurope.com

Business Hungary (aylık gazete) www.businesshungary.com

Budapest Sun (günlük gazete) www.budapestsun.com

Budapest Times (haftalık gazete) www.budapesttimes.hu

Nepszabadsag – People's Freedom (günlük gazete) www.nol.hu

Magyar Hirlap – Hungarian Newspaper (günlük gazete) www.magyarhirlap.hu

Magyar Nemzet – Hungarian Nation (günlük gazete) www.mno.hu

Vilaggazdasag – World Economy (günlük gazete) www.vg.hu

Weekly World Economy www.hvg.hu/english.aspx

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Macaristan'da ambalajın etiketinde, ambalajın üretildiği malzemenin tipi, yeniden kullanım yahut geri dönüşüm durumuna ait bilgiler yer alacaktır. Etiketlenmesi gereken ambalajlama ve etiket formatı çeşitli kararlarla hukuki düzenlemeye tabi tutulmuştur. Ambalaj üreticileri, ithalat ve ihracatçıları, ilgili makamlara sunacakları yıllık raporlarında üretilen, ithal veya ihraç edilen paketleme malzemesinin miktarını, yaptıkları malzemeleri belirtmek durumundadır.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Macaristan'da altyapı şartları çeşitlidir. İletişim ve internet hizmetlerinin kalite ve ulaşılabilirliği özellikle şehir merkezlerinde batı standartlarında olmakla beraber fiyatlar daha yüksektir. Karayolları şebekesinin kalitesi, yeni inşa edilen ya da yenilenen yollara rağmen gelişmiş ülkelere nispeten daha düşüktür. Macaristan 2006 yılı itibarıyla 31 058 km karayoluna ve 785 km otobana sahiptir.

Yük Taşımacılığı

Karayollarında çeşitli iyileştirmeler yapılırken kamu mülkiyetindeki demiryollarında (MAV) yatırımların yetersiz olması yük taşımacılığında ağırlıklı olarak karayollarının kullanılmasına yol açmıştır. İç taşımacılıkta %92 oranında karayolları kullanılırken, demiryollarının payı %4,5'tur. Uluslar arası taşımacılık dahil edildiğinde kara ve demir yollarının payları sırasıyla %73,5 ve %19'dur. Boru hatları taşımacılıkta %7,8 ve su yolları %2,5 oranında kullanılmaktadır. Suyolu taşımacılığı özellikle eski Yugoslavya'ya uygulanan yaptırımlardan zarar görmüştür.

Havayolu kargo taşımacılığının toplam içindeki payı da oldukça sınırlıdır.

Yolcu Taşımacılığı

Uzun mesafe yolcu taşımacılığında ilk sırada halen karayolu kullanılmaktadır. Demiryolu ikinci en fazla tercih edilen ulaşım ağıdır. AB'ye giriş ile her türlü ayrımcılığın kaldırılması ucuz havayollarını ülkeye çekmiş, buna bağlı olarak da havayolu trafiği hızlı bir artış göstermiştir. Budapeşte'deki Uluslar arası Ferighey Havalimanı bir önceki yıla göre yolcu sayısını %3,6 arttırarak 8,6 milyon yolcu sayısına ulaşmıştır. 2007 yılındaki özelleştirmede havalimanını satın alan İngiliz BAA şirketi 2011 yılında 12 milyon, 2020 yılında ise 20 milyon yolcu sayısına ulaşılmasını beklemektedir.

Finansal Kiralama (Leasing) ve Franchising

Ülkede faaliyet gösteren 400 civarında Franchises'in yarısı yabancılara aittir. Perakende sektöründeki payına bakıldığında sektör ABD, Japonya ve AB ülkelerinden daha geridedir. Bununla beraber gelişen lojistik etkinlik ve tüketim pazarı ülkeyi uluslar arası markalar için Franchising açısından cazip bir pazar yapmaktadır. Ülkede faiz oranlarının nispeten yüksek, sermayeye erişimin ise sınırlı olması, girişimcileri tipik Amerikan modeli Franchising uygulamaya yöneltmektedir. Sistemde başarılı olabilmek için finansman sağlanabilmesi ve düşük katkı payı ödenmesi gereklidir. Mc Donalds gibi bazı şirketler emlak şirketi gibi davranarak arazi ve bina satın alıp daha sonra bunları restoranı işletecek olan ortağına devretmektedir. Macaristan'da Franchising için özel bir yasal düzenleme mevcut değildir. Macaristan Franchise Birliği'ne üyelik mecburi değildir ancak faydalı görülmektedir.

Kamu İhaleleri

Macaristan Kamu İhale Yasası 1 Ocak 2004 tarihinde yeniden düzenlenerek, Bakanlıklar, Başbakanlık ya da Merkezi Devlet İhale Ajansı (CPA) tarafından açılan ve bedeli 137 000 Euro'yu aşan mal ve hizmet alımı ihalelerinin (AR-GE ve Telekom sektörleri dışında), açık ihale yolu ile yapılması şartı getirilmiştir. Diğer tüm merkezi ve yerel kamu kurumları için açık ihale eşiği 211 000 Euro olarak belirlenmiştir. İnşaat ihalelerinde ise bu rakam hangi kamu kurumu olduğuna bakılmaksızın 5 278 000 Euro'dur. CPA, merkezi hükümetten finansman sağlayan 1000'in üzerinde kuruma hizmet vermektedir. CPA, ihale açan kurumlardan genellikle belirli ürün ve tedarikçilerin yer aldığı listeden seçim yapmasını talep etmektedir. İhale karar ve duyuruları haftalık Kamu İhale Dergisinde (Kozbeszerzesi Ertesito – www.kozbeszes.gov.hu) yayınlanmaktadır. İhale Kanunu ve ilgili düzenlemelere ve kamu ihalelerine aşağıdaki web sitelerinden ulaşılabilir.

- Macaristan Yatırımları ve Ticareti Geliştirme Merkezi (İngilizce) (<http://hio.hu>)
- Macar Devlet Kalkınma Ajansı(<http://nfu.hu>)
- Macar Kamu İhaleleri Konseyi (Macarca/İngilizce Özet Bilgi) (<http://www.kozbeszerzes.hu>)
- Macar Kamu Alımları Portalı (Macarca) <http://www.kozbeszerzes.gov.hu>)
- İhaleler ile ilgili Web Sayfası (Macarca) (<http://pafi.hu>)
- TED-Tenders Electronic Daily (İngilizce) (<http://ted.europa.eu>)

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Macaristan'daki iş gelenekleri Batı Avrupa ile benzer özellikler taşımaktadır. İş hayatında resmi kıyafet tercih edilmektedir. Macarlar iş bağlantılarında şahsi ilişkilerin geliştirilmesine önem vermektedir. İş görüşmelerinin öğle yemekleri, resepsiyonlar ve akşam yemeklerinde yapılması da yaygındır. Macarlar kendilerini tanıtırken

soyadlarını ilk adlarından önce kullanmaktadırlar. Bu durum Macarca kartvizitlerde de geçerli iken, İngilizce kartvizitlerde bilinen kullanım vardır. Macar işadamları yabancı ortaklarının Macarca basit selamlaşma vb. gibi kelimeleri öğrenme çabalarını takdir etmektedir. Macar işadamları Noel tatili zamanında değeri 10 doları geçmeyen küçük hediye alışverişinde bulunabilmektedir.

İş görüşmeleri için, ithalatçı/toptancı ile yazılı olarak randevu istenmeli ve konfirme edilmelidir.

Tüm randevulara, ödemelere, mal teslimatlarına ve diğer zamanlama ile ilgili konulara dikkat etmek gerekmektedir.

Para Kullanımı

Macaristan para birimi Forint (HUF) olup banknotlar 50, 100, 500, 1000, 5000'lik birimler halinde madeni paralar ise 1,2,5,10,20,50,100,200'lük birimler halinde basılmaktadır. Ayrıca 1 HUF=100 filler olup, 10,20,50'lik madeni paralar şeklinde yürürlüktedir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Macaristan diplomatik pasaport (kırmızı), üst düzey memurlar için düzenlenen hususi pasaport (yeşil) ve hizmet pasaportu (gri) hamili vatandaşlarımıza vize uygulamamaktadır. Umuma mahsus pasaport (lacivert) sahipleri için ise Türkiye'den Macaristan'a seyahatlerde vize alma zorunluluğu bulunmaktadır.

21 Aralık 2007 tarihi itibarıyla, Macaristan Schengen Alanı'nın bir parçası haline gelmiş ve bu kapsamda Schengen mevzuatını tamamen uygulamaya sokmuştur. Schengen vizeleri sadece 90 günden kısa olan süreler için geçerli olup, bu süreleri aşan vizeler için her üye devlet kendi ulusal mevzuatını uygulamaya devam edecektir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Devlet Daireleri :

Pazartesi-Cuma : 08.00-16.30

Cumartesi-Pazar : Tatil

Bankalar :

Pazartesi-Cuma : 08.00-15.00

Cumartesi-Pazar : Tatil

Ticarethaneler :

Pazartesi-Cuma : 09.00-18.00

Cumartesi : 09.00-13.00

Pazar : Tatil

Resmi Tatiller :

Yeni Yıl : 1 Ocak

Ulusal Bayram : 15 Mart

İşçi Bayramı : 1 Mayıs

Anayasa Günü : 20 Ağustos

Cumhuriyet Bayramı : 23 Ekim

Noel : 25-26 Aralık

Kullanılan Lisan

Ülkenin resmi dili Macarca'dır. Ancak, halk ikinci dil olarak Almanca konuşmaktadır. İngilizcede sorun yaşanabilmektedir.

Ulaşım

Türkiye'den Macaristan'a ulaşım THY'nin haftada üç gün yapılmakta olan İstanbul-Budapeşte seferleri veya Macar Hava Yolları Malev'in her gün yapılmakta olan seferleri ile sağlanabilmektedir. Ulaşım süresi yaklaşık 1 saat 40 dakikadır. Türkiye'den ayrıca karayolu ile de ulaşılabilir; İstanbul-Budapeşte arası 1335 km'dir.

Macar Hava Yolları Malev'in yanı sıra, birçok havayolu şirketinin de Macaristan'a seferleri bulunmaktadır. Budapeşte'ye 15 km uzaklıkta bulunan Ferihegy I ve 21 km uzaklıkta bulunan Ferihegy II, uluslararası nitelikteki en büyük havalimanlarıdır. Havaalanı ile şehir merkezi arasında düzenli işleyen otobüsler mevcut olup bilet bedeli 800 HUF'dir. Ferihegy II terminalinde 93 no'lu otobüslerle metroya gitmek de mümkündür, bilet bedeli 95 HUF'dir.

Şehir içi ulaşım, oldukça gelişmiş olan metro ağı ile, trolleybüs, otobüs gibi araçlarla sağlanmaktadır. Taksiler telefonlu taksi duraklarından, yoldan veya havaalanlarından temin edilmektedir. Ülke genelinde araba kiralama servisleri mevcut olup şoförlü veya şoförsüz araba kiralanabilmektedir.

Şehirlerarası ulaşım, otobüslerle düzenli olarak gerçekleştirilen uçak seferleriyle ve oldukça modern bir ağa sahip demiryolu (MAV International Railway) ile sağlanabilmektedir. Ayrıca demiryolu ağı ile diğer Avrupa ülkelerine ulaşılabilir.

Haberleşme

Telefon, faks, posta ve kurye gibi iletişim araçlarının yanı sıra internet ve elektronik posta kullanımı çok ileri düzeyde yaygınlaşmış durumdadır. Yaygın olarak hizmet veren internet-cafelardan ve otellerde bulunan internet sistemlerinden kolaylıkla yararlanılabilmektedir.

Macaristan'ın telekom altyapısı, büyük çoğunluğu yabancı yatırımcılardan olmak üzere, 6 milyar doların üzerinde yatırımla bölgedeki en gelişmiş telekom sistemi haline gelmiştir. Macaristan'ın telekom şirketi olan Magyar Telekom Deutsche Telekom tarafından kontrol edilmektedir. Şirket sadece sabit hatlarda değil, mobil telefonlarda (T-Mobile) ve internette de lider konumdadır.

İnternet pazarı başlangıçta oldukça yavaş gelişmiştir. 1990'lı yılların sonundan 2001'e kadar ticari olmayan internet kullanımı yüksek kullanım bedeli sebebiyle sınırlı kalmıştır. Evlerde evlerde bilgisayar kullanımı fazla olmamasına rağmen, bilgisayar satın alımında devlet desteği olması sayesinde bugün evlerin %45'inde bilgisayar, %22'sinde ise internet bağlantısı mevcuttur. Kablo ya da ADSL gibi geniş band erişim hizmetlerinin yaygın ve ucuz olması abone sayısını yükseltmiştir.

Yerel Saat

Macaristan, Greenwich saat ayarından 1 saat ileri zaman diliminde yer almaktadır. Türkiye'den bir saat geridedir. Yaz saati uygulaması bulunmaktadır.

Telefon Kodları

Macaristan'ın uluslararası telefon kodu 36'dır. Postaneler, hafta içi her gün 8.00-18.00 arası açık olup bütün uluslararası işlemler yapılmaktadır.

Önemli Telefonlar;

Acil Servis : 104

Polis : 107

İtfaiye : 105

Bilinmeyen Numaralar : 198

Tren (MAV Internat. Railway) : (1) 342 91 50

Minibüs Hizmeti : (1) 296 85 55

Uçuş Bilgileri : (1) 296 71 55, Faks: 296 60 00

Kayıp Eşya durumunda :

Ferihegy Havaalanı IIA : (1) 296 81 08, 296 72 17

Ferihegy Havaalanı IIB : (1) 295 34 80, 296 76 90

Uçak Kargo : (1) 296 87 08, Faks: 296 80 07

Gümrük Danışma : (1) 296 83 06 (8.00-16.00 saatleri arasında)

Barınma

Macaristan'da 50\$'dan az olmak üzere çeşitli fiyatlarda otel bulmak mümkün olup bunun için aşağıda adresi verilen Ekonomi Bakanlığı, Turizm Bölümüne bağlı sergi bürosundan bilgi almak mümkündür.

H-1052 Budapest

Süto u.2.

Tel: 36-1-3179056

Faks: 36-1-3189059

E-mail: hcb@hungarytourism.hu

Web sitesi: <http://www.hcb.hu> (Macaristan'da düzenlenen fuar, sergi ve toplantılar, konaklama, otel ve lokantalar, seyahat konularında detaylı bilgi mevcuttur.)

İklim

Macaristan iklimi bilinen karasal iklim özellikleri göstermektedir. Kışları soğuk, bulutlu ve nemli, yazları ise sıcak geçmektedir. Yıllık ortalama sıcaklık 9.7 °C'tir. Kışın ortalama sıcaklık 0'dan -15 °C'ye değişirken yazları ise 27°C ile 32 °C arasında olmaktadır. En soğuk ay Ocak, en sıcak ay ise emmuz'dur.

MAYIS

ÖZBEKİSTAN

ÖZBEKİSTAN

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Orta Asya'nın merkezinde bulunan Özbekistan'nın komşuları Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Afganistan ve Türkmenistan olup yüzölçümü 447.400 km²'dir. Ülke güneybatıdaki Ceyhun (Amuderya) ile kuzeydoğudaki Seyhun (Sırderya) ırmakları arasında uzanan toprakların büyük bölümünü kapsar. Ülkenin kuzey ile güney ucu arası 925 km, doğu ile batı ucu arası 1.400 km olup, sınırlarının toplam uzunluğu 6.221 km'dir. 1936'da kurulan Karakalpakistan Özerk Cumhuriyeti ile birlikte Özbekistan, 13 bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgeler : Andican, Buhara, Cizzah, Kaşkaderya, Namangan, Semerkant, Surhanderya, Sırderya, Taşkent, Fergana, Harezmi ve Nevai bölgeleridir.

Topraklarının yüzde 46'sı yaylak ve bozkırlardan ve yüzde 41'i de çöl ve diğer arazi tiplerinden oluşan Özbekistan'ın toplam kara alanlarının yüzde 3'ü orman ve koruluk, yüzde 10'u ise tarıma elverişlidir. Ekilebilir alanların yaklaşık yüzde 95'i ise sulanabilmektedir. Bu özelliği ile Özbekistan, Orta Asya cumhuriyetleri arasında en iyi sulu tarım yapılabilen ülke konumundadır.

Siyasi ve İdari Yapı

29 Aralık 1991 yılında yapılan seçimlerde Özbekistan Komünist Partisi Birinci Sekreteri olan İslam Abduganiyevič Karimov, oyların %86'sını alarak ülkenin ilk cumhurbaşkanı seçildi. Eski Özbekistan Komünist Partisi Eylül 1991'de adını Demokratik Halk Partisi olarak değiştirmiş ve Özbekistan Yasama Meclisi'nde (Ali Meclis) çoğunluğu elde etmiştir.

Demokratik sistemi yerleştirmek için çok partili sisteme geçilmesine inanan İslam Kerimov, alternatif partilerin kurulması için gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Aralık 1994'de ilk çok partili demokratik seçimler yapılarak mevcut meclis oluşturulmuştur.

Özbekistan'da, 26 Mart 1995 günü gerçekleştirilen referandum ile Devlet Başkanı İslam Kerimov'un görev süresi 2000 yılına kadar uzatılmıştır. Ocak 2000 tarihinde yapılan çok partili seçimde İslam Kerimov, oyların %92'sini alarak 2004 yılına kadar cumhurbaşkanı seçilmiş olup, görev süresi dolmadan, 8 Aralık 2001 tarihinde yapılan referandum neticesinde Cumhurbaşkanı Kerimov'un görev süresi bu defa 2007 yılına kadar uzatılmıştır. Son olarak, 23 Aralık 2007 tarihinde yapılan seçimlerde, İslam Kerimov 7 yıllık bir süre görev yapmak üzere halkın %88,1 oyuyla yeniden Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Özbekistan'ın kurucu devlet başkanı olan İslam Kerimov'un Ağustos 2016'da vefatı üzerine Özbekistan Parlamentosu geçici başkan olarak Başbakan Şevket Mirziyoyev'i atamıştır.

Meclis; dar bölge seçim sistemine göre siyasi partilerin katıldığı oylamalar sonucunda seçilen 120 milletvekilinden oluşmaktadır. Görev süresi beş yıl olan Meclis, bir sonraki Meclis oluşuncaya kadar görevine devam etmektedir. Seçim günü 25 yaşını doldurmuş ve en az beş yıl süreyle Özbekistan'da daimi ikamet eden Özbek vatandaşları milletvekili seçilme hakkına sahiptir. Bir kişi aynı zamanda hem milletvekili hem de senatör olamaz. Milletvekilleri bilimsel ve pedagojik faaliyetin dışında ücret karşılığı başka bir faaliyette bulunamaz.

Senato; Bölgesel temsil esasına göre seçilen 100 senatörden oluşur. Karakalpakistan Cokarı Kengesi (Yerel Meclis), 12 vilayet ve Taşkent Şehrine bağlı şehir ve ilçe meclislerine seçilen yerel meclis vekilleri tarafından yapılan ortak toplantılarda, gizli oylama ile 6'şar kişi (toplam 84) Senatör olarak belirlenmektedir. Bakiye 16 Senatör ise Cumhurbaşkanı tarafından bilim, sanat, edebiyat, ekonomi ve diğer alanlarda önemli konuma sahip,

saygın kişiler arasından atanmaktadır. Senato'da bölgesel, siyasi ve diğer esaslara dayalı gruplar oluşturulamaz. Görev süresi beş yıl olup yeni Senato oluşturuluncaya kadar göreve devam eder. Seçim günü 25 yaşını doldurmuş, beş yıl daimi olarak ikamet eden Özbek vatandaşları senatör olma hakkına sahiptir. Dokunulmazlık hakkına sahip olan Senato üyeleri, suçlanamaz, gözaltına alınamaz ve yargılanamazlar. Senato'da daimi esasla çalışacak senatör sayısı toplam üyenin ¼'ünü geçemez, daimi çalışacak senatörler bilimsel ve pedagojik faaliyetin dışında ücret karşılığı herhangi bir gelir getirici işle meşgul olamaz.

Seçim sonuçlarından sonra Başbakan ve Hükümet üyeleri Cumhurbaşkanı tarafından tespit edilir. Başbakan ve Hükümet üyeleri Ali Meclis'den güvenoyu almalarını müteakip, Cumhurbaşkanı tarafından onaylandıktan sonra görevlerine başlamaktadır. Bakanlar genellikle Meclis dışından seçilmektedir. Bakanlar Kurulu Başbakan, 6 Başbakan Yardımcısı ve 14 Bakandan oluşmaktadır.

Ülkede Karakalpakistan özerk bir bölgedir. Ayrıca, ülkede 12 vilayet vardır. Bu vilayetler Devlet Başkanı tarafından atanan vilayet Hâkimleri tarafından yönetilmektedir. Ancak Karakalpakistan özerk bir cumhuriyet olup kendine ait Bakanlar Kurulu bulunmaktadır. Ayrıca her vilayetin ortalama 10-12 adet ilçesi olup, ilçe hâkimleri vilayet hâkimleri tarafından atanmaktadır. Eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve kültür faaliyetlerini kapsayan hizmetlerin yürütüldüğü 164 ilçe ve 20'ye yakın şehir tipi ilçeler mevcut bulunmaktadır.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Ülke nüfusu, 1991'de 20 milyon 702 bin, 2008 yılında 27 milyon 555 bine 2010 yılında ise 28,5 milyon olarak tespit edilmiştir. 2016 yılı tahminlerine göre nüfus 31,3 milyona ulaşmıştır. Nüfus büyüklüğü açısından BDT ülkeleri arasında Rusya ve Ukrayna'nın ardından üçüncü sırada, Orta Asya ülkeleri arasında birinci durumda olan ülkede 100 etnik unsur bulunmaktadır. Nüfusun, %80'ini Özbekler, %3,8'ini Ruslar, %4,9'unu Tacikler, %3,6'sını Kazaklar, %2,2'ini Karakalpaklar ve kalanını diğer milletler (Tatar, Kırgız, Türkmen, Ukraynalı, Azeri, Ermeni, Beyaz Rus, Yahudi, Alman, Koreli vs.) teşkil eder. Nüfus yoğunluğu km2 başına 62 kişi olup nüfusun % 36,1'i kent merkezlerinde, % 63,9'u ise kırsal bölgelerde yaşamaktadır. Kırsal bölgelerdeki nüfusun ¼'ünü Özbekler teşkil etmektedir.

Genç bir nüfusa sahip olan Özbekistan'da nüfusun %56'sı 25, %34'ü 15 yaşın altındadır. Ekonomik faaliyetlerde bulunan nüfusun %56,7'sini erkekler, %43,3'ünü kadınlar oluşturmaktadır. Resmi rakamlara göre yaklaşık 22.900 kişinin işsiz olduğu ve işsizlik oranının %0,1 olduğu belirtilmektedir.

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

GSYİH'nin Sektörlere Göre Dağılımı

%	2012a	2013b	2014b	2015b	2016b	2017b
GSYİH	8.0	7.3	6.9	6.6	6.2	6.0
Tarım	7.0	5.8	5.5	5.3	5.1	5.2
Sanayi	7.7	6.6	6.2	6.0	5.8	5.7
Hizmetler	14.5	8.3	7.9	7.5	6.9	6.5

Kaynak:IMF

Ekonomi Politikaları

Özbekistan, eski Sovyetler Birliği ülkeleri arasında 1990-1996 döneminde sanayi üretiminde reel artış sağlayan tek ülke olmuştur. Ancak Özbekistan, 1996 yılında ithal ikameci politika çerçevesinde döviz ve ithalat kontrolünü benimsemiştir. Özbek Hükümeti tarafından uygulanan bu politika IMF tarafından eleştirilmiş ve sonuç olarak 185 milyon dolarlık stand-by kredisi dondurulmuştur. Kasım 1996'da kabul edilen "Merkezleştirilmiş Döviz Meblağlarının Tüketim Malları İthalatı İçin Kullanılması Hakkında" 405 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, "konvertibilite" ile ilgili yeni düzenlemeler getirmiştir. Döviz işlemlerini geliştirerek, merkezleştirilmiş döviz meblağlarını daha verimli şekilde kullanmak ve Özbekistan iç pazarına düşük kaliteli malların girmesini engellemek amacıyla hazırlanan yasa, daha önceki yasalarla özel ve tüzel şahıslara tanınan Sum'u dövize çevirme hakkını sağlayan düzenlemeleri iptal etmiştir.

1996 yılında kurumsal piyasa reformları, milli ekonominin büyümesinde süreleyici rol oynamaya başlamıştır. Küçük ve orta ölçekli firmaların gelişmesiyle birlikte büyük ölçekli şirketlerin özelleştirilmesi gündeme gelmiştir. Halen büyük ölçekli şirketlerin hisseleri ihale yöntemiyle satılmaktadır.

Mayıs 1998 tarihinde Özbek Hükümeti tarafından kabul edilen "Yabancı Yatırımlar Kanunu" ile ülkeye daha fazla yatırım çekilmesi amaçlanmıştır. Bu kanuna göre yabancı sermayeli şirketlere çeşitli vergi istisnaları ve sermaye malları için gümrük vergisi muafiyeti tanınmıştır. Söz konusu Kanun, 2005 yılında revize edilmiştir.

Özbekistan ekonomisini son yıllarda etkileyen en önemli olay, 2009 krizidir. Krizden diğer ülkelere nazaran Özbekistan daha az etkilenmiştir. Dışa kapalı merkezizetçi bir ekonomiye sahip olması özelliği nedeniyle dünyadaki değişimlerden daha geç ve dolaylı etkilenmektedir.

Dış Ticaret

Ülkenin Dış Ticareti

(milyar dolar)

	2011	2012	2013	2014	2015
İhracat	7,0	6,1	8,2	7,1	6,1
İthalat	9,8	11,0	12,9	13,6	10,3
Hacim	16,8	17,1	21,1	20,7	16,4
Denge	-2,7	-4,8	-4,6	-6,4	-4,2

Kaynak:Trademap

İhracatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

GTİP Ürün	2013	2014	2015
7108 Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1.769,0	1.403,7	1.881,4

2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	1.194,2	1.031,9	639,3
5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibariyle pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	397,6	477,4	488,4
2844	Radyoaktif kimyasal elementler ve radyoaktif izotoplar ve bunların bileşikleri, karışımları, artıkları	408,6	346,2	432,9
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	447,5	389,0	344,2
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	620,2	390,6	325,3
7408	Bakır teller	149,9	158,4	135,9
0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	52,8	124,1	135,6
9028	Gaz, sıvı ve elektrik sayaçları (bunların kalibre cihazları dahil)	98,0	98,0	114,1
7901	İşlenmemiş çinko	102,5	115,4	106,6
3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	139,7	107,8	91,6
6109	Tiştirler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	97,4	79,8	70,3
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	656,5	450,2	49,6
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	45,3	84,8	46,5
0809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze)	159,8	123,8	43,2
0709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	43,6	40,4	37,5
0702	Domates (taze/soğutulmuş)	22,5	22,3	36,2
5208	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içerenler)(m2. ağırlığı 200 gr. ı geçmeyenler)	40,2	37,4	34,3
3104	Potaslı mineral veya kimyasal gübreler	45,3	6,5	33,8

Kaynak:Trademap

İthalatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

GTİP Ürün	2013	2014	2015
3004 Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	531,7	630,5	570,9
8708 Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	882,9	856,3	551,1
2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	469,0	480,8	493,1
7210 Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	320,6	341,3	248,9
4407 Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	432,3	415,7	212,4
1001 Buğday ve mahlut	122,1	154,4	207,4
1101 Buğday unu/mahlut unu	273,2	232,5	195,4

8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	0,0	118,0	138,3
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	222,0	192,5	129,2
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	253,7	209,5	122,4
8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayan şofbenler veya depolu su ısıtıcıları	107,8	115,0	120,7
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	283,6	189,2	120,2
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	132,1	218,2	118,7
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	144,2	223,8	102,7
1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	158,3	163,6	102,5
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	52,0	64,8	98,7
7304	Demir (dökme demir hariç) ve çelikten ince ve kalın borular ve içi boş profiller (dikişsiz)	146,4	179,5	90,1
2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	21,8	36,7	89,6
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	69,3	101,4	83,8

Kaynak:Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalat (milyon dolar)

Ülkeler	2013	2014	2015
Toplam	12.863,3	13.557,6	10.288,9
Çin	2.613,4	2.678,3	2.236,4
Rusya Federasyonu	2.803,9	3.113,6	2.221,2
G. Kore	1.968,0	2.032,7	1.284,2
Kazakistan	1.145,3	1.083,9	942,2
Türkiye	562,5	603,0	488,7
Almanya	572,3	671,1	481,0
Japonya	122,9	168,0	251,3
Fransa	155,9	136,6	190,0
Ukraine	351,7	308,6	174,5
İtalya	121,5	197,7	154,7

Kırgızistan	159,0	163,7	142,0
ABD	356,4	212,9	138,0
Litvanya	102,1	133,2	123,5
Polonya	147,9	136,5	110,7
Hindistan	119,8	168,3	107,9
Malezya	70,3	76,8	97,5
Gürcistan	22,7	54,8	97,1
Hollanda	82,5	120,9	94,2
Avusturya	81,1	96,5	85,9
İspanya	21,1	34,3	78,5
Çin	87,6	142,7	78,0

Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracat (milyon dolar)

Ülkeler	2013	2014	2015
Toplam	8.213,5	7.139,4	6.126,7
İsviçre	1.539,0	1.336,2	1.884,2
Çin	1.938,1	1.597,7	1.266,8
Kazakistan	970,1	1.017,7	725,4
Türkiye	815,4	780,7	711,6
Rusya Federasyonu	1.256,9	869,8	575,8
Afganistan	581,3	721,9	336,0
Fransa	167,8	131,8	177,9
Ukraine	91,6	72,8	62,3
Kırgızistan	97,6	102,2	60,2
Hindistan	35,1	39,1	56,5
Polonya	25,8	29,1	28,0
Beyaz Rusya	33,6	21,7	27,8
Sri Lanka	43,8	2,1	21,2
Almanya	30,8	49,7	20,0
G. Kore	53,1	27,4	16,1
Moldova	9,8	15,4	12,3
ABD	26,9	15,1	10,5

Letonya	12,2	11,9	10,1
Mısır	8,2	12,6	9,0
Belçika	8,5	10,1	7,9
Endonezya	24,1	4,8	7,3

Kaynak:Trademap

TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye Özbekistan arası ticaret hacmi yıllar itibarıyla istikrarlı biçimde artış kaydetmektedir. 2000’li yılların başında 168,4 milyon dolar seviyelerinde olan dış ticaret hacmimiz 1,2 milyar dolar seviyesini aşmış durumdadır.

İki ülke arası ticari ilişkilerin son on yıldır düzenli biçimde geliştiği söylenebilecek olsa da 2003 yılından beri sürekli ticaret açığı verdiğimiz Özbekistan’a olan ihracatımız son on yılda 176 milyon dolar seviyelerinden yaklaşık 3 kat artış kaydederek 533,3 milyona ulaşmış olup, aynı dönemde 415,8 milyon dolar olan ithalatımız ise 1,7 kat artarak 709,3 milyon düzeyindedir.

Türkiye – Özbekistan Dış Ticaret Göstergeleri (milyon Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2005	151,1	261,5	412,5	-110,4
2006	176,0	415,8	591,8	-239,8
2007	225,6	613,8	839,4	-388,2
2008	337,1	580,8	917,9	-243,7
2009	279,1	413,1	692,2	-134,0
2010	282,7	861,4	1.144,0	-578,7
2011	354,5	939,9	1.294,4	-585,4
2012	449,9	813,3	1.263,2	-363,4
2013	562,5	815,4	1.377,9	-252,9
2014	603,0	780,7	1.383,7	-177,7
2015	488,6	711,6	1.200,1	-223,0
2016	533,3	709,3	1.242,6	-176,0

Kaynak:TÜİK

Türkiye’nin Özbekistan’a İhracatında Başlıca Ürünler (milyon \$)

GTİP ÜRÜN ADI	2014	2015	2016
9619 Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	41,3	36,7	42,1
8437 Tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makina ve cihaz	12,2	24,4	17,2
3921 Plastikten diğer plakalar, levhalar, yapraklar, filmler, folyeler ve şeritler	14,3	15,1	16,6
8451 Dokuma ipliklerin, mensucatin yıkanması, temizlenmesi, kurutulması, ütülenmesi, sarılması, katlanması	13,5	5,8	15,3
3204 Sentetik organik boyayıcı maddeler, floresanlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanıla	11,1	12,5	13,6
8418 Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	9,2	10,2	11,8
8479 Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	7,4	14,3	11,7
8716 Römorklar ve yarı römorklar; hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar; bunların aksam ve	16,3	6,8	11,6
3907 Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterle	10,1	9,6	10,0
9403 Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	2,6	2,2	9,7
8438 Yiyecek ve içeceklerin sınai amaçlarla hazırlanması veya imaline mahsus makina ve cihazlar	3,0	3,7	8,9
3809 Mensucat, kağıt, deri vb. için apre veya finisaj müstahzarları, müstahzar haşıl ve apreler, müstahza	7,3	8,1	8,6
8481 Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve ben	7,6	6,7	8,0
7308 Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelik	4,1	8,9	7,3
4418 Ağaçtan bina ve inşaat için marangozluk, mamülleri, doğrama parçaları	0,5	0,8	6,7
8504 Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	1,7	1,5	6,6
6802 Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşl	0,0	0,8	6,6
0602 Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, aşı kalem ve gözleri; mantar miselleri	2,4	1,4	6,5
5402 Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	11,5	5,2	6,2
5407 Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat	3,6	4,1	5,7

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye'nin Özbekistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (milyon \$)

GTİP ÜRÜN ADI	2014	2015	2016
7403 Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	366,2	335,0	176,6
7408 Bakır teller	154,4	128,3	121,9
3901 Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	0,6	1,6	90,8
7901 İşlenmemiş çinko	66,6	68,9	86,6
5205 Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibariye pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacağı)	78,7	28,3	62,2
0802 Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	5,9	21,7	36,5
3902 Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	0,0	0,0	21,7
7413 Bakırdan demetlenmiş teller, kablolar, örme halatlar ve benzerleri (elektrik için izole edilmiş olan)	1,4	30,5	17,9
5201 Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	12,0	11,0	17,9
7411 Bakırdan ince ve kalın borular	8,3	19,7	17,2
7419 Bakırdan diğer eşya:	0,2	4,3	10,4
8544 İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fibe	0,6	4,0	10,2
7407 Bakır çubuklar ve profiller	6,1	17,0	8,6
7409 Bakır saclar, levhalar, yapraklar ve şeritler (kalınlıkları 0,15 mm. Yi geçenler)	5,2	9,5	6,5
0711 Geçici olarak konserve edilmiş sebzeler	8,6	6,8	4,6
8535 Gerilimi 1000 voltu geçen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, sigortalar, yıldırım önleyici, fiş)	0,0	0,0	3,5
4106 Diğer hayvanların dabalılanmış veya crust (ara kurutmalı) post ve derileri	2,1	1,3	2,5
4104 Sığır (buffalo dahil) ve at cinsi hayvanların dabalılanmış veya crust (arakurutmalı) post ve derileri	0,0	0,0	1,4
3102 Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	10,0	4,8	1,3
4105 Koyun ve kuzuların dabalılanmış veya crust (ara kurutmalı) derileri	1,1	0,5	1,1

Kaynak: ITC Trademap

İki Ülke Arasında Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

ANLAŞMA	İMZA TARİHİ	İMZA YERİ	R.G.TARİH ve NOSU
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	28.04.1992	Taşkent	12.05.1995 22.200

			23.103
Karma Ekonomik Komisyon	09.07.1995	Taşkent	07.01.1996
Kurulmasına Dair Anlaşma			22.516
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi	05.05.1996	Taşkent	07.09.1997
Anlaşması			
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği	13.04.1998	Taşkent	16.05.2000
Anlaşması			24.051
Türkiye - Özbekistan			
Hükümetlerarası Karma		Ankara	
Ekonomik Komisyonu	20.04.2001		
I. Dönem Toplantısı Protokolu			
Türkiye - Özbekistan			
Hükümetlerarası Karma			
Ekonomik Komisyonu	18.12.2003	Taşkent	
II. Dönem Toplantısı Protokolu			
Türkiye - Özbekistan			
Hükümetlerarası Karma			
Ekonomik Komisyonu	27.03.2008	Ankara	
III. Dönem Toplantısı Protokolu			

Müteahhitlik Sektörü

Özbekistan Ticaret Müşavirliği kayıtlarına göre, 1992–2011 yılları arasında Özbekistan'daki Türk müteahhitlik hizmetleri toplamının 1,2 milyar doları aştığı görülmektedir. Ancak bu rakamın 900 milyon dolara yakın kısmının 2004 öncesi yapılan işlere ait olduğu, bu tarihten sonra ise alınan işlerin tutarının hızla düşüş eğilimine girdiği gözlenmektedir.

Son dönemlerde yerel inşaat firmalarının ön plana çıktığı, kamunun etkin olduğu ihalelerde bu firmaların daha şanslı oldukları izlenmektedir. Bu da firmalarımızın bu sektörden alacağı payın düşmesinde önemli bir etken olmaktadır. Bun durumun temel nedenleri arasında serbest piyasa ekonomisi şartlarının yeterince uygulanmaması, devlet tarafından 1996 yılından beri uygulanan sıkı para politikası, yüksek vergi uygulamaları, standart, lojistik ve vize problemleri, 2003 yılı itibarıyla konvertibiliteye geçilmiş olmasına rağmen, para ve kar transferlerinde yaşanan sıkıntılar sayılabilir. Bu sıkıntıların giderilmesi halinde zengin ekonomik kaynaklara sahip olan Özbekistan'daki müteahhitlik faaliyetlerimizin gelişmesi mümkün olacaktır.

İki Ülke Arasında Ticarete Karşılaşılan Sorunlar

Vize

Özbekistan'a gitmek isteyen Türk vatandaşlarının (Diplomatik pasaportlar hariç) vize alma zorunluluğu bulunmaktadır.

Vizenin alınabilmesi için Özbekistan'dan bir davetiyenin temin edilmesi gerekmektedir. Ülkede çalışan veya bir üretim birimi sahibi her Türk vatandaşı, çalışma iznine sahip olsa dahi her üç ay veya altı ayda bir vizesini yenilemek zorundadır. Bu durum özellikle yatırımcılarımız için ek mali külfet ve güvensizlik yaratmaktadır. Ayrıca, vize yenileme işlemlerinde pasaportların geçici bir süre Özbek makamlarında bekletilmesi, iş seyahatlerinin yapılabilmesinin önünde engel teşkil etmekte ve zaman kaybına yol açmaktadır. Verilen vizelerin tek giriş-çıkışlı olması da sık sık iş seyahatine giden firma yetkilileri için pratik bir uygulama olmamaktadır.

ÖZBEKİSTAN BÜYÜKELÇİLİĞİ

Sancak Mahallesi 211. Sokak No: 3 Yıldız/Çankaya, 06550 ANKARA

Tel : +90 312 441 38 71-72

Faks : +90 312 442 70 58

Web : www.turkey.mfa.uz

ÖZBEKİSTAN KONSOLOSLUĞU

Cumhuriyet Cad. No.39 D.4

Taksim / İSTANBUL

Tel : +90 212 323 20 37

Faks : +90 212 293 47 43

HAZIRAN

HIRVATISTAN

HIRVATİSTAN

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Balkan Yarımadasının kuzeybatısında yer alan Hırvatistan'ın, kuzeyinde Macaristan, güneyinde Bosna-Hersek ve Karadağ, batısında Adriyatik Denizi, kuzeybatısında Slovenya, kuzeydoğusunda ise Sırbistan Cumhuriyeti bulunmaktadır.

En uzun sınırı 932 km ile Bosna-Hersek sınırırır. Bunu 501 km. ile Slovenya sınırı izlemektedir. Macaristan sınırı 329 km., Karadağ ile sınırı ise 25 km.'dir. Başlıca nehirleri Sava (562 km.), Drava (505 km.), Kupa (296 km.), Tuna (188 km.)'dır.

Ülke 20 idari bölge ve Zagreb şehrinden oluşmaktadır

Hırvatistan'da genel olarak iki ayrı iklim hüküm sürmektedir. Dinar sıra dağları nedeniyle kara ikliminin etkisinden korunan Adriyatik kıyılarında Akdeniz iklimi hâkimdir. Dinar dağlarının kuzey ve doğu bölgelerinden itibaren ise karasal iklim görülmektedir.

Hırvatistan'ın nüfusu 2013 yılı verilerine göre 4,256 milyon kişidir.

Ülkenin başlıca doğal kaynakları az miktarda petrol, doğalgaz ve kömür, düşük kaliteli demir cevheri, boksit, alçıtaşı, silis, kil, tuz, orman ve su kaynaklarından oluşmaktadır.

Kısa Tarihçe, Siyasi ve İdari Durum

Hırvatistan, 1102-1918 yılları arasında önce Macaristan, sonra Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun yönetimi altında bulunmuştur. 1493'ten 1687'ye kadar bazı bölgeleri Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliği altında kalmış ve 29 Ekim 1918'de Belgrad'da kurulan Sırp-Hırvat-Sloven Krallığına (adı 1929 yılında Yugoslavya Krallığı olarak değişmiştir) katılmıştır.

II. Dünya Savaşı sırasında, Nazi Almanyası'nın işgaline uğrayan Yugoslavya Krallığı'nda özellikle Sırbistan'a bağlı güçler Nazi işgaline karşı savaş vermişlerdir. Bu savaşta, 1941 yılı Nisan ayı ve 1945 yılı Mayıs ayı arasında Pavelic öncülüğünde şimdiki Hırvatistan topraklarının bir bölümü ile Bosna Hersek'i kapsayan alan üzerinde Nazi yanlısı, sözde bağımsız ilk Hırvatistan Devleti (NDH) kurulmuştur. Bu Devlet, partizanların Zagreb'e girişi ile yıkılmıştır. II. Dünya Savaşı sonunda, Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti kurulmuş ve Cumhuriyet, Slovenya, Hırvatistan, Bosna-Hersek, Sırbistan-Karadağ ve Makedonya Cumhuriyetleri ile Voyvodina ve Kosova özerk bölgelerinden oluşmuştur.

Sırp milliyetçiliği ve saldırılarına karşı ilk resmi Hırvat direnişi, 1989'da Hırvat siyasal partilerinin kurulmasıyla başlamıştır. Hırvatistan'da 1990 yılı Mayıs ayında yapılan ilk serbest ve çok partili seçimler Hırvatistan Demokratik Birliği'nin (HDZ) galibiyeti ile sonuçlanmıştır. Ayrıca, düzenlenen referandum, halkın % 94'ünün bağımsız ve egemen bir Hırvat Devleti istediği sonucunu vermiştir.

08/10/1991 tarihinde Hırvatistan Parlamentosu, bağımsız ve egemen Hırvatistan Cumhuriyeti Devleti'ni ilan etmiştir. Bu gelişmeyi 1992 yılı Ocak ayında Hırvatistan'ın uluslararası alanda tanınması ve 22/05/1992 tarihinde Birleşmiş Milletler üyesi olması izlemiştir. Hırvatistan, 06/11/1996 tarihinde Avrupa Konseyi'ne ve 01/07/2013 tarihinde de Avrupa Birliği'ne (AB) katılmıştır.

Hırvatistan Cumhuriyeti parlamenter demokrasidir. Cumhurbaşkanı, doğrudan halk tarafından beş yıl için seçilmektedir. Yürütme yetkisi Hükümet'e ait olmakla birlikte, iç ve dış politikaların tespitinde Cumhurbaşkanı'nın

siyasi etkisi devam etmektedir (2000 yılına kadar Cumhurbaşkanına oldukça geniş yetkiler tanıyan yarı-başkanlık sistemi bulunmaktaydı). Cumhurbaşkanlığı üst üste en fazla iki dönem yapılabilmektedir.

Ülke 20 idari bölge ve Zagreb şehrinden oluşmaktadır. Her idari bölge ve altındaki belediyeler, yerel seçimlerde doğrudan halk tarafından, siyasi parti veya bağımsız adaylar arasından seçilen üyelerden oluşan bir genel meclise sahip bulunmaktadır.

Yasama yetkisini kullanan Hırvatistan Parlamentosu (Sabor) tek kanatlı olup, 1990 Anayasasına göre en az 100, en fazla 160 üyeden oluşabilmektedir. Hali hazırdaki Parlamento 151 üyeden oluşmaktadır. Ülke dışında yaşayan ve çifte vatandaşlığı bulunan Hırvatlar da (diaspora) genel seçimlerde oy kullanmaktadırlar. Ayrıca, ülkede yaşayan azınlıklara Parlamento'da toplam 8 sandalyelik kontenjan ayrılmıştır.

Genel Seçimler dört yılda bir yapılmakta, siyasi partilerin Parlamento'ya girebilmeleri için ülke genelinde en az % 5 oy almaları gerekmektedir. Küçük ölçekli siyasi partiler bu engeli aşabilmek için seçim koalisyonları oluşturmaktadırlar. 2015 yılı içinde parlamento seçimleri yapılacaktır.

Ülkenin bağımsızlığını kazanmasının ardından Cumhurbaşkanlığı görevini devralan Franjo Tudjman'ın 10/12/1999 tarihinde ölümünün ardından 07/02/2000 tarihinde yapılan seçimleri kazanan Stipe Mesić 2005 yılı Ocak ayında ikinci kez Cumhurbaşkanı seçilmiştir. 10/01/2010 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda ise, Ivo Josipović Cumhurbaşkanı seçilmiş ve 28/02/2010 tarihinde göreve başlamıştır. Ivo Josipović'in beş yıllık süresinin dolması nedeniyle 28 Ocak 2014 tarihinde yeni Cumhurbaşkanlığı seçimleri yapılacaktır.

Ülke, 1991-2000 tarihleri arasında merkez sağ eğilimli Hırvatistan Demokratik Birliği (HDZ) önderliğindeki koalisyon hükümetlerince idare edilmiştir. 2000-2003 tarihleri arasında ise iktidarda bulunan Sosyal Demokrat Parti (SDP) liderliğindeki 6 partiden oluşan Ivica Račan'ın Başbakan olduğu koalisyon hükümeti yerini 23/11/2003 tarihinde yapılan erken genel seçimlerden sonra tekrar HDZ önderliğindeki merkez sağ koalisyona bırakmıştır.

Son olarak 25/11/2007 tarihinde yapılan seçimlerden yine HDZ birinci parti olarak çıkmış, HDZ önderliğinde kurulan merkez sağ koalisyon hükümetine HDZ lideri Ivo Sanader Başbakanlık yapmıştır.

Başbakan Ivo Sanader'in 01/07/2009 tarihinde kişisel nedenlerle siyaseti bıraktığını ve Başbakanlık ve parti başkanlığı görevlerinden istifa ettiğini açıklamasının ardından mevcut hükümette Başbakan Yardımcısı ve Aile, Savaş Gazileri ve Nesillerarası Dayanışma Bakanı görevini sürdürmekte olan Bayan Jadranka Kosor 05/07/2009 tarihinde HDZ Başkanlığı'na seçilmiş ve 06/07/2009 tarihinde yeni hükümeti açıklamıştır. Yeni hükümette koalisyon ortağı partiler değişmezken, kabine üyeleri ve görev dağılımında bazı değişiklikler yapılmış ve bilahare 2011 yılı başında Hükümetin mevcut kabine üyeleri arasında kapsamlı ikinci bir değişiklik daha gerçekleştirilmiştir.

04/12/2011 tarihinde yapılan Parlamento Seçimleri sonrasında 22/12/2011 tarihinde toplam 151 üyeli Hırvat Parlamentosu'nun %80'inini oluşturan 4 partili "Kukuriku" Koalisyonu iktidara gelmiş ve 23/12/2011 tarihinde yeni Hükümet kurulmuştur. Kurulan Hükümette Başbakanlık görevini Zoran Milanović (SDP) yürütmekte olup, ayrıca hükümette 20 Bakan görev yapmaktadır.

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

Bağımsızlık sonrası Hırvatistan ekonomisi düşük enflasyon oranı, istikrarlı para birimi ve büyüme oranı gibi

istikrar göstergesi verilere karşılık, yüksek cari açık ve dış borç oranı, düşük rekabet gücüyle tanımlanan bir ekonomik yapı görünümü kazanmıştır.

Hırvat ekonomisi devlet mülkiyetindeki işletmelere dayanan sosyalist ekonomiden serbest piyasa ekonomisine geçişin yarattığı yapısal sorunları tam olarak aşabilmiş değildir. Özelleştirme kapsamında ilk olarak bankacılık ve iletişim sektörleri özelleştirilmiştir. Ancak, enerji, demir-çelik, demiryolları, gemi inşa sanayi gibi sektörlerde özelleştirme ve yeniden yapılanma faaliyetleri henüz hedeflenen seviyeye ulaşamamıştır. Özelleştirme programının yavaş ilerlemesinde kamu idaresinin ağır işleyişinin yanı sıra yasal sorunlar, yatırımcıların özelleştirme projelerine ilgisizliği, satış koşullarının yatırımcı için uygun olmaması gibi nedenler etkili olmuştur.

Yapısal dönüşüm sürecine destek olması amacıyla 2004 yılı Ağustos ayında IMF ile imzalanan 20 aylık Stand-By Anlaşması doğrultusunda ödemeler dengesi açığını kontrol etmek ve dış borç yükünü hafifleterek iç borçlanmaya ağırlık vermek amacıyla 2004 yılından itibaren sıkı para politikaları uygulanmıştır.

2005 yılı Aralık ayında uygulamaya konulan Katılım Öncesi Ekonomik Program orta vadeli makroekonomik politikaları ve yapısal reform sürecini belirlemektedir. 2006 yılı Ağustos ayında başlatılan Ulusal Kalkınma Stratejisi de orta ve uzun vadeli ekonomik hedefleri ortaya koymaktadır. IMF ve Dünya Bankası ile işbirliği makroekonomik politikaların gövdesini oluşturmakla birlikte, hükümet Kasım 2006'da sona eren anlaşmanın ardından IMF ile yeni bir Stand-By Anlaşması imzalamama kararı almıştır. Halen IMF ile devam eden bir kredi ilişkisi bulunmamakta, IMF yetkilileri ile rutin gözden geçirmeler yapılmaktadır.

Hırvatistan ekonomisinde küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) payı yıllar itibariyle artış göstermektedir. Toplam kurulu firmaların % 99'u KOBİ niteliğinde olup, toplam istihdamın % 65,5'ini KOBİ'ler sağlamaktadır. Uzun vadeli finansman sorunu yaşayan KOBİ'lere destek sağlanması hükümetin orta vadeli ekonomi politikasının önemli bir unsuru olarak görülmektedir.

Üretimde KOBİ'lerin payının artmasına paralel olarak özel sektörün üretimdeki payı da yıllar itibariyle artış göstermektedir. Ancak gemi inşa sanayi ve demir-çelik gibi önemli sektörlerde devlet mülkiyetinin devam etmesi nedeniyle kamuda çalışanların oranı anılan sektörler itibariyle yüksek bulunmaktadır.

Ülkenin genel ekonomik politikaları içerisinde dikkat çeken bir husus da üretim sürecinde sağlanan devlet yardımlarıdır. Konuya ilişkin mevcut düzenlemeleri AB mevzuatına uyumlu hale getirmek üzere hazırlanan Devlet Yardımları Kanunu 2005 yılı sonunda yürürlüğe konulmuştur. Bu yardımların çoğunluğu gemi inşa sanayi, çelik, alüminyum sanayi ile demiryollarına sağlanmıştır. 2005 yılında uygulamaya konulan Katılım Öncesi Ekonomik Program çerçevesinde devlet yardımlarının GSYİH içerisindeki payının düşürülmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda özellikle demir-çelik ve gemi inşa sanayiine sağlanan devlet yardımlarının azaltılmasını teminen anılan sektörlerde yeniden yapılandırma projeleri hazırlanmıştır.

GSYİH'nin Sektörlere Göre Dağılımı

Kaynak: The Economist Intelligence Unit

a: Gerçekleşen b: EIU tahmini c: EIU beklentisi *PPP: Purchasing Power Parity

	2008 _a	2009 _a	2010 _a	2011 _a	2012 _b	2013 _c	2014 _c	2015 _c	2016 _c	2017 _c
Tarım	5,0	5,1	5,0	5,1	5,1	5,0	4,9	4,8	4,6	4,4
Sanayi	28,2	26,8	26,3	26,1	24,9	24,2	23,8	23,9	24,2	24,7
Hizmetler	66,8	68,1	68,7	68,7	70,0	70,8	71,3	71,4	71,2	70,9

Ekonomik Performans

Bağımsızlık sonrası dönemden 2008 yılına kadar Hırvatistan ekonomisi düşük enflasyon oranı, istikrarlı kur politikası ve makul yıllık büyüme seviyesine sahip olmuş, ancak, yüksek cari açık ve dış borç oranının yanı sıra, düşük rekabet gücüyle tanımlanan bir ekonomik görünüm arz etmiştir.

2002-2010 döneminde GSYİH'nin ortalama büyüme hızı % 2,5 oranında gerçekleşmiştir. Global ekonomik krizin etkisiyle Hırvatistan ekonomisi 2008 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren ciddi bir yavaşlama içine girmiş ve 2009 yılında ekonomi ilk defa %7,4 oranında daralmıştır. 2009 yılından sonra büyüme hızındaki düşüş devam etmiş, ekonomi 2010 yılında %-1,7, 2011'de %-0,3, 2012'de %-2,2 ve 2013 yılında %-0,9 oranında daralmıştır. 2014 yılının ilk çeyreğinde %-0,6 oranında daralan ekonomi, 2.çeyrekte %-0,8 ve 3.çeyrekte %-0,5 oranında küçülmüştür (2014 ilk yarı yıllık bazda küçülme %-0,7'dir).

2014 yılsonu itibariyle ekonominin %0,5 oranında küçüleceği tahmin edilmektedir.

Özellikle Avro bölgesinde kaydedilen ihracat ve özel yatırımlardaki artışlar, devlete ait şirketlerin özelleştirilmesi ve yaklaşık olarak her yıl ülke GSYİH'nin %2'sine tekabül eden AB fonlarının mevcudiyetiyle birlikte nedeniyle hem 2015 için hem de orta dönemde büyüme beklentileri pozitiftir.

İşsizlik ülkenin en önemli sorunlarının birisidir. İşsizlik oranında 2002 yılından itibaren 2009 yılına kadar istikrarlı bir düşüş görülmekle birlikte, Hırvatistan, bölge ülkeleri arasında en yüksek işsizlik oranına sahip ülkelerden biri konumundadır ve ülkenin önemli makroekonomik sorunlarından birisi olmaya devam etmektedir.

Kriz öncesi dönemde 2008 yılında %13,2 olan işsizlik oranı, 2009 yılında %14,9, 2010 yılında %17,4, 2011 yılında %17,9 2012 yılında %19,1 ve 2013 yılında da %20,3'e yükselmiştir. 2014 yılının Şubat ayında %23,7'ye kadar çıkan işsizlik oranı Ekim ayı itibariyle %18,7'dir. Ülkedeki genç işsizlik oranı %40'ın üzerinde olup, Avrupa ülkeleri arasındaki en yüksek oranlardan birtanesidir.

2007 yılında % 2,9 olan tüketiciler bazındaki enflasyon oranı 2008 yılında % 6,1, 2009 yılında % 2,4, 2010 yılında % 1,1, 2011 yılında % 2,3, 2012 yılında % 3,4 ve son olarak 2013 yılında %2,2 olarak gerçekleşmiştir. Ülkede krizle birlikte yaşanan talep daralmasının devam etmesi nedeniyle, 2014 yılının başından itibaren düşüş eğilimi içinde olan tüketici fiyatları yıl boyunca hemen hemen aynı seviyesini korumuş, ancak Eylül ayından itibaren ılımlı bir artış eğilimine girmiştir. Ekim ayı itibariyle tüketici fiyatları geçen yılın aynı ayına göre %0,4'lük artış göstermiştir.

Uygulanan sıkı maliye politikasının etkisiyle, merkezi hükümet bütçe dengesinin GSYİH oranı 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla %-2,5 ve %-2,7'e kadar gerilemiştir. Ancak krizin etkisiyle birlikte 2009 yılından itibaren bütçe dengesi/GSYİH oranında büyük artışlar olmuş, bu bağlamda 2009 yılında bütçe dengesi/GSYİH oranı %5,9, 2010 yılında %-6,0, 2011 yılında %-7,7'ye kadar yükselmiştir. Ekonomi genelinde alınan sıkı önlemlerle birlikte bütçe dengesi/GSYİH oranı 2012 yılında %-5,6'ya, 2013 yılında da %5,2'ye düşmüştür. Hırvatistan'ın AB üyeliği ile birlikte ülkedeki bütçe açığının düşürülmesi konusunda AB'nin önemli baskısı mevcut olup, ülkedeki bütçe dengesi/GSYİH oranının 2014 için %-4,6 ve 2015 için %-3,5 olmasını talep ediyorlar.

Bu çerçevede Hükümet tarafından Aralık ayı başında onaylanan 2015 bütçesi çerçevesinde, 2015 yılı için bütçe gelirlerinin 106,4 milyar HRK, bütçe harcamalarının 118,9 HRK olması, buna bağlı olarak da, bütçe açığının 12,5 milyar HRK ve bütçe açığının GSYİH oranının %-3,8 olması öngörülmektedir.

Dış borçların GSYİH'ya oranı 2001-2013 döneminde dikkat çekici bir şekilde artış göstermiştir. 2003 yılında 19,9 milyar € olan dış borç, 2004 yılında 22,9 milyar €, 2005'te 25,9 milyar €, 2006'da 29,7 milyar €, 2007'de 33,7 milyar €, 2008'de 40,6 milyar €, 2009'da 45,6 milyar €, 2010'da 46,9 milyar €'ya çıkmıştır. 2010 yılından itibaren ılımlı bir düşüş göstererek, 2011 yılında 46,3 milyar €, 2012 yılında 45,2 milyar € ve 2013'de 45,9 milyar € olarak gerçekleşmiştir. Dış borçların GSYİH'ya oranı 2005'de %71,2 iken, bu oran 2008'de %84,3'e, 2009'da %100,4'e ve 2013'de de %104,7'ye yükselmiştir.

İç borçların GSYİH'ya oranı, 2008 yılında %36 iken, bu oran 2010'da %52,8'e, 2012'de % 64,5'e ve 2013 yılında da %75,7'ye yükselmiştir.

2007 yılında -3,2 milyar € seviyesinde olan cari açık, 2008 yılında -4,3 milyar €; 2009 yılında -2,3 milyar €, 2010 yılında -502,6 milyon €, 2011 yılında -379,6 milyon €, 2012 yılında -41,5 milyon € seviyesinde gerçekleşmiştir. 2013 yılında ise cari işlemler dengesinde bir iyileşme sözkonusu olmuş ve ülke 378 milyon €'luk bir cari fazla vermiştir.

Yıllar itibariyle mal ve hizmet ihracatın GSYİH'ya oranı ise 2005 yılında %41,8 iken, 2009'da %36,2'ye kadar düşmüş, sonrasında toparlanarak 2013 yılında %44,3 olmuştur. Ancak mal ve hizmet ithalatının GSYİH'ya oranı 2005 yılında %47,7 iken, ülke ekonomisindeki daralmayla birlikte bu oran 2009'da %39,5'e gerilemiş, 2013 yılında da %44,3 olmuştur.

Hırvatistan 1 Temmuz 2013 tarihinde AB'nin 28.üyesi olmuştur. Ekonomi yönetimi, AB üyeliğinin getireceği fırsatlardan asgari oranda yararlanmak amacıyla, ülkenin rekabet gücünün artırılmasına yönelik politikalara yoğunlaşmış bulunmaktadır.

Ancak Hırvatistan ekonomisi son 12 çeyrekte küçülmekte olup, ülke 2008 yılı sonundan itibaren resesyona girmiştir. 2008'den bu yana ülke GSYİH'nın yaklaşık %12'si erimştir. Kriz öncesinde ülkede yoksulluk oranı %10'lar seviyesinde iken, bugün yoksulluk oranı %18'e yükselmiş olup, uzayan resesyon ile birlikte ekonomik aktiviteye katılan eğitimli, kırsal kesimde yaşayan genç nüfus arasında yoksulluk artmaktadır.

Reel GSYİH Büyüme Projeksiyonu

Kaynak: The Economist Intelligence Unit

b: EIU tahmini c: EIU beklentisi *PPP: Purchasing Power Parity

	2008	2009	2010	2011	2012 b	2013c	2014c
GSYİH (milyar dolar, cari fiyatlarla)	69,9	62,2	59,5	62,5	57,6	59,7	62,1
Reel Büyüme Oranı (%)	2,1	-6,9	-1,4	0,0	-1,4	0,5	1,9
Cari İşlemler Dengesi (milyar dolar)	- 6,1	- 3,1	- 0,9	-0,5	-0,2	- 0,5	-0,8
Kişi Başına GSYİH (dolar, PPP*)	18.515b	17.430b	17.426b	17.860b	18.062	18.638	19.447
İşsizlik Oranı (% ort.)	13,4	14,9	17,6	17,7	19,0	18,5	17,3
Tüketici Fiyatları Enflasyonu(% ort.)	2,8	1,9	1,9	2,0	2,9	2,4	2,7
Üretici fiyatları Endeksi (% ort.)	8,2	-0,5	4,3	6,8	5,7	3,9	3,9
Döviz Kuru (HRK/\$, yıl sonu)	5,16	5,09	5,57	5,83	5,84	5,94	6,02
İhracat (fob, milyar dolar)	14,4	10,7	12,0	13,6	13,0	13,7	14,9
İthalat (fob, milyar dolar)	-30,4	-21,0	-20,0	-22,5	-21,1	-22,0	-23,9

Dış Ticaret Dengesi (milyar dolar)	-16,0	-10,3	-8,0	-8,9	-8,1	-8,3	-9,0
------------------------------------	-------	-------	------	------	------	------	------

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Ekonomik Projeksiyon Tablosu (2008-2014)

Kaynak: www.eiu.com, Croatia Country Forecast (Mart 2010)

	2008	2009	2010	2011b	2012	2013	2014
GSYİH (milyar dolar, cari fiyatlarla)	69,6	62,6	62,2	66,3	73,0	78,9	84,6
Reel Büyüme Oranı (%)	2,4	- 5,8	0,4	2,2	3,5	3,9	3,9
Cari İşlemler Dengesi (milyar dolar)	- 6,27	- 3,47	- 3,31	- 3,35	- 3,66	- 4,15	- 4,52
Cari İşlemler Dengesi (GSYİH'deki payı, %)	- 9,0	- 5,5	- 5,3	- 5,1	- 5,0	- 5,3	- 5,3
Kişi Başına GSYİH (dolar, cari fiyatlarla)	15.500	13.950	13.870	14.780	16.300	17.620	18.930
Kişi Başına GSYİH (dolar, PPP*)	18.350	17.540	17.860	18.490	19.560	20.790	22.170
İşsizlik Oranı (% ort.)	13,5	14,9	17,0	15,0	13,5	13,2	13,2
Enflasyon Oranı (% ort., TÜFE)	6,1	2,4	2,5	2,4	2,5	2,5	2,6
Enflasyon Oranı (% ort., ÜFE)	8,6	- 0,3	2,4	2,8	2,6	2,4	3,1
Kredi Faiz Oranı (% ort.)	10,1	11,7	10,5	9,9	9,2	9,1	9,0
Döviz Kuru (HRK/\$, yıl sonu)	5,16	5,10	5,55	5,20	5,13	5,07	5,03
Döviz Kuru (HRK/€, yıl sonu)	7,39	7,31	7,33	7,33	7,33	7,33	7,33
İhracat (fob, milyar dolar)	14,5	10,3	10,7	11,7	13,4	15,2	17,4
İthalat (fob, milyar dolar)	- 30,4	- 21,0	- 21,9	- 23,7	- 26,7	- 30,4	- 34,4
Dış Ticaret Hacmi (fob, milyar dolar)	44,9	31,3	32,6	35,4	40,1	45,6	51,8
Dış Ticaret Dengesi (milyar dolar)	-15,9	-10,7	-11,2	-12,0	-13,3	-15,2	-17,0

Dış Ticaret

Genel Durum

Hırvatistan'ın 2014 yılında ihracatı 13.844 milyon dolar iken 2015 yılında ise 12.844 milyon dolara ulaşmıştır. 2015 yılında ithalatı 20.581 milyon dolara ulaşmıştır.

Ülkenin Dış Ticareti

Ülkenin Dış Ticareti (Milyon \$)

	2012	2013	2014	2015	2016
İHRACAT	12369	12.746	13.844	12.844	13.810
İTHALAT	20.834	21.932	22.907	20.581	21.872

Kaynak: ITC Trademap

İhracatında Başlıca Ürünler (Milyon \$)

GTIP	2014	2015	2016
'TOTA	13.843	12.843	13.810

L

'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.140	818	737
'3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	489	433	593
'2716	Elektrik enerjisi	454	418	410
'4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalın >=6 mm	417	387	380
'8504	Elektrik transformatörleri. statik konvertisörler. endüktörler	352	269	358
'3002	İnsan ve hayvan kanı. serum. aşı. toksin vb. Ürünler	19	127	325
'9401	Oturmaya mahsus mobilyalar. aksam-parçaları	295	273	263
'6115	Çorap; külotlu. kısa; uzun konçlu. soketler (örme)	223	203	203
'8703	Otomobil. steysin vagonlar. yarış arabaları	87	117	173
'8708	Kara taşıtları için aksam. parçaları	135	157	172
'1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	123	96	164
'6403	Ayakkabı; yüzü deri. tabanı kauçuk. plastik. tabii. suni vb kösele	171	158	157
'4205	Tabii/terkip yoluyla elde edilen deri ve köseleden diğer eşya	117	156	155
'7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	146	138	153
'8544	İzole edilmiş tel. kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	132	125	148

Kaynak: ITC Trademap

İthalatında Başlıca Ürünler (Milyon \$)

GTIP	2014	2015	2016	
	22.906	20.580	21.871	
'8703	Otomobil. steysin vagonlar. yarış arabaları	695	691	892
'2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	1.418	932	829
'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.509	966	744
'2716	Elektrik enerjisi	689	747	668
'3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	626	568	636
'3002	İnsan ve hayvan kanı. serum. aşı. toksin vb. Ürünler	178	225	573
'8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	402	406	434
'4107	Sığır ve atların dabaklanmış ve hazırlanmış deri ve köselesi	290	349	292
'2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	438	316	279

'8471 Otomatik bilgi işlem makineleri. üniteleri	246	222	206
'8704 Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	139	163	198
'0203 Domuz eti	211	176	180
'8528 Televizyon alıcıları. video monitörleri ve projektörler	192	171	178
'8708 Kara taşıtları için aksam. parçaları	166	149	167
'9403 Diğer mobilyalar vb. Aksam. parçaları	163	147	167
'6115 Çorap; külotlu. kısa; uzun konçlu. soketler (örme)	186	150	152

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

İtalya, Bosna-Hersek, Almanya, Slovenya ve Avusturya Hırvatistan'ın geleneksel olarak yoğun ticari ilişkilerinin bulunduğu ülkeler durumundadır. Hırvatistan'ın 2013 yılında en fazla ihracat yaptığı ülke İtalya olmuştur. İhracat yapılan ülkeler arasında ikinci sırada yer alan Bosna-Hersek üçüncü sıradaki Slovenya olmuştur.

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (Milyon Dolar)

ÜLKE	2014	2015	2016
TOPLAM	13.843	12.843	13.810
İtalya	1.921	1.717	1.863
Slovenya	1.571	1.575	1.703
Almanya	1.548	1.452	1.597
Bosna Hersek	1.641	1.248	1.264
Avusturya	842.6	840.9	874
Sırbistan	774	701	655
Macaristan	479	462.2	521
ABD	291	300	503
Hollanda	220	260	358
Fransa	306	301	320
İspanya	179	221	219
Rusya Fed.	365	216	210
Çek Cum.	212	166	196
Slovakya	202	196	194
İngiltere	201	231	192

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (Milyon Dolar)

İtalya, Almanya, Slovenya ve Avusturya Hırvatistan'ın geleneksel olarak yoğun ticari ilişkilerinin bulunduğu ülkeler konumundadır. Hırvatistan'ın 2014 yılında en fazla ithalat yaptığı ülke Almanya olmuştur. İthalat yapılan ülkeler arasında ikinci sırada yer alan İtalya olup üçüncü sıradaki Slovenya olmuştur.

ÜLKE	2014	2015	2016
TOPLAM	22.906	20.580	21.871
Almanya	3.463	3.196	3.532
İtalya	3.262	2.708	2.732
Slovenya	2.475	2.194	2.381
Avusturya	1.978	1.881	1.736
Macaristan	1.500	1.596	1.545
Hollanda	787	779	849
Polonya	567	579	664
Çin	588	578	659
Bosna Hersek	618	551	659
Sırbistan	480	485	577
Fransa	531	475	527
Çek Cum.	529	434	458
G. Kore	104	138	452
İspanya	372	430	442
Belçika	385	360	408

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye ile Ticaret

Genel Durum

Ülkemiz ile Hırvatistan arasındaki coğrafi yakınlığa karşın, ticari ve ekonomik ilişkilerimiz potansiyelinin oldukça altında seyretmektedir. Türkiye Hırvatistan'ın ihracatından ve ithalatından sırasıyla %1,2 ve % 1,3'lük pay almakta ve ihracatında 16. ve ithalatında ise 20. sırada yer almaktadır.

Ülkemiz ile Hırvatistan arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması 13 Mart 2002 tarihinde imzalanmış ve 1 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anlaşmaya uyarınca Türkiye, Hırvatistan menşeli tüm sanayi ürünlerine uygulanan gümrük vergilerini Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırmıştır. Hırvatistan ise, Türkiye menşeli sanayi ürünlerine uyguladığı gümrük vergilerini üç liste temelinde belirlenen ürün grupları itibarıyla, 2004, 2005, 2006 ve 2007 yılına kadar kademeli olarak sıfırlamayı kabul etmiştir. Bu listeler dışında kalan ürünlerdeki vergiler Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte kaldırılmıştır.

Tarım ürünleri bakımından ise, gerek Hırvatistan'a yönelik fiili ihracatımızın kompozisyonu, gerekse genel ihracat kapasitemiz dikkate alınmak suretiyle, önemli ürün ya da ürün gruplarının taviz listemize dâhil edilmesi sağlanmıştır. Diğer bir ifadeyle, pazara giriş kolaylıkları temin edilen ürünler ülkemizin ihracat şansının yüksek olduğu ürünler olup, genellikle AB ürünlerine rakip durumundaki ürünlerimizin Hırvat pazarında AB ürünleri ile rekabet edebilirliği de arttırılmıştır.

Hırvatistan ile ülkemiz arasındaki ticaret hacmi 2002 yılında 52 milyon dolar iken 2014 yılında bu rakam yaklaşık olarak 425 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 2002- 14 yılları arasında olarak 7 kattan fazla artmıştır. Bu yüksek oranlı artışın temelinde iki ülke arasında 1 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması yatmaktadır.

Türkiye – Hırvatistan Dış Ticaret Göstergeleri (ABD Doları, 1000)

Yıl	İhracat \$ / Bin	İthalat \$ / Bin	Hacim \$ / Bin	Denge \$ / Bin
2005	167,991	85,569	253,560	82,422
2006	213,883	60,557	274,440	153,326
2007	355,520	77,440	432,960	278,081
2008	328,678	105,665	434,343	223,013
2009	221,097	107,384	328,481	113,714
2010	249,148	211,348	460,496	37,799
2011	241,816	310,965	552,781	-69,149
2012	200,575	209,766	410,341	-9,190
2013	201,597	193,262	394,859	8,335
2014	287,401	136,889	424,291	150,512
2015	251,652	135,757	387,409	115,894
2016	278,440	133,517	411,957	144,922
2016 / (1-2)	47,481	17,571	65,052	29,909
2017 / (1-2)	43,107	29,686	72,793	13,421

Kaynak: TÜİK

Bu bağlamda, taviz temin edilen ürünler arasında, koyun ve keçi etleri, taze domates, dondurulmuş sebzeler, fındık, taze veya kuru incir, turunçgiller, karpuz, kiraz, kuru kayısı, şeker mamulleri, çikolata, makarnalar, ekmekçi mamulleri, domates salçası, konserve edilmiş meyve ve sebzeler, ketçap ve soslar ile bira sayılabilir. Hırvatistan'a taviz tanınan ürünler arasında ise peynir, elma, mısır, şeker mamulleri, çikolata, malt hülasesi, makarnalar, ekmekçi mamulleri, meyve suları, soslar, çorbalar, sular, bira ve şarap vb. ürünler bulunmaktadır.

Türkiye'nin Hırvatistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

2014 2015 2016

IHRACAIHRACAIHRACA

GTIP Madde ismi	T Değer	T Değer	T Değer
8703 BİNEK OTOMOBİLLERİ VE ESAS İTİBARIYLA İNSAN TAŞIMAK ÜZERE İMAL EDİLMİŞ DİĞER MOTORLU TAŞITLAR (YARIŞ	14,904	20,372	32,922
8528 MONİTÖRLER VE PROJEKTÖRLER, TELEVİZYON ALICI CİHAZLARI	19,466	13,062	16,920
6204 KADINLAR VE KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, BLAZER, ELBİSE, ETEK, PANTOLON ETEK, VB.(YÜZM	1,147	8,836	16,070
8704 EŞYA TAŞIMAYA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	11,273	12,325	14,175
8702 10 VEYA DAHA FAZLA KİŞİ TAŞIMAYA MAHSUS (SÜRÜCÜ DAHİL) MOTORLU TAŞITLAR	6,133	5,207	13,143
8418 BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR VE DİĞER SOĞUTUCU VE DONDURUCU CİHAZLAR VE ISI POMPALARI	8,247	7,339	7,808
8450 EV VEYA ÇAMAŞIRHANE TİPİ YIKAMA MAKİNALARI (YIKAMA VE KURUTMA TERTİBATI BİR ARADA OLANLAR DAHİL)	7,760	7,768	7,184
6004 DİĞER ÖRME VEYA KROŞE MENSUCAT (EN>3CM, ELASTOMERİK/KAUÇUK İPLİK=>%5) (6.1 POZİSYONUNDAKİLER HARİÇ)	3,749	6,937	6,519
6006 DİĞER ÖRME VEYA KROŞE MENSUCAT	4,385	4,847	5,619
8516 ELEKTRİKLİ SU ISITICILARI, ELEKTROTERMİK CİHAZLAR, ORTAM ISITICILARI, SAÇ VE EL KURUTUCULARI, ÜTÜLER	4,625	5,022	5,590
6302 YATAK ÇARŞAFI, MASA ÖRTÜLERİ, TUVALET VE MUTFAK BEZLERİ	6,370	4,681	5,116
6104 KADIN VE KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, BLAZER, ETEK, PANTOLON, VB. (ÖRME VEYA KROŞE)(YÜ	4,534	1,110	4,634
8544 İZOLE EDİLMİŞ TELLER, KABLOLAR VE DİĞER ELEKTRİK İLETKENLER; TEK TEK KAPLANMIŞ LİFLERDEN OLUŞAN FİBE	8,623	8,104	4,474
8422 BULAŞIK, ŞİŞE VB YIKAMA VE KURUTMA MAKİNALARI, ŞİŞE, KUTU ÇUVAL VB DOLDURMA, ETİKETLEME MAKİNALARI,	3,207	3,391	4,277
6109 TİŞÖRTLER, FANİLALAR, ATLETLER, KAŞKORSELER VE DİĞER İÇ GİYİM EŞYASI (ÖRME VEYA KROŞE)	4,000	3,306	4,136
7216 DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTEKİ PROFİLLER	3,380	914	3,660

Kaynak: TUIK

Ülkemizin Hırvatistan'dan ithalatında en önemli ürünün demir/ çelik döküntü hurdaları ve bunların külçelerinin (%50,4) olduğu görülmektedir.

Türkiye'nin Hırvatistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

GTIP Madde ismi	2014	2015	2016
	ITHALAT	ITHALAT	ITHALAT
	Değer	Değer	Değer
3102 AZOTLU MİNERAL VEYA KİMYASAL GÜBRELER	12,269	19,380	20,790
7204 DÖKME DEMİRİN, DEMİRİN VEYA ÇELİĞİN DÖKÜNTÜ VE HURDALARI VEYA BUNLARIN ERİTİLMESİ İLE ELDE DİLMİŞ KÜ	46,964	12,461	13,509
2710 PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	0	8,805	11,240
8705 ÖZEL AMAÇLI MOTORLU TAŞITLAR (KURTARICILAR, VİNÇLİ, İTFAİYE, BETON KARIŞTIRICILI, YOL SÜPÜRME, ZİFT	0	6,266	9,512
8536 GERİLİMİ 1000 VOLTU GEÇMEYEN ELEKTRİK DEVRESİ TEÇHİZATI (ANAHTARLAR, RÖLELER, SİGORTALAR, FİŞLER, KU	8,344	6,684	6,446
3208 ESASI SENTETİK POLİMERLER VEYA TABİİ POLİMERLER OLAN, SUSUZ BİR ORTAMDA ERİYEN VEYA DAĞILAN BOYA VE	5,454	4,459	6,228
8541 DİYODLAR, TRANSİSTÖRLER VB YARI İLETKEN TERTİBAT; IŞIK YAYAN DİYODLAR (LED); MONTE EDİLMİŞ PİEZO ELE	242	612	4,325
9032 OTOMATİK KONTROL VE AYAR ALET VE CİHAZLARI	4,722	3,936	4,064
5510 SUNİ DEVAMSIZ LİFDEN İPLİKLER (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ)	279	2,193	3,956
4418 AĞAÇTAN BİNA VE İNŞAAT İÇİN MARANGOZLUK, MAMÜLLERİ, DOĞRAMA PARÇALARI	2,240	1,214	3,846
8433 HASAT VE HARMAN, ÇİM BİÇME MAKİNALARI İLE YUMURTA VE TARIM ÜRÜNLERİNİ BÜYÜKLÜKLERİNE GÖRE AYIRAN VE	693	2,616	3,842
5402 SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (PERAKENDE OLARAK SATILACAK HALE GETİRİLMEMİŞ)	4,063	3,133	3,566
3105 AZOT, FOSFOR VE POTASYUMUN İKİSİNİ VEYA ÜÇÜNÜ İÇEREN MİNERAL VEYA KİMYASAL GÜBRELER	2,340	7,968	2,584
1205 REP VEYA KOLZA TOHUMLARI	2,945	2,347	2,404
3210 DİĞER BOYA VE VERNİKLER, DERİLERİN FİNİSAJINDA KULLANILAN MÜSTAHAZAR SULU PİGMENTLER	2,199	1,728	2,347
3004 TEDAVİDE VEYA KORUNMADA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN İLAÇLAR (DOZLANDIRILMIŞ)	1,860	1,236	2,190

Kaynak: TÜİK

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasındaki Ticaretin Altyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Kaynak: Zagreb Ticaret Müşavirliği

Anlaşmanın Adı	İmza Tarihi	İmza Yeri	RG Tarih ve No.
Hava Taşımacılığı Anlaşması	12.04.1994	Ankara	20.01.2004-25352
Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması	02.05.1994	Ankara	09.01.1998-23225
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	12.02.1996	Zagreb	09.05.1996-22631
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	12.02.1996	Zagreb	11.04.1998-23310
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	22.09.1997	Zagreb	10.05.2000-24045(M)
Hırvatistan'ın Altyapısının Geliştirilmesi Hususunda İşbirliği Protokolü	14.05.1999	Ankara	-
II. Dönem KEK Protokolü	14.09.1999	Zagreb	28.08.2000-24154
III. Dönem KEK Protokolü	24.06.2002	Ankara	-
Serbest Ticaret Anlaşması	13.03.2002	Zagreb	27.05.2003-25120 (M)
Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ve İdari Anlaşma	12.06.2006	Zagreb	30.11.2011-28128 09.02.2012-28199

İki Ülke Arasındaki Müteahhitlik İlişkileri

Hırvatistan'daki Türk yatırımları bir otoyol yapımı ve iki otel işletmeciliğiyle sınırlı kalmıştır. İki Türk firması Hırvatistan'a otelcilik alanında yatırım yapmış bulunmaktadır. Bunlardan Uzel Grubu Dubrovnik'te eski şehir içinde yer alan Dubravka Otelini 2001 yılı Ocak ayında satın alarak onarımını yaptıktan sonra 2002 yılında Pucic Palace adıyla işletmeye açmıştır. Anılan otel butik otel tarzında faaliyet göstermekte olup şehrin prestijli otelleri arasında yer almaktadır.

Rixos Hotels, Sembol A.Ş. ve Lydion A.Ş.'den oluşan Fine Group Dubrovnik'teki Libertas Hotel'i bir Bulgar firmasından 2004 yılında devralmış; otelin restorasyonu Sembol A.Ş. tarafından üstlenilmiştir. 2005 yılı yaz sezonunda bitirilmesi hedeflenen proje 2007 yılında tamamlanmış, yerel idare ile yaşanan bazı bürokratik sorunlar nedeniyle resmi olarak 2009 yılı Temmuz ayında faaliyete geçebilmiştir. Anılan otel 5 yıldızlı olup Libertas-Rixos adıyla faaliyet göstermektedir.

Ülkemizde Turgutreis ve Didim marinalarının işletmeciliğini yapan Doğu Grubu, Hırvatistan'ın Sibenik şehrinde mega yat marina inşaatı ve işletmeciliği projesine ortak olmuştur. Proje Sibenik'te mevcut bulunan Mandalina Marina'ya otel ve alışveriş merkezleri inşaatı ile mevcut marinaya 30 metrenin üzerindeki yatların demirleyebilmesi için mega yat limanı inşası işlerini kapsamaktadır.

Ayrıca, inşaat firmalarımızın Hırvatistan'daki otoyol inşaatı projeleriyle ilgili oldukları bilinmekle birlikte, Hırvat hükümetinin yerli inşaat firmalarını destekleme yönündeki politikaları nedeniyle 2004 yılından sonra bu alanda firmalarımızca herhangi bir proje gerçekleştirilememiştir. Enka-Bechtel ortaklığı Zagreb-Split otoyolunun Otacac bölümünün inşaatını üstlenmiş ve sözkonusu projeyi 2004 yılında tamamlamıştır. Anılan firma 2005 yılında Split-Ploce otoyolu inşaatı ihalesine de katılmış; ancak ihale Avusturyalı ve Hırvat firmalarından oluşan bir konsorsiyuma verilmiştir.

Türk firmalarının otoyol ve liman modernizasyonu başta olmak üzere inşaat sektöründeki projelere ilgi bulunmakla birlikte, özellikle ülkeye yabancı işçi getirilmesinin önündeki engeller nedeniyle somut bir ilerleme sağlanamamıştır.

Yukarıda sözü edilen firmaların dışında Hırvatistan'da kurulu bulunan firmalarımız (toplam 50 adet oldukları tahmin edilmektedir) tekstil ve hazır-giyim ürünleri, halı-kilim, ev tekstili ürünleri ile inşaat malzemeleri perakende satışı alanlarında faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli firmalardır.

Diğer taraftan, Hırvat firmalarının ülkemizdeki yatırım faaliyetleri de oldukça sınırlı seviyededir. Hırvatistan'da gıda sektöründe önemli firmalardan olan Podravka d.d.'nin ürünlerini ülkemizde pazarlamak üzere Şubat 2009'da kurduğu Podravka International Gıda Sanayi ve Dış Ticaret Ltd. Şti. İstanbul'da faaliyet göstermektedir.

Yine Hırvatistan'ın önemli holdinglerinden olan ve ülkedeki en büyük süpermarket zincirinin (Konzum süpermarket zinciri) de sahibi olan Agrokor Group Migros'un satışında teklif vermiş ancak Migros bir başka gruba satılmıştır.

Öte yandan, Hırvat inşaat firmalarının ülkemizde okul inşaatı gibi küçük ölçekli inşaat projeleri üstlendikleri ve daha büyük ölçekli projelerde yer alma çabası içerisinde oldukları bilinmektedir. Hırvat firmaları ülkemizdeki enerji projeleriyle de ilgilenmekte olup özellikle rüzgar enerjisi ve hidro elektrik santrali projelerini takip etmektedirler.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Pasaport ve Vize işlemleri

Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir.

Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri 90 günü aşmamak kaydıyla, Hırvatistan'a yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

Hırvatistan'a giriş ve 180 gün içinde 90 günü aşmayan kalıslarda vize yerine geçerli sayılan belgeler ise aşağıda sunulmaktadır:

- Tüm Schengen bölgesi için geçerli iki veya çok girişli C tipi vize,
- Schengen ülkelerinden biri veya daha fazlası tarafından tanınmayan bir seyahat belgesi hamili kişi için ita edilmiş, sözkonusu ülkeyi tanıyan bir üye devletin ülkesinde geçerli kabul edilen iki veya çok girişli "sınırlı ülke geçerliliği" (Limited Territorial Validity) bulunan vize,
- 3 ayı geçen kalıslar için bir Schengen ülkesi tarafından ita edilen uzun süreli D tipi vize
- Bir Schengen ülkesi tarafından verilen oturma izni,
- 565/2014/EU sayılı AB kararının III. Maddesi ile I. Ek'inde sıralanan, iki veya çok girişli Bulgaristan vizesi ile oturma izinleri,
- 565/2014/EU sayılı AB kararının V. Maddesi ile IV. Ek'inde sıralanan, iki veya çok girişli Romanya vizesi ile oturma izinleri.

Ulaşım

THY'nin her gün İstanbul-Zagreb direkt uçuşu bulunmaktadır. Zagreb havalimanı şehre yaklaşık 25 km. uzaklıktadır. Havalimanı ile şehir merkezi arasında düzenli otobüs seferleri mevcuttur.

Şehir içi ulaşımda oldukça etkin çalışan otobüs ve tramvay sistemi mevcuttur.

Taksi ile ulaşım da mümkündür. Taksiler şehirde yeterli sıklıkta bulunan taksi duraklarından elde edileceği gibi 1777 veya 1212 numaralı telefon aranarak adrese de çağrılabilir.

Çalışma Saatleri

Resmi kurumlar hafta içi 8.00-16.00 arasında çalışmaktadır. Resmi kurumlar için Cumartesi ve Pazar resmi hafta sonu tatilidir.

Bazı eyaletlerde/şehirlerde yerel idarelerin çalışma saatleri farklılık göstermektedir.

Hafta içi günlerde 08.00-20.00 saatleri arasında çalışan mağazalar ve alışveriş merkezleri, Cumartesi günleri genelde 09.00-15.00 (bazıları 09.00-14.00 veya 9.00-20.00) saatleri arasında çalışmaktadırlar.

Pazar günleri sadece büyük alışveriş merkezleri açık bulunmaktadır.

TEMMUZ

KATAR

KATAR

Coğrafi Konum

Katar gerek nüfus gerek yüzölçümü açısından küçük Körfez ülkelerinden bir tanesidir. Arap Yarımadası'nın doğu kıyısında yaklaşık 11.521 km²'lik bir alana sahiptir. Kıyı şeridi 550 km, kara sınırı ise 60 km olup, Suudi Arabistan'la komşudur.

Siyasi ve İdari Yapı

Ülkede Osmanlı egemenliği 1871 yılında başlamış olup, I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nun Arap Yarımadası'ndan çekilmesiyle birlikte, 1916 yılında Birleşik Krallık ile imzalanan Anlaşmayla Katar'ın savunma ve dışişleri Birleşik Krallık tarafından üstlenilmiştir.

Birleşik Krallığın bölgeden çekilmesiyle birlikte Katar Eylül 1971'de bağımsızlığını ilan etmiştir. Katar aynı tarihlerde Birleşmiş Milletler'e ve Arap Birliği'ne, 1981 yılında da Körfez İşbirliği Konseyi'ne üye olmuştur.

1995 yılında bir saray darbesiyle ülkenin yönetimi Şeyh Hamad bin Khalifa al Thani'ye geçmiştir. O tarihten bu yana, Katar sosyal ve ekonomik alanlarda reformlar yaparak hızlı bir kalkınma süreci sergilemektedir. Şeyh Hamad al-Thani, resmi olarak 25 Haziran 2013 tarihinde resmi bir törenle, dördüncü oğlu, Şeyh Tamim bin Hamad al-Thani'ye görevini devretmiştir.

Katar, anayasal monarşidir. Tüm yetkiler Emir'de toplanmış olup, Bakanlar Kurulu ve Başbakan Emir tarafından atanmaktadır.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Katar'da yüksek bir nüfus artış hızı görülmeyle birlikte, söz konusu oran ülkenin sanayileşme ve yatırım çalışmaları kapsamında özellikle doğalgaz ve altyapı çalışmaları için bu ülkeye gelen yabancıların sayısındaki artıştan kaynaklanmaktadır. Ülkede çalışan yabancıların çoğunluğu Hindistan, Pakistan, Nepal ve Filipinler'den gelmektedir. 2012 yılı itibarıyla ülke nüfusu 1.8 milyon olarak görülmektedir. IMF verilerine göre 2013 yılı nüfusu 2 milyon 2016 yılında da Katar'ın nüfusunun 2,6 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Ülke nüfusunun %77'si erkek, % 47,5'i 29 yaşın altındadır. Bu oransızlıklar da yabancı işgücüne bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.

Nüfusun %90'ı şehirlerde yaşamaktadır. Başkent Doha nüfusun 45,7'sini, 10 km uzaklıktaki Rayyan ise %36,7'sini barındırmaktadır.

Ülkenin işgücü neredeyse tamamıyla yabancı işçilere dayanmaktadır. Katar'da hükümet tarafından sürdürülen çalışmalar ağırlıklı olarak Katarlı işgücünün kalitesinin artırılarak özel sektörde istihdam edilmesini amaçlamaktadır. Bu çerçevede, ülkede faaliyet gösteren çok uluslu şirketlerle birlikte Katarlılar için yoğun mesleki eğitim programları düzenlenmektedir. Diğer taraftan ülkede işgücüne tanınan haklar da Katarlılarla sınırlı kalmaktadır.

Yabancı işgücünün çalışma izinleri İçişleri Bakanlığı'nca düzenlenmektedir. Katar'da çalışan her yabancı için bir kefil zorunludur. Bu nedenle, ülkede iş yapmak isteyen her yabancı şirketin yatırımı için getireceği yabancı çalışanların kefalet işlemlerini kefil / ortağı ile en başta çözmesi gerekmektedir.

İçişleri Bakanlığı'nın ve kefilin kabulü ile yabancı işçinin kefaleti el değiştirebilmektedir. Bununla birlikte, İçişleri Bakanlığı'nın kabulüne bağlı olarak kefil hakkında geçerli bir şikayette bulunan çalışanın kefaleti bir başkasına geçebilir.

Diğer taraftan, ikamet izni içerisinde kefalet yalnızca iki kere değiştirilebilir. Bir yabancıнын ikamet izni iptal edilirse, kişi Katar'a işçi vizesi ile 2 yıl içerisinde giriş yapamaz.

Nüfus İstatistikleri

Nüfus (milyon) 2012 2013 2014* 2015* 2016* 2017* 2018*

Toplam 1.837 2.045 2.238 2.428 2.622 2.740 2.790

Kaynak: IMF *IMF tahmini

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Hidrokarbon oldukça önemlidir. Petrol Dukhan ve Qatari'de çıkarılmakta olup Katar Ekonomisi petrol ve doğalgaza dayalıdır. Ülkenin GSYİH'nin %56'sı, ihracat gelirlerinin ise % 89'u petrol ve doğalgaz sektöründen elde edilmektedir. Doğalgaz da ülke için oldukça önemli bir yeraltı kaynağıdır. Dünyanın en büyük 3. doğalgaz rezervine sahip bulunan Katar'ın rezervleri, dünya doğalgaz rezervlerinin %15'ine tekabül etmektedir. Katar'ın doğalgaz üretimini 300 yıl boyunca sürdürebileceği tahmin edilmektedir Katar'ın petrol rezervi ise 26,8 milyar varildir. Katar'ın ihracat gelirlerinin %49'unu petrol, %40'ını LNG teşkil etmektedir. Ülkenin tamamına yakını düzlük olup, en yüksek rakım deniz yüzeyinden 40 m'dir. Ülkenin kuzeybatısında bazı tepeler, güneydoğusunda ise kum tepeleri bulunur.

Ülkenin iklim yapısı çöl iklimidir. Yazın hava sıcaklığı 50°C civarındadır. Yüzey suları ve bitki örtüsü yok denecek kadar azdır. Bazı kuyulardan yeraltı suyu çıkarılmakta ise de, suyun tamamı denizden arıtma yoluyla elde edilmektedir.

Dahil olduğu Uluslararası Anlaşmalar

Katar, Körfez İşbirliği Konseyi'nin (Gulf Cooperation Council, GCC) bir üyesi olup, aynı zamanda üye ülkeler arasında 2003 yılında uygulamaya geçirilen Gümrük Birliği'ne de dahildir. Gümrük Birliği kapsamında Konsey'in altı üyesi (Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri) ortak bir gümrük politikası ve gümrük tarifesi(%5 oranında) üzerinden diğer ülkelerle ticari alışverişlerini gerçekleştirmektedir. Üyeler arasında mutabık kalınan birtakım ürünlerin ithalatında ise GCC içinde gümrük vergisi alınmamaktadır.

GENEL EKONOMİK DURUM

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2012a	2013a	2014a	2015a	2016b	2017c
GSYİH (US\$ milyon)	186,834	198,728	206,225	164,641	149,535	162,349
Reel büyüme (%)	4.7	4.4	4.0	3.6	2.4	2.9
Kişi başına GSYİH (US\$, satın alma gücü paritesine göre)	133,360	136,067	139,353	141,851	143,491	148,045
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort)	2.6	2.5	2.8	2.7	1.8	3.4
İhracat fob (US\$ milyar)	132,954	133,336	126,702	77,294	64,231	71,326
İthalat fob (US\$ milyar)	-30,787	-31,475	-31,145	-28,496	-33,763	-36,949
Cari Hesap Dengesi (US\$ milyar)	62,000	60,461	49,410	13,751	-8,447	-6,923
Döviz Kuru QR:US\$ (av)	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64

Kaynak: Economist Intelligence Unit (a gerçekleşen b EIU tahmini c EIU projeksiyonu) (Nisan,2017)

Ekonomik Yapı

1995 yılında iktidarı ele geçiren Şeyh Hamad bin Khalifa al Thani'nin, borçlanarak ekonomiyi çeşitlendirme politikalarına hız verme düşüncesi, artan enerji fiyatlarının da etkisiyle ülke ekonomisine önemli katkılarda bulunmuştur.

EIU tahminlerine göre ülkede satın alma gücü paritesi göz önüne alındığında kişi başına düşen milli gelir 100.000 \$'ı aşmıştır. Bu itibarla, Katar bölgenin en iyi ekonomik performans gösteren ülkesi haline gelmiştir.

Doğalgazın dünya ekonomisinde giderek artan önemi, Katar'ın güçlü ekonomik kalkınma politikalarının başarısını arttıracaktır.

Ekonomi Politikaları

Katar Hükümeti tarafından uygulanan ekonomik politikalar temel olarak, ülkenin zengin yeraltı kaynaklarının da yardımıyla hızlı bir kalkınma sürecini yakalamayı, dışa açık ve dünyaya entegre bir ekonomi yaratmayı, güçlü ve aktif bir özel sektör oluşturarak ekonomide kamu kesiminin baskın rolünü azaltmayı amaçlamaktadır.

Ekonomik yapının petrole olan bağımlılığını azaltmak isteyen Katar Hükümeti 1987 yılında keşfedilen zengin doğalgaz kaynaklarını etkin bir biçimde kullanarak gelir kaynaklarını artırmayı öngören bir politika uygulamaktadır.

Doğalgaz ihracatı, Katar'ın toplam ihracatının %40'ına ulaşmıştır. Sözkonusu oranın önümüzdeki dönemde daha da artması beklenmektedir. Katar'ın toplam doğal gaz rezervi 25,3 trilyon m3 ve yıllık LNG ihracatı 31 milyon tondur. Katar LNG ihracatını yılda 77 milyon ton düzeyine çıkarmayı hedeflemektedir. LNG tesisleri, Katar'ın imalat sanayiinin en önemli kolu olarak göze çarpmaktadır.

Ayrıca, doğalgazdan petrol ürünleri üretilmesini ve ihraç edilmesini öngören "GTL – gas to liquids" teknolojisi konusunda da önemli adımlar atılmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, ekonominin çeşitlendirilmesine ilişkin politikalar sadece doğalgaz ve buna bağlı sanayi tesislerinin kurulması ile sınırlı kalmamakta, enerji dışı alanlarda faaliyet gösterecek firmaların Katar'a çekilmesine de çalışılmaktadır.

Bu çerçevede, Ras Laffan ve Mesaieed Sanayi Bölgelerinin yanısıra; Katar Bilim ve Teknoloji Parkı (Qatar Science and Technology Park) ve Katar Finans Merkezi (Qatar Financial Center) kurularak, teknoloji ve finans alanlarında yabancı yatırımcıların bu iki "serbest bölgede" %100 yabancı sermayeli şirket kurarak faaliyet göstermelerine imkan tanınmıştır.

Hükümet tarafından uygulanmakta olan para politikasının temeli Katar Riyali'nin ABD Doları'na bağlı çıpasını korumaya yöneliktir.

Petrol gelirlerinin devletin toplam gelirleri içerisindeki payının % 60'dan fazla olması nedeniyle devlet harcamaları da petrol fiyatlarındaki dalgalanmalardan direkt olarak etkilenmektedir.

Ekonomik Performans

Gerek enerji fiyatlarındaki yükselişler, gerek yeni LNG tesislerinin ardarda devreye alınması, yeni NLG ve petrokimya projelerinin oluşması ile birlikte son bir kaç yıldır ihracat ve hidrokarbon üretimindeki artışlarla reel GSYİH'daki %20'lere varan hızlı büyüme 2010 yılında yakalanabilmiştir.

1990'ların ortalarında başlayan; liberalleşme, dışa açılma, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve yasal reformlar sonucunda yakalanan süreçte, 2002-2008 yılları arasında GSYİH 19,7 milyar \$'dan 115 milyar \$'a çıkmıştır. 2009 yılında Katar'ın GSYİH'sı küresel kriz nedeniyle 97 milyar dolara gerilemiştir. Ancak 2011 yılında 170 milyar dolara ulaşmıştır. 2012 yılında 187 milyar dolar 2013 yılında 199 milyar dolar, 2014 yılında 206 milyar

dolar olmuştur. Katar'ın 2015 yılında 164,6 milyar dolar olarak gerçekleşen GSYH'sının, 2016 yılında 149,5 milyar dolar olduğu 2017 yılında da 162,3 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir. (EIU)

Katar'ın uyguladığı ekonomi politikalarıyla, LNG üretimini hedeflenen 77 milyon ton/yıl (günlük 5 milyon varile eşdeğer) kapasitesine ulaştırmıştır.

Katar'ın büyük hidrokarbon rezervleri, ülkenin hızla büyüyen ekonomisinin lokomotifi konumundadır. Petrol sektörü Katar ekonomisinin temelini oluşturmaktadır. Ekonominin kamu ağırlıklı olması ve hidrokarbon sektörünün de gelirlerin en önemli kısmını teşkil etmesi, Katar'ın büyüme hızının doğrudan sözkonusu sektöre bağlı olması sonucunu doğurmaktadır.

Ülke ekonomisinin gösterdiği güçlü performansın en önemli yansıması sözkonusu büyümenin sürdürülebilir kılınması için birbiri ardına altyapı ve üstyapı projelerine başlanması olarak kendini göstermiş ve ülke gerek sürdürülen, gerek planlanan yoğun alt ve üst yapı yatırımları çerçevesinde dünyanın en önemli müteahhitlik hizmetleri pazarlarından biri haline gelmiştir. Bu arada, etkin çabalar sonucunda 2022 yılında yapılacak dünya futbol şampiyonasına ev sahipliği yapacak olan Katar, bu organizasyonla güçlü ekonomik yapısını taçlandırmıştır. Bunun sonucunda ise inşaat sektöründeki ivmenin daha da artacağı beklenmektedir.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Sahip olunan 1.1 milyon varil/gün ham petrole birlikte 5 milyon varil/güne eşdeğer 77 milyon tonluk LNG üretim kapasitesi ile buna bağlı olarak 77 milyon ton/yıl LNG ihracat hedefine önümüzdeki 1-2 yıl içinde ulaşılması beklentisi ve 2022 dünya futbol şampiyonasının beraberinde getirdiği fırsatlar nedeniyle, metro ve 200.000 kişilik nüfusu barındırması planlanan Lusail gibi küresel kriz etkisiyle yavaşlanan bazı büyük projelerin hızlandırılması gündeme gelmiştir. Ayrıca, şampiyona için yapılacak orta ve büyük ölçekli 9 adet yeni stadyumun yanısıra, Katar 2030 vizyonu www.gsdp.gov.qa kapsamında gerçekleştirilecek olan metro, Katar-Bahreyn köprüsü, Doha Limanı ve çeşitli karayollarının yapımı gibi büyük ölçekli projeler ile çok sayıda üstyapının 2017'ye kadar tamamlanabileceği görüşü, iş çevrelerinin ortak kanaatini oluşturmaktadır.

Ancak, yatırımlarının % 65-70'ini uluslararası piyasalardan kredi yoluyla finanse eden ve uzun vadeli olarak güvenilir bir borçlanıcı konumundaki Katar'ın finansal krizin etkisinin devam etmesi nedeniyle, ülkenin söz konusu yatırımlarını gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu finansmanı uluslararası piyasalardan kriz öncesindeki kadar rahat temin edemeyebileceği veya en azından daha yüksek maliyetle elde edebileceği açıktır. Bunun etkisinin, özellikle müteahhitlik sektörü üzerinde daha düşük bedelle işlerin alınması baskısını oluşturabileceği söylenebilir.

EIU verilerine göre petrol fiyatları ve güçlü iç talep nedeniyle 2016-20 döneminde reel büyümenin yıllık ortalama %4,1 olacağı öngörülmektedir.

KATAR'IN DIŞ TİCARETİ

Genel Durum

Katar dış ticareti, uluslararası enerji fiyatlarına bağlı olarak şekillenmektedir. Diğer taraftan, tamamlanmış veya sürdürülmekte olan petrol ve gaz sektöründeki yatırımlar, altyapı geliştirme programı, sanayi, eğitim ve turizm sektöründeki yatırımlarla artan ihracat ve ithalata bağlı olarak dış ticaret hacmi son yıllarda katlanarak gelişmektedir.

Genel olarak Katar, önemli ölçüde ticaret fazlası vermektedir. 2011 yılında 92 milyar dolar olan dış ticaret fazlası, 2012 yılında 107 milyar dolara 2013 yılında 110 milyar dolara 2014 yılında 101 milyar dolara 2015 yılında ise 111 milyar dolara ulaşmıştır. Son yıllarda hızla gelişen ekonomi ile birlikte ithalat artışı ihracat artışından hızlı olarak gelişmişse de, ihracatta ana kalem olan enerji kaynaklarının uluslararası piyasa fiyatlarındaki artış dolayısıyla söz konusu ticaret fazlası sürmektedir.

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

Dış Ticaret (milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
İhracat	74 964	114 549	133 368	136 855	131 592	77 971	53 494
İthalat	23 240	22 353	26 162	27 034	30 448	32 610	25 553
Denge	51 725	92 196	107 206	109 821	101 144	45 361	27 941
Hacim	92 977	136 902	159 530	163 889	162 040	110 581	79 047

Kaynak: Trade map *tahmini

Başlıca Ürünler İtibarıyla Katar'ın İhracatı (bin dolar)

GTİP Ürünler	2014	2015	2016*
Toplam (diğer ürünler dahil)	131 591 553	77 971 079	53 494 218
2711 Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	86 040 000	50 522 872	25 383 776
2709 Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	21 484 297	10 603 525	14 585 363
2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	6 375 033	3 407 128	5 453 575
3901 Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	0	7	1 985 741
7601 İşlenmemiş alüminyum	0	124	1 154 948
3102 Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	0	0	1 067 792
9999 Başka yerde tanımlanmamış ürünler	17 137 282	8733 946	862 045
2804 Hidrojen, asal gazlar ve diğer ametaller	0	160	340 416
2901 Asiklik hidrokarbonlar	0	0	318 851
7113 Mücevherci eşyası ve aksesuarları (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	0	23 745	268 241
2903 Hidrokarbonların halojenlenmiş türevleri	0	486 546	207 182
2503 Her nevi kükürt (süblime, presipite ve koloidal kükürt hariç)	324 216	331 387	187 146
2909 Eterler, eter-alkoller, eter fenoller, fenoller, peroksitler ve bunların türevleri	0	72	162 652
2814 Saf amonyak veya amonyak sulu çözeltileri	0	0	155 864
2905 Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış türevleri	0	0	153 892

8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	0	37	91 693
3817	Karışım halinde alkalibenzenler, alkalinaftalenler	58 765	102 766	82 358
2815	Sodyum hidroksit (kostik soda), potasyum hidroksit (kostik potas), sodyum veya potasyumun peroksitleri	0	31	71 635
2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	0	115 596	69 511
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	0	60 778	59 660
7404	Bakır döküntü ve hurdaları	18 240	39 134	48 683
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	0	36 048	39 859
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	0	2 866	36 995
7203	Demir cevherinin doğrudan indirgenmesi ile elde edilen demirli ürünler (parça, pellet) (demir oranı >= %99.94)	0	35 606	33 140
7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuklar (dövülmüş, sıcak haddelenmiş, haddeleme işleminden sonra burulmuş olanlar dahil)	0	396 157	31 871
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	0	40 923	22 601
7602	Aluminyum döküntü ve hurdaları	9 432	12 460	21 509
2620	Arsenik, metalleri veya bunların bileşiklerini içeren cüruf, küller ve kalıntılar	0	3 383	20 737
9101	Kol ve cep saatleri ve diğer saatler (zaman ölçen sayaçlar dahil)(zarfları kıymetli metallerden veya bunlarla kaplanmış)	0	5 855	20 181
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	0	164	18 769
8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayan şofbenler veya depolu su ısıtıcıları	0	5 930	17 490
7604	Aluminyumdan çubuklar ve profiller	0	15 930	15 003
3824	Dökümhane maçalarına veya kalıplarına mahsus müstahzar bağlayıcılar, kimya ve bağlı sanayide kull. diğer kimyasal ür.	0	7 354	12 951
2712	Vazelin, parafin, petrol mumu, yağlı mum, ozakerit, linyit mumu, turb mumu vb.	0	67	12 699
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	0	11 723	12 424
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	0	23 160	11 760
8430	Toprak, maden, cevher kazıma, taşıma, ayırma, seçme makinaları, kazık varyoşları, kar küreyici ve püskürtücü, vb makine	0	16 418	10 976
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	0	10 402	9 828

3919	Plastikten kendinden yapışkan levha, plaka, bandlar, şerit, film, folye ve diğer yassı şekiller	0	8 461	9 252
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	0	1 046	9 252

Kaynak: Trade map *Tahmini

Başlıca Ürünler İtibarıyla Katar'ın İthalatı (bin dolar)

GTİPÜRÜNLER		2014	2015	2016*
Toplam (diğer ürünler dahil)		30 447	32 610	25 552
		656	464	747
9999	Başka yerde tanımlanmamış ürünler	0	5 270	3 753 224
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	1 015	1 227	2 524 725
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	2 625 337	2 981 008	1 958 884
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	437 667	373 639	1 310 360
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	443 324	389 642	1 094 512
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	631 749	658 999	330 625
2818	Suni korundum, alüminyum oksit ve alüminyum hidroksit	332 702	378 092	292 420
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	334 123	327 533	283 765
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	221 154	258 105	274 279
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	393 235	391 186	250 662
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	370 821	460 465	240 029
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	514 158	481 787	230 119
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	786 734	879 122	230 028
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	266 390	248 131	222 047
0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	229 881	243 869	186 264
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	348 276	414 599	181 357
9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu	211 423	203 345	181 021

eşyanın aksam ve parçaları

8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	1 769 353	1 896 949	179 477
8705	Özel amaçlı motorlu taşıtlar (kurtarıcılar, vinçli, itfaiye, beton karıştırıcılı, yol süpürme, zift vb taşıtları)	89 946	99 680	175 232
8431	Özellikle 84.25 ila 84.30 pozisyonlarındaki makina ve cihazlar ile birlikte kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar	329 201	342 227	175 200
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	436 644	508 851	168 075
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	239 875	212 368	167 287
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya artırılmasına mahsus makina ve cihazlar	171 911	175 643	167 052
8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	277 767	321 171	164 844
6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	185 637	199 682	149 725
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	151 199	157 579	145 124
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	151 987	190 238	134 455
3815	Reaksiyon başlatıcılar, hızlandırıcılar, katalitik müstahzarlar	151 122	142 286	130 114
7307	Demir veya çelikten boru bağlantı parçaları (rakorlar, dirsekler ve manşonlar gibi)	129 069	205 953	128 762
8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	380 912	572 212	126 249
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar	230 113	188 134	124 217
8904	Römorkörler ve itici gemiler	5 271	13	121 933
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	460 017	502 804	121 344
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	123 999	127 692	119 238
8535	Gerilimi 1000 voltu geçen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, sigortalar, yıldırım önleyici, fişler, kutular vb)	45 339	46 744	114 162
8479	kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	102 049	138 175	113 848
9406	Prefabrik yapılar	65 762	70 914	110 931
1006	Pirinç	268 413	162 864	108 157
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	152 175	143 574	103 425
0204	Koyun ve keçi etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	123 549	144 112	101 861

Kaynak: Trade map *Tahmini

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

Katar'ın ithalatındaki en önemli ABD olup, bunu Almanya ve İngiltere takip etmektedir.

İthalat yaptığı başlıca ülkeler (ABD \$, 1000)

ÜLKELER	2014	2015	2016*
Toplam (diğerleri dahil)	30 447 656	32 610 464	25 552 747
ABD	5 173 424	4 222 423	4 928 700
Almanya	2 811 554	2 401 314	2 813 660
İngiltere	2 756 949	3 115 378	2 601 277
Fransa	1 919 759	3 027 170	2 010 297
Suudi Arabistan	1 511 711	1 600 923	1 657 750
Çin	2 254 009	2 279 509	1 540 118
Japonya	1 551 146	1 545 812	1 539 287
İtalya	1 379 872	1 092 684	1 001 928
İsviçre	787 434	989 069	841 713
Hindistan	1 269 460	968 822	769 355
Güney Kore	905 027	673 951	535 657
Hollanda	517 348	498 886	473 495
Türkiye	344 713	423 097	439 149
Avustralya	229 992	288 697	422 644
İspanya	314 090	304 912	378 356
Brezilya	369 526	356 954	378 007
Belçika	271 451	355 761	289 181
Tayland	437 878	344 358	285 691
Mısır	301 125	295 812	280 367
Umman	250 596	272 175	242 407
Kuveyt	197 875	238 773	175 286
İsveç	327 909	205 527	171 054
Avusturya	133 176	172 689	150 956
Malezya	363 432	214 143	150 260
Singapur	229 895	191 590	142 696
Kanada	171 651	139 117	132 224

Hong Kong	110 845	122 037	109 013
Çek Cumhuriyeti	102 053	91 200	103 345
Tayvan	120 438	114 648	89 588
İrlanda	90 460	81 585	84 554

Kaynak: Trade map *Tahmini

İhracat yaptığı başlıca ülkeler (ABD \$, 1000)

ÜLKELER	2014	2015	2016*
Toplam (Diğerleri dahil)	131 591 553	77 971 079	53 494 218
Japonya	33 443 529	16 310 607	10 880 448
Güney Kore	25 727 899	16 475 900	10 073 865
Hindistan	16 583 917	9 637 305	7 479 482
Çin	8 336 728	4 615 094	4 005 599
Singapur	7 760 378	3 644 783	2 998 854
Tayland	3 881 146	2 990 885	2 451 290
Tayvan	5 372 093	3 885 622	2 359 287
İngiltere	2 988 201	3 112 216	1 615 409
Mısır	41 024	746 149	1 553 436
ABD	1 779 410	1 385 211	1 189 007
İtalya	1 595 583	1 502 198	938 854
Endonezya	1 626 808	731 810	857 449
Belçika	1 275 473	1 242 562	746 983
İspanya	1 301 226	851 116	567 302
Brezilya	664 343	960 500	532 440
Hollanda	144 448	602 526	512 761
Almanya	886 973	439 476	420 289
Malezya	836 480	603 003	419 906
Güney Afrika	398 261	352 409	376 675
Suudi Arabistan	558 763	466 390	318 817
Polonya	16 261	18 188	300 135
İsviçre	164 721	282 608	293 028
Arjantin	828 767	172 567	276 158
Türkiye	394 552	360 978	271 083

Fransa	838 737	270 767	249 735
Filipinler	649 506	404 209	232 715
Umman	441 810	528 169	222 561
Avustralya	444 543	366 008	214 718
Yeni Zelanda	455 282	461 670	170 796
Danimarka	519 741	173 823	161 086

Kaynak: Trade map *Tahmini

Dağıtım Kanalları

Katar'a ihraç edilen bir malın pazardaki başarısı, acenta veya distribütörün pazarlama ağının yaygınlığı ve etkinliği ile doğru orantılıdır. Bu yüzden acenta seçimi oldukça önemlidir.

Katar'da iş yapmak isteyen firmaların, pazarın koşullarını ve tüketicinin alışkanlıklarını bilen, yaygın bir dağıtım ağına ve sağlam ilişkilere sahip araçlar ile kuracakları ilişkiler pazardaki başarılarına büyük katkı sağlayabilecektir.

Diğer taraftan, kamu sektörünün de ihaleler çerçevesinde mal alımları yaptığı dikkate alındığında, işbirliği yapılacak Katar'lı firmanın seçiminde kamu alımları konusunda gerekli prosedürleri bilmesi, açılan ihaleleri ve değişen mevzuatı sürekli olarak takip etmesi önemli kriterler olarak görülmektedir.

Katar yasaları, sadece Katar vatandaşlarının acenta, distribütör veya sponsor olabileceğini belirtmektedir. Ancak, pratikte bazı bakanlıklar Katar Hükümeti ile direkt sözleşmesi olan yabancı firmalar için yerel acenta kullanılması zorunluluğundan vazgeçebilmektedir.

Diğer taraftan, Katar Bilim ve Teknoloji Parkında (Qatar Science and Technology Park) % 100 yabancı mülkiyetinde yerel firmalar kurulabilmektedir.

Başkent Dohada genel olarak ürünler son kullanıcılara büyük ve gösterişli alışveriş merkezleri (Mollar), daha küçük çarşılar ve sokak dükkanları aracılığıyla ulaşmaktadır. Büyük alışveriş merkezlerinde (City Center ve Villagio gibi) oldukça kaliteli ürünler yüksek fiyatlarla alıcılarla buluşmaktadır. Diğer taraftan büyük alışveriş merkezlerinde yer alan hipermarketlerde ise gıda ürünlerinde beyaz eşyaya, kırtasiye ürünlerinden tekstil ürünlerine pek çok kalem ürün satılmaktadır. Gerek City Center gerekse Villagio alışveriş merkezlerinde Carefour bu tarzda açılan hipermarkettir. Küçük çarşılarda ve sokak dükkanlarında ise daha ziyade Araplar dışında nüfusa hitap eden nispeten kalitesiz ve düşük fiyatlı ürünlere rastlanmaktadır.

Acentalar

Uluslararası ihalelere açılan projelerin uygulanması dahil Katar'da, diğer körfez ülkelerinde olduğu gibi sponsorluk yani kefalet sistemi uygulanmaktadır. Uluslararası ihalelere göre yürütülen projelerde yasal olarak sponsor bulma zorunluluğu olmamasına rağmen, işin selameti ve etkin yürütülebilmesi için bir sponsorla çalışılması önerilmektedir. Sponsorluğun yasal adı acentalıktır. Sponsor, yabancı firmanın Katar'daki temsilcisi olarak faaliyet gösterir. Sponsor, vize almak ve ilgili kurumlar nezdinde firmayı tanıtmak gibi ihtiyaç duyulan işleri yapar. Sponsorluk Katar vatandaşı olan kişiler veya bu ülkede kurulmuş şirketler aracılığıyla yürütülmekte ve verilen hizmetlerin karşılığı olarak da genellikle işin değer bakımından büyüklüğüne göre % 1-5 arasında komisyon alınmaktadır. Yasal komisyon oranı % 5i geçemez. Projenin büyüklüğü arttıkça komisyon oranı düşer. Bu nedenle etkin ve güvenilir sponsor bulmak pazara girişin esasını oluşturmaktadır. Ancak, bazı sponsorlar sadece yasal formaliteleri yerine getirmek için de tutulabilmektedir. İşler fiilen proje yüklenici firmanın kendi yetkilileri tarafından yerine getirilmektedir.

Katar Ticari Acentalar Kanununun en önemli iki prensibi; acentalık yetkisinin yalnızca Katar vatandaşlarına verilmesi ve çalışılan acentanın her şart altında yetkili acenta (exclusive agency) olarak kabul edilmesidir.

Bu nedenle firmalarımızın ticari temas kuracakları Katar'lı firmayı doğru tespit etmeleri, ileriye dönük kapsamlı bir işbirliği hedefleniyorsa bir acentalık anlaşması yapmaları önem arz etmektedir.

Acentalık verilirken taraflar yapılan acentalık anlaşmasının Arapça nüshası Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı Ticari Tescil Bölümünde kayıt altına alınır. Bakanlık sözkonusu acentalık sözleşmesinden kaynaklanan sorunlar konusunda hakemlik görevi de yapar. Bununla birlikte, anlaşmazlık aşılıyorsa yerel mahkemeler sözkonusu davaya bakabilirler.

Franchising

Katar'da franchising hızla gelişen bir iş yöntemidir. Katar'lı yatırımcılar, başarısını kanıtlamış yöntemler çerçevesinde istikrarlı bir gelir getiren yatırım olarak gördükleri franchising konusunda istekli davranmaktadırlar.

Ağırlıklı ABD firmalarının kontrolünde gelişen pazarda gıda işletmelerinin yanısıra, spor merkezleri, oto kiralama, tekstil ve hazır giyim, emlak komisyonculuğu da franchise yönteminin hızla yayıldığı sektörlerdir.

Yüksek alım gücüne sahip genç nüfus, ülkede çalışmak için bulunan yalnız yaşayan yabancıların çokluğu, alternatif eğlence imkanlarının kısıtlılığı ve Türkiyeye olan ilgi, özellikle gıda sektöründe franchise vermek isteyen firmalarımız açısından cazip fırsatlar yaratabilecektir.

Doğrudan Pazarlama

Katar mevzuatlarına göre yabancı firmalar ürettikleri mal ve hizmeti piyasaya, acentaları kanalıyla sunabilirler. Bununla birlikte, bir kamu ihalesi kapsamında faaliyet gösteren yabancı firmalar doğrudan mal ithalatı gerçekleştirebilirler. Öte yandan, Katar'da kurulacak temsilcilikler kanalıyla pazarlama faaliyetleri yürütülebilir. Bununla birlikte, temsilcilik ofisleri de doğrudan ithalat yapamazlar.

Kamu Alımları (Mal Alımları)

Katar, kamu alımlarında yüksek oranda yerel girdi kullanan tedarikçilere tercihli muamele yapmaktadır. Ayrıca, kamu alımlarında yerel firmalar için % 10 ve KİK üyesi firmalar için ise % 5 oranında fiyat avantajı sağlamaktadır.

Katar, Dünya Ticaret Örgütü Kamu Alımları Anlaşmasına (WTO Agreement on Government Procurement) taraf değildir.

Hükümet, Katar'da en büyük mal ve hizmet alıcısı konumundadır. Hükümet tarafından gerçekleştirilen alımlar, 8/1976 sayılı Kanun kapsamında düzenlenmektedir. Maliye Bakanlığına bağlı Merkezi İhale Komitesi (Central Tenders Committee-CTC), özellikle mal alımlarına yönelik kamu ihalelerinin önemli bir kısmını ele almaktadır.

CTC hakkında gerekli bilgiler ve ihale ilanları, kuruluşun web sitesi www.ctc.gov.qa üzerinden incelenebilir.

CTC mal alım ihalelerini büyük çoğunlukla yerel kaynaklardan temin etmektedir. Diğer taraftan, açılan ihalelerin teklif verme süreleri de son derece kısadır. Bu çerçevede, taşıt araçlarından, büro makinelerine kadar üretici firmaların Katar kamu alımlarından pay alabilmeleri ancak etkin bir acenta vasıtasıyla mümkün olabilmektedir.

Diğer taraftan, Qatar Petroleum (www.qp.com.qa), Kahramaa (www.kahramaa.com.qa), Ulusal Sağlık Otoritesi (National Health Authority) (www.nha.gov.qa) gibi kuruluşlar, kendi ihalelerini iç ihale birimleri vasıtasıyla gerçekleştirmektedirler. Söz konusu kuruluşlara mal satmak isteyen firmaların veya ürettikleri ürünlerin söz konusu kuruluşlarca açılan ihalelere katılan firmalarca kullanılmasını isteyen firmaların, söz konusu kuruluşlarca "tedarikçi listesine" alınmaları gerekmektedir.

İhalelerde genel olarak yerel bankalardan teminat mektubu talep edilmektedir. İhalelerde, büyüklüğe bağlı olarak değişmekle birlikte, katılım için %5, performance bond olarak ise %10 tutarında teminat mektubu alınır.

Kamu ihalelerinde genellikle kontratın %20'si teminat mektubu karşılığında peşin olarak ödenir. Hakedişler ödenirken işveren kuruluş hakedişin belirli bir kısmını (iş sonuna kadar – kesin kabule kadar) tutmaktadır. Söz konusu kesintilere faiz uygulanmaz. Bu nedenle, firmaların ödemelerden kaynaklanacak gecikmeyi ve kayıpları teklif aşamasında dikkate alması gerekmektedir.

İhale dokümanları aksi belirtilmedikçe Arapça doldurulmalıdır. İstenen standartlar çoğunlukla İngiliz standartları olmakla beraber, son dönemde ABD standartlarının da bazı ihalelerde arandığı gözlemlenmektedir.

Reklam ve İlan Olanakları

Katar'da en yaygın reklam biçimi, billboardlar ve broşürlerdir. Öte yandan, gazete ilanları, radyo ve TV reklamları da ürün tanıtımı için kullanılan diğer yöntemlerdir. Mevcut PR şirketleri, promosyon faaliyetlerini yürütmek konusunda uzmanlaşmışlardır.

Katar'da 3 İngilizce ve 3 Arapça gazete yayımlanmakta olup bu gazeteler aşağıda belirtilmektedir.

Gulf Times (<http://www.gulf-times.com>), The Peninsula (<http://www.thepeninsulaqatar.com>) ve Qatar Tribune (<http://www.qatar-tribune.com>) ve Al-Sharq (Arapça) (<http://www.al-sharq.com>), Al-Watan (Arapça) (<http://www.al-watan.com>), Al-Raya (<http://www.raya.com>)

Devlete ait Qatar Radio and Television Corporation, Qatar Television (QTV) ve Qatar Broadcasting Service (QBS) Radyosunu işletmektedir. Her iki kuruluş da yayınlarında reklamlara yer vermektedir. Öte yandan, merkezi Katar'da bulunan ve Arap ülkelerinde son derece etkili olan Al-Jazeera Televizyonu da reklam imkanı sunmaktadır. (<http://www.aljazeera.net>)

Söz konusu radyo ve TV istasyonlarına reklam veren, diğer taraftan, Katar'da billboard kiralarak yaygın reklam imkanı sağlayan Q Media Firmasıdır. (<http://www.qmediame.com>)

Fiyatlandırma

Ürün fiyatlandırması, Katar'ın dünyanın hemen hemen her ülkesinden çok çeşitli malların bulunduğu küçük bir pazar niteliği taşıması nedeniyle son derece önemlidir.

Enflasyonun rekor seviyelere ulaştığı bu dönemde tüketiciler fiyatları yakından takip etmekte ve fiyat değişikliklerine ani reaksiyon vermektedirler.

Bu nedenle, gıda maddeleri başta olmak üzere pek çok alanda Katar pazarına mal sevkederek firmalar, ürünlerin fiyatında zaman zaman önemli indirimler yaparak tüketici alışkanlıkları oluşturmak ve pazar payını artırmak yönünde çaba sarf etmektedirler. Bununla birlikte yapılan promosyonların ve reklamların etkinliğinin seçilen acentanın veya distribütörün tecrübesine bağlı olduğu unutulmamalıdır.

Fiyatlandırmada malın özelliğine bağlı olarak gümrük vergileri ve CIF ulaştırma maliyetleri önemli faktörleri oluşturmaktadır. Katar'da halihazırda KDV ve ÖTV bulunmamaktadır.

Fiyatlandırma Katar Riyali üzerinden yapılmalıdır. Katar'da yaygın olarak tedavülde bulunan banknot kupürleri ve madeni paralar aşağıda yer almaktadır. Bu bilgiler, özellikle şekerleme, çikolata, bisküvi-gofret, ciklet gibi çocuklara hitap eden ürünlerin fiyatlandırılması ile pazarda önemli bir yer tutan yabancı işgücüne hitap eden malların fiyatlandırılmasında yardımlar sağlayabilecektir;

Madeni paralar: 25, 50 Dirhem Banknotlar: 1, 5, 10, 50, 100, 500 QR

Satış Sonrası Hizmetler

Satış sonrası servis ve müşteri hizmetleri, Katar'lı acentanın / distribütörün sorumluluğunda değerlendirilir. İthalatçı şirketler, genelde ithal ettikleri ürünler için yedek parça bulundurmakta, ayrıca pazar payına bağlı olarak yetkili servis ağı da kurmaktadır.

Etiketleme

Katar Halk Sağlığı Bakanlığı tarafından ithal gıda ürünlerinin etiketlenmesine ilişkin yeni uygulama 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. Körfez Ülkeleri İşbirliği Standardizasyon Kurulunun Önceden Paketlenmiş Gıda Ürünlerinin Etiketlenmesine ilişkin (Labeling of Prepackaged Food Stuffs) 9/2013 sayılı teknik düzenlenmesine göre, gıda maddeleri paketlerinin üzerinde paketin içindeki her bir maddenin listelenmesi ve besin değeri (karbon hidrat, yağ, protein, lif oranı, enerji gibi) belirtilmesi gerekiyor. Vitamin, mineral ve diğer besin ürünleri gibi katkı maddelerinin besin değerlerinin uluslararası miktar etiketleri kullanılarak belirtilmesi gerekmektedir. (gram, mg, ug, IU ve enerji için kilokalori gibi)

Gıda ürünlerinin etiketlenmesine ilişkin uygulama doğrudan tüketime hazır ya da ısıtıldıktan sonra tüketilebilecek gıdaları kapsamakta olup, ithalatından sonra işleme tabi tutulacak ya da paketlenen ürünler, taze sebze, meyve, balık ve bütün halde ithal edilen etler ile 20 cm²'den küçük paketler ile ticari olmayan yiyecekler bu uygulamaya tabi olmayacaktır. Bütün su çeşitleri de yeni düzenleme kapsamı dışındadır; ancak mineral oranlarının paket üzerinde bulunması gerekmektedir. Yeni etiketlendirme düzenlenmesine ilişkin uygulamanın ilk aşamasında bilgiler yalnızca İngilizce olabilecektir; ancak ilerleyen dönemde anılan bilgilerin Arapça dilinde de etiket üzerinde yer alması zorunlu hale getirilecektir.

Söz konusu bilgilerin üzerinde değişiklik yapılamaz veya bir etiketle tarih değişikliği yapılamaz.

Ödeme Şekilleri

L/C, Katar'daki en yaygın ödeme biçimidir. Bununla birlikte firmalar; avans ödemesi veya doğrudan transfer gibi diğer ödeme biçimlerini de kullanmaktadırlar. Diğer ödeme şekillerinin kullanılması Katar'lı firma ile kurulan ilişkinin yakınlığına bağlıdır.

Halihazırda dış ticaretin finansmanı konusunda faaliyet gösteren 7 yerel (Qatar National Bank-QNB, Doha Bank, Commercialbank, Al Ahli Bank, Qatar Islamic Bank, International Islamic ve International Bank of Qatar) ve 7 uluslararası banka (HSBC, Mashreq Bank, Arab Bank, BNP Paribas, Standard Chartered Bank, United Bank ve Bank Saderat Iran) bulunmaktadır.

Kambiyo Kontrolü

Katar Riyali halihazırda ABD Dolarına cıpalı olarak sabit 1 \$ = 3,64 QR üzerinden işlem görmektedir.

Katar'da yurtdışına para transferine ilişkin bir kısıtlama bulunmamaktadır. Bununla birlikte, 100.000 QR üzerindeki para transferlerinde veya para aklama şüphesiyle zaman zaman çeşitli kısıtlamalar uygulanabilmektedir.

Navlun ve Taşımacılık

Ülkede üç önemli liman bulunmaktadır. Doha Limanı özellikle konteyner ve aktarma limanı olarak kullanılmaktadır. Mesaieed Limanı ise daha ziyade sanayi ürünleri ve petrol sevkiyatında kullanılmaktadır. Ras Laffan Limanı ise genel olarak doğalgaz sevkiyatının yapıldığı bir limandır. Gemi trafiğinin artmasıyla birlikte Doha Limanı kapasitesini iki katına çıkararak 800.000 TEUya ulaşmıştır.

Türkiye ile Katar arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması bulunmamaktadır. Fakat Türk taşımacıları, 120 dolar karşılığında temin edebildikleri sürücü davetiyesi karşılığında Katar'a karayolu ile taşıma yapabilmektedirler. Güzergâh üzerindeki ülkeler sırasıyla Suriye, Ürdün, Suudi Arabistan ve Katar'dır. Katar'a taşıma yapan araçlarımız Suriye sınırında bulunan Cilvegözü sınır kapısından çıkış yapmaktadır. Karayolu ile İstanbul Katar' arası yapılacak taşımalarda transit süre yaklaşık 10-12 gündür. Komple tır navlun ücreti ise yaklaşık 4.500-5.500 dolar arasındadır.

Doha Uluslararası Havaalanındaki hava trafiği hızla artmakta olup, yeni bir havaalanı inşası devam etmektedir. Katar' Hava Yollarıda özellikle 1997 yılından itibaren büyümesine hız vermiştir.

Katar'ın bir GCC (Körfez İşbirliği Ülkeleri) ülkesi olması sebebiyle, karayolu ile gönderilen araçların gümrükleme Süudi Arabistan Hadise kapısında yapılmaktadır. Bu kapıda araçların içini görüntüleyebilen sınırlı sayıda X-ray cihazının bulunması, ciddi kuyruklar oluşturmakta ve nakliye ile ilgili sorunlar yaşanmasına yol açmaktadır.

Suudi Arabistan gümrük kapısında zaman zaman araçların tamamen boşaltıldığı ve tekrar yüklendiği, yükleme esnasında paketleme listesinde belirtilen kap-kilo detaylarına uyulmadığı ve dolayısıyla açılan beyannamelerle paket listelerindeki uyumsuzluklar nedeniyle bazı gümrük sorunları yaşanabilmektedir.

Hidrokarbon sektörden elde edilen gelirler özellikle son beş yıl içerisinde ülkenin ulaşım altyapısını çok iyi bir düzeye taşınmasında kullanılmıştır.

Ülkede kara ulaşım ağı başkent Dohayı önemli sanayi, gaz ve petrol şehirlerine bağlamaktadır. Katar ve Bahreyn'i deniz üzerinde kurulacak 40 kmlik bir köprü ile birbirine bağlayacak olan, yaklaşık 3 milyar \$a mal olacak "Dostluk Köprüsü" de ulaştırma sektöründeki önemli projelerden birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Katar-Bahreyn arasındaki karayolunun gelecek 10 yıl içerisinde bitirilmesi planlanmaktadır. Yakın zaman içerisinde, devlet ülkedeki karayollarının modernizasyonu için 3.8 milyar \$ harcamıştır.

TÜRKİYE – KATAR TİCARETİ

Katar, Bakanlığımız tarafından 2016-2017 döneminde Öncelikli Ülkelerinden birisi olarak belirlenmiştir.

Türkiye – Katar Dış Ticaret Göstergeleri (ABD Doları, 1000)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2000	9.963	11.312	21.276	-1.349
2001	8.401	5.778	14.180	2.623
2002	15.572	10.659	26.231	4.913
2003	15.688	8.310	23.998	7.377
2004	35.026	17.727	52.753	17.299
2005	82.045	50.724	132.770	31.320
2006	342.146	66.410	408.557	275.736
2007	449.962	29.643	479.605	420.319
2008	1.074.012	159.352	1.233.365	914.659
2009	289.363	85.652	375.015	203.710
2010	162.549	177.046	339.595	-14.496
2011	188.137	670.325	858.463	-482.187
2012	257.491	466.498	723.989	-209.007
2013	244077	373.923	597.942	-129.904
2014	344.806	394.552	739.358	-49.746
2015	423.568	360.978	784.546	62.590

2016	439.149	271.083	710.233	168.066
2016*	146.082	101.107	247.189	44.975
2017*	135.293	84.377	219.670	50.916

Kaynak : Tük *Ocak-Nisan ayı verileri

Türkiye ve Katar arasında ikili ticaret hacmi son yıllarda hızla artmıştır. İhracatımızdaki hızlı artışın en önemli nedeni inşaat demiri ihracatıdır. 2008 yıl ihracatımızın %74'ü demir-çelik, %65 i ise inşaat demiridir. 2008 yılında Türkiye ile Katar arasındaki ticaret hacmi 1,2 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. 2009 yılında ticaret hacmi 375 milyon dolara gerilemiştir. 2010 ve 2011 yıllarında Türkiye Katar'a yönelik olarak ithalat fazlası vermeye başlamıştır. 2012 yılında Katar'a olan ihracatımız %37 artarak 257 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılında %5 azalarak 244 milyon dolar olmuştur. 2014 yılında da Katar'a olan ihracatımızdaki artış devam etmiştir. 2014 yılında ihracat % 41 artışla 344 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında ise ticaret hacmi 785 milyon dolara yükselmiştir. 2016 yılında Katar'a olan ihracatımız %4 artarak 439 milyon dolar, dış ticaret hacmimizde 710 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret İstatistikleri

Ülkede yabancı yatırımcı için potansiyel arz eden en önemli sektör müteahhitliktir. Katar'da önümüzdeki yıllar için planlanan 200 kadar yatırım projelerinin toplam tutarı yaklaşık 200 milyar \$ düzeyindedir. Bunun % 43'ü altyapıya giderken, kalanı sağlık ve eğitim sektörleri için kullanılacaktır. Sektörde Türk firmalarının en önemli rakipleri İtalya, Almanya, İngiltere ve Çin firmalarıdır. Pazarın küçük olması ve inşaat sektöründe yoğunluklu olması rekabeti beraberinde getirmektedir.

2009 yılında Katar'a olan ihracatımız ani bir düşüşle karşılaşmıştır. 2009 yılında ihracatımız bir önceki yıla göre %73 azalmıştır. Bunun en önemli nedeni Katar'ın inşaat demiri ithalatını durdurmuş olmasıdır.

İhracatımızda ki düşüş 2010 yılında da devam etmiştir. Katar'a olan ihracatımız 2010 yılında % 43 azalarak 163 milyon dolara gerilemiştir. Bunun nedenlerini küresel krizin yansımalarının devam etmesi, yatırım projelerindeki duraklama ve en önemlisi Katar'a olan ihracatımızın çeşitlendirilememiş olması olarak sıralayabiliriz. 2011 yılında ihracatımız 2010 yılına göre %16 artarak 188 milyon dolar, 2012 yılında da %37 artarak 257 milyon dolar olmuş ancak 2013 yılında %5 azalarak 244 milyon dolar olmuştur. Söz konusu azalış ağırlıklı olarak kablo ve teller ile transformatör ihracatımızdaki düşüşten kaynaklanmıştır. 2014 yılında ise %41 artmış 345 milyon dolar olmuştur. 2015 yılında ise Katar'a olan ihracatımız bir önceki yıla göre %22 artarak 424 milyon dolar, 2016 yılında % 4 artarak 430 milyon dolar olmuştur. Katar'ın 2016 yılında toplam ihracatımızdaki payı % 0,3 ve en fazla ihracat yaptığımız ülkeler arasında ise 53. sıradadır.

Katar'a İhracatımızda Önemli Ürünler (Değer:1000 dolar)

GTİP
4'lü

Ürün Adı

GTİP 4'lü	Ürün Adı	
	Toplam (Diğer ürünler dahil)	344
8805	Hava taşıtlarını fırlatma cihaz-tertibatı, iniş cihaz-tertibatı vb cihaz-tertibat;	
8906	Diğer deniz taşıtları (savaş gemileri ve kurtarma gemileri dahil, kürekli olanlar hariç)	46
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	12
8535	Gerilimi 1000 voltu geçen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, sigortalar, yıldırım önleyici)	
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler;	9

7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelik	8
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	15
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler	5
7408	Bakır teller	
6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç),	9
5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	10
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	4
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler	4
9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksamı	4
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	24
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	5
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	4
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	4
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	2
8716	Römorklar ve yarı römorklar; hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar;	
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	1
8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	2
3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	2
9406	Prefabrik yapılar	8
8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler,	1
4418	Ağaçtan bina ve inşaat için marangozluk, mamülleri, doğrama parçaları	1
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek	4
3916	Plastikten monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller (enine kesitinin en geniş yeri > 1mm)	4
0406	Peynir ve pıhtılaştırılmış ürünler	3
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçi mamülleri, hosti, boş ilaç kapsülü mühür güllacı, pirinç	1
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	1
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar	
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	2
8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	1
8901	Yolcu, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzer	6
0407	Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	

7610	Aluminyumdan inşaat ve inşaat aksamı (köprüler, köprü aksamı, kuleler, pylonlar, ayaklar, sütunlar,	1
8431	Özellikle 84.25 ila 84.30 pozisyonlarındaki makina ve cihazlar ile birlikte kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar	3
1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	2

Kaynak:Tüik-Trademap

Sektörel bir yaklaşımla ihracatımız incelendiğinde; her türlü inşaat malzemeleri, ev tekstil ürünleri ve contract mobilya ürünleri, makarna, zeytinyağı, domates salçası, şekerli ve çikolatalı ürünler, bisküvi, süt ürünleri, doğal taşlar, kuyumculuk ve mücevher ürünleri, porselen, seramik ve cam ürünleri, beyaz eşya ve oto yan sanayi gibi ürünlerin ihracatımız açısından Katar pazarında önemli bir potansiyel mevcut olduğu değerlendirilmektedir.

Katar'dan ithalatımızda ise ağırlıklı olarak işlenmemiş alüminyum, kimyasal maddeler, plastik ve plastik mamulleri bulunmaktadır.

Katar'dan ithalatımızda başlıca ürünler (Değer 1000 Dolar)

GTİP 4lü	Ürün Adı	2014
	Toplam (Diğer ürünler dahil)	394 552 3
7601	İşlenmemiş alüminyum	237 541 1
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	116 823 1
3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	6 253
2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	20 483
3817	Karışım halinde alkalibenzenler, alkalinaftalenler	5 770
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	
4102	Koyun ve kuzuların ham derileri	3 449
2815	Sodyum hidroksit (kostik soda), potasyum hidroksit (kostik potas), sodyum veya potasyumun peroksitli	
2804	Hidrojen, asal gazlar ve diğer ametaller	499
7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	769
0504	Hayvan bağırsak, mesane ve midesi (taze, soğutulmuş, dondurulmuş, tuzlanmış, salamura, kurutulmuş ve	418
2620	Arsenik, metalleri veya bunların bileşiklerini içeren cüruf, küller ve kalıntılar	453
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüşt	
8470	Hesap, bilgi kaydeden ve bunları tekrar veren, muhasebe, damga basan, bilet basma ve verme vb makina	
8307	Adi metallere eğilip bükülebilen borular (boru bağlantı parçalarıyla birlikte olsun olmasın)	
4101	Sığır (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri	42
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	12
8456	Maddelerin aşındırılarak, lazerle, foton, ultrasonik, diğer ışınlarla vb yöntemlerle işlenmesine mahs	

9919	Evlilik, miras, öğrenci, tabut, insani yardım kuruluşu, malül, sakat, engelli, kişisel, yolcu berabe	308
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	2
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fibre	0,829
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	
8417	Sanayi veya laboratuvarlara mahsus elektrikli olmayan fırınlar ve ocaklar (çöp yakma fırınları dahil	
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelik	
3822	Laboratuvarlarda, teşhiste kullanılan reaktifler	
8465	Ağaç, mantar, kemik, sert kauçuk, sert plastik maddeler vb sert maddeleri işl. mahsus makinalar (çivi	
6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşl	0,349
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	
8424	Sıvı veya tozları püskürtmeye, dağıtmaya mahsus mekanik cihaz, yangın söndürme cihazları, yangın ve	
6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüz	107
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve ben	143
4911	Basılı diğer yayınlar, resimler, fotoğraflar	27
7117	Taklit mücevherci eşyası	4
8545	Elektrik işlerinde kullanılan kömür elektrotlar-fırçalar, lamba-pil kömürleri ve grafit veya diğer k	9
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	747
6102	Kadınlar ve kız çocukları için manto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anorak (kayak ceketini dahil), rüz	
3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	

Kaynak:Tük -Trademap

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Katar, yerel halkın tüm nüfusa oranının % 20 düzeyinde olduğu oldukça kozmopolit yapıda bir ülkedir. İş görüşmesi yaparken hangi etnik gruptan kişiyle temas halinde bulunulduğuna dikkat edilmeli ve ona göre davranılmalıdır. Yerel tüccarlar uzun zamanlardan gelen bir ticaret kültürüne sahiptirler ve ticari müzakerelerde oldukça başarılıdırlar. Alışveriş yapılan dükkanlarda ürünler her zaman pazarlığa tabidir.

İş görüşmelerine hızlı bir şekilde geçilmemelidir. İş görüşmelerinden önce kişisel konularda sohbet edilmeli, belirli bir zaman geçtikten sonra iş konuşulmaya başlanmalıdır. Araplar sert eleştirilere açık değillerdir. Bir eleştiri yapılacağı zaman dolaylı yollar kullanılması uygun olacaktır. Toplantılar belirlenenden daha geç başlayabilmektedir. Dakiklik konusuna fazla önem verilmez. Ancak, sizin toplantılara zamanında gitmeniz uygun olacaktır. Tüm sözlü anlaşmaların aynı zamanda sözleşmeye dökülmesinde fayda vardır.

Katar'da işe başlamadan önce karşılıklı güvenin oluşturulması oldukça önemlidir. Katarlı iş adamları bir tanıdık vasıtasıyla iş yapmayı tercih etmektedirler. Kişisel temas oldukça önemli olup, hiç tanımadıkları kişilerle e-posta aracılığıyla ticaret yapılması tercih edilmemektedir. Majlis denen yerde toplanarak konuları daha rahat bir ortamda ve kahve içerek tartışılmakta, toplantılar genellikle sabah ya da akşam saatlerinde gerçekleştirilmektedir.

Katar'da aile hayatına çok fazla önem verilmekte aile problemleri nedeniyle iş görüşmeleri yarıda kesilebilmekte ya da iptal edilebilmektedir. Katar'da iş yapabilmek batıya göre biraz daha zor ve yavaş gerçekleşmekte olup, iş görüşmeleri sırasında sabırlı olmak gerekmektedir.

Bu ülkede misafir ağırlamaya çok büyük önem verilmelidir. Yemeğin elle yenmesi Araplar arasında oldukça yaygındır. Sol el ile yemek yenmesi uygun karşılanmamakta olup, ayrıca sol el ile hiçbir koşulda yemeğe uzanılmaması veya bir şey iletilmemesi gerekmektedir.

Yılın en sıcak ayı olan Ağustos ayında, Ramazan ayı ve dini bayramlarda iş görüşmeleri planlanmaması tavsiye edilmektedir. İslam takviminde ay takvimi kullanılmaktadır. Ay 28 çekmekte ve 12 ay içerisinde 354 gün bulunmaktadır. Bunun neticesinde dini bayramlar her yıl farklı zamanlarda uygulanmaktadır. Randevu talep edilmeden önce bayramların hangi tarihe geldiğine dikkat edilmelidir. İş görüşmeleri için Cuma gününe randevu talep edilmesi hoş karşılanmayacaktır. Cuma günü ibadet ve aile içi toplantılara ayrılmıştır.

Katar son yıllarda modernleşmesine hız vermiş bir ülkedir. Ancak, ülkenin modern görüntüsüne bakarak halkın geleneksel yapısı göz ardı edilmemelidir. Halk oldukça kadercidir. Kadercilik insanların çok uzun vadeli planlar yapmasını engelleyebilmektedir. Dinin politika, sosyal davranışlar ve iş dünyası üzerinde önemli bir yeri vardır.

Karşılıklı konuşmalarda bir kişinin eşi hakkında soru sorulmamalıdır. Bunun yerine çocukların nasıl olduğu sorulabilir. Kadınlara karşı her türlü fiziksel temastan kaçınılmalıdır. Kadının el sıkışmak için elini uzatması durumunda tokalaşılmalıdır. Erkekler arasında el sıkışması yaygındır. El kalbin üzerine götürülerek de karşı taraf selamlanabilir. En sık rastlanan selamlaşma şekli "Salam alaykum", "Wa alaykum as-salam" şeklindedir. Selamlaşma için bazı temel Arapça sözcüklerin öğrenilmesinde fayda vardır.

Konuşma sırasında göz teması önemlidir. Ancak, bayanların gözlerinin içine bakılmamalıdır. İsrail ve Filistin sorunu ile ilgili konular sohbetten kaçınılması gereken konulardır. Ülke yemekleri ile ilgili konuşmak uygun bir konu olacaktır. Ülkede futbol oldukça popüler olup, konuşma için uygun bir konudur. "İnşallah" kelimesi İngilizce konuşmalarda bile sık sık kullanılmaktadır.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Diplomatik, hususi ve hizmet pasaportlarına vize uygulanmamaktadır. Umuma Mahsus Pasaport hamilleri Katar'da bir otelde rezervasyon yaptırımları halinde, Doha Uluslararası hava limanında 30 dolar karşılığı 10 günlük vize alabilmektedirler.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Resmi Tatiller: Emir'in tahta çıkması: 27 Haziran. Bağımsızlık günü: 3 Eylül. Eid al Fitr 21-24 Eylül. Eid al-Adha 28 Kasım. Yeni Yıl: 7 Aralık. Milli gün: 18 Aralık.

Çalışma saatleri resmi kurumlar; Pazar-Perşembe: 07:00-14:00, bankalar için; Pazar-Perşembe: 07:30-13:30, özel sektör için ise; 08:00-13:00 ve 15:30-18:30 (Cuma hariç) arasındadır.

Yerel Saat

Türkiye yaz saati uygularken Türkiye saati ile saat farkı bulunmamaktadır. Ülkemizde yaz saati uygulaması sona erdiğinde ise Katar saati Türkiye saatinden 1 saat ileridedir.

Yerel Ölçü Birimleri

İngiliz ve metrik sistemdir.

Telefon Kodları

Uluslararası telefon kodu: + 974

İklim

Yazlar sıcak, kışlar ılıman. En sıcak aylar Mayıs-Eylül. Bu aylarda en yüksek sıcaklık 45 dereceye ulaşmaktadır. En soğuk aylar, Aralık-Mart. Bu aylarda ortalama sıcaklık 10-20 derece arasında değişmektedir. En kurak ay Ağustos en yağışlı ay ise Aralık'tır. Yıllık yağış miktarı 39 mm.'dir. Ülkede su kaynakları oldukça kısıtlı olup deniz suyu arıtma sistemi ülkenin su ihtiyacını karşılamaktadır.

AĞUSTOS

SLOVENYA

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Slovenya, Orta Avrupa'nın güneyinde yer alan bir ülkedir. Batısında İtalya; güneybatısında Adriyatik Denizi; güney ve doğusunda Hırvatistan, kuzeydoğusunda Macaristan ve kuzeyinde Avusturya bulunur.

Slovenya'nın büyük bölümü Slovenya Alpleri ile kaplı olup doğusunda Macaristan ovalarının uzantıları yer alır. Slovenya'nın en önemli akarsuları Avusturya Alpleri'nden doğan Sava ve Drava'dır. Ülkenin orta bölümü ve doğusundaki ovalar bu akarsular tarafından sulanır.

Adriyatik Denizi kıyısındaki dar bir şeritte Akdeniz İklimi görülür. İç kesimlerde ise iklim Karasal iklimdir. Özellikle kuzeydeki dağlık alanlarda kışlar çok soğuk ve kar yağışlı geçer. Sıcaklık ve yağış şartlarının uygun olması nedeni ile ülke topraklarının %57'si ormanlarla kaplıdır.

Siyasi ve İdari Yapı

Bir zamanlar Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti'nin bir parçası olan Slovenya, 1991'de bağımsızlığını ilan etmiştir. 1 Mayıs 2004'te Avrupa Birliği'ne katılmasıyla, parçalanan Yugoslavya'dan Avrupa Birliği'ne girebilmiş olan ilk ülke durumundadır.

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

Slovenya, yüksek gelir grubundaki gelişmiş ülkelerden biridir. Aynı zamanda 28 bin dolar seviyesindeki kişi başına milli gelir ile AB'nin yeni üyeleri arasında başta gelmektedir.

İstikrarlı bir ekonomiye sahip olan ülkenin en önemli özelliği iyi yetişmiş ve verimli bir iş gücü yapısına sahip olmasıdır.

2016 itibariyle iş ortamını iyileştiren düzenlemeler ve dış talepteki büyümeye bağlı olarak ekonominin hızlanması beklenmektedir.2016-18 yılları arasında beklenen büyüme oranı % 2,2'dir. Diğer taraftan ülkenin ekonomisinin Euro Bölgesindeki gelişmelerden etkilenmesi riski artırmaktadır.

Ücret seviyesini verimlilik artışlarıyla eş düzeyde tutmaya dayalı bir makroekonomik yaklaşım sergileyen Slovenya'da bu durum ülke ekonomisinin gelişimindeki anahtar faktörlerden biridir. Bu suretle Sloven firmalar orta ve yüksek düzeyde teknoloji gerektiren sanayi dallarına yönelmişlerdir. Kriz döneminde otomotiv firmalarının ülkede üretimi durdurması imalat sanayinin GSYİH içindeki payının azalmasındaki sebeplerden biridir.

Ülkede tarım sektörünün verimliliğinin yüksek olmasına rağmen modernleştirme çalışmaları devam etmektedir.

Slovenya güçlü ve çeşitlendirilmiş bir imalat sanayisine sahip, başlıca önemli sektörleri; otomotiv, elektrik elektronik sanayi, ilaç-kimya sanayi, metal işleme sanayi, kağıt ve kağıt ürünleridir.

Özelleştirme konusunda bugüne kadar oldukça yavaş davranılmış olsa da ekonomik krizin etkisiyle hızlanma isteği doğduğu belirtilmektedir. Hükümet, enerji, tren yolları ve bazı finansal hizmetleri içeren stratejik bazı sektörlerin dışında kalan, bütün devlet işletmelerini satmaya hazırlanmaktadır

GSYİH'nin Sektörlere Göre Dağılımı

Kaynak: Economist Intelligence Unit

	2011	2012	2013	2014	2015
Tarım	2,8	2,7	2,7	2,8	2,8
Sanayi	26,6	27,2	28,2	29,2	29,8
Hizmetler	70,6	70,1	69	67,9	67,3

Dış Ticaret

Ülkenin Dış Ticareti

(Milyar Dolar)

	2012	2013	2014	2015	2016
İhracat	27,1	28,6	30,5	26,6	32,9
İthalat	28,4	29,4	30,0	25,9	30,5
Hacim	55,5	58,0	60,5	52,5	63,4
Denge	-1,3	-0,8	0,5	0,7	2,4

Kaynak: Trademap

İhracatında Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP	ÜRÜN ADI	2014	2015	2016
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	2.611	2.371	3.529
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2.874	2.410	2.477
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	851	859	1.068
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.187	799	724
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	409	329	585
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	94	88	552
2716	Elektrik enerjisi	545	439	531
8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb tertibat	492	484	492
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	412	341	373
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	414	354	354
4810	Bir veya iki yüzü kaolin (çin kili) veya diğer inorganik maddeler ile sıvanmış kağıt ve kartonlar	342	291	349

4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	281	223	332
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	260	240	303
8503	Sadece veya esas itibariyle 85.01 veya 85.02 pozisyonlarındaki makinalarda kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar	345	279	290
7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm. veya fazla olanlar)	359	337	287
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	255	232	286
9406	Prefabrik yapılar	218	193	279
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	330	273	276
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	2.611	2.371	3.529
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2.874	2.410	2.477
Kaynak: Trademap				

İthalatında Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP ÜRÜN ADI	2014	2015	2016
8703 Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	1.895	1.541	2.567
2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2.933	1.882	1.556
3004 Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	988	899	948
8708 Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	693	723	859
8704 Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	338	348	835
9401 Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	183	150	401
8517 Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	440	423	394
2716 Elektrik enerjisi	281	319	326
2304 Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	153	159	315
2711 Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	500	425	311
7601 İşlenmemiş alüminyum	318	264	302
7210 Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	144	119	275
8544 İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden	293	249	267

oluşan fiber optik kablolar

8701	Traktörler	214	217	228
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	225	204	223
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	246	224	223
8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb tertibat	175	187	205
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	154	140	199
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	326	235	192
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	173	150	187

Kaynak: Trademap

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Pasaport ve Vize İşlemleri

Pasaport ve vize uygulaması hakkında detaylı bilgi Ljubljana Büyükelçiliğimizin internet sitesinden edinilebilir (www.ljubljana.emb.mfa.gov.tr/AgencyInfoNotes.aspx).

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Resmi tatiller

* Her yıl Mart'ın son haftası veya Nisan ayına rastlamaktadır.	
** Paskalya'dan 50 gün sonra	
1-2 Ocak	Yılbaşı
8 Şubat	Prešeren day
Değişken*	Paskalya
Değişken**	Pentecost
27 Nisan	Resistance Day
1-2 Mayıs	Labour Day
25 Haziran	Statehood Day
15 Ağustos	Assumption Day
17 Ağustos	Prekmurje Union Day
15 Eylül	Littoral Union Day
31 Ekim	Reformation Day
1 Kasım	All Saints' Day
23 Kasım	Rudolf Maister Day
25 Aralık	Noel
26 Aralık	Independence and Unity Day

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

İhracat (Milyon Dolar)

Ülkeler	2014	2015	2016
Toplam	30.522	26.587	32.891
Almanya	6.117	5.487	6.356
İtalya	3.633	2.996	3.422
Avusturya	2.714	2.204	2.433
Hırvatistan	2.358	2.065	2.412
Macaristan	911	771	1.451
Fransa	1.552	1.313	1.340
Sırbistan	993	923	1.340
Polonya	987	906	1.239
Slovakya	525	511	1.128
Bosna Hersek	756	681	1.002
Çek Cum.	693	617	960
Rusya Federasyonu	1.337	884	872
Birleşik Krallık	620	593	628
ABD	583	547	585
İspanya	367	431	563
Hollanda	522	477	536
Çin	186	164	511
Romanya	456	400	504
İsviçre	501	456	493
Belçika	332	365	374

Kaynak:Trademap

İthalat (Milyon Dolar)

Ülkeler	2014	2015	2016
Toplam	30.049	25.870	30.495
Almanya	4.955	4.453	5.132
İtalya	4.544	3.797	4.108

			3.022
Avusturya	2.595	2.225	
Hırvatistan	1.248	1.235	1.672
Çin	1.725	1.669	1.462
Türkiye	490	438	1.329
Macaristan	906	712	1.119
Fransa	1.158	985	1.036
Hollanda	661	535	1.023
G. Kore	962	517	971
Bosna Hersek	491	456	864
Sırbistan	572	459	770
Polonya	712	686	767
Çek Cum.	714	694	696
Belçika	441	393	562
Slovakya	377	359	454
ABD	645	655	408
Birleşik Krallık	461	443	407
İspanya	629	532	398
İsviçre	576	498	356
Kaynak:Trademap			

EYLÜL

SLOVAKYA

Slovakya

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Slovakya, Orta Avrupa'da yer alan, 1 Ocak 1993'e kadar Çek Cumhuriyeti ile birlikte Çekoslovakya'yı oluşturan ve 2004 yılında AB'ye üye olan bir ülkedir. Soğuk savaşın sona ermesi ve Batı ve Doğu Bloklarının birleşmesiyle Avrupa'nın merkezinde bir konum kazanmıştır. Slovakya'nın batıda Avusturya ve Çek Cumhuriyeti, kuzeyde Çek Cumhuriyeti ve Polonya, doğuda Ukrayna ve güneyde Macaristan ile sınırı bulunmaktadır. En uzun sınırı Macaristan (515 km) en kısa sınırı Ukrayna (90 km) 'yladır.

Başkent Bratislava ülkenin batısında, Tuna nehri kıyısında yerleşik olup, Viyana'ya yaklaşık 60 km, Budapeşte'ye 200 km ve Prag'a 330 km. uzaklıktadır.

Dağlık bir yapıya sahip olan Slovakya'da Karpat dağları ülkenin hemen tamamının kuzey kesimini kaplamaktadır. Bunların arasında yüksek zirveleriyle ülkenin önemli kayak merkezlerine ev sahipliği yapan Tatra Dağları önemli yer tutmaktadır.

Slovakya'da Tuna Nehri'nin haricinde önemli sayılabilecek akarsular Vah ve Hron nehirleridir. Tisa Nehri ise belli yerlerde Macaristan ile aradaki sınırı oluşturur.

Orta Avrupa iklim kuşağında bulunan Slovakya, yazları sıcak ve nemli, kışları ise soğuk ve bol yağışlıdır. Slovakya'da ortalama sıcaklık yaz aylarında 20, kış aylarında ise 0 derece civarındadır. Sıcaklık yaz aylarında 35 dereceye kadar yükselebilmekte, en soğuk aylar olan Ocak ve Şubat'ta ise -5 ile -10 dereceye kadar düşebilmektedir.

Siyasi ve İdari Yapı

Uzun bir tarihi geçmişe sahip olan Slovaklar Slav kökenli olup, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ve Macar Krallığı'nın içinde yaşamışlardır.

M.Ö. 450 yılından itibaren bugünkü Slovakya'nın yer aldığı bölgede Kelt'ler yerleşmişlerdir. Slavlar'ın bölgeye gelişleri ise M.S. 5. yüzyılda başlamıştır. 10. yüzyılın başlarında Macarlar günümüz Slovakya'sının bulunduğu bölgeyi kendilerine bağlamışlardır. Bölgenin güneyine bu tarihten itibaren etnik Macarlar yerleşmekle birlikte, 13. yüzyıldan itibaren Germenlerin ve daha sonra ise Yahudilerin de gelmesi etnik yapıyı önemli ölçüde değiştirmiştir.

1241 yılındaki Moğol istilası ve bunu müteakip yaşanan açlık nedeniyle bölge nüfusu önemli ölçüde kıyım uğramıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun Macaristan içinde yayılması ve 16. yüzyılda Buda kentini fethetmesi sonrasında Macaristan Krallığı'nın başkenti 1536 yılında o dönemki adıyla Pressburg olan Bratislava'ya taşınmıştır. Türklerin 18. yüzyılda Macaristan'dan çekilmesi ile Slovakya'nın anılan krallık içindeki önemi azalmakla birlikte, Bratislava 1848 yılına kadar Macaristan'ın başkenti olarak kalmıştır.

1848-1849 ihtilali sırasında Slovaklar, Avusturya krallığının Macaristan kısmından ayrılmak ümidiyle dönemin Avusturya İmparatorunu desteklemişler, ancak bu amaçlarında başarıya ulaşamamışlardır. 1867-1918 yılları

arasında Avusturya-Macaristan İmparatorluğu döneminde, "Macarlaştırma" kampanyası sırasında baskılara maruz kalmışlardır.

Slovaklar, Çeklerle birlikte, I. Dünya Savaşı'ndan sonra, 28 Ekim 1918'de ilk Çekoslovakya devletini kurmuşlardır. (Bu şekilde tarihi Bohemya, Moravya ve Slovakya bölgeleri bir araya gelmiştir). Bununla birlikte, Çek ve Slovak ekonomilerinin tam anlamıyla bütünleşmeleri sağlanamamış, Slovakya'nın ekonomik sıkıntıları sosyal rahatsızlıklara yol açmıştır.

1938'de Almanya'nın Avusturya'yı ilhak etmesi, Çekoslovakya'yı zor duruma sokmuş, Almanya sınırları Bratislava yakınlarına dayanmıştır. Slovakya, Alman baskıları sonucunda 6 Ekim 1938'de Çekoslovakya'dan ayrılarak, "otonomi" ilan etmiş, Çek tarafı gibi o da Almanya'nın güdümüne girmiştir. Bununla birlikte ülkedeki Nazi karşıtları örgütlenerek, 1944'deki Slovak Ulusal Direnişi'ni oluşturmuşlar ve silahlı bir ayaklanma hareketi başlatmışlardır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra, 1945'den 1968'e kadar ülkede eski Sovyetler Birliği'nin etkisi altındaki komünist rejim hüküm sürmüştür. 1968'de Slovak asıllı Aleksander Dubcek, Çekoslovakya Komünist Partisi'nin liderliğine getirilmiş, ancak adigeçenin "sosyalizme insani bir yüz vermek" çabaları Varşova Paktı orduları tarafından bastırılmıştır.

1988'de, 1968'i anmak için gösteriler düzenlenmiş, Komünist Partili Gustav Husak Cumhurbaşkanlığı'ndan istifa etmiş, Dubcek Federal Meclis Başkanlığına seçilmiştir.

1990'da ülke, Çek ve Slovak Federatif devletleri olarak ayrılmış, 1946'dan bu yana ilk serbest seçimler yapılmıştır. 1991'de Sovyet orduları Çekoslovakya'dan tamamen çıkmıştır. 1992'de yapılan genel seçimlerden sonra her iki tarafta iktidara gelen liderler, ayrılma kararı almışlar, böylece "kadife devrim" olarak adlandırılan bir süreç sonrasında Slovakya 1 Ocak 1993'de bağımsız bir devlet olmuştur.

Özellikle 1998'den sonra iktidara gelen Mikulas Dzurinda Başbakanlığındaki Koalisyon Hükümetleri Avrupa kurum ve kuruluşları ile bütünleşme yönünde politikalar izlemişlerdir. Bu politikalar sonucu Slovakya 29 Mart 2004'te NATO'ya, 1 Mayıs 2004'te de AB'ye tam üye olmuştur.

AB üyeliği ertesinde Nisan 2004'te başkan seçilen Ivan Gasparovic Nisan 2009'da da % 55'in üzerinde oy alarak Slovakya'nın üst üste seçim kazanan ilk devlet başkanı olmuştur. Ülkede parlamento seçimleri ise Mart 2012'de yapılmış ve bağımsızlık kazanıldığından beri ilk kez bir parti mutlak çoğunluk kazanarak hükümet kurmuştur. Ülkenin başbakanı Smer Partisi lideri Robert Fico'dur.

Ülke idari açıdan 8 farklı bölgeye (Bratislava, Trnava, Trencin Nitra ?ilina, Banská Bystrica, Prešov, Košice) ayrılmıştır. Bunun dışında Slovakya'da 79 farklı idare, 138 yerleşim yeri ve 2891 belediye bulunmaktadır.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Ülkenin toplam nüfusu 5,4 milyondur. Ülke nüfusunun % 85,8'i Slovak, % 9,7'si Macar, % 1,7'si Romen, % 0,8'i Çek, % 0,2'si Ukraynalı ve % 1,4'ü diğer milletlerdendir. Ülke nüfusu dini açıdan değerlendirildiğinde ise resmi verilere göre % 69 oranında Katolik, % 9 oranında Protestan, % 0,9 oranında Ortodoks ve % 0,6 oranında diğer dinlere mensup bir yapıda olduğu görülmektedir.

Ülkenin resmi dili olan Slovakça'nın dışında Macarca, Rutence, Romence ve Ukraynaca da konuşulmaktadır.

Slovakya'da okur yazarlık oranı % 99 gibi yüksek bir orana ulaşırken yaşam süresi kadınlar için 79,3 yaş, erkekler için ise 71,5 yaş olarak öngörülmektedir. Ülke nüfusunun % 48,6'sı erkeklerden, % 51,4'ü ise kadınlardan oluşmaktadır.

Ülkede kayıtlı işsizlik oranı 2014 yılında % 12,9 olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında ise bu oran % 11 olmuştur.

Yüksek işsizlik ülkedeki göreceli yüksek ücret artışını engellememiştir. Eurostat verilerine göre Slovak çalışanlar bölgedeki en yüksek ortalama aylık ücrete sahip olmuştur. İşgücü verimliliği bölgedeki diğer komşu ülkelere kıyasla yüksektir. Ancak ücret artışlarının devam etmesi ülkenin bölgedeki rekabet edebilirliğini olumsuz etkileyebilecektir. 2015 yılı ikinci çeyreği itibarı ile ortalama aylık ücret 877 Avro'dur.

Ülkenin demografik yapısıyla ilgili en önemli sorun nüfusun giderek yaşlanmakta olması ve doğum oranlarındaki düşüş olarak gösterilebilir.

2011	2012a	2013a	2014b	2015b	
GSYİH (milyar \$)	97,6	92,8	97,7	99,9a	80,8
Kişi Başına GSYİH (\$, satın alma gücü paritesine göre)	24.870	25.610	26.510	27.640	28.830
Reel GSYİH Büyüme Hızı (%)	2,7	1,6	1,4	2,4a	2,9
Tüketici Fiyatları Enflasyonu (ort; %, AB harmonize ölçüm sistemine göre)	4,1	3,7	1,5	-0,1	0,4
İşsizlik Oranı (ortalama, %, AB harmonize ölçüm sistemine göre)	13,5	13,9	14,2	12,9	11,8
İhracat (milyar dolar)	70,7	79,4	85,9	76,1	79,6
İthalat (milyar dolar)	70,8	76,1	81,2	72,0	77,1
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-4,5	0,9	1,5	0,0	-1,1
Döviz Kuru (Dolar:Avro) (ort.)	1,39	1,29	1,33	1,33	1,04

a: Gerçek b: Tahmin

Kaynak: IMF

GENEL EKONOMİK DURUM

Ekonomik Performans

1 Ocak 1993 tarihinde bağımsız bir devlet haline gelen Slovakya, Çekoslovakya'dan ayrılmasından itibaren önemli ekonomik reformlar gerçekleştirmiştir. Vergi mevzuatı, sağlık politikaları, ücretler ve maaşlar ile sosyal güvenlik sistemiyle ilgili düzenlemeler, 1990'ların başı ve ortalarında yaşanan göreceli bir durgunluğun ardından bütçe rakamları açısından istikrarlı bir süreç yakalayıp 2004'te AB'ye üye olma sürecinde önemli bir basamak oluşturmuştur.

Bu dönemde yapılan reformlarla birlikte devlet kontrollü sistem tamamen düzenlenip özelleştirme süreci tamamlanma noktasına yaklaşmıştır. Özellikle bankacılık sektöründe yabancı yatırımların yoğunluğu dikkat çekerken hükümet işletmelere sağlanan kolaylıklar ve sermaye destekleyici politikalar sayesinde yabancı yatırımlarda ciddi bir artışa yol açmıştır.

Özellikle 2001-2008 döneminde Slovakya'nın ekonomik büyümesi beklentilerin de üzerine çıkmış, otomotiv ve elektronik sektörlerine yönelik yabancı yatırımlar başta olmak üzere 2008 yılına kadarki büyümenin temel noktasını ülkeye yönelik yatırımlar oluşturmuştur. Ucuz ve vasıflı işgücü, düşük vergi oranları, kurumlar ve bireyler için sabit % 19'luk vergi oranı, görece liberal sayılabilecek çalışma mevzuatı ve önemli bir coğrafi konum, Slovakya'nın avantajlarını oluşturan unsurlardır.

Ülkenin 2004 yılında önce NATO'ya, ardından AB'ye üye olması sonrasında ekonomik açıdan büyük bir gelişme sağlanmıştır. Bir önceki Dzurinda Hükümeti sırasında, 2001 yılında özellikle makroekonomik istikrarın sağlanması ve yapısal reformların gerçekleştirilmesi amacıyla yürürlüğe konulan uygulamalar, son yıllarda sonuçlarını vermiş, Slovakya AB ülkeleri içinde en fazla büyüme gösteren ülkelerden biri olmuştur.

Slovak ekonomisinin bu gelişiminde, ülkenin AB fonlarından sağlamakta olduğu teşviklerin yanı sıra özellikle son birkaç yıl içinde ülkeye büyük ölçeklerde yatırımlar gerçekleştiren Volkswagen, Peugeot-Citroen ve KIA gibi başlıca otomotiv kuruluşları ile Sony, Samsung gibi elektronik eşya üreticisi kuruluşların ihracata yönelik üretimleri önemli rol oynamıştır.

2007-2008 yıllarında Maastricht kriterlerinin tamamını sağlayan Slovakya 1 Ocak 2009 itibariyle Avro bölgesine dahil olmuştur.

Ülkenin AB üyeliği sonrası giderek gelişmeye başlayan ekonomik performansı özellikle doğu ve batı arasındaki gelir dengesinde bozulmaya neden olmuştur. Ülke genel anlamda hala Polonya'nın ardından Doğu Avrupa'daki en düşük değerlere sahip bir konumdadır ve doğu bölgeleri AB sonrası sağlanan desteklerden yeterince faydalanamamaktadır.

Hükümet bütçe açığının daraltılması amacı ile 2012 yılından bu yana bazı reformlar uygulamaktadır. Bu reformlar gelirleri artırmaya dönük uygulamalardır. Bu çerçevede kurumlar vergisi artırılmış, kademeli kişisel gelir vergisi uygulamaya konulmuş, perakende ve kurumsal mevduat hesaplarına banka vergileri yürürlüğe konulmuş, başta telekomünikasyon ve enerji sektörleri olmak üzere bazı sektörlerde faaliyet gösteren şirketlere yeni vergiler getirilmiştir. KDV oranında öngörülen düşürme 2015 yılına ertelenmiştir.

Reel GSYİH artış hızı 2013 yılında % 1,4 iken, 2014 yılında % 2,4'e yükselmiştir. 2014 yılında reel GSYİH artış hızındaki yükselmeye karşın, Slovakya'nın dışa açık ekonomisi Avro bölgesindeki zayıf talep ve AB-Rusya krizinin negatif etkileri nedeni ile yeterince büyüyememiştir.

Büyümenin itici gücü 2014 yılına kadar ihracat olmuştur. 2014 yılında büyüme özel tüketime dayalı olarak gerçekleşmiştir. Avro bölgesi ekonomilerindeki yavaşlama nedeni ile ihracatın daralması buna karşılık ülke içinde artan istihdam ve düşük enflasyona bağlı olarak reel ücretlerin artması bu gelişmenin başlıca sebepleridir.

İstihdam ve reel ücretlerin 2015'te de artmaya devam etmesi ve netice olarak özel tüketimin artması ve ekonomik büyümede artış etkisinde bulunması beklenmektedir. 2015 yılında GSYİH'da % 2,9 artış olacağı tahmin edilmektedir.

Orta vadede ekonik büyümenin kriz öncesinde ortalama % 7 üzerinde olan seviyelere dönmesi beklenmemektedir. 2015-2019 yılları arasında % 2,5 oranında yıllık ortalama büyüme hızı öngörülmektedir.

Otomotiv sektörü sanaya sektörünün başlıca itici gücü olmaya devam edecektir.

Dış Ticaret

Genel Durum

Trademap verilerine göre Slovakya dünya ihracatında % 0,46 pay ile 41. sırada, dünya ithalatında % 0,41 pay ile 40. sıradadır. 2016 yılında dünyadan ithalatı % 75,4 milyar Dolar (%3,28 artış), dünyaya ihracatı 77,6 milyar Dolar (% 3,32 artış) olmuştur.

Ülkenin Dış Ticareti

Dış Ticaret Göstergeleri (milyar dolar)

	2012	2013	2014	2015	2016
İhracat	79,9	85,2	86,0	75,1	77,6
İthalat	76,9	81,3	81,4	73,0	75,4
Hacim	156,7	166,5	167,3	148,0	153,0
Denge	3,0	3,9	4,6	2,1	2,2

Kaynak: TradeMap

İhracatında Başlıca Ürünler

İhracatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

GTİPÜRÜN ADI	2014	2015	2016
8703 Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	14.883	13.844	15.288
8528 Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	7.239	5.780	6.175
8708 Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	3.943	3.938	4.420
8517 Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	4.312	4.033	3.794
4011 Kauçuktan yeni dış lastikler	1.680	1.757	1.758

2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3.057	2.041	1.585
8707	Karayolunda kullanılan motorlu taşıtlar için karoseriler (şoför mahalleri dahil)	1.966	1.910	1.510
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1.355	1.159	1.187
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1.267	1.020	1.124
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri;vidalar;dişli kutuları volan vb	1.034	943	1.001
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	765	796	903
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	817	589	859
8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb tertibat	703	713	853
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	1.176	787	851
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	1.067	938	752
8482	Her nevi rulmanlar	856	705	718
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	712	625	706
3926	Plastikten diğer eşya	664	575	593
8403	Merkezi ısıtma kazanları (84.02 pozisyonundakiler hariç)	706	606	586
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	606	550	546

Kaynak: TradeMap

İthalatında Başlıca Ürünler

İthalatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

GTİPÜRÜN ADI	2014	2015	2016
8708 Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	7.384	7.447	7.895
8517 Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	4.995	4.910	5.081
8703 Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	2.078	2.016	2.429
2709 Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	3.886	2.434	1.825

2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2.355	1.755	1.637
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.605	1.378	1.510
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	1.738	1.482	1.372
8529	Sadece veya esas itibarıyla 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar	1.792	1.553	1.312
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1.277	1.131	1.298
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1.503	1.275	1.238
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	692	851	1.172
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	1.108	1.109	1.002
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.403	925	825
3926	Plastikten diğer eşya	754	732	805
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	573	678	742
8542	Elektronik entegre devreler	648	572	680
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	808	598	673
8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb tertibat	457	464	655
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	556	493	626
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	599	557	591

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

(milyon dolar)

Ülkeler	2014	2015	2016
Almanya	85.976	75.051	77.594
Çek Cum.	18.946	16.841	16.995
Polonya	10.942	9.319	9.251
Fransa	7.021	6.215	5.963
Birleşik Krallık	4.236	4.196	4.731
Avusturya	4.407	4.077	4.608

Macaristan	5.228	4.515	4.443
İtalya	5.223	4.209	4.393
İspanya	3.973	3.401	3.747
Hollanda	1.851	2.077	2.285
ABD	2.171	1.834	2.248
Romanya	1.668	1.625	1.855
Rusya Federasyonu	1.832	1.652	1.764
Çin	2.758	1.620	1.633
İsviçre	1.826	1.130	1.258
İsveç	1.430	1.232	1.211
Belçika	1.257	1.131	1.207
Türkiye	1.301	1.013	1.122
Danimarka	1.047	905	905
Slovenya	719	641	708
Almanya	635	528	515

İhracat/Ülkeler

İthalat/Ülkeler

Ülkeler	2014	2015	2016
Toplam	81.354	72.958	75.430
Almanya	12.750	11.616	15.209
Çek Cum.	8.850	8.210	12.754
Avusturya	2.125	1.977	7.372
Polonya	4.075	3.746	4.853
Macaristan	3.917	3.645	4.606
G. Kore	5.920	4.828	3.571
Çin	6.676	6.433	3.475
Fransa	2.532	2.442	3.262
Rusya Federasyonu	6.530	3.870	2.923
İtalya	2.752	2.499	2.585
Hollanda	1.012	1.024	1.799
Birleşik Krallık	991	1.161	1.482

Slovenya	461	398	1.137
Belçika	817	810	1.125
Romanya	1.093	975	1.054
İspanya	988	936	914
Tayvan	631	649	497
Ukrayna	741	523	488
İsviçre	639	541	483
İsveç	426	378	483

TÜRKİYE-SLOVAKYA TİCARETİ

İki ülke ticaret hacmi 2016 yılında yaklaşık 1,34 milyar Dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Ülke ile ticaretimizdeki açık 2016 yılında bir önceki yıla göre % 81 oranında artarak 567 milyon Dolar olmuştur. 2016 yılında ülkeye ihracatımız % 29,6 oranında azalırken, ülkeden ithalatımız % 10,8 oranında artmıştır.

Türkiye-Slovakya Dış Ticaret Değerleri (milyon dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2005	122,7	378,0	500,8	-255,3
2006	170,2	437,5	607,6	-267,3
2007	284,2	647,9	932,1	-363,7
2008	306,6	903,8	1.210,5	-597,2
2009	217,3	814,1	1.031,5	-596,8
2010	454,7	926,7	1.381,5	-472,0
2011	402,2	893,2	1.295,3	-491,0
2012	391,8	871,5	1.263,2	-479,7
2013	436,1	1.116,4	1.552,5	-680,3
2014	472,3	919,5	1.391,8	-447,2
2015	545,8	858,6	1.404,4	-312,9
2016	384,3	951,2	1.335,6	-566,9

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Slovakya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

GTİPÜRÜN ADI	2014	2015	2016
8703 Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer	28,3	26,8	26,0

	motorlu taşıtlar (yarış			
6109	Tiştirler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	27,6	38,4	18,9
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	7,3	11,4	16,0
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	20,3	25,5	13,0
7606	Aluminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. Yi geçenler)	7,9	13,5	12,0
7318	Demir veya çelikten vidalar, civatalar, somunlar, tirfonlar, perçin çivileri, pimler, kamalar, ronde	14,5	12,4	11,8
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	9,1	8,3	11,5
6115	Külotlu çoraplar,taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler (varis çorapları dahil) ve patik ço	19,0	15,1	11,0
7413	Bakırdan demetlenmiş teller, kablolar, örme halatlar ve benzerleri (elektrik için izole edilmiş olan	11,4	10,6	10,6
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	2,5	1,4	9,0
7408	Bakır teller	6,3	7,8	8,3
6206	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler ve gömlek-bluzlar	33,7	40,0	8,0
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar	6,8	5,0	7,7
7604	Aluminyumdan çubuklar ve profiller	7,8	7,8	7,1
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	4,9	5,6	7,0
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	5,8	3,7	6,8
6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüz	11,2	32,2	6,7
5903	Plastik emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya plastikle lamine edilmiş mensucat	2,4	6,4	6,3
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	15,7	27,1	5,5
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri	5,1	3,9	4,2

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Slovakya'dan ithalatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

GTİPÜRÜN ADI	2014	2015	2016
8703 Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış	165,6	189,3	160,3
4011 Kauçuktan yeni dış lastikler	90,4	81,5	80,2
8708 Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	67,9	48,4	48,5
4802 Sıvanmamış kağıt ve karton ve her boyutta perfore edilmemiş delikli kart ve	12,3	11,0	46,8

	delikli şerit kağıt			
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya	57,7	45,8	42,1
8428	Kaldırma, elleçleme, yükleme, boşaltma makinaları (asansörler, yürüyen merdivenler, konveyörler, tel	15,8	18,2	35,9
0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	6,3	12,6	34,4
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	18,6	21,4	34,4
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kapla	42,2	31,3	34,2
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	48,9	39,3	33,5
8403	Merkezi ısıtma kazanları (84.02 pozisyonundakiler hariç)	13,7	23,4	30,1
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	0,0	23,0	29,0
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik \geq 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanm	84,9	14,2	27,6
3306	Ağız veya diş sağlığını korumaya mahsus müstahzarlar (bireysel kullanıma hazır ambalajlarda)	9,0	20,3	19,2
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontro	4,0	8,4	14,6
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	11,8	12,7	12,1
9029	Devir, üretim sayaçları, taksimetreler, milometreler, pedometreler,vb.; hız göstergeleri ve takometr	10,3	10,6	11,6
8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	10,1	9,8	10,4
8529	Sadece veya esas itibarıyla 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parça	2,7	3,8	8,8
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	6,5	6,4	8,4

Kaynak: TÜİK

İki Ülke Arasında Anlaşma ve Protokoller

Türkiye ile Slovakya arasındaki ticari ilişkilerin temeli 29 Ağustos 1975 tarihinde imzalanmış olan ve sonrasında Slovakya'nın bağımsızlığını kazanmasıyla birlikte bu ülkeyle de ardıllığı sağlanan, iki ülke arasındaki Karma Ekonomik Komisyon (KEK) mekanizmasının çerçeve anlaşması niteliğindeki "Ticaret Anlaşması", Slovakya'nın AB üyeliği çerçevesinde 30 Nisan 2004 tarihinde feshedilmiştir. Çekoslovakya'nın ikiye ayrılması sonrası 1 Ocak 1993 tarihinde Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'nın kurulmasıyla birlikte her iki Cumhuriyet eski Çekoslovakya'nın yükümlülüklerini aynen kabul ettiklerini açıklamışlardır. Slovakya 2004 yılında AB'ye üye olunca yeni bir ulusüstü

birliğe katılımın gerektirdiği ticari ve ekonomik yükümlölüklerin kabulüyle birlikte yeni bir mevzuat yürürlüğe girmiş ve bu sebeple imzalanan ticaret anlaşması feshedilmiştir.

iki ülke arasındaki KEK mekanizmasının devamını sağlayacak olan yeni Ekonomik İşbirliği Anlaşması, Slovakya Ekonomi Bakanlığı Müsteşarı Rybarik'in Türkiye'yi ziyareti sırasında 16 Mart 2007 tarihinde imzalanmıştır.

Diğer taraftan, 16 Mart 2008 tarihli Anlaşma çerçevesinde yeniden tesis edilmiş olan KEK mekanizmasının Birinci Dönem Toplantısı, Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin ile Slovakya Ekonomi Bakanı Sayın L'ubomir Jahnatek'in başkanlıklarında 12-13 Mayıs 2008 tarihleri arasında Bratislava'da gerçekleştirilmiştir.

20 Ekim 1997 tarihinde imzalanmış, 6 Mart 1998 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış olan Serbest Ticaret Anlaşması da, Slovakya'nın AB üyeliği çerçevesinde 30 Nisan 2004 tarihinde feshedilmiştir.

Türkiye-Slovakya Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması 09.10.2000 tarihinde imzalanmış olup, anılan Anlaşma 23.12.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 2004 yılında AB'ye üyeliği gerçekleşen, "Anlaşmaların AB mevzuatı ile uyumlaştırılması yükümlölüğü" çerçevesinde 2004 yılı başında mevcut Anlaşmanın bazı kısımlarını değiştirme talebi tarafımızca olumlu karşılanmış olup, yazılı müzakereler başlatılmıştır. Yapılan yazışmalar sonucunda, iki ülke heyetlerinin karşılıklı görüşmeler yapmak üzere 2004 yılı Ekim ayı içerisinde Ankara'da bir araya gelmeleri kararlaştırılmıştır. Ancak, bugüne kadar Slovak tarafının anılan müzakerelerin gerçekleşmesi yönünde herhangi bir girişimi olmamıştır.

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması; 2 Nisan 1997 tarihinde imzalanmış, sözkonusu Anlaşma 1 Ocak 2000 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiştir.

Ülkemizle Slovakya arasında Turizm İşbirliği Anlaşması 25 Mart 2002 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	02.04.1997
Hava Ulaştırma Anlaşması	02.04.1997
Bayındırlık Bakanlıkları Arasında İşbirliği Protokolü	24.08.1998
Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması	17.11.2000
Turizm İşbirliği Anlaşması	25.03.2002
Ekonomik İşbirliği Anlaşması	16.03.2007
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	13.10.2009

Türkiye-Slovakya Yatırım İlişkileri

Türkiye ve Slovakya ile mevcut yatırım ilişkilerinin temel dayanağı iki ülke arasında yapılan görüşmeler sonucu imzalanan Türkiye-Slovakya Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (YKTK) olup bu anlaşma 09.10.2000 tarihinde imzalanmış ve 23.12.2003 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu anlaşmanın günün şartlarına ve değişen ülke mevzuatlarına uygun hale getirilmesini teminen yeni bir müzakere süreci daha gerçekleştirilmiş ve yenilenen YKTK Anlaşması 13.10.2009 tarihinde imzalanmıştır.

Türk girişimcilerin Slovakya'daki yatırımları düşük düzeyde olup, yaklaşık 1 milyon dolar civarındadır. Slovakya'da yaşayan vatandaşlarımızın sayısının az oluşu bunda etkili olmaktadır.

Slovakya'daki en önemli Türk yatırımı Levice'de kurulmuş olan ve 2 milyon Avro sermayeli elektrik trafosu parçaları üreten ENPAY firmasının yatırımdır.

Slovakya'da toplam 31 şirkette Türk işadamlarının belli oranlarda iştirakları bulunmaktadır. Türk işadamlarının Slovakya'ya yaptıkları yatırımların genellikle, Bratislava ve Kosice şehirlerinde küçük ölçekli tekstil firmaları ile sermaye ortaklığı alanında gerçekleştirildiği görülmektedir.

Bununla birlikte, büyük yatırımcılarımızın da son zamanlarda ülkeye ilgilerinin artmakta olduğu görülmektedir. Nitekim Vestel'in geri alım birimi Slovakya'nın güneyinde faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

Ülkemizde faaliyet gösteren 5 Slovakya sermayeli firmanın toplam sermayesi 1 milyon dolar düzeyindedir. Slovakya'da Vestel A.Ş., Yasan Metal Sanayi A.Ş. gibi 6 Türk firması faaliyet göstermekte olup, ihraç edilen sermaye miktarı 3,7 milyon dolardır. Bu sayılar iki ülkenin de potansiyellerinin oldukça altında bir nitelikte olmakla birlikte arttırılması mümkün görülmektedir.

Türkiye-Slovakya Müteahhitlik İlişkileri

2011 yılında Slovakya'da inşaat sektörü ekonomik krizden en fazla etkilenen sektörlerden biri olmuştur. Ekim ayında Slovak Hükümeti'nin düşmesi, Avrupa ülkeleri borç krizi ve ekonomik büyümede yavaşlama nedeniyle sektörde daralma yaşanmıştır.

Slovak İstatistik Ofisi verilerine göre Slovak inşaat sektörü firmaları 2011 yılında yaklaşık 5,5 milyon Avro'luk üretim çıktısı elde etmiştir. 2010 yılı rakamları ile karşılaştırıldığında % 1,7 düşüş yaşanmıştır. Aralık ayında gerçekleşen bir önceki yılın aynı dönemine göre % 6,4 oranındaki artış, inşaat sektörü üretiminde yıllık bazda yaşanan düşüşü karşılamaya yetmemiştir.

Ekonomik krizin etkisinden dolayı inşaat sektöründeki talepte daralma yaşanmaktadır. Firmaların yeni projeler konusunda isteksiz davrandığı ve karlarında yaşanan düşüşten dolayı işçi çıkarma yoluna yöneldikleri görülmektedir.

Sektördeki muhtemel fırsatlar, yeni kurulacak Hükümet'in Kamu İhaleleri çerçevesinde yürüteceği ulaştırma alanındaki yatırımlar sonucu ortaya çıkabilecektir. Enerji alanında tasarruflara yönelik yapılacak yatırım projeleri ile binaların dış cephe yalıtım ve kaplama projeleri diğer fırsat sunan sektörler olarak değerlendirilmektedir.

İnşaat şirketleri özellikle otoyol inşaatlarında devlet tarafından açılacak ihalelerde iş fırsatları yakalanabileceğini düşünmektedir. Başkent Bratislava'dan başlayarak ülkenin orta Zilina ve doğu Kosice şehirlerine kadar uzanacak bir kısmı tamamlanmış ve 2017 yılında bitirilecek olan otoban yapım projesinin, gerek yerel gerekse yabancı yatırımcılar bakımından Slovakya'ya ve ülke ekonomisine canlılık getirmesi beklenmektedir.

Pazar ile İlgili Bilgiler

Alt Bölüm Başlığı Seçiniz...

Avrupa Birliği ülkelerinde tüm üyelerin kabul etmiş olduğu ve müzakereleri tamamlama sürecinde uyum sağlamakla yükümlü olduğu etkin yönetim ve fikri sınıai mülkiyet haklarını korumaya yönelik genel prensipler Slovakya mevzuatında da yer bulmuş durumdadır. Bunun yanında AB ülkelerinin büyük çoğunluğunun taraf olduğu WIPO – Dünya Fikri Mülkiyet Hakları Örgütü ve WTO – Dünya Ticaret Örgütü uygulamaları çerçevesinde Slovakya'da gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

Slovakya'nın iç mevzuatı dikkate alındığında yasal olarak iki temel düzeyde fikri mülkiyet hakları koruma altında bulunmaktadır. Bunlar patent hakları ve ilgili haklara ilişkin mevzuat ile sınıai mülkiyeti korumaya yönelik mevzuat kapsamında değerlendirilmektedir.

Slovakya hükümetinin sınıai ve mülkiyet haklarını korumaya yönelik gerekli kontrolleri sağlayan kuruluşu olan Slovakya Cumhuriyeti Sınıai Mülkiyet Kurumu (Úrad priemyselného vlastníctva SR) ve Avrupa Birliği ülkelerinin bağlı olduğu Avrupa Patent Ofisi iletişim adreslerine aşağıdaki linklerden ulaşılabilir.

Industrial Property Office of the Slovak Republic
<http://www.indprop.gov.sk>

Slovenska Komora Patentovych Zastpcov
<http://www.patentattorneys.sk/?doc=sources&lang=en>

European Patent Office
<http://www.epo.org/>

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Pasaport ve Vize İşlemleri

Resmi pasaport hamili Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları , Slovakya'ya yapacakları üç aya kadar ikamet süreli turistik seyahatlerinde vize muafiyetine sahiptirler.

Umuma mahsus pasaport hamili T.C. vatandaşlarının ise Slovakya'ya seyahatlerinde vize almaları gerekmektedir.

Sınırdaki vize itası uygulaması yoktur.

21.12.2007 tarihinde kara sınırları bakımından Schengen bölgesine katılan Slovakya'nın 1 Ocak 2008 tarihinden bu yana Schengen vizesi ita etmeye başlaması ile TC vatandaşlarına uygulanan vize prosedürü Schengen çerçevesinde daha sıkı bir görünüm arz etmeye başlamıştır.

Slovakya'nın benimsediği vize rejimine göre umuma mahsus pasaport hamili yabancılara verilen kısa süreli vizenin toplam süresinin bir yarıyıldaki 90 günü geçmemesi öngörülmektedir.

Ülkemizdeki Slovak temsilcilikleri, Schengen vizesi için 60 Euro vize harcı tahsil etmektedir. Söz konusu harç, vize başvuru ücreti niteliğinde olup, vize verilmediği takdirde iade edilmemektedir.

Bununla birlikte, Türk vatandaşları uzun süreli seyahatlerinde (90 günü aşan) 60 Euro tutarındaki vize harcını ödememekte sadece 9.50 Euro karşılığı harç ile birlikte ikamet izni harcı ödemeleri yeterli olmaktadır.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Slovakya Merkezi Avrupa Saat sistemi içinde yer almaktadır. Diğer AB ülkelerinde olduğu gibi ülkede Pazartesi-Cuma arası 40 saatlik çalışma süresi geçerlidir.

Resmi tatiller

Tarih	İsim
6 Ocak	Epifani Bayramı
6 Nisan	Kutsal Cuma
1 Mayıs	İşçi Bayramı
8 Mayıs	Zafer Günü
15 Eylül	Kutsal Meryem Bayramı
1 Kasım	Azizler Günü
24 Aralık	Noel
25 Aralık	Yılbaşı Tatili
26 Aralık	Aziz Stephen Günü

EKİM

MALDOVA

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Moldova 47' kuzey enlemleri ile 29' doğu boylamları arasında yer almaktadır. 33,851 km²'lik alanıyla dünyada 140. sırada bulunan Moldova Cumhuriyeti, Romanya ile 450 km, Ukrayna ile ise 940 km'lik bir kara sınırına sahiptir. Doğu Avrupa'da yer alan ve denize kıyısı bulunmayan Moldova'nın batısında Romanya, kuzey, güney ve doğusunda Ukrayna bulunmaktadır. BDT ülkeleriyle AB'ye son dönemde katılan eski doğu bloku ülkeleri arasında kalan ülkenin siyasi ve ekonomik yapısı coğrafi konumundan doğrudan etkilenmektedir.

Batı sınırı Prut Nehri kıyısınca oluşan Moldova nüfusunun büyük bölümü Dinyester ve Prut Nehirleri arasındaki bölgede yaşamaktadır. Doğu sınırını oluşturan Prut Nehri Karadenize'e dökülmeden önce Tuna Nehri'nin bir kolunu oluşturmaktadır.

Ülkenin büyük bölümü ovalıktır ve hiçbir bölgede yükselti 430 m'yi geçmemektedir. İklim olarak bölgeye göre daha ılıman bir iklim özelliği gösterir.

Siyasi ve İdari Yapı

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin çöküşü sonrasında Moldova Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'yle aynı sınırlar dahilinde bağımsızlığını ilan etmiştir.

Dinyester nehrinin doğu kıyısındaki hatta uluslar arası tanınırlık sağlayan Transdinyester Özerk bölgesi 1990 yılında defacto bağımsızlık ilan etmiş ve özerk yönetim altında devletle bağlarını korumaktadır. Uluslararası hukuk çerçevesinde Moldova Cumhuriyeti toprakları olarak kabul edilmesine rağmen, bugün itibarıyla Dinyester Nehri'nin doğusunda kalan ve Transdinyester Bölgesi olarak adlandırılan 4,163 km²'lik coğrafya, Moldova Hükümetinin otoritesi altında bulunmamaktadır. Transdinyester Bölgesi, Moldova Cumhuriyeti ile arasında yaşanan sorunlar neticesinde yaşanan iç savaşın ardından bağımsızlığını ilan etmiş, fiili olarak kendisine ait Merkez Bankası, para birimi ve sınırları olan bir bölgedir.

Mevcut Moldova hükümeti 30 Kasım 2014'te seçilmiştir. Parlamento'daki partiler ve sandalye dağılımları şöyledir: Sosyalist Parti (25), Liberal Demokratik Parti (23), Komünist Parti (21), Demokratik Parti (19) ve Liberal Parti (13). Mevcut hükümetin Başbakanı, Demokratik Parti Başkanı Pavel Filip'tir. Sonraki parlamento seçimleri 2018 yılında yapılacaktır.

Ülkede 13 Kasım 2016 tarihinde Cumhurbaşkanlığı ikinci tur seçimleri yapılmış ve Sosyalist lider Igor Dodon seçimi kazanarak Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Moldova Merkez Seçim Komisyonu'nun yaptığı açıklamaya göre, cumhurbaşkanlığı ikinci tur seçimleri için ülke genelinde 1 milyon 601 bin 305 kişi, yüzde 53,27 katılımı sandık başına gitmiştir. Dodon, 1996'dan sonra doğrudan halk oylaması ile Moldova'da seçilen ilk cumhurbaşkanı olmuştur.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Moldova Cumhuriyeti tarih boyunca Beserabya olarak bilinen bir bölgede kurulmuş olup eski çağlardan beri Asya ve Avrupa arasında önemli bir geçiş noktasında yer alıp önemli savaşlara sahne olmuştur. 13. yy'da Yunanlılar, Romalılar, Hunlar, Bulgarlarca yerleşilen bir bölgede olan topraklar 14.yy'da kısa bir süre Büyük Stefan liderliğinde bağımsız olmuş sonrasında Osmanlı İmparatorluğu hakimiyetine girerek 1806-12 Osmanlı-Rus savaşına kadar Türk hakimiyetinde kalmıştır. Bu savaş sonrası Moldova'nın doğu kısmında Beserabya olarak bilinen Prut ve Dinyester Nehirleri arasındaki bölge Rus egemenliğine girmiş, Prut Nehri'nin batısı ise Osmanlı hakimiyetinde kalmıştır. 1878 yılında bağımsızlığını kazanan Romanya 1918 yılında Rus hakimiyetindeki toprakları kontrolüne

geçirmiş sonrasında Sovyetler Birliği 1924 yılında Dinyester Nehri doğusunda otonom bir Moldova Cumhuriyeti oluşturmuştur.

1940 yılında Romanya kontrolünde olan bu bölge SSCB hakimiyetine girmiş fakat II. Dünya Savaşı sırasında Romanya, Almanya ile birlikte 1941'de Beserabya bölgesini yeniden ele geçirmiştir. 1944 yılında ise SSCB tekrar bu topraklara hakim olmuştur.

1990 yılında Sovyetler Birliği Moldova Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin Başkanı olarak Mircea Snegur'u seçmiş 23 Mayıs 1991'de ise Moldova Cumhuriyeti bağımsızlığını ilan etmiştir. Ağustos 1991 itibariyle Moldova'nın demokrasiye geçişi birtakım engellerle karşılaşmış, yeni anayasanın yetersiz düzenlemeleri, hükümetin yeni rejime uyum çabaları, güney kısımdaki Gagavuz Türklerinin hareketleri, Transdinyester bölgesindeki 1990 yılında kurulan ve bağımsızlığını ilan eden Transdinyester Moldova Cumhuriyeti ile ilgili sorunlar günümüze kadar gelmiştir.

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Performans

Ülke ekonomisi genel anlamda tarıma dayanmakta ve işgücünün % 23,8'i tarım alanında istihdam edilmektedir. Özellikle meyve sebze üretimi, şarap ve alkollü içkiler ile tütün üretimi ülke ekonomisinde önemli bir yer teşkil etmektedir.

Sanayi sektöründe çalışan nüfus toplam işgücünün % 11,4'ünü oluşturmakta, genel olarak tekstil ve tüketici ürünleri üretimine dayanan sektörde düşük işgücü maliyetleri önemli bir karşılaştırmalı üstünlük yaratmaktadır. Ülkede giderek gelişmekte olan kimya endüstrisi de önemli bir potansiyel taşımaktadır. Ülkede ekonomik gelişmenin önündeki en önemli unsurlar ise zayıf altyapı, enerji kaynakları ve ulaşım olanaklarının henüz yeterince gelişmemiş olmasıdır.

GSYİH büyüme oranı 2015 yılında % -0,5 olmuştur. 2016 yılı büyüme oranı ise % 2,5 olarak gerçekleşmiştir. (EIU)

Ekonomisindeki en ciddi eksiklik enerji kaynaklarının neredeyse tamamının ithal etmek zorunda olmasıdır. Özellikle Rusya'ya olan enerji bağımlılığı dış ticaret açığını ciddi oranda arttırmaktadır.

Dış Ticaret

Genel Durum

2000'li yılların başında 500 milyon dolar seviyesinde olan Moldova ihracat rakamları sonraki yıllarda istikrarlı biçimde artmaya başlamış ve 2008 yılında en yüksek değer olan 1,6 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. 2009 yılında küresel ekonomik kriz etkisiyle büyük daralma yaşayan Moldova dış ticaretinde ihracat 1,2 milyar dolar, ithalat ise 3,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılında Moldova'nın ihracatı 2,3 milyar dolar ithalatı ise 5,3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Moldova'nın 2015 yılı ihracatı 1.9 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, ithalatı ise 3.9 milyar dolara ulaşmıştır.

Ülkenin Dış Ticareti

Dış Ticaret Göstergeleri (milyar Dolar)

Yıllar	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
İhracat	1.341	1.591	1.282	1.541	2.217	2.161,9	2.428	2.339	1.966	2.045

İthalat	3.689	4.898	3.278	3.855	5.191	5.212,9	5.492	5.317	3.986	4.020
Hacim	5.03	6.48	4.56	5.39	7.40	7.37	7.92	7.65	5.95	6.065
Denge	-2.34	-3.307	-1.99	-2.31	-2.97	-3.05	-3.06	-2.97	-2.02	-1.975

Kaynak: www.trademap.org

İhracatında Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2014	2015	2016
Moldova İhracatı Toplamı		2.340	1.967	2.045
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k.	217	213	225
1206	Ayçiçeği tohumu	106	144	179
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil)üzüm sırası	112	98	108
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	87	81	101
1001	Buğday ve mahlut	81	52	97
0802	Balık (taze/soğutulmuş)	111	101	85
1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	74	69	51
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	124	76	49
1005	Mısır	82	44	46
2208	Etil alkol, alkollü içkiler ve likör-alkol derecesi % 80'den az, tağyir edilmemiş	69	48	43
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	50	34	39
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	50	38	38
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	38	33	35
7010	Cam damacana, şişe, kavanoz, çanak, ilaç tüpleri, kaplar	46	31	32
2009	Meyve ve sebze suları (fermente edilmemiş, alkol katılmamış)	38	35	26
0808	Elma, armut ve ayva (taze)	25	18	25
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	20	18	21
0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	20	17	20
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	20	17	20
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	18	13	17

Kaynak: www.trademap.org

İthal Ettiği Başlıca ürünler (Milyon Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2014	2015	2016
Moldova İthalatı Toplamı		5.317	3.987	4.020
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	581	396	366
9999	Başka yerde belirtilmemiş ürünler	451	266	207
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	249	171	168
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	132	87	107
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	91	82	84
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici	58	54	61
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	63	59	60
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	52	54	54
8701	Traktörler	61	32	41
7408	Bakır teller	46	48	39
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	37	32	37
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	37	30	36
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	40	35	34
6006	Diğer örme mensucat	28	21	31
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	61	31	29
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	31	27	28
3105	Azot, fosfor ve potasyum gibi; iki/üçünün karışımları	24	22	28
0303	Balıklar (dondurulmuş)	32	22	27
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	33	20	26
8547	Elektrikli makine, cihaz, tesisleri izole edici parçalar	30	29	25

Kaynak: www.trademap.org

İhracatın Ünelere Göre Dağılımı (milyon dolar)

Yıllar	2014	2015	2016
Romanya	434	446	513
Rusya	424	241	233

İtalya	243	197	198
Almanya	138	117	127
İngiltere	108	138	114
Belarus	135	132	104
Bulgaristan	38	28	76
Polonya	64	68	73
Türkiye	247	217	148
Ukrayna	109	46	50
Fransa	38	43	45
İsviçre	49	35	44
Area Nes	30	27	33
Yunanistan	27	25	29
Çek Cumhuriyeti	30	28	28
Avusturya	24	22	27
Hollanda	21	24	27
Irak	10	17	26
İspanya	12	19	19
ABD	32	22	17

Kaynak: www.trademap.org

İthalatın Ükelere Göre Dağılımı (Milyon Dolar)

Yıllar	2014	2015	2016
Romanya	803	555	551
Rusya	717	536	535
Çin	481	366	394
Ukrayna	546	371	384
Almanya	427	321	316
İtalya	352	279	281
Türkiye	287	202	262
Polonya	156	122	132
Belarus	142	84	101

Fransa	94	81	90
Macaristan	86	69	80
Avusturya	110	90	74
İngiltere	69	53	62
Bulgaristan	81	68	58
Çek Cumhuriyeti	67	51	56
ABD	76	51	53
İspanya	47	45	50
Hollanda	56	42	43
Belçika	40	33	31
İsviçre	42	32	31

Kaynak: www.trademap.org

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

İŞBİRLİĞİ YAPILABİLECEK ALANLAR

Moldova ekonomisinde tarım üretimi ile tarıma dayalı sanayi üretiminin ağırlığı dikkate alındığında, Türk firmaları ile tarım alanında birçok işbirliği imkanı ortaya çıkmaktadır. Moldovalı firmalar açısından tarım üretiminde kullanılan teknolojinin geri kalmış olması, tarım ürünleri üretiminin yıl geneline yayılmaması, depolama/muhafaza imkanlarının sınırlı olması, ambalaj/paketleme konusunda yaşanan sorunlar ve üretim ve pazarlama alanlarında standartlar ve teknik düzenlemelere uyum konusunda yaşanan sorunlar en büyük problemler olarak ortaya çıkmaktadır. Söz konusu sorunların çözülebilmesi amacıyla, Türk firmalarının tecrübelerinin, bilimsel ve teknolojik altyapılarının Moldovalı firmalara aktarılması çerçevesinde iki ülke firmaları arasında birçok işbirliği imkanı bulunmaktadır.

Enerji kaynakları açısından tamamen dışa bağımlı olan Moldova'nın enerjide dışa bağımlılığının azaltılabilmesi ve yararlanılan enerji türleri ile bunların temin edildiği kaynak ülkelerin çeşitlendirilmesi yoluyla bu alandaki risklerin en aza indirilmesi ülke için önemli sorunlardan bir tanesidir. Bu kapsamda gerek ülkede yeni enerji yatırımlarına gerekse enerji kaynaklarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda enerji alanındaki yatırım imkanları Türk ve Moldovalı firmalar arasında bir diğer işbirliği alanını oluşturmaktadır.

Moldova'nın Sovyet döneminden kalan ve Sovyet dönemi sonrasında çok az yatırım yapılmış olan karayolları ile demiryollarının hem tamir edilmeye hem de yeni yatırımlara ihtiyacı bulunmaktadır. Yeni karayollarının inşası ile ilgili mevcut projelerin, önemli oranda donör ülkeler ile uluslararası kuruluşlardan sağlanan dış kaynaklarla finanse edilmesi planlanmaktadır. Türk firmalarının Moldova'nın karayollarının yenilenmesi amacıyla hazırlanan projelerde ve ayrıca şehirlerin yol ve diğer belediye hizmetleri çerçevesindeki altyapı ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla hazırlanan projelerde yer almaları mümkün görülmektedir. Bu kapsamda müteahhitlik ve teknik müşavirlik alanlarında faaliyet gösteren Türk firmalarının tüm eski Sovyet coğrafyasında gerçekleştirmiş olduğu projeler de dikkate alındığında, Moldova'nın özellikle yenilenmeye muhtaç altyapısının inşasında, karayollarının yenilenmesinde ve konut projelerinde Türk müteahhitlik ve teknik müşavirlik firmalarının iş imkanı bulabileceği düşünülmektedir.

MOLDOVA'DA TÜRK YATIRIMCILARIN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

İki ülke arasında siyasi, ekonomik ve ticari konularda bugün itibariyle varolan önemli bir sorun bulunmamaktadır. Diğer taraftan, Moldova tarafından ABD, Kanada, Japonya, İzlanda, Norveç, İsviçre ve AB Ülkeleri vatandaşlarına uygulanan tek taraflı vize muafiyetinin Türk vatandaşlarına da sağlanması hususu önem arz etmektedir. Söz konusu muafiyetin sağlanması, Moldova'ya yönelik Türk turist girişini artıracığı gibi, ekonomik ve ticari ilişkilerin hacminin artmasına ve Moldova'daki Türk yatırımlarının artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Moldova'da faaliyet gösteren Türk yatırımcılar genel itibariyle, ülkenin hala Sovyet döneminden gelen bir geçiş ülkesi özellikleri taşıması nedeniyle ortaya çıkan zorluklardan yakınmakla birlikte, son yıllarda uygulamadaki mevzuatın ve kuralların, kurum ve kuruluşların ve aynı zamanda işleyişlerin Avrupa Birliği'ne uyumlaştırılması sürecinden memnuniyet duymaktadır. Genel değerlendirme açısından, ülke yatırım koşullarının ve yatırım ortamının hala çeşitli zorluklar içerdiği, ancak geçmiş dönemlere kıyasla olumlu yönde değişmekte olduğu ifade edilebilmektedir.

Bu bağlamda, özellikle Türk işadamlarımız açısından sıkça yaşanan sorunlar arasında; Moldova'ya girişleri esnasında havaalanında karşılaşılan zorluklar, firma kuruluşunu takip eden süreç içerisinde Türk personelleri için çalışma ve oturma izinleri alınmasında yaşanan problemler, faaliyetleri çerçevesinde firmalarımıza yönelik aşırı denetlemeler, kontroller ve bu esnada yaratılan suni sorunların çözümünde firmalarımızın aşırı zorlanması ile Moldova'ya mal taşıyan veya ülkeden transit geçiş yapan tırlarımızın gümrüklerde karşı karşıya kaldıkları sorunlar gibi hususlar yer almaktadır.

Ayrıca, Moldovalı yetkililer tarafından son zamanlarda yapılan düzenlemelerle Türkiye menşeli ürünler de dahil olmak üzere bazı ülke menşeli ürünlerin gümrük işlemlerinin sadece tek bir gümrük noktasında yapılmaya zorlanıyor olması, bu ülkeler menşeli ürünlere fiziki gümrük kontrollerinin yapılmasının zorunlu kılınması ve gümrük vergisine esas alınan yüksek emsal fiyat uygulamaları ihracatçılarımızın maliyetlerini artırmakta ve Türk ihracatçıları açısından çeşitli sorunlar yaratmaktadır. Bugün itibariyle söz konusu sorunların ortaya çıkmasına yol açan nedenlerin saptanması da dahil olmak üzere, çözülmesi amacıyla girişimlerde bulunmaktadır.

Eski bir Sovyet ülkesi olması nedeniyle gerek mevzuattaki, gerekse uygulamadaki farklılıklardan dolayı yatırımcılarımız ve ihracatçılarımız açısından zaman zaman çeşitli zorluklar ve uyum sorunları yaratıyor olsa da, yönünü AB'ye çevirmiş ve mevzuatı ile uygulamalarını AB mevzuatı ve uygulamalarıyla uyumlaştıran, kurum, kuruluş ve işleyişlerini AB yapısına benzetmeye çalışan Moldova'da, Türkiye gibi AB yapısını referans almasından dolayı, anılan sorunların süreç içerisinde gittikçe azalacağı tahmin edilmektedir.

Dünya Bankası Doing Business Raporu incelendiğinde Ekim ayı verilerine göre Moldova , iş yapma biçimleri ve prosedürlerin basitleştirilmesi bakımından diğer ülkelerle kıyaslandığında en çok gelişme gösteren ilk 12 ülke arasında gösterilmektedir. Güneydoğu Avrupa'da ise Moldova ve Makedonya bu alanda en çok gelişme gösteren iki ülke konumundadır. Bu sıralamaya göre Moldova görece iş yapma biçimlerindeki basitleştirmeler sayesinde 183 ülke arasında 99. sıradan 81. sıraya yükselmiş ve bu bakımlardan Rusya ile Ukrayna'nın üstünde yer almıştır.

Moldova, bu rapora göre dört farklı alanda önemli gelişmeler göstermiştir. Özellikle iş yapma prosedürlerini azaltıp maliyetlerde önemli indirimler sağlayan tek duraklı mağazalar sistemine geçilmesi bu alanda önemli bir aşama olmuştur. Kredi alma imkanları ve usullerinin artırılması ve ülkenin ilk özel kredi kontrol bürosunun oluşturulması da yatırım yapma olanakları bakımından önemli bir gelişme sağlamıştır. İflasla ilgili sorunları çözmeye yönelik özel icra mekanizmalarının oluşturulması ve güvenilir kredi alacaklılara öncelik tanınmasına yönelik yasal düzenlemeler yapılması da önemli gelişmeler olarak gösterilebilir. Ekim ayında yapılan yeni bir düzenlemede de hükümet işletme iflaslarına yönelik süreci kısaltacak ve zaman bakımından avantaj yaratacak fırsatlar sağlanmaktadır.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Moldova'da yatırım veya ticaret yapmak amacıyla Moldovalı veya Moldova'da yerleşik Türk işadamları ile yapılacak her türlü işbirliği kapsamında hukuki danışmanlık hizmeti almak suretiyle sözleşme yapılması ve sözleşmelerin açık olması ve ihtilaf halinde nasıl bir çözüm yolu izleneceğine dair yöntemleri içermesi konusunda da dikkatli olunması gerekmektedir. Sözleşmelerin noter huzurunda imzalanması ihtilaf halinde referans alınacak belgelerin güvenilirliği açısından önem taşımaktadır. Ayrıca Moldova hukukunu bilen avukatlık büroları veya avukatlardan danışmanlık hizmeti alınması önerilmektedir.

Moldova Dünya Ticaret Örgütü üyesi bir ülkedir ve aynı zamanda Avrupa Birliği'nin mevzuatını uyumlaştırmaya ve kurum ve kuruluşlarını AB yapısı ile uyumlaştırmaya gayret etmektedir. Bu bağlamda birçok alanda DTÖ ve AB mevzuat ve kurallarına uygun hareket edilmesi önem taşımaktadır.

Moldova'nın resmi dili Moldovan Dili (Romence) olmakla beraber, Rusça da ülkede yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda her türlü ekonomik ve ticari işbirliği çerçevesinde söz konusu dillerin kullanımı ülkede bulunulacak faaliyetler sırasında önem arz etmektedir.

Sadece güven esasına dayanan iş ilişkilerinin sürekli yürütülmeyeceği düşünüldüğünde yapılacak işlemde firmaların kendi iş ilişkilerini garanti altına alacak faaliyetlerde bulunmaya özen göstermeleri gerekmektedir. Özellikle ihraç bedellerinin tahsisinde, firmalarımızın sadece güven esasına dayanan iş ilişkilerinde sorunlarla karşılaşıldığı dikkate alınmalıdır.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Türkiye ile Moldova arasında Ankara'da imzalanan "Diplomatik ve Hizmet Pasaportu Hamillerinin Karşılıklı Olarak Vizeden Muaf Tutulması Hususunda Anlaşma" 15 Ağustos 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Diplomatik ve hizmet pasaportları hariç diğer pasaportlara Moldova tarafından (hususî ve umuma mahsus pasaportlar) vize uygulanmaktadır.

Turist vizesi için başvuru formu doldurulması, bir adet fotoğraf ve pasaportla müracaat edilmesi gerekmektedir. Turist vizesi Moldova'nın Ankara Büyükelçiliğinden veya İstanbul'daki konsoloslugundan alınabilir. Moldova'ya turist vizesiyle gelen yabancılardan üçüncü bir ülkeye gidiş veya ülkelerine dönüş biletlerini ibraz etmeleri istenmektedir.

Yabancılardan Moldova'da kalacakları süreye göre yeterli para bulundurduklarını kanıtlamaları, Moldova'da konaklayacakları otele ait rezervasyon belgesi ile davet üzerine Moldova'ya gelmiş iseler ilgili davet mektubunun örneğini vermeleri talep edilebilmektedir.

Pasaportların Moldova'da geçirilmesi öngörülen zaman hariç en az altı aylık geçerlilik süresi bulunması, kötü kullanım ve benzeri nedenlerle tahribata uğramamış olması gereklidir.

Yabancılar sınırda üzerlerinde bulunan kıymetli eşya ve parayı görevli gümrük memuruna tam olarak bildirmek zorundadır. Beyan edilmeyen kıymetli eşya ve nakit paraya ülkeden çıkışta el konulabilmektedir.

Yabancıların geliş amaçlarına uygun vize alarak Moldova'ya gelmeleri önem arz etmektedir. Çalışma amacıyla Moldova'ya gelecek vatandaşlarımızın Moldova İçişleri Bakanlığı Göç Ofisinden temin edilen davetiye ile birlikte Ankara'daki Moldova Büyükelçiliğine çalışma vizesi (Moldova mevzuatında "servis" vizesi olarak adlandırılmaktadır) için başvurması gerekmektedir.

Moldova'da çalışma vizesi ve oturma izni alınması işlemleri ile ilgili detaylı bilgilere Müşavirliğimizin ağ adresinden "iş ve yatırım yöntemleri" başlığı altında ulaşılması mümkündür. Moldova'da çalışacak yabancıların sayısı, her yıl Hükümet tarafından belirlenen kota ile sınırlandırılmaktadır.

Tek girişli şoför vizesi için başvuru formu doldurulması, bir adet fotoğraf ve çalışılan firmadan alınan mektup ve pasaportla Ankara'daki Moldova Büyükelçiliğine müracaat edilmesi gerekmektedir. Çok girişli şoför vizesi için ilave olarak Moldova'daki firmanın Moldova İçişleri Bakanlığı Göç Ofisinden aldığı davetiye ile birlikte Ankara'daki Moldova Büyükelçiliğine başvuruda bulunulması gerekmektedir.

Avrupa Birliği ile vize işlemlerinin uyumlaştırılması çerçevesinde, Moldova Cumhuriyeti yetkilileri tarafından 01.02.2007 tarihinden itibaren sınırda vize verilmesi işlemlerinin kaldırılması kararı alınmış ve bu doğrultuda daha önce Moldova'nın bazı sınır kapılarında görev yapan Konsoloslukları da kapatılmıştır.

Ayrıca Kişinev Havaalanı'ndan giriş yapan Türk vatandaşlarına Havaalanında vize verilmesi işlemleri de sona ermiştir. Bu nedenle Moldova'ya ziyaret edecek Türk vatandaşlarının Moldova'nın Ankara Büyükelçiliği'nden veya İstanbul Başkonsolosluğu'ndan vize almaları gerekmektedir.

Türk Tır Şoförlerinin Moldova'ya giriş yapabilmelerini teminen Moldova Cumhuriyeti'nin Ankara'da bulunan Büyükelçiliği'ne başvuru yapmaları ve bu suretle vize almaları gerekmektedir.

Moldova'nın Ankara Büyükelçiliği:

Adres: Kaptanpaşa Sokak. No: 49,

06700 Gaziosmanpaşa, Ankara

Tel: 0 312 446 55 27

Faks: 0 312 446 58 16

Moldova'nın İstanbul Başkonsolosluğu:

Adres : İnönü Caddesi, No:43, D. 6,

Gümüşsuyu, Beyoğlu, İstanbul,

Tel: 0 212 251 72 64

Faks: 0 212 251 72 84

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Moldova'daki Resmi Tatil Günleri

Resmi tatiller

Kaynak: Kiev Ticaret Müşavirliği

Tarih	İsim
01.01.2011 -	Yeni Yıl Tatili
07.01.2011 -	Ortodoks Noeli
08.03.2011 -	Dünya Kadınlar Günü
23.04.2011 -	Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı
24.04.2011 -25.04.2011	Ortodoks Paskalya Yortusu
01.05.2011 -	Uluslararası İşçi Bayramı
09.05.2011 -	Moldova Zafer Bayramı
27.08.2011 -	Moldova Bağımsızlık Günü
30.08.2011 -	Şeker Bayramı I. Günü
31.08.2011 -	Moldova Dil Bayramı
29.10.2011 -	Cumhuriyet Bayramı
06.11.2011	Kurban Bayramı I. Günü

Moldova'da çalışma saatleri 09.00 - 16.00 arasındadır ve haftada 40 saatlik çalışma saati mevcuttur.

Ulaşım

Moldova sahip olduğu coğrafi konum itibariyle Avrupa, Kafkasya, Ortadoğu ve Balkanlar arasında önemli bir ulaşım kavşak noktası oluşturmakta ve bu bakımdan ulaşım ülke ekonomisi açısından önem taşımaktadır. Ülkedeki başlıca ulaşım yolları Sovyet döneminden itibaren ülke ulaşımında önemli bir yer tutan demiryolu ile karayolu ve nehirlerle sağlanan de

Ülke içinde uluslararası ulaşımında en çok kullanılan ulaşım şekli özellikle BDT ülkeleriyle olan taşımacılık sürecinde kullanılan demiryolu ulaşımıdır. Karayolu daha çok kısa mesafeli ve şehirlerarası taşımacılık amacıyla kullanılmaktadır.

Ülkedeki demiryolu taşımacılığı 140 yıldan beri varolan ve ülkedeki farklı bölgeleri uzun bir dönemden beri genel anlamda birbirine bağlayan bir nitelik gösterir. Ülkenin hem deniz hem de birçok nehir yolu olmasına rağmen su taşımacılığı çok gelişmemiştir; ancak gelecek vaad etmektedir.

KASIM

ALMANYA

ALMANYA

Temel Sosyal Göstergeler

Dil	Almanca
Din	Protestan/ Katolik Hıristiyan
Başkent (nüfus)	Berlin (3.461 bin)
Başlıca Şehirleri (nüfus)	Hamburg (1.786 bin), Münih (1.353 bin), Köln (1.007 bin), Frankfurt/Main(680 bin), Stuttgart (606 bin)
Yönetim Şekli	Federal Parlamenter Cumhuriyet
Cumhurbaşkanı	Frank-Walter Steinmeier
Başbakan	Angela Merkel
Para Birimi	Avro (€)

Kaynak: Alman İstatistik Kurumu

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

- Avrupa Birliği (European Union - EU)
- Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Center - WTO)
- Birleşmiş Milletler (United Nations - UN)
- Avrupa Konseyi (Council of Europe)
- Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization - NATO)
- Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund - IMF)
- Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD)

Almanya, 357 bin km²'lik yüzölçümü ve 82 milyonu geçen nüfusuyla, Avrupa'nın en büyük ülkelerindedir. Ülke, nüfus bakımından Avrupa Ülkeleri arasında Rusya Federasyonu'ndan sonra ikinci sırada, AB Ülkeleri arasında ise ilk sıradadır. Almanya 16 eyaletten oluşan federal bir cumhuriyettir. Ülke, AB içindeki liderlik konumu, güçlü ekonomik, sınai, ticari ve teknolojik yapısıyla Dünya ekonomisi ve siyasetinde kilit aktörlerden biridir.

Coğrafi Konum

Almanya coğrafi olarak Orta Avrupa'da, Kuzey Denizi ile Alp Dağları arasında yer almaktadır. Komşu ülkeleri Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Hollanda, Fransa, Polonya, İsviçre, Belçika, Lüksemburg ile Danimarka'dır.

Ülkenin Kuzey bölgesi ovalar, orta ve güney batı bölgesinde ihtiyar dağlar, güneyinde Alpler, tepeler ve Bavyera Alpleri ülkenin genel coğrafik yapısını oluşturmaktadır.

Almanya, coğrafi olarak Avrupa'nın tam ortasında yer almaktadır. Dokuz komşu ülke ile sınırdış konumundadır. Kuzeyde Danimarka, Hollanda, Belçika, Lüksemburg ve Batıda ise Fransa bulunmaktadır. İsviçre ve Avusturya Güneyde, Çek Cumhuriyeti ve Polonya ise Doğu'daki komşularıdır. 3 Ekim 1990 tarihinde Demokratik Almanya Cumhuriyeti ile birleşmesi ile Avrupa'nın ortasındaki konumu daha bariz duruma gelmiştir.

Almanya, doğu ile batı ve İskandinav ile Akdeniz havzası arasında bir köprü durumundadır. Avrupa Birliği ve NATO üyelikleri ile orta ve doğu Avrupa ülkeleri arasında da etkin bir köprü rolünü üstlenmiş bulunmaktadır.

Kuzeyden Güneye hava hattı uzunluğu 876 km'dir. Batıdan Doğuya uzunluğu ise 640 km'dir. Rusya Federasyonu'ndan sonra Avrupa'nın en çok nüfusa sahip ülkesidir.

Siyasi ve İdari Yapı

Devlet federatif yapıdadır. Almanya 16 eyaletten oluşmaktadır (Baden-Württemberg, Bavyera, Berlin, Brandenburg, Bremen, Hamburg, Hessen, Mecklenburg-Ön Pomeranya, Aşağı Saksonya, Kuzey Ren-Vestfalya, Rheinland-Pfalz, Saarland, Saksonya, Saksonya-Anhalt, Schleswig-Holstein, Thüringen).

Federal Meclis iki ayrı meclisten oluşmaktadır. Bundestag (Federal Meclis) dört yıl için seçim bölgelerinin nüfusuna göre genel seçimlerle seçilir. Bundesrat ise senato mahiyetindedir ve nüfus sayısına bakılmaksızın her eyaletin iki temsilcisinden oluşur. Yasama yetkisi Federal Meclis'e aittir. Ancak Anayasanın Federal Meclis'e bıraktığı alanın dışında Eyalet Meclisleri de yasama yetkisine sahiptirler. Eyaletler, Federal Meclis'in yasama yetkisine giren bir alanda Federal Meclis bu yetkisini kullanmıyorsa yasal düzenleme yapabilirler.

Federal Cumhurbaşkanı beş yıllığına Federal Meclis Genel Kurulu tarafından kırk yaşını doldurmuş ve milletvekili seçilme hakkına sahip Almanlar arasından seçilir. Cumhurbaşkanı bir defa daha seçilebilirler. Cumhurbaşkanı ülkeyi temsil eder, yasa ile başka türlü düzenlenmedikçe federal yargıç ve memurları atar. Cumhurbaşkanı'nın özel af ve anayasaya aykırı oldukları iddiasıyla yasaların iptali için anayasa mahkemesine başvurma hakkı mevcuttur.

Yürütme yetkisi Federal Hükümete aittir. Hükümet Başkanı, Cumhurbaşkanı'nın önerisi üzerine Federal Meclis tarafından seçilir. Hükümet üyeleri ise, Başbakanın önerisi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanır veya azledilirler.

Nüfus ve İşgücü yapısı

Alman İstatistik Kurumu verilerine göre toplam nüfus 2016 yılı itibariyle 82,8 milyondur. Nüfusun %49'u erkek (39,6 milyon), %51'i (41,2 milyon) kadındır. Beklenen yaşam süresi erkeklerde 76, kadınlarda 82'dir.

Nüfusun %8,8'i yabancılardan oluşmaktadır. Yabancı nüfusun yaklaşık %40'ını diğer AB üyesi ülkeler oluşturmaktadır. Yabancı nüfusun içindeki belli başlı milletler şunlardır: Türk (1.607 bin), İtalyan (520 bin), Polonyalı (468 bin), Yunan (284 bin), Hırvat (223 bin), Avusturyalı (176 bin), Bosna-Hersek'li (154 bin).

Ülkede 43 milyon işgücü bulunmaktadır. İşsizlik oranı 2015 yılında %4,6 olarak gerçekleş olup, bu oranın 2016 yılı için %4,2 olduğu tahmin edilmektedir.

Doğal kaynaklar ve Çevre

Almanya geniş çayırlara ve ormanlara, verimli ovalara sahiptir. Tarımsal araziler yaklaşık 17 milyon hektar, ülkenin ormanlık arazisi ise 11 milyon hektardır. Tarımsal arazilerin 12,1 milyon

hektarlık bölümünü ekilebilir araziler ve sürekli bitkiler 4,7 milyon hektarlık bölümünü de sürekli çayır ve otlaklar oluşturmaktadır.

Ülkenin iki büyük akarsuyu, güneyden kuzeye akan Ren Nehri ve Çek Cumhuriyeti'nden gelip Hamburg Limanı yakınlarında denize ulaşan Elbe hem Almanya, hem de diğer Avrupa ülkeleri için geleneksel suyolları olarak büyük bir öneme sahiptirler. Ayrıca Ren Nehri'ni, kollarından biri olan Main Nehri vasıtasıyla, Almanya'da doğup Avusturya üzerinden Karadeniz'e dökülen Tuna Nehri'yle birleştiren bir kanal inşa edilmiştir.

Tarım, ormancılık ve balıkçılık, GSYİH'nin %1'ini oluşturmasına rağmen, sektör ülkenin sosyal dokusu bakımından belirgin bir öneme sahiptir. Almanya'nın gıda bakımından kendine yeterlilik oranı %70'ler düzeyindedir.

Almanya'nın gerek petrol gerekse maden cevheri bakımından kaynakları sınırlı olup, bu açıdan büyük ölçüde dışa bağımlıdır. Bununla birlikte, yurtiçi tüketiminin dörtte birini karşılayabilecek düzeyde doğalgaz kaynaklarına, ayrıca geniş taş kömürü, linyit kömürü ve tuz kaynaklarına sahiptir. Bunlar dışında ülke, önceki yıllarda eski Doğu Almanya'nın önemli üreticiler arasında olduğu potasyum ve küçük miktarlarda olmak üzere uranyum, kobalt, bizmut ve antimon –Güney sınırlarında Çek Cumhuriyeti ile ortak çıkarılmaktadır- gibi maden ve mineral kaynaklarına sahiptir. Ancak, ülke genel olarak metal-mineral kaynakları açısından yoksuldur.

Önemli linyit rezervleri Ren bölgesi, güney Brandenburg, Saksonya, Saksonya-Anhalt ve Aşağı Saksonya'nın doğusunda bulunmaktadır. Ekonomik olarak çıkarılabilir rezervlerin 40,5 milyar ton olduğu tahmin edilmektedir. Önemli taş kömürü rezervleri ise Ruhr bölgesinde (Kuzey Ren-Westfalya) ve Saarland'dadır. Rezerv büyüklüğü 2,5 milyar tondur. Ancak bu rezervlerin işletilmesinin ekonomik olmadığı düşünülmektedir.

1990'lara kadar Almanya'da (Saksonya ve Thüringen) önemli miktarda uranyum da çıkarılmıştır. Ancak nükleer santralleri işletmek için gerekli zenginleştirilmiş uranyum ithal edilmektedir.

Almanya yenilenebilir enerjiler alanında AB ülkeleri arasında ilk sırada yer almaktadır. Ülkenin, dünyanın gelişmiş ekonomileri arasında ilk büyük yenilenebilir enerji ekonomisi olduğu ifade edilmektedir. Yeşil enerjiye geçişin temeli, "Birlik'90/Yeşiller" partisinin iktidar ortağı olduğu 1998-2005 yılları arasında gerçekleştirilen yasal düzenlemelere dayanmaktadır.

GENEL EKONOMİK DURUM

Yüksek alım gücüyle ülkemiz ihracat ve ithalatında en büyük partner olma özelliği taşıyan Almanya Federal Cumhuriyeti, dünyanın ABD ve Japonya'dan sonra gelen en gelişmiş sanayi ülkesidir. Ülke 82,8 milyonluk nüfusuyla Avrupa Birliği'nin de en büyük ve en önemli pazarı konumundadır.

Almanya UNDP İnsani Gelişim Endeksinde 4., Dünya Ekonomik Forumu Küresel Rekabet Edebilirlik Endeksinde 5., Dünya Bankası Kolay İş Yapılabilirlik Sıralamasında 17., The Heritage Foundation Ekonomik Serbestlik Endeksinde de 26. sırada yer almaktadır.

Ekonomik Yapı

Alman ekonomisinin kalbini imalat sanayi ve ilgili hizmet sektörleri oluşturmaktadır. En önemli imalat sektörleri sanayi makineleri, otomotiv ve kimya sanayi iken son yıllarda telekomünikasyon sektörü de önde gelen faaliyet alanlarından biri haline gelmiştir. Diğer taraftan, Ruhr bölgesindeki çelik imalat sektörü ciddi biçimde küçülürken tarım da önemini giderek yitirmiştir. Diğer sanayileşmiş ülkelerde olduğu gibi Almanya'da da hizmetler sektörünün önemi giderek artmıştır. 2016 yılı itibarıyla hizmetler sektörü ekonominin %68,9'luk kısmını oluşturmaktadır.

Ekonomik Performans

Alman ekonomisi 2009 yılında, son 60 yılın en büyük gerilemesini yaşayarak yıllık bazda %5 oranında küçülmüştür. Büyüme hızındaki düşüşün önemli bir kaynağı özel tüketimdeki düşüş olarak gösterilmektedir. Bu düşüşün de, tüketicinin avronun tedavüle girmesiyle birlikte fiyatların hızlı bir şekilde artmakta olduğu düşüncesiyle tüketim harcamalarını kısması, ücret artışlarının yavaşlaması ve istihdamdaki olumsuz gelişmelerden kaynaklandığı ifade edilmektedir.

İhracatın 2009 yılında %14,3 azalması 1950'den bu yana yıllık bazda yaşanan en büyük düşüş olmuştur. İhracattaki gerileme aynı zamanda 2003'ten bu yana dünya ihracatında ilk sırada yer alan Almanya'yı 2009 yılında Çin'in ardından ikinci sıraya düşürmüştür. 2009 yılında yaşanan GSYİH daralması %4,7 olarak gerçekleşmiş olup, 2010 yılında toparlanan Alman ekonomisi yılı %3,9'luk büyümeyle tamamlamıştır. Bu 1990'da doğu ve batı Almanya'nın birleşmesinden sonra gerçekleşen en yüksek orandır.

Alman ekonomisi, 2011 yılında %3,7 büyüme oranıyla hem Avro Birliği ülkelerinin hem de ABD'nin iki katı hızla büyümüştür. 2012'de ekonomi Avro bölgesindeki borç krizi için bölgede alınan sıkı tasarruf tedbir kararlarının daraltacağı talepten etkilenerek yalnız %0,6 oranında büyümüştür. 2013'te de %0,3 büyüme gerçekleşmiştir. Ancak 2014 ve 2015 yıllarında sırasıyla %1,6 ve %1,7 büyüme göstermiştir.

Petrol fiyatlarının düşüşü nedeniyle diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Almanya'da da 2014 yılında enflasyon düşüş göstermiştir. 2013 yılında %1,5 olan enflasyon değeri 2014 yılında %0,9'a düşmüştür. 2015 yılında enflasyondaki düşüş devam ederek %0,1 değerinde gerçekleşmiştir. 2016 yılında %0,4 civarında olan enflasyonun 2017 yılında yükselerek %2 oranında olması beklenmektedir.

Genel Durum

Türkiye-Almanya Dış Ticaret Değerleri (1 000 ABD Doları)

Yıl	İhracat	İhracat Değişim %	Genel İhracata Oranı %	İthalat	İthalat Değişim %	Genel İthalata Oranı %	Hacim	Denge
2005	9.455.050	8,1	12,87	13.633.888	8,9	11,68	23.088.938	-4.178.838
2006	9.686.235	2,4	11,32	14.768.220	8,3	10,58	24.454.455	-5.081.985
2007	11.993.232	23,8	11,18	17.539.955	18,8	10,31	29.533.187	-5.546.723
2008	12.951.755	8,0	9,81	18.687.197	6,5	9,25	31.638.952	-5.735.443
2009	9.783.225	-24,5	9,58	14.096.963	-24,6	10,00	23.880.188	-4.313.738
2010	11.479.066	17,3	10,08	17.549.112	24,5	9,46	29.028.178	-6.070.047

2011	13.950.82 5	21,5	10,34	22.985.56 7	31,0	9,54	36.936.39 2	-9.034.741
2012	13.123.90 5	-5,9	8,61	21.400.61 4	-6,9	9,05	34.524.51 8	-8.276.709
2013	13.696.84 2	4,4	9,02	24.182.42 2	13,0	9,61	37.879.26 4	- 10.485.579
2014	15.147.42 3	10,6	9,61	22.369.47 6	-7,5	9,24	37.516.90 0	-7.222.053
2015	13.417.03 3	-11,4	9,33	21.351.88 4	-4,5	10,30	34.768.91 8	-7.934.851
2016	14.004.84 8	4,4	9,82	21.473.78 9	0,6	10,81	35.478.63 7	-7.468.941
2016 (1-6)	6.984.899	7,6	9,76	10.900.73 4	5,4	10,94	17.885.63 2	-3.915.835
2017 (1-6)	7.229.254	3,5	9,33	9.495.626	-12,9	8,77	16.724.88 0	-2.266.371

Kaynak: TUIK, ITC-Trade Map

Ülkemizin yabancı ülkelerle olan ikili ekonomik ve ticari ilişkileri dikkate alındığında, en yoğun ilişkilerin Federal Almanya ile olduğu gözlenmektedir. Almanya 2016 yılında, önceki yıllarda da olduğu gibi, ülkemizin ihracatında birinci sırada yer alırken ithalatımızda Çin'in ardından ikinci sırayı almıştır.

En büyük ticari ortağımız olan Almanya ile ikili ticaretimiz, istisnai yıllar haricinde sürekli açık vermektedir. 2016 yılı verilerine göre Almanya ile dış ticaret açığımız yaklaşık 7,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Alman firmalarının son yıllarda üretim ve ithalatlarını Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerine kaydırmaları ve bu ülkelere yönelik vergi ve kotaların kaldırılması 2000'li yılların başlarında ihracat artışıımızda bir yavaşlamaya neden olmakla beraber 2003 yılından itibaren bu ülkeye ihracatımız tekrar artış trendine girmiştir. 2015 yılında küresel ekonomik gelişmeler ve talep gerilemesi nedeniyle ihracatımız 2014 yılına kıyasla %11,4 azalarak 13 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılında ise ihracatımız bir önceki yıla göre %4,4 artarak 14 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Almanya'ya ihracatımız %90 oranında sanayi mamullerinden, yaklaşık %10 oranında tarım ve gıda ürünlerinden oluşmaktadır.

Türkiye'nin Fasıllar Bazında Almanya'ya İhracatı (milyon dolar)

GTİP no	Ürün adı	2014	2015	2016	2015-	2016
					2016	Pay
					Değişim	%

		%				
	Genel toplam	15.147	13.417	14.005	4,38	100,00
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	1.104	956	989	3,41	7,06
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	749	629	964	53,24	6,88
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	820	747	793	6,06	5,66
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	1.003	760	714	-6,09	5,10
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	445	421	376	-10,65	2,69
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	403	331	374	12,76	2,67
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	423	353	356	0,76	2,54
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	245	279	353	26,33	2,52
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri	387	327	310	-5,34	2,21
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar	270	270	308	13,90	2,20
2008	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen meyve ve yenilen diğer bitki parçalarının konserveleri	288	402	255	-36,56	1,82
6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	315	243	238	-2,11	1,70
6115	Külotlu çoraplar,taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler (varis çorapları dahil) ve patik çoraplar (örme)	252	208	224	7,99	1,60
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	207	194	215	10,72	1,53
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	218	188	202	7,39	1,44
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	238	199	188	-5,84	1,34
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	42	100	169	69,23	1,20
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	180	142	154	8,55	1,10
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	174	220	148	-32,47	1,06

6106	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler, gömlek -bluzlar (örme)	142	131	138	5,58	0,98
7604	Aluminyumdan çubuklar ve profiller	161	140	132	-5,72	0,94
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	122	120	124	3,48	0,89
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	148	134	123	-8,34	0,88
7318	Demir veya çelikten vidalar, civatalar, somunlar, tirfonlar, perçin çivileri, pimler, kamalar, rondelalar vb eşya	109	103	117	13,89	0,84
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	76	66	111	69,50	0,80
8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	116	109	106	-3,08	0,76
5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	118	105	102	-3,15	0,73
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	113	97	101	4,07	0,72
6206	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler ve gömlek-bluzlar	127	104	101	-2,31	0,72
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	141	104	99	-4,96	0,71
2007	Reçel, jöle, marmelat, meyve püresi ve pastaları (pişirilerek hazırlanmış)	125	152	97	-36,02	0,70
8403	Merkezi ısıtma kazanları (84.02 pozisyonundakiler hariç)	104	92	96	4,14	0,69
7606	Aluminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi geçenler)	111	95	96	0,50	0,68
8716	Römorklar ve yarı römorklar; hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar; bunların aksam ve parçaları	40	56	92	63,66	0,66
0809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze)	75	61	90	49,17	0,65
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	81	81	90	11,08	0,64
8701	Traktörler	10	24	86	261,84	0,61
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	67	78	83	6,58	0,60

9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	64	74	81	9,14	0,58
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri;vidalar;dişli kutuları volan vb	75	74	78	4,81	0,56

Kaynak: TÜİK

Diğer taraftan Almanya'dan ithalatımız %98 oranında sanayi mamullerinden, %2 oranında ise tarım ve gıda ürünlerinden oluşmaktadır.

Türkiye'nin Fasıllar Bazında Almanya'dan İthalatı (milyon dolar)

GTİP No	Ürün Adı	2014	2015	2016	2015-2016 Değişim %	2016 Pay %
	Genel Toplam	22.369	21.352	21.474	0,57	100,00
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	3.105	3.609	3.423	-5,15	15,94
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	1.253	1.212	1.084	-10,53	5,05
8802	Helikopterler, uçaklar vb uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	37	569	627	10,20	2,92
8502	Elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları ve rotatif elektrik konvertörleri	211	266	613	130,73	2,85
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	534	475	486	2,41	2,26
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	379	358	324	-9,50	1,51
8408	Sıkıştırılmayla ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	394	395	299	-24,27	1,39
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	412	276	293	6,25	1,36
8479	kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	306	370	271	-26,81	1,26
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	254	259	262	1,39	1,22
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	209	313	260	-16,87	1,21
8421	Santrifüjler sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	261	217	226	4,29	1,05
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	59	98	222	126,44	1,03

8603	Kendinden hareketli demiryolu veya tramvay vagonları	1		213	#SAYI/0 !	0,99
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	218	207	203	-1,60	0,95
8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat ışık yayan diyodlar monte edilmiş piezo elektrik kristaller	183	151	201	33,28	0,94
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	222	200	182	-8,99	0,85
8483	Transmisyon milleri, kranklar yatak kovanları ve mil yatakları dişliler ve sistemleri vidalar dişli kutuları volan vb	180	167	176	4,93	0,82
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	197	176	174	-1,12	0,81
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar	219	202	167	-17,14	0,78
3824	Dökümhane maçalarına veya kalıplarına mahsus müstahzar bağlayıcılar, kimya ve bağlı sanayide kull. diğer kimyasal ür.	179	157	166	5,93	0,77
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	187	168	163	-3,12	0,76
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	204	167	159	-4,95	0,74
7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya daha fazla)	52	152	156	2,62	0,72
8422	Bulaşık, şişe vb yıkama ve kurutma makinaları, şişe, kutu çuval vb doldurma, etiketleme makinaları, ambalaj vb makinalar	217	196	154	-21,17	0,72
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	212	164	152	-7,47	0,71
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	175	145	152	4,48	0,71
7326	Demir veya çelikten diğer eşya	82	85	148	73,67	0,69
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	145	116	130	11,61	0,60
7606	Aluminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi geçenler)	100	141	126	-10,25	0,59

9031	Diğer ölçme veya muayene alet, cihaz ve makinaları profil projektörleri	95	119	119	-0,14	0,55
8477	Kauçuk veya plastiğin işlenmesine veya kauçuk veya plastikten eşyanın imaline mahsus diğer makina ve cihazlar	162	134	116	-13,09	0,54
8428	Kaldırma, elleçleme, yükleme, boşaltma makinaları (asansörler, yürüyen merdivenler, konveyörler, teleferikler gibi)	140	82	112	37,01	0,52
8427	Forkliftler kaldırma ve elleçleme tertibatı olan diğer yük arabaları	90	105	112	6,64	0,52
9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	102	88	106	20,69	0,50
8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	118	104	105	0,94	0,49
7318	Demir veya çelikten vidalar, civatalar, somunlar, tirfonlar, perçin çivileri, pimler, kamalar, rondelalar vb eşya	108	100	103	3,18	0,48
8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	109	68	103	50,53	0,48
8716	Römorklar ve yarı römorklar hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar bunların aksam ve parçaları	140	117	103	-12,60	0,48
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	127	122	102	-16,35	0,48

Kaynak: TÜİK

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

İki Ülke Arasında Ticaretin Alt Yapısını Oluşturan Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma ve Protokoller	İmza Tarihi
Ticaret ve Ödeme Anlaşması	16.2.1952
Yatırımların Teşviki ve Korunması Anlaşması	20.6.1962
Teknik İşbirliği Anlaşması	16.6.1970
KEK II. Dönem Toplantısı	12/13.12.1984
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	16.4.1985
Çevre Korunması Alanında İşbirliği Anlaşması	5.10.1992
İşbirliği Konseyi XI. Dönem Toplantısı, Ortak Protokolü	11.03.2005

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

Türkiye-Almanya Yatırım İlişkileri

2002-2008 yılları arasında Türkiye’de gerçekleşen 62.503 milyon dolarlık toplam yabancı doğrudan yatırım girişimlerinin 3.220 milyon doları Alman kaynaklıdır. 2009 yılında Almanya kaynaklı doğrudan yabancı yatırım girişi 1.298 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında Almanya’dan Türkiye’ye 592 milyon dolar, 2011 yılında 605 milyon dolar, 2012 yılında 532 milyon dolar, 2013 yılında 1.900 milyon dolarlık yatırım girişi olmuştur. 2014 yılında ise 693 milyon dolarlık yatırım gerçekleşmiştir. 2015 yılında ve 2016 yılı ilk 11 aylık verilere göre ise sırasıyla 352 ve 395 milyon dolarlık yatırım gerçekleşmiştir. (TC Merkez Bankası)

Özellikle 1980 yılından sonra Alman yatırımcılarının ülkemize ilgisi büyük ölçüde artmıştır. Nitekim 1980 yılına kadar ülkemizde sadece 24 Federal Alman firması faaliyet gösterirken, bu rakam 2016 yılında 6.846 adete yükselmiştir.

2011 yılında Türkiye’den Almanya’ya çıkan yatırım miktarı 93 milyon dolardır. Türkiye’den Almanya’ya yurtdışı yatırım stoku 2011 yılı itibariyle 700 milyon dolar civarındadır. 2012 yılında Türkiye’den Almanya’ya 61 milyon dolar, 2013 yılında 253 milyon dolar ve 2014 yılında 178 milyon dolar yatırım yapılmıştır. 2015 yılında 250 milyon dolar yatırım gerçekleşmiştir. 2016 yılı ilk 11 aylık verilere göre 118 milyon dolarlık yatırım gerçekleşmiştir. (TC Merkez Bankası)

Türkiye’de faaliyette bulunan Alman menşeli firmaların sektörel dağılımına bakıldığında, hizmetler ve imalat sanayinin yatırımda en fazla tercih edilen sektörler olduğu görülmektedir. İmalat sanayinde gıda, hazır giyim, kimyasal ürünler, elektrik-elektronik, makine imalat, taşıt araçları imalat ve taşıt araçları yan sanayi ön plana çıkmaktadır. Hizmetler sektöründe ise Alman yatırımcıların ticaret, turizm, haberleşme, bankacılık ve yatırım finansmanı gibi alt sektörlerde yoğunlaştıkları görülmektedir.

Diğer taraftan 1960’lı yıllarda Almanya’ya “misafir işçi” olarak giden Türk vatandaşları, özellikle 1980’li yıllardan itibaren girişimciliğe yönelerek kendi iş yerlerini kurmuş ve işveren konumuna gelmişlerdir.

Bugünkü eğilimlerin devam etmesi halinde, Almanya’daki Türk girişimcilerinin sayısının 160.000’e ulaşacağı, Türk işletmelerinde yaklaşık 720 bin kişiye iş imkanı sağlanacağı, yatırım hacminin 15 milyar avro ’ya ulaşacağı ve bu firmaların yıllık toplam cirolarının 66 milyar avro civarında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir

Pazar ile İlgili Bilgiler

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Gıda Ürünlerinde Etiketleme:

Almanya’ya gıda ürünleri ihraç etmek isteyen ihracatçılarımızın, etiketleme ve ürünün gerek Alman gerekse AB düzenlemelerine uygunluğunun belirlenmesi açısından, bu ülkedeki bir Gıda Laboratuvarına başvurmaları yararlı olabilecektir. Gıda Laboratuvarları ile temasa geçmek bakımından Alman Federal Gıda Kimyacıları Birliği’nin adresi aşağıda verilmiştir.

Bundesverband der Lebensmittelkontrolleure Deutschlands (BVLK)

(Alman Federal Gıda Kontrolörleri Birliği)

Herderstr, 1a

38350 Helmstedt, Germany

Tel.: (49-5351) 595301

Faks: (49-5351) 595302

E-posta: lebensmittelkontrolleure@t-online.de
İnternet Adresi: <http://www.lebensmittelkontrolle.de>

Yeşil Nokta Sistemi:

Ambalajların geri kazanılmasını sağlayan bir sistemdir. Yeşil Nokta işareti taşımayan nakliye ve tüketici ambalajlarının Almanya'ya ithali mümkün değildir. Almanya'da Yeşil Nokta sembolünün kullanılabilmesi için, üretici veya ithalatçının, ürünün paketlenme türü ve miktarına bağlı olarak bir ücret ödemesi gerekmektedir. Konuya ilişkin olarak ihracatçılarımızın Almanya'daki ithalatçıları veya DSD firması ile temasa geçmelerinde yarar bulunmaktadır. DSD firmasının adresi aşağıda verilmiştir.

Duales System Deutschland GmbH (DSD)
Frankfurter Strasse 720-726
D-51145 Koeln, Germany
Tel: (49-2203) 937-0
Fax: (49-2203) 937-190
İnternet: www.gruener-punkt.de

ARALIK

POLONYA

Polonya

Temel Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Polonya Cumhuriyeti
Nüfus	38 milyon
Yüzölçümü	311.889 km ²
Dil	Lehçe
Din	Katolik (%95), Protestan, Ortodoks ve diğerleri (%5)
Başkent	Varşova
Para Birimi	Zloti (Zl)
Başlıca şehirleri	Varşova, Krakow, Lodz, Wroclaw, Poznan, Gdansk
Yönetim Şekli	Parleментар Demokrasi
Cumhurbaşkanı	Andrzej Duda
Başbakan	Beata Szydlo

Kaynak: The Economist Intelligence Unit- 2016

Coğrafi Konum

Yaklaşık 312 bin kilometrekarelik yüzölçümü ile Avrupa'nın 8. dünyanın 69. büyük ülkesi olan Polonya Orta Avrupa'da batıda Almanya, güney batıda Çek Cumhuriyeti, güneyde Slovakya, kuzey doğuda Rusya ve Litvanya, doğuda Beyaz Rusya, güney doğuda Ukrayna ve kuzeyde Baltık Denizi'ne komşudur. Ülke genellikle düz ovalardan oluşmakta olup, güney kıyısı boyunca da dağlar sıralanmaktadır.

Polonya sınırlarının toplam uzunluğu 3511 km'dir. Bunun 3071 km'si kara sınırları, 440 km'si ise deniz sınırlarıdır. Polonya'nın güneyinde, Baltık Denizi kıyısında 770 km'lik bir kıyı şeridi bulunmaktadır.

Ülkenin en yüksek noktası 2.499 metre ile Tatra sıradağlarındaki Rysy Dağıdır. En alçak noktası ise, Raczki Elblaskie köyü olup, deniz seviyesinin 1.8 metre altındadır.

Başlıca nehirleri Vistül (1.047 km), Oder (854 km), Warta (808 km) ve Bug (772 km) nehirleridir. Ayrıca ülkede alanı bir hektarın üzerinde 9.300 adet göl bulunmaktadır. Bunlar arasında en büyüğü 11. 383 hektar alanla Sniardwy Gölü'dür. Ülkenin % 30'u ormanlarla kaplı olup, orman ağaçları arasında, çam, meşe, huş ve üvez en önemli türlerdir.

Siyasi ve İdari Yapı

17. yüzyılda Avrupa'nın en güçlü devletlerinden biri olan Polonya 18. yüzyılda giderek zayıflamaya başlamış olup, bu zayıflıktan yararlanan Rusya, Avusturya ve Prusya tarafından 1772-1795 yılları arasında paylaşılarak Avrupa haritasından silinmiştir. Bu tarihten sonra Polonya'nın tekrar bir devlet kurması ancak 1. Dünya Savaşı'ndan sonra 1918 yılında mümkün olmuştur. 1939 yılında Nazi Almanyası tarafından işgal edilen ülke, 2. Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra Doğu Bloku ülkelerine katılmış, hatta bu ülkeler arasında kurulan Varşova Paktı 14 Mayıs 1955 tarihinde Polonya'nın başkenti olan Varşova'da imzalanmıştır.

Polonya'da komünist yönetim, 4 Temmuz 1989 tarihinde ülkede yapılan ilk serbest seçimlerde Solidarnosc (Dayanışma) Partisi'nin büyük bir zafer kazanması ile sona ermiştir. 1990 yılında Lech Walesa Cumhurbaşkanı seçilmiş, Varşova Paktı'nın dağılması ve Sovyet ordusunun ülkeden çekilmesi ile Polonya'da Batı ile bütünleşme dönemi açılmıştır. Ülke 1990 yılında NATO'ya, 1 Mayıs 2004 tarihinde ise Avrupa Birliği'ne katılmıştır.

Ülkenin yönetim şekli cumhuriyettir. Yasama görevini üstlenen ve 460 üyeli parlamento ve 100 üyeli senatodan oluşan ikili meclis, 4 yılda bir yapılan seçimle işbaşına gelmektedir.

Polonya'da cumhurbaşkanı 5 yıllık süre için doğrudan seçimle işbaşına gelmektedir.

Ülke 16 idari bölgeden (voyvodalık) oluşmaktadır. Bunlar, Wrocław, Bydgoszcz/Torun, Łódź, Lublin, Gorzów Wielkopolski/Zielona Góra, Kraków, Varşova, Opole, Rzeszów, Białystok, Gdańsk, Katowice, Kielce, Olsztyn, Poznań ve Szczecin'dir. Bu idari bölgeler de 379 ilçe ve 2478 komünden oluşmaktadır.

İdari Birimler:

Ülke 16 idari bölgeden (voyvodalık) oluşmaktadır. Bunlar, Wrocław, Bydgoszcz/Torun, Łódź, Lublin, Gorzów Wielkopolski/Zielona Góra, Kraków, Varşova, Opole, Rzeszów, Białystok, Gdańsk, Katowice, Kielce, Olsztyn, Poznań ve Szczecin'dir. Bu idari bölgeler de 379 ilçe ve 2478 komünden oluşmaktadır.

Ülkenin idaresi, merkezi ve yerel olarak ikiye ayrılmıştır. Merkezi idarenin yapısına Bakanlar Kurulu tarafından yönetilen idare organları girmektedir. Hükümetin voyvodalıktaki temsilcisi voyvodadır.

Voyvodalık, powiat ve gmina'nın yerel idarecileri 4 yılda bir yapılan yerel seçimlerle seçilirler.

- **Gmina (belediye)** Polonya'nın en temel idari birimidir. Kamu işlerini kendi adına ve kendi sorumluluğu altında yürüten bir yapıdır. Gmina'nın görevleri arasında yerel statüye sahip bütün kamusal işler bulunmaktadır. Gmina'nın yürütme organları gmina kurulu ve belediye başkanıdır.
- **Powiat (ilçe)** Powiat, birbirlerine komşu gminaları kapsayabileceği gibi (powiat ziemski) sadece bir şehri de kapsayabilir (powiat statüsündeki kent). Powiat'ın yürütme organları gmina kurulu ve yönetimidir.
- < > Voyvodalık merkezi idareye bağlı bir birimdir. Voyvodalığa voyvoda başkanlık eder.

Voyvoda, Bakanlar Kurulu'nun voyvodalıktaki temsilcisidir. Yerel yönetim birimlerinin çalışmalarını denetlemektedir.

Voyvodalık mareşali, voyvodalığın yerel yönetiminin en üst düzey temsilcisidir. Voyvoda parlamentosu tarafından oy çokluğu ile seçilmektedir. Yönetim Kurulu başkanı olarak voyvodalığın çalışmalarını düzenler, işlerini yönetir ve voyvodalığı dışarıda temsil eder.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Polonya'nın nüfusu 38 milyondur. Bu sayının 23,3 milyonu (% 61,1) şehirlerde, 14,8 milyonu (%38,9) kırsal bölgelerde yaşamaktadır.

Polonya nüfusu etnik özellikleri açısından incelendiğinde, Avrupa'daki en homojen halklardan biridir. Nüfusun %98'inden fazlası Polonya kökenli olup, diğer etnik gruplar ise Alman, Ukraynalı ve Belarus'ludur.

Yüksek işsizlik ve düşük istihdam, Polonya ekonomisinde büyük sorun yaratmaya devam etmektedir. 2000'li yılları arasında en yüksek seviyelerine ulaşan işsizlik genç ve nitelikli işgücünün yurtdışına göçü ile sonuçlanmış olup, resmi rakamlara göre 2 milyonu aşan kişi Batı Avrupa ülkelerine göç etmiştir. Bununla beraber, Polonya'nın AB üyeliği ile birlikte imalat sanayiine yönelik yabancı sermaye yatırımları ve AB fonlarıyla desteklenen kapsamlı alt yapı projeleri beraberinde yüksek büyüme hızları ve yeni istihdam imkânları yaratmıştır. Nitekim 2002 yılında %20 olan işsizlik oranı 2014 yılında % 13'e düşmesi beklenmektedir. Batı Avrupa'daki Polonyalı işgücünde yurda dönüş eğilimi başlamıştır. Özellikle işgücü yoğun hizmet sektöründe artan üretim ve ekonomik büyüme, işgücü piyasasına olumlu katkıda bulunmuştur.

İşsizliğin en fazla, en genç ile en yaşlı işgücü arasında görülmesi, ayrıca, işsiz nüfusun en az nitelikli nüfus olması sorunun çözümünü zorlaştırmaktadır. Ortalama işgücü maliyeti, vergi yükü nedeniyle halen görece yüksektir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Polonya taşkömürü, linyit ve bakır başta olmak üzere önemli maden kaynaklarına sahip bir ülkedir. Polonya'da madencilik ve taş ocakları sanayi üretiminin %4,9'unu oluşturmaktadır. Taşkömürü toplam sanayi satışlarının %2,8'ini ve sanayi istihdamının ise %4,7'sini oluşturmaktadır. Taşkömürü ve linyit rezervleri bakımından dünya sıralamasında 5. konumda bulunan ülkenin 43 milyar ton taş kömürü rezervinin olduğu tahmin edilmektedir. Polonya kömür endüstrisi aşırı kapasiteye sahip olup, devlet yardımlarıyla önemli ölçüde sübvansede edilmiştir. Üretilen kömürün 1/3'ü enerji amacıyla kullanılmaktadır. Madencilik verimliliğini artırmak için yeniden yapılanma gereklidir. Ayrıca, dünyadaki üçüncü büyük bakır madeni Polonya'dadır. Öte yandan, sülfür, çinko, kurşun, gümüş, magnezyum, kaolin, kil, potas ve tuz rezervleri mevcuttur.

Polonya'nın bakır ve gümüş madenleri işleme kompleksi KGHM, Polska Miedz adlı özel firma tarafından işletilmekte olup, dünyanın en büyük dokuzuncu büyük bakır ve üçüncü en büyük gümüş üreticisi konumundadır. Yıllık 533.000 ton bakır, 1 215 ton gümüş üretilmektedir. Üretimin tamamına yakını Asya ülkelerine ihraç edilmektedir.

Madencilik sektörü ithalatında ham petrol, petrol mamulleri, doğal gaz, demir, alüminyum cevheri, azot, gübre, fosfor ve potasyum önem taşımaktadır. İhracatta ise, taşkömürü ve türevleri, bakır, petrol ürünleri, demir ve alaşımları, azot ve gübre, gümüş, alüminyum, tuz ve sodyum bileşikleri öne çıkmaktadır.

Maden ve petrol yataklarının işlenmesi, Çevre Koruma, Doğal Kaynaklar ve Ormancılık Bakanlığı tarafından yürütülen 1994 tarihli Jeolojik ve Madencilik Yasasına göre düzenlenmektedir. Maden çıkarma hakkı altı yıllık süreler için verilir. Üretim süresi ise uzatmaya tabi olmak üzere otuz yıldır.

Polonya Jeoloji Enstitüsü (www.pgi.gov.pl/mineral_resources/), ülkenin tüm maden kaynaklarını ve rezerv miktarlarını izlemekte ve yıllık raporlarla açıklamaktadır.

ENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^b	2018 ^b	2019 ^b	2020 ^b	2021 ^b	2022 ^b
GSYİH								
(Cari Fiyatlar -milyar \$)	477,33	469,32	509,96	571,32	600,82	632,79	665,23	697,85
GSYİH Büyüme								
(Sabit Fiyatlar -%)	3,89	2,64	3,84	3,35	3,01	2,79	2,68	2,57
Kişi Başına Düşen GSYİH								
(Cari Fiyatlar - \$)	12.559	12.361	13.429	15.050	15.835	16.688	17.557	18.436
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	-0,93	-0,58	1,91	2,27	2,54	2,48	2,5	2,5
Nüfus (Milyon)	38,01	37,97	37,97	37,96	37,94	37,92	37,89	37,85
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-2,93	-0,96	-4,96	-6,99	-9,43	-11,01	-13,41	-15,35

Kaynak: IMF, Ekim 2017, a Gerçekleşen, b Tahmin

Ekonomik Yapı

Polonya önemli ölçüdeki yüzölçümü, nüfus ve ekonomik potansiyeli ile orta büyüklükte bir Avrupa ülkesidir. GSYİH'da son yıllardaki artış nedeniyle dünya ekonomisindeki önemi ve payı yükselmektedir. Özelleştirme uygulamaları neticesinde, ülke Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkeleri içerisinde en fazla doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına konu olan ülke durumundadır.

Ülkede, 1989 yılından sonra serbest piyasa ekonomisine geçiş yönünde ekonomik politikalar izlemiştir. Bu dönemde izlenen "Balcerowitz Planı" piyasa ekonomisine geçiş için sistematik bir dönüşümü öngörmüştür. Uygulanan politikalar neticesinde, ilk anda işsizlik ve enflasyon artmış, ancak yıllar itibarıyla düşüş göstermeye başlamıştır. 2002 yılından itibaren hızla iyileşme göstermiştir. GSYİH artışının arkasında özellikle başarılı ihracat performansı yatmaktadır. Zaman içinde iç talebin güçlenmesi, özel tüketim ve sabit yatırımların artması da hızlı büyümenin temel dinamikleri olmuştur.

Ülkede alt yapı yatırımlarının hız kazanması, doğrudan yabancı sermayenin pazara olan ilgisinin kesintisiz devam etmesi ve tüketim harcamalarının mali krizden nispeten daha az etkilenmesi gibi nedenlerden ötürü Polonya, son yıllarda pozitif büyüme gösteren yegane AB üyesi ülke olmuştur. Ekonomik büyümedeki yavaşlama, sabit yatırım miktarındaki azalma ve zayıf dış talebe bağlanmaktadır. 2015 yılında %3,9 GSYİH artış hızı kaydedildi, 2016 yılı için %2,6, 2017 yılı %3,8 büyüme beklenmektedir.

Polonya'nın ekonomisi, dış pazarlarındaki gelişmelere ve dış kaynaklı kredilere ulaşma imkanlarına, iç piyasaya sanayi üretimindeki gelişmelere, tüketici güveninde ve perakende satışlara bağlı olacaktır. Polonya'nın sanayi üretimi, işsizlik veya perakende satışlar gibi göstergeleri aynı zamanda Avrupa pazarında yaşanacak gelişmeler, para birimi Zloti'de aşırı dalgalanmalar ve Polonya Merkez Bankası'nın referans faiz oranını yükseltmesi önümüzdeki dönemin de Polonya ekonomisinde belirleyici olması beklenmektedir.

Ülkede AB fonları kaynaklı alt yapı yatırımlarının devam etmesi, doğrudan yabancı sermayenin Polonya pazarına olan ilgisinin devam etmesi ve tüketim harcamalarının diğer Avrupa ülkelerine göre mali krizden nispeten daha az etkilenmesi gibi nedenlerden ötürü, Polonya ekonomisinin önümüzdeki dönemde de pozitif büyümesi muhtemeldir.

Polonya, Rusya Federasyonu, Ukrayna, Beyaz Rusya ve Azerbaycan gibi eski SSCB ülkeleri ile Çek Cumhuriyeti, Slovakya ve Sırbistan gibi civar ülkeleri hedef pazarlar olarak belirlemiş ve bu ülkelere yönelik resmi ve ticari heyet ziyaretlerini yoğunlaştırmış, benzeri girişimleri Günye Kore, Suudi Arabistan ve Katar gibi Uzak Doğu ve Korfez Ülkelerinden yabancı sermaye yatırımların çekilmesi için de gerçekleştirmiştir.

2016 yılında tarımın GSYİH'daki payı 2,8, sanayinin 41,4 ve hizmetlerin 63,7 olarak gerçekleşmiştir.

Polonya Ekonomisini Etkileyen İç ve Dış Olaylar

Polonya ekonomisini etkileyen en önemli gelişme, 1 Mayıs 2004 tarihinde gerçekleşen AB tam üyeliğidir. Polonya'nın AB'ne katılım öncesi ekonomi politikası, hızlı ekonomik büyüme, işgücü piyasasını canlandırma ve istihdamı artırma ve ülkenin kalkınması için AB fonlarının etkin kullanımı üzerinde odaklanmıştır. Bu hedeflere ulaşılabilmesi açısından, girişimciliğin geliştirilmesi, inovasyon, altyapının iyileştirilmesi, kırsal kalkınma, merkezi otoritenin yerel yapılara devredilmesi, devlet mülkiyetindeki işletmelerin özelleştirilmesi ve yeniden yapılandırılması yöntemleri üzerinde durulmuştur.

AB üyeliği ile birlikte Polonya, AB üyesi ülkelerin ekonomi politikalarının koordine edilmesi çalışmalarına dahil olmuştur. Bu çerçevede, Polonya AB'nin Genel Ekonomi Politikası ilkelerini gözetmek durumunda olduğu gibi, Ecofin (Ekonomik ve Mali İşler) Konseyi'nin detaylı tavsiyelerini uygulamak durumundadır. AB'nin Anayasası niteliğindeki Lizbon Antlaşmasınının 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte, Polonya'nın dış politika alanındaki yetkileri giderek artan ölçüde AB'ne devredilmektedir. Bu itibarla, Polonya AB üyeliği sonrasında Ekonomik Bütünleşme Programı hazırlayarak uygulamaya koymuştur. Söz konusu program, Polonya'nın ekonomik verilerinde AB'nin eski üyelerine göre olan farklılıkların, bir başka ifade ile düşük sermaye birikimi, düşük verimlilikle çalışan tarım sektörünün istihdamdaki payının yüksekliği ve sanayi sektöründeki teknolojik altyapının yenilenmesi ihtiyacından kaynaklanan olumsuzlukların bertaraf edilmesine yöneliktir.

Polonya, AB'ne üyeliğini izleyen dönem içerisinde ekonominin modernizasyonu, yaşam standartlarının yükseltilmesi ve işsizliğin azaltılması bakımından önemli gelişmeler kaydetmiş, makro ekonomik istikrar ile birlikte yüksek büyüme hızları yakalamıştır. Polonya'nın AB tek pazarına entegrasyonu, malların ve sermayenin serbest dolaşımı ve yatırım ortamını iyileştiren diğer reformlar Polonya'ya yüksek miktarlarda AB ve üçüncü ülkeler kaynaklı sermayeyi getirmiştir. Tam üyelik sonrasında Polonya'nın AB ülkeleriyle dış ticareti yaklaşık %70 oranında artmış, benzeri bir eğilim üçüncü ülkeler ile ticarete de görülmüştür. Bu gelişmeler, Polonya'nın iç dinamikleriyle birlikte, tam üyeliği izleyen beş yılda ortalama %5 oranında ekonomik büyüme sağlamıştır. Polonya'nın iç ve dış pazarlarındaki büyüme, yabancı sermaye ile birlikte önemli kapasite artışlarına imkan tanımıştır. Benzer şekilde, AB'nin Ortak Tarım Politikası'nın sağladığı destekler, Polonyalı çiftçilerin gelirlerinin 2000 yılından itibaren % 90 oranında artmasını sağlamıştır. Tam üyelik öncesinde 27 üyeli AB'nin kişi başı ortalama GSYİH'nin % 49'una sahip olan Polonya, bu oranı % 56'ya çıkarmıştır. AB, Polonya'nın bölgesel gelişimini AB'nin eski üyeleri seviyesine getirmek amacıyla AB yapısal fonlarından 2007-2013 bütçe Polonya'ya tahsis edilen kaynak 67 milyar Euro'dur. Ayrıca, 2007-2009 yıllarında öngörülen büyüme hedefinin üzerinde bir büyüme yakalandığından, 2011-2013 dönemi için 633 milyon Euro'luk ek kaynak da tahsis edilmiştir. 2014-2020 AB bütçesi kapsamında yapısal fonlardan yaklaşık 80 milyar Avro tutarında yardım alacaktır.

Tam üyelikle birlikte gümrük engellerinin kaldırılması ertesinde ithalattada yüksek oranlarda artış görülmüştür. Tam üyeliğin ilk yılında büyük ölçüde petrol ve hammadde fiyatlarının etkisiyle enflasyonda hızlı bir artış yaşanmış, ancak enflasyon ilerleyen yıllarda düşüş seyrine girmiştir.

Ekonomik altyapının modern sanayiinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yenilenmesi ihtiyacı da kamu bütçesinde ödeme güçlükleri yaratmıştır. Bu güçlükler büyük ölçüde AB'nin yapısal fonlarından yapılan transferlerle bertaraf edilebilmiştir.

Polonya ekonomisinin serbestleştirilmesi ve dünya pazarlarıyla bütünleşmesi Polonya'yı aynı zamanda dış şoklara daha açık bir hale getirmiştir. Ancak, AB üyeliğinin getirdiği ekonomik istikrar, yabancı yatırımcıların Polonya pazarına olan ilgisinin devam etmesi ve AB fonlarından temin edilen kaynaklar küresel mali kriz ve ekonomik durgunluğun etkilerinin diğer Avrupa ülkelerine göre daha az hissedilmesine imkan sağlamıştır. Polonya, küresel kriz boyunca cari açık, bütçe açığı ve dış borç gibi kriterler bakımından diğer AB üye ülkelere göre daha düşük bir riske ve güçlü bir mali disipline sahip olmuştur.

Doğu Ortaklığı Girişimi:19–20 Mart 2009 tarihlerinde Brüksel'de üye ülkelerin devlet ve hükümet başkanlarının katılımıyla gerçekleştirilen AB Konsey Zirvesi'nde, Polonya ve İsveç tarafından önerilen ve Avrupa Komşuluk Politikası'nın doğu boyutunu geliştirmeyi amaçlayan "Doğu Ortaklığı" (Eastern Partnership) girişimi için onay verilmiştir. Doğu Ortaklığı, **Ukrayna, Gürcistan, Moldova, Ermenistan, Azerbaycan ve Belarus**'u kapsamakta olup, bu ülkeler ile siyasi ortaklık oluşturulması, her bir ülkenin kaydettiği ilerlemeler doğrultusunda, Ortaklık Anlaşması ve serbest ticaret alanına ilişkin müzakerelerin yürütülmesi, vize rejiminin serbestleştirilmesi, AB mevzuatına uyum ve enerji güvenliğinde işbirliğinin artırılması Doğu Ortaklığı'nın öncelikli hedefleri arasında sayılmaktadır. AB'ne üye 27 ülke ile söz konusu 6 ülke devlet ve hükümet başkanlarının her iki yılda bir, dışişleri bakanlarının ise yılda bir biraraya gelmeleri suretiyle bölgesel ve çok taraflı işbirliğinin kurumsal atyapısının tesisi öngörülmektedir. Doğu Ortaklığı girişimi, AB'nin yeni genişleme politikasından çok, AB'nin doğudaki komşularının istikrarı, ekonomik kalkınmaları ve AB ile daha yoğun bir işbirliğine girmelerine yönelik bir girişim olarak kabul edilmekle birlikte, Polonya, bu girişimi özellikle Ukrayna'nın uzun vadede AB'ne katılımı için hazırlık mahiyetinde değerlendirilmektedir. Bu girişim, bölgedeki "Karadeniz Sinerjisi" gibi diğer girişimleri tamamlayıcı mahiyettedir.

Polonya'nın AB Para Birimi Euro'ya Geçişi: Polonya, AB para birimi Euro'ya geçiş için küresel mali kriz öncesinde (Eylül 2008) 2012 yılı hedefini belirlemiş olmakla birlikte, Polonya Merkez Bankası, Maastricht kriterlerinin karşılanması, Polonya para birimi Zloti'nin ERM2 mekanizmasında 2 yıl kalması zorunluluğu ve döviz kuru istikrarsızlıkları gibi nedenlerle ileri bir tarihe ertelenmesi gerekmektedir.

Enerji Güvenliği: Polonya, Avrupa'da en yüksek enerji güvenliğine sahip ülkelerden biri olmakla birlikte, AB'nin yenilenebilir enerjilere yönelik politikası ve karbon salınımıyla ilgili politikaları çerçevesinde enerji kaynaklarını çeşitlendirme yoluna gitmektedir. Enerjisinin % 60'ını kömürden, %23'ünü petrolden ve % 12'sini doğal gazdan sağlayan Polonya, ülkede 2020 yılına kadar nükleer santral inşasına ilişkin olarak Fransa ve ABD ile yoğun bir işbirliğine girmiştir. Doğalgaz ihtiyacının % 65'ini Rusya ve BDT ülkelerinden sağlayan Polonya, doğal gaz tedarikinin çeşitlendirilmesi için gayret etmektedir. Yenilenebilir enerjiye yönelik girişimler ise özel sektör inisiyatifiyle AB üyesi ülkelerle işbirliği halinde yürütülmektedir.

Ülkenin Dış Ticareti

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyar Dolar)

2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016

İhracat	110	139	172	137	157	188	180	204	214	194	196
İthalat	126	164	210	150	174	209	191	206	217	190	189
Hacim	236	303	382	287	331	397	371	410	431	384	385
Denge	-16	-25	-38	-13	-17	-21	-11	-2	-3	4	7

Kaynak: Trademap

Polonya'nın son yıllarda dış ticaretindeki artış, büyük ölçüde uluslararası şirketlerin AB pazarına yönelik üretimlerini Doğu Avrupa'ya kaydırmaları ve artan refah sonucu tüketim harcamalarının artmasıyla açıklanmaktadır. Bununla beraber, dünya pazarlarında yaşanan daralma, dış ticaret üzerindeki baskıyı devam ettirmektedir.

İhracatında Başlıca Ürünler**İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)**

GTİP No.	Ürünler	2014	2015	2016	2015/
					2016
					% Değişim
	Genel Toplam	214.477	194.461	196.455	1
1	8708 Kara taşıtları için aksam, parçaları	10.538	9.935	11.162	12
2	8703 Otomobil, steysin vagonlar, yarı arabaları	6.555	6.492	7.599	17
3	9401 Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	5.520	5.155	5.457	5,9
4	9403 Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	4.234	3.602	3.986	11
5	8528 Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	5.068	5.073	3.982	-22
6	8471 Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	3.424	3.680	3.797	3,2
7	8517 Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	4.804	3.154	2.650	-16
8	8544 İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	2.949	2.572	2.563	-0,4
9	3004 Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	3.172	2.674	2.361	-12
10	2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	4.607	3.251	2.209	-32
11	8408 Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	2.914	2.334	2.133	-8,6
12	8411 Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	1.753	1.800	2.127	18

13	8901 Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	4.062	4.541	2.060	-55
14	4011 Kauçuktan yeni dış lastikler	2.390	2.014	1.974	-2
15	2402 Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	2.310	2.153	1.868	-13
16	8704 Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.976	1.650	1.850	12
17	0207 Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları	1.794	1.797	1.850	3
18	7308 Demir/çelikten inşaat ve aksamı	2.228	1.838	1.837	-0,1
19	8523 Ses ve diğer fenomenleri kaydetmek için disk, bant, katı hal kalıcı depolama aygıtı	745	1.374	1.567	14
20	1806 Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	1.405	1.462	1.552	6,2
21	3926 Plastikten diğer eşya	1.536	1.391	1.508	8,4
22	8409 İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	1.528	1.483	1.479	-0,3
23	1905 Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs. ile boş ilaç kapsülü mühür güllacı vs.	1.153	1.205	1.399	16
24	3923 Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	1.420	1.283	1.318	2,8
25	3304 Güzellik/makyaj ve cilt bakımı için müstahzarları	1.237	1.119	1.284	15
26	7403 Arıtılmış bakır, işlenmemiş bakır alaşımları	2.157	1.670	1.281	-23
27	4016 Vulkanize kauçuktan diğer eşya	1.416	1.279	1.280	0,1
28	8450 Çamaşır yıkama makineleri	1.442	1.280	1.221	-4,6
29	8504 Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	928	1.032	1.174	14
30	7326 Demir/çelikten diğer eşya	1.340	1.196	1.163	-2,7
31	2704 Taşkömürü, linyit ve turbdan elde edilen kok/sömikok, karni kömürü	1.564	1.200	1.134	-5,4
32	8516 Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	1.169	1.080	1.123	3,9
33	4418 Bina, inşaat için marangozluk, doğrama mamulleri	1.153	1.064	1.118	5,1
34	9404 Somyalar, şilte, yatak, yorgan, yastık, puf, diz, ayak örtüleri vb	1.183	1.080	1.058	-2
35	8418 Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	1.264	1.179	1.048	-11
36	0201 Sığır eti (taze/soğutulmuş)	903	1.018	1.009	-0,9
37	3925 Plastikten inşaat malzemesi	1.020	967	996	3
38	8536 Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	1.064	956	955	-0,1
39	9619 Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	1.249	983	954	-2,9
40	8422 Yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. işler için makine, cihaz	1.022	930	951	2,3

Kaynak: Trademap

İthalatında Başlıca Ürünler

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2014	2015	2016	2015/
					2016 % Değişim
	Genel Toplam	216.687	189.696	188.518	-1
1	8703 Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	5.987	5.390	7.233	34
2	2709 Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	17.195	9.855	7.126	-28
3	8708 Kara taşıtları için aksam, parçaları	6.358	5.931	6.720	13
4	3004 Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	4.517	3.893	3.988	2,4
5	8517 Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	3.720	3.738	3.748	0,3
6	8471 Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	3.530	3.526	3.274	-7
7	8542 Elektronik entegre devreler	2.176	2.110	2.416	14
8	8529 Radyo, televizyon, radar cihazları vb cihazların aksam ve parçaları	2.934	2.554	2.394	-6
9	2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2.108	1.815	2.260	24
10	8701 Traktörler	1.799	1.643	1.726	5
11	8523 Ses ve diğer fenomenleri kaydetmek için disk, bant, katı hal kalıcı depolama aygı	1.305	1.564	1.599	2,2
12	8901 Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	3.549	3.961	1.592	-60
13	8704 Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.406	1.390	1.525	9,7
14	7210 Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. Den geniş)	1.892	1.466	1.477	0,8
15	3926 Plastikten diğer eşya	1.499	1.376	1.454	5,7
16	8411 Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	1.231	1.310	1.378	5,2
17	8544 İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	1.449	1.392	1.350	-3
18	0203 Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	1.633	1.339	1.315	-2
19	3920 Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamlar	1.433	1.224	1.293	5,6

20	8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	1.448	1.322	1.259	-5
21	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1.383	1.194	1.223	2,4
22	8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	1.836	1.421	1.202	-15
23	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	1.275	1.205	1.185	-2
24	8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	1.081	1.048	1.179	12
25	7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	1.419	1.103	1.166	5,7
26	7601	İşlenmemiş alüminyum	1.013	1.085	1.105	1,9
27	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	991	1.000	1.100	10
28	8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	1.127	1.070	1.085	1,4
29	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.120	1.020	1.063	4,2
30	3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	953	824	1.051	28
31	7326	Demir/çelikten diğer eşya	1.108	1.007	1.049	4,2
32	0302	Balık (taze/soğutulmuş)	920	820	1.033	26
33	8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. Eşya	1.202	1.015	1.026	1,1
34	8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	1.404	1.322	1.025	-23
35	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	993	1.091	1.014	-7
36	3907	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	1.136	925	953	3
37	3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	1.020	921	925	0,5
38	8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	978	884	923	4,4
39	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	918	884	921	4,2
40	8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	1.124	966	908	-6

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (Milyon Dolar)

Ülkeler	2014	2015	2016	2015/
				2016
% Değişim				
1 Almanya	55.615	52.261	53.034	1,5

2	İngiltere	13.663	13.241	12.980	-2
3	Çek Cumhuriyeti	13.421	12.687	12.750	0,5
4	Fransa	12.018	10.827	10.785	-0,4
5	İtalya	9.753	9.355	9.456	1,1
6	Hollanda	8.882	8.532	8.669	1,6
7	Rusya Federasyonu	9.408	5.707	5.787	1,4
8	İsveç	6.106	5.314	5.651	6,3
9	İspanya	5.270	5.214	5.429	4,1
10	Macaristan	5.653	5.163	5.176	0,2
11	ABD	4.854	4.468	4.810	7,7
12	Slovakya	5.351	4.893	4.732	-3
13	Belçika	4.846	4.186	4.187	0,01
14	Ukrayna	4.210	3.304	3.834	16
15	Romanya	3.331	3.179	3.486	9,7
16	Avusturya	3.620	3.420	3.473	1,5
17	Danimarka	3.349	3.108	3.336	7,3
18	Türkiye	3.130	3.101	3.122	0,7
19	Litvanya	2.964	2.606	2.654	1,9
20	Norveç	3.748	2.731	2.479	-9
21	İsviçre	1.883	1.785	1.932	8,3
22	Çin	2.251	2.017	1.911	-5
23	Finlandiya	1.819	1.463	1.566	7
24	Kanada	1.280	1.239	1.385	12
25	Letonya	2.042	1.559	1.373	-12
26	Beyaz Rusya	2.156	1.333	1.353	1,5
27	Estonya	1.419	1.111	1.080	-3
28	Bulgaristan	933	954	1.059	11
29	Yunanistan	795	828	856	3,5
30	Sırbistan	938	747	838	12
31	Portekiz	800	753	798	5,9
32	Suudi Arabistan	695	632	743	18
33	Slovenya	746	678	729	7,5

34 İrlanda	671	677	713	5,3
35 Hindistan	551	465	669	44
36 BAE	1.128	778	659	-15
37 Hırvatistan	513	594	642	8,1
38 Singapur	841	870	633	-27
39 Japonya	661	572	591	3,4
40 İsrail	484	511	572	12

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (Milyon Dolar)

Ülkeler	2014	2015	2016	2015/ 2016
				% Değişim
1 Almanya	47.027	42.886	43.178	0,7
2 Çin	22.993	22.380	23.448	4,8
3 Rusya Federasyonu	23.406	14.359	11.537	-20
4 İtalya	11.393	9.823	9.616	-2
5 Fransa	8.068	7.057	7.345	4,1
6 Hollanda	8.061	7.168	7.047	-2
7 Çek Cumhuriyeti	7.621	6.362	6.611	3,9
8 ABD	5.387	5.153	5.505	6,8
9 Belçika	5.186	4.585	4.911	7,1
10 İngiltere	5.483	5.052	4.814	-5
11 İspanya	4.287	4.059	4.117	1,4
12 Slovakya	3.967	3.390	3.663	8,1
13 Macaristan	3.378	3.120	3.381	8,4
14 Güney Kore	4.323	3.285	3.342	1,7
15 İsveç	3.915	3.455	3.201	-7
16 Türkiye	2.691	2.861	3.089	8
17 Avusturya	3.840	3.336	3.068	-8
18 Japonya	3.124	2.613	2.868	9,7

19 Danimarka	2.651	2.252	2.120	-6
20 Hindistan	1.696	1.726	2.074	20
21 Norveç	3.033	2.415	2.065	-14
22 Ukrayna	2.288	1.699	2.012	18
23 Romanya	1.700	1.572	1.662	5,8
24 Vietnam	1.288	1.510	1.650	9,3
25 İrlanda	1.548	1.601	1.614	0,8
26 Finlandiya	1.981	1.569	1.478	-6
27 İsviçre	1.761	1.529	1.438	-6
28 Litvanya	1.349	994	1.185	19
29 Tayvan	1.516	1.266	1.141	-10
30 Bangladeş	823	834	1.016	22
31 Brazilya	1.155	1.014	892	-12
32 Beyaz Rusya	851	832	795	-4
33 Tayland	870	729	736	0,9
34 Arjantin	808	647	713	10
35 Singapur	916	1.023	694	-32
36 Slovenya	768	685	648	-5
37 Endonezya	785	673	633	-6
38 Malezya	975	957	627	-34
39 Suudi Arabistan	59	179	604	238
40 Portekiz	654	582	583	0,2

Kaynak: Trademap

TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

Türkiye-Polonya Dış Ticaret Seyri (Milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2000	175	165	339	10

2001	241	168	409	73
2002	343	245	588	98
2003	486	415	901	71
2004	698	996	1.694	-298
2005	830	1.244	2.075	-414
2006	1.060	1.437	2.497	-377
2007	1.436	1.646	3.082	-210
2008	1.587	1.978	3.565	-391
2009	1.321	1.817	3.138	-496
2010	1.504	2.621	4.125	-1.117
2011	1.759	3.496	5.255	-1.737
2012	1.854	3.058	4.912	-1.203
2013	2.059	3.185	5.244	-1.126
2014	2.402	3.082	5.484	-680
2015	2.330	2.978	5.308	-648
2016	2.652	3.244	5.896	-592
2016 (Ocak-Eylül)	1.992	2.346	4.338	-354
2017 (Ocak-Eylül)	2.206	2.366	4.572	-159

Kaynak: TÜİK

Polonya'nın 2004 yılındaki AB üyeliğine kadar 23 Nisan 1974 tarihli Ticaret Anlaşması ve 4 Ekim 1999 tarihli Serbest Ticaret Anlaşması çerçevesinde şekillenen Türkiye-Polonya ticari ilişkileri, bu tarihten itibaren Gümrük Birliği esasına dayanarak yürütülmektedir.

Türkiye ile Polonya arasındaki ticaretin hacmi 2000 yılından itibaren düzenli bir artış göstermiş olup, 2000-2016 yılları arasında Polonya'ya ihracatımız 15 kat, Polonya'dan ithalatımız ise 19 kat büyümüştür. Ancak iki ülke arasındaki ticaret dengesi 2004 yılında ülkenin AB'ye üye olmasından itibaren ülkemiz aleyhine gelişmektedir. Bu durum, büyük ölçüde AB ve diğer gelişmiş ülkeler kaynaklı yabancı sermaye yatırımları sonucu ülkemizin ihtiyacı bulunan mamul ve yarı mamul ürünlerin Polonya'dan tedarik edilmesiyle açıklanabilmektedir.

Türkiye'nin Polonya'ya İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2015/			
		2014	2015	2016	2016
					% Değişim

Genel Toplam		2.402	2.329	2.652	14
1	8703 Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımaya üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar	199	194	268	38
2	8708 Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	102	93	123	32
3	6206 Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler ve gömlek-bluzlar	61	73	107	46
4	6109 Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	61	53	92	73
5	0802 Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	50	121	66	-45
6	8702 10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar	43	30	63	110
7	6106 Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler, gömlek -bluzlar (örme)	55	57	61	7,5
8	6204 Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.	55	32	46	43
9	8704 Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	30	37	45	21
10	8418 Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	44	45	44	-3
11	6104 Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)	38	36	44	20
12	8701 Traktörler	13	7	40	482
13	6006 Diğer örme mensucat	21	31	38	24
14	8450 Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	55	44	38	-13
15	6110 Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	43	50	37	-26
16	7607 Alüminyumdan yaprak ve şeritler (kalınlık <= 0, 2mm)	20	31	36	17
17	8528 Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	123	26	36	40
18	8409 Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	26	28	33	19
19	5407 Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat	36	34	33	-2
20	7113 Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	25	28	33	18
21	4016 Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	19	23	30	30
22	4011 Kauçuktan yeni dış lastikler	31	19	29	50
23	6203 Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (15	23	28	24
24	5702 Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	33	24	27	14
25	8516 Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el	29	27	27	-2

kurutucuları, ütüler						
26	3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	33	28	26	-7
27	7606	Aluminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. geçenler)	25	29	25	-15
28	0805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	16	21	24	14
29	6115	Külotlu çoraplar, taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler (varis çorapları dahil) ve patik çorap	20	18	21	15
30	5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibariye pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak	22	21	20	-7
31	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber	19	17	19	16
32	7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm. veya fazla olanlar)	33	40	19	-52
33	6108	Kadın ve kız çocuk için kombinezon, jüp veya jüpon, slip ve külot, gecelik, pijama, lizöz, bornoz vb.	15	13	19	40
34	0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	13	8	18	128
35	5603	Dokunmamış mensucat (emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş olsun olmasın)	16	16	17	7,9
36	7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	14	12	17	47
37	3921	Plastikten diğer plakalar, levhalar, yapraklar, filmler, folyeler ve şeritler	11	14	17	15
38	7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	7	7	16	141
39	7419	Bakırdan diğer eşya:	0	2	16	584
40	6205	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler	10	17	16	-7

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Polonya'dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2015/			
		2014	2015	2016	2016
		% Değişim			
Genel Toplam		3.082	2.978	3.244	9
1	8703 Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış	370	435	556	28
2	8408 Sıkıştırma ile ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	476	433	455	5,1
3	8708 Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	160	159	256	61

4	8529	Sadece veya esas itibariyle 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parça	43	127	161	28
5	8471	Otomatik bilgi işlem mak. Bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular	51	55	56	2,3
6	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontro	43	49	56	14
7	3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	66	56	53	-5
8	9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	0	18	52	184
9	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	55	55	51	-8
10	8433	Hasat ve harman, çim biçme makinaları ile yumurta ve tarım ürünlerini büyüklüklerine göre ayıran	66	48	48	-0
11	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	60	54	43	-20
12	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	74	62	43	-31
13	1901	Malt hülasesi; un, nişasta ve malt esaslı müstahzarlar	38	48	41	-14
14	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	45	26	37	45
15	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	150	53	36	-32
16	8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	27	30	33	9,4
17	8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar)	31	29	28	-2
18	8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	34	27	27	-2
19	8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	22	12	26	127
20	8212	Usturalar, traş makinaları ve traş bıçakları (şerit halindeki taslaklar dahil)	38	27	26	-2
21	3303	Parfümler ve tuvalet suları	31	26	25	-5
22	3304	Güzellik, makyaj ve cilt bakımı için müstahzarlar	31	25	25	-0
23	4811	Kağıt, karton, selüloz vatka ve selüloz liften tabakalar	28	20	24	23
24	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	30	28	24	-13
25	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	14	15	21	42
26	8901	Yolcu, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzer	0	9	21	129
27	8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	12	15	20	39
28	8422	Bulaşık, şişe vb yıkama ve kurutma makinaları, şişe, kutu çuval vb doldurma, etiketleme makinaları,	32	25	20	-22

29	4802	Sıvanmamış kağıt ve karton ve her boyutta perfore edilmemiş delikli kart ve delikli şerit kağıt	18	15	19	30
30	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	9	16	19	18
31	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	12	12	19	57
32	8482	Her nevi rulmanlar	16	16	18	12
33	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler)	16	17	18	2,8
34	8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb.	8	12	17	41
35	2704	Taşkömürü, linyit ve turbdan elde edilen kok/sömikok, karni kömürü	0	0	16	100
36	3926	Plastikten diğer eşya	11	11	15	36
37	8451	Dokuma ipliklerin, mensucatin yıkanması, temizlenmesi, kurutulması, ütülenmesi, sarılması	9	11	14	29
38	8402	Buhar kazanları, kızgın su kazanları	0	7	14	90
39	8701	Traktörler	44	70	14	-81
40	8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya	13	14	13	-3

Kaynak: Trademap

İki Ülke Arasında Ticaretin Altyapısını Oluşturan Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Türkiye-Polonya İkili İşbirliği Deklarasyonu	14.05.2009
Teknik İşbirliği Anlaşması	12.02.2009
Türkiye-Polonya Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolü	20.06. 2007
Türkiye-Polonya Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolü	13.01.2004
Türkiye-Polonya Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolü	06.11.2001
Gümrük İşbirliği Anlaşması	04.10.1999
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	03.11.1993
Karma Ekonomik Komisyon X. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı	27.01.1993
Polonya Özel Hesaplarının İşleyişine İlişkin Mutabakat Zaptı	28.11.1992
Türkiye-Polonya İş Konseyi	22.08.1991
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	21.08.1991

Kültür İşbirliği Anlaşması	24.10.1990
Sinai Projelerin Yürütülmesine Dair Anlaşma	31.01.1980
Ekonomik ve Teknik İşbirliğinin Geliştirilmesine Dair Anlaşma	31.01.1980
Karayolu Taşımacılığı Anlaşması	09.09.1977/ 19.07.1994

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

Türkiye-Polonya Yatırım İlişkileri

İki ülke arasındaki yatırım faaliyetleri yönünden özel önem taşıyan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması 21 Ağustos 1991 tarihinde imzalanmış olup, 19 Ağustos 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yine karşılıklı yatırımların teşviki bakımından önem taşıyan Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması 4 Kasım 1993 tarihinde Varşova'da imzalanarak 1 Ocak 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ülkede büyük bir bölümü hazır giyim sektöründe olmak üzere yaklaşık olarak 150 Türk firması faaliyet göstermektedir. Bavul ticareti ile başlayan, sonraları ise toptan satışa geçen bu firmaların yine büyük bir bölümü İstanbul Laleli-Merter piyasasından mal getirmekte ve Polonya'daki ithalatçılar olarak da yine kendi firmaları gözükmektedir.

Ayrıca yaş meyve-sebze, helva, kuru meyve ve şekerleme, iplik boyaması ve bilgi teknolojileri alanında halihazırda Varşova, Gdansk ve Lodz şehirlerinde faaliyet göstermekte olan Türk firmaları bulunmaktadır. Restoran ve küçük dönercilik işletmeleri ise Türk firmalarının bir diğer faaliyet alanıdır.

Yukarıda sayılanlar dışında, ev tekstili, kumaş ve döşemelik kumaş, mermer ve doğal taş, gıda, sabun, kablo, ambalaj malzemeleri, kauçuk conta vb. gibi ürünlerin ülkemizden ithalat ve dağıtımını yapmakta olan Türk firmaları mevcuttur.

Diğer taraftan ülkemizde, elektrik-gaz-su, imalat sanayii, inşaat, madencilik ve taşocakçılığı, toptan ve perakende ticaret, ulaştırma, haberleşme ve depolama hizmetleri ile gayrimenkul sektörlerinde faaliyet göstermekte olan toplam 74 adet Polonya menşeli firma faaliyet göstermektedir.

Polonya'da Türk müteahhitleri bugüne kadar toplam 1 milyar 229 milyon dolar tutarında 29 adet proje üstlenmiş bulunmaktadır. Polonya'nın ülkemiz müteahhitlik sektörü için önemli bir potansiyel arz etmesine rağmen, sektördeki zorlu rekabet koşulları, düşük kar marjları ve bürokratik güçlükler gibi nedenlerle kamu ihalelerinden önemli pay alınması mümkün olamamıştır. Ülkemiz kökenli müteahhitlik firmaları, geçmiş dönemde daha çok kendi imkanlarıyla işmerkezleri, toptancı halleri, alış merkezleri, ofis ve konut inşaatlarıyla iştigal etmişlerdir.

Ayrıca ülkemiz firmaları, Polonyalı veya AB firmaları tarafından ihalesi kazanılan altyapı projelerine giderek artan bir şekilde taşeron olarak katılmaktadırlar. Halen birçok ülkemiz firması Polonya'nın çeşitli bölgelerinde atık su, kanalizasyon ve çevre düzenlemesi projelerinde faaliyette bulunmaktadır.

Polonya'nın 2004 yılındaki AB üyeliği sonrasında finans sektöründeki yabancı hakimiyeti de ülkemiz firmaları için Polonya içinden kredi temini ve dolayısıyla yeni iş imkanlarını zorlaştırmıştır.

Diğer taraftan, Polonya kamu ihale prosedürlerinin AB kuralları çerçevesinde serbestleştirilmesi ve basitleştirilmesi, AB fonlarının özellikle altyapı ve çevre projeleri için giderek artan ölçüde Polonya'ya aktarılmasıyla birlikte ülkemiz firmalarının Polonya pazarındaki şansını arttırmaktadır.

Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Patent konusunda müracaatların ibraz edileceği merci Polonya Patent Ofisidir. Yabancı müracaatçılar Polonya Patent Vekilleri tarafından temsil edilmelidir. Kaydedilen patentler, patente müracaat tarihinden itibaren 20 yıl süreyle geçerlidir. Bir kullanım modelinin koruma hakkı süresi beş yıl olup, bir beş yıl daha uzatılmaktadır. Patent veya koruma hakkını muhafaza etmek için yıllık ücretin ödenmesi gerekmektedir.

Ticari markalar, Polonya'da uluslararası sözleşmelere dayanan geniş bir korumayı haizdir. Markanın korunması bakımından arzu edilen bölgenin büyüklüğüne göre markalar yalnızca Polonya'da ya da AB içinde tescil edilebilmektedir.

Polonya'da ticari markaların tescili zorunlu değildir. Ancak, bu durumda üçüncü şahısların aynı markayı kullanmaları, hatta tescil ettirmeleri mümkün olduğundan, Polonya piyasasına yeni giren firmaların markalarını hemen tescil ettirmelerinde fayda görülmektedir. Eğer bir marka önceden üçüncü kişilerce tescil ettirilmişse markanın satın alınması yahut bir lisans anlaşması vasıtasıyla kullanılması imkan dahilindedir. Polonya mevzuatına göre lisans anlaşmasının yazılı olarak yapılması gerekmektedir.

Firmalar tarafından dikkat edilmesi gereken unsur, diğer ülkelerde tescil edilen markaların Polonya'da korunması için Polonya Patent Ofisi'ne kayıt için başvurulması gerektiği hususudur. Yabancı şirketler, işlemlerini, temsil yetkisi verdikleri Polonyalı lisanslı bir patent avukatı aracılığıyla yürütmelidir.

Polonya'daki telif hakları kapsamında ses ve video kayıtları, televizyon ve radyo istasyonları, sanat uygulamaları korunmaktadır. Endüstriyel tasarım ve bilgisayar programı da dahil olmak üzere imalat, teknoloji ve bilim alanlarındaki fikri mülkiyet haklarını koruma altına alınmaktadır.

Dağıtım Kanalları

Yaklaşık 320 milyar dolar civarındaki perakende piyasası ile Polonya, Avrupa Birliği'ne 2004 yılında katılan 10 ülke arasında en büyük pazara sahiptir. Perakende piyasası, ilk modern alışveriş merkezinin açıldığı 1993 yılından bu yana düzenli olarak büyümekte, iç talep de paralel bir şekilde artmaktadır. 2008 yılında ülkede 640 000 metrekare yeni perakende satış alanı hizmete girmiştir. Polonya'da halen 7 Milyon metrekare alışveriş merkezi ve yaklaşık 400 bin mağaza bulunmakta olup, 2010 yılı sonuna kadar tamamlanması beklenen 1 milyon metrekare ilave perakende alışveriş alanı inşa edilmektedir. Böylece her bin kişiye 200 metrekarelik alışveriş merkezi alanı düşecektir.

Alışveriş merkezlerinin % 65'i Polonya'nın en büyük sekiz şehrinde bulunmaktadır. Alışveriş merkezlerinin büyük bölümü uluslararası yabancı sermayeli şirketler tarafından inşa edilmektedir.

Polonya perakende sektörü küresel mali krizden çok fazla etkilenmemiş olmakla birlikte, önemli alışveriş merkezlerinde kiraların genellikle Euro karşılığı olarak belirlenmesi ve Zloti'nin son dönemde önemli ölçüde değer kaybetmesi düşük cirolu perakendecileri güç durumda bırakmıştır.

Polonya'da zincir marketler büyük ölçüde yabancı sermayeye aittir. Perakende piyasasında hakim konumda bulunan bir Polonya zinciri bulunmamakla beraber büyümekte olan bazı Polonyalı şirketler mevcuttur. Polonyalı zincirlerden Ruch, alışveriş merkezlerindeki gazete-dergi köşeleri ve yol kenarlarında büfe formatında olmak üzere 9500 adet birim ile tüm ülke sathına yayılmayı planlamaktadır.

Polonya Ticaret Kanununun genel hükümlerine tabi olan franchising, henüz GSYİH'nin % 5'ini teşkil etmekle birlikte, büyüme potansiyeli göstermektedir. 2008 yılı sonu itibarıyla Polonya'da 500'ün üzerinde franchise sistemi bulunmaktadır. Bunlardan 125'i yabancı olup, Almanya, Fransa ve ABD başta gelen ülkeler arasındadır.

Polonya'da karar alma sürecinin gerek firma gerek devlet düzeyinde çok yavaş işlemesi, sermayenin sınırlılığı nedeniyle siparişlerin miktarının küçük olması, bir acente, distribütör veya şube aracılığıyla çalışılmasını zorunlu kılmaktadır. Polonyalı ithalatçılar acente veya temsilcilikten çok distribütör olarak faaliyette bulunmayı tercih etmektedirler. Distribütörlük anlaşması, tarafların karşılıklı çıkarları doğrultusunda herhangi bir formda yapılabilmektedir. Bu çerçevede seçilecek distribütörlerin, komünist dönemde malların ithalatı ile iştigal eden dış ticaret kuruluşlarının devamı niteliğindeki şirketlerden seçilmesi mümkün olduğu gibi, sanayi ile güçlü bağlantıları bulunan şahıslardan (mesela büyük dış ticaret firmalarının eski çalışanlarından) seçilmesi de imkan dahilindedir. Bununla birlikte, distribütörlerin halen büyük ölçüde yerel düzeyde ve küçük ölçekli olarak faaliyette bulduklarının, ithalatı büyük ölçüde kendilerinin finanse ettiklerinin göz önünde tutulmasında fayda bulunmaktadır.

Polonyalı acente ve distribütörler, yabancı partnerlerinden, giderek artan şekilde, pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinde destek sağlamasını, staj verilmesini ve finansman temin edilmesini beklemektedir. Ayrıca, yeni bir ürünün pazarlama maliyetini yüklediği dikkate alınarak, münhasır distribütörlük verilmesi tavsiye edilmektedir. Satış sonrası hizmet ve ürüne ait garantiler Polonyalı ithalatçıların dikkat ettiği hususlar arasında yer almaktadır. Ticaret fuarları, distribütör bulunması için uygun bir ortam teşkil etmektedir.

Mal ve hizmetlerin uygun bir şekilde fiyatlandırılması Polonya piyasasında kalıcı olunması bakımından kritik öneme sahiptir. Küresel mali kriz sırasında Polonya parası Zlotinin Dolar ve Euro karşısında önemli ölçüde değer kaybetmesi ihraç ürünleri için fiyat tespitini de güçleştirmektedir. Kriz boyunca banka kredilerine erişim güçlüğü Polonyalı ithalatçılar için ödeme güçlüklerine yol açmıştır.

Tüketici Tercihleri

Polonya perakende piyasasında yüksek kalite ve zevke hitap eden mağazalar için halen bir potansiyel bulunmaktadır. Polonya halkının alışveriş merkezlerine gitme ve alışveriş yapma hususunu bir boş zaman geçirme faaliyeti olarak görmeleri nedeniyle, e-ticaret yahut bilgi teknolojilerinden yararlanılması (sanal alışveriş vb.) konularında fazla istekli olmadıkları dile getirilmektedir.

Görsel ve yazılı basın üzerinden reklam verilmesi şirket imajının yerleşmesi açısından önem taşımaktadır. İhtisas yayınları, dergi ve gazetelere verilebilecek reklamlar ürün tanıtımı açısından etkili sonuçlar verebilmektedir.

Polonya'da pazarlama ve reklam stratejisi açısından yerel özelliklerin dikkate alınması önem arz etmektedir. Öncelikle, halkın büyük bölümünün gelir seviyesi Avrupa'nın bir çok ülkesinden daha düşüktür. İkinci olarak, önemli bir tüketici kitlesi oldukça muhafazakardır. Üstelik, büyük şehirler ile kırsal yöreler arasında halen büyük fark mevcuttur. Eski rejim döneminde yetişen orta yaş grubu reklamlara eleştirel ve şüphe ile yaklaşmakta, reklamın bilgi içeriğine daha fazla önem vermektedir.

Din, ordu, hükümet ve polisle ilgili konular Polonya halkının büyük çoğunluğu için halen hassasiyetini korumaktadır. İki markayı karşılaştıran reklamlarda, Polonya halkının, kötülünen markaya yöneldikleri belirtilmekte ve bu tarz reklamdan kaçınılması tavsiye edilmektedir. Özellikle yüksek teknoloji ürünlerinde batılı markalar tercih edilmektedir. Son dönemde, basit ve güvenli bir yaşam biçimini çağrıştıran komünist dönem temalı nostaljik reklamlarla orta yaş kitlelerine ulaşılması yeni bir trend olarak ortaya çıkmıştır.

Polonyalı tüketici kitlesi için fiyat başta gelen unsur olmakla birlikte, ürünün son kullanma tarihi ve kalite güvencesi gibi hususlara dikkat ettikleri, bilhassa televizyon reklamlarından etkilendikleri belirtilmektedir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Polonya mevzuatı, çevrenin korunması amacıyla yönelik olarak ambalajlama ile ilgili bazı gereklilikleri hükme bağlamaktadır.

Genel bir kural olarak, ambalaj sektöründeki imalatçı ve ithalatçılar, çevre kirlenmesini önlemek üzere, ambalaj üretiminde kullanılan girdilerin ve artıkların miktarını sınırlandırmakla mükelleftir. Buna göre, paket için kullanılacak malzeme paketin işlevini yerine getirmesini sağlayacak asgari miktarda olacak, paket çok kullanımlı veya geri dönüştürülebilir şekilde tasarlanacak, en az miktarda tehlikeli madde ihtiva eden malzeme tercih edilecektir.

Paketleme ile ilgili etikette, paketin üretildiği malzemenin tipi, yeniden kullanım yahut geri dönüşüm durumuna ait bilgiler yer alacaktır. Etiketlenmesi gereken ambalajlama ve etiket formatı çeşitli kararlarla hukuki düzenlemeye tabi tutulmuştur. Ambalaj üreticileri, ithalat ve ihracatçıları, ilgili makamlara sunacakları yıllık raporlarında üretilen, ithal veya ihraç edilen paketleme malzemesinin miktarını, yapıldıkları materyalleri belirtmek durumundadır.

Benzer şekilde, ambalajlı ürün satan şirketler, kullanıcılara paketin kendisi ve atığı (geri alınması, toplanması, yeniden kazanılması, dönüştürülmesi, atılması vb.) konusunda bilgi sağlamak zorundadır. 2 000 metrekareden büyük satış alanına sahip perakendeciler, maliyeti kendilerine ait olmak üzere sattıkları malların ambalaj atıklarını toplamakla yükümlüdür.

Tekrar kullanımı öngörülen atıklar arasında, havalandırma, soğutma ve dondurma cihazları, ısı pompaları ve piller bulunmaktadır.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Polonya, Avrupa kıtasındaki merkezi konumu ve AB'nin Doğu sınırında yer alması nedeniyle önemli ticaret güzergahlarına sahiptir. Baltık kıyısındaki Szczecin-?winouj?cie, Gdynia and Gda?sk limanları Orta Avrupa'nın kuzey denizlerine açılımını sağlamaktadır.

Polonya'nın AB üyeliğinden sonra ülkenin ulaştırma altyapısının AB ulaştırma sistemine entegrasyonu ve kentsel alt yapının (oto yol, hava limanları, tren yolu, liman ve kentsel dönüşüm) geliştirilmesine yönelik çok sayıda proje hazırlanmakta ve bu projeler için ihale süreci başlatılmaktadır. Söz konusu proje bedellerinin % 45'i AB fonlarından, kalan bölümü ise kamu-özel sektör ortaklığı ile finanse edilmektedir. Bu projelerin 2012 yılında gerçekleştirilecek Avrupa Futbol Şampiyonası projeleri ile de bağlantısı kurulmaktadır. AB, 2007-2013 bütçesinden bu husus için hibe olarak 19,5 Milyar Euro kaynak tahsis edilmiştir. Bu kaynağın yaklaşık 7 Milyar Eurosu kara yollarına, 5 Milyar Eurosu da demir yollarına tahsis edilmiştir.

Polonya'nın en büyük uluslararası hava limanı Varşova Frederic Chopin Hava Limanı olup, 60'ın üzerinde ülke ile doğrudan uçuş bağlantısı bulunmaktadır. Kraków, Gda?sk, Katowice, Pozna?, Wroc?aw, Szczecin ve ?ód? şehirleri de uluslararası hava limanlarına sahip olup, önemli modernizasyon çalışmaları yürütülmekte veya planlanmaktadır. Varşova yakınlarındaki Modlin askeri havalanının modernize edilip kısa süre içerisinde uluslararası charter seferlerine açılması planlanmaktadır.

Polonya'nın, 423.997 kilometrelik bir karayolu altyapısı bulunmaktadır. Karayollarının 763 kilometresi otoyol, 662 kilometresi ekspres yollardan oluşmaktadır. Bununla birlikte, Polonya'nın karayolu sistemi Doğu Avrupa ülkeleri içerisinde en kötü durumdakiler arasındadır. Polonya'nın AB'nin otoyolu sistemi ile bağlantısının kurulması için 6 büyük proje bulunmakta bu çerçevede 2007-2013 yılları arasında 2.085 kilometre otoyol ve 5.466 kilometre ekspres yol inşa edilmesi planlanmaktadır. Polonya Hükümeti, 2005 yılında ülke içi ulaştırma altyapı yatırımlarına

dair bir kanunu kabul etmiş ve Milli Karayolu Fonu teşkil edilmiştir. Bahsekonu Fon, ulaştırma altyapısı için, AB mali kaynaklarına ek olarak, benzinden alınan vergiler ve diğer harçlar vb. ek mali kaynakları temin etmekle görevlendirilmiştir.

Polonya'da toplam demiryolu uzunluğu 23.420 kilometredir. AB'nin Rusya Federasyonu ve BDT ülkeleriyle demiryolu bağlantısı Polonya üzerinden gerçekleştirilmektedir. Polonya Devlet Demiryollarının (PKP) ekspres yolcu eğilimleri, yüksek kaliteli hizmet sunmakta olup, Viyana, Prag, Berlin gibi komşu ülke şehirlerine ve Katowice ve Krakov gibi iç merkezlere de ulaşım sağlamaktadır. Ancak genel olarak ülkenin demiryolu ağı da modernizasyona ihtiyaç göstermektedir. Ülkede ulaşım hizmetlerini devlet tekelinden kurtarma yönünde AB baskısı olmakla beraber, hükümet, demiryollarını stratejik önemi haiz sektörler arasında değerlendirerek bu alanda özelleştirmeye dikkatli yaklaşmıştır. Bu alanda uzun vadede ciddi yabancı yatırım gerçekleşmesi beklenmektedir.

Ülkedeki en büyük limanları Gdansk, Swinovjskie ve Gdynia limanlarıdır. Gdansk limanından yıllık 21 milyon ton yük elleçlenmektedir. Polonya 118 gemilik ve 1.929 bin gross tonluk bir ticari filoya sahiptir.

Karayolu ve havayolu taşımacılığı görece olarak artarken, demiryolu ve deniz taşımacılığının toplam taşımacılık içerisindeki payı azalmıştır. Taşımacılık sektörlerinin yük itibarıyla toplam içerisindeki payları şu şekildedir:

- Kara yolu taşımacılığı : % 79,0
- Demiryolu taşımacılığı : % 14,7
- Hava taşımacılığı : % 3,4
- Deniz taşımacılığı : % 2,9

Taşımacılık Maliyetleri

Türkiye-Polonya arasındaki karayolu taşımacılık maliyetleri TIR başına ortalama 2000 ile 3200 Avro arasında değişmektedir.

Kamu İhaleleri

Polonyada açılan müteahhitlik hizmetleri ile ilgili, bedeli 5.278.000 Euro'nun üzerinde olan ihaleler diğer AB ülkeleri gibi TED (Tenders Electronic Daily-<http://ted.europa.eu>)'de yayınlanmaktadır.

Bedeli 60.000 ila 5.278.000 Euro arasındaki ihaleler Kamu İhale Bülteninde Polonya dilinde yayınlanmaktadır.

Bedeli 6.000 ila 60.000 Euro olan ihalelerin duyuruları ise, Kamu İhale Portalında (www.portal.uzp.gov.pl) yine Polonya dilinde yayınlanmaktadır. Süresi genelde 7-14 gün arasında değişen bu ihalelerin takibi için portalın günlük olarak izlenmesigerekmektedir.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Polonyalı şirketlerle yapılacak iş görüşmelerinde randevu saatine dikkat edilmesi, görüşmelere resmi giysi ile gidilmesi, kartvizit bulundurulması yararlı olmaktadır. Ancak, Polonyalı muhatapların genelde ilk görüşmede herhangi bir reaksiyon vermedikleri, uzun iç istişarelerden sonra hareket ettikleri görülmektedir.

Ülkemiz firmalarıyla ilk defa çalışan Polonya firmaları genellikle küçük sevkiyatlarla başlamakta, ancak ürün ve ihracatçılarımıza güvenin oluşmasıyla birlikte daha büyük hacimlerle çalışabilmektedirler.

İş Görüşmesi Yaparken

- Her toplantıdan önce kartvizitlerinizi yanınızda hazır bir şekilde bulundurunuz. Bir işadamı ile ilk defa karşılaşıyorsanız kartvizit değişimi için en uygun zamandır. Kartvizitlerinizdeki yazı dilini tercüme ettirmenize gerek yoktur. İngilizce yazılmış kartvizitleriniz bu ülkede kabul görecektir.
- Toplantı odasına girdiğinizde, oturacağınız yerin gösterilmesini bekleyiniz. Eğer toplantı odasında tanımadığınız kişiler var ise, tanışmak için üçüncü bir kişinin yardımını bekleyiniz.
- Polonyalı görüşmeciler çekingen ve sessiz bir yapıdadırlar. Görüşmeler esnasında sessiz duraklamalar olursa şaşırılmamalıdır. Sessizliği doldurmak için gereksiz konuşmalar yapılmasına gerek yoktur.
- Görüşmeci grup bireylerden oluşmaktadır. Eğer onların güvenini kazanırsanız, işinizi daha iyi yürütme imkanını yaratabilirsiniz. Ayrıca şirket atmosferini çok iyi değerlendirip, kendi tarafınızdan ne tür tavizleri verebileceğinizi belirtmeniz de fayda vardır.
- Tanıtım malzemeleriniz veya broşürünüzün dili karşı tarafın isteği doğrultusunda İngilizce veya Almanca olarak hazırlanabilir. Bugünlerde en güzel tanıtım araçları arasında görsel malzemeler yer almaktadır. Herhangi bir şekilde problemle karşılaşmamak için tanıtım malzemenizi kendinizin hazırlamasında fayda vardır.
- Eğer mümkün olabilirse, şirketinizin bir grup tarafından temsil edilmesini sağlayınız. Tercihen ekip içerisinde hem erkek, hem de kadın bulunmasına çalışınız. Ayrıca en azından bir kişinin orta yaşlı olmasında fayda vardır.
- Her tür toplantı kısa bir konuşma ile başlar. Bu tür bir konuşma stili herkesin rahatlamasını ve görüşen kişiler arasında ilk yargıların oluşmasını sağlar.
- Polonya'da sabretmesini öğrenmelisiniz. Karar verme süreci diğer ülkelere göre biraz daha yavaş gerçekleşebilir. Bir işi bitirmeden önce defalarca toplantı yapmanız gerekebilir.
- Zamanında olma konusuna çok dikkat ediniz. Geç kalmanız güvenilir olduğunuz anlamına gelip, sizin hakkınızda olumsuz düşüncelerin oluşmasına neden olabilir. Eğer zamanında olamayacaksanız, geleceğinizin sebeplerini karşı tarafa mutlaka bir mesaj çekip veya telefonla bildirmeniz gerekmektedir.
- Bir Polonyalının evine resmi olmayan bir şekilde davet aldıysanız, belirlenen saatten 15 dakika kadar daha geç gitmeniz tavsiye edilmektedir. Bu ev sahibinize daha iyi hazırlanma fırsatı yaratacaktır. Ancak hiçbir koşulda 30 dakikadan daha fazla geç kalmayınız. Görüşmeler 4-5 gün öncesinden ayarlanmalıdır. Toplantı yapılmadan birkaç gün önce de görüşmelerin tekrar onaylanmasında fayda vardır.
- Pazar günleri toplantı ile ilgili herhangi bir düzenleme yapılmamasında fayda vardır, Polonyalılar bu günü çalışmaktan uzak bir şekilde aileleri ile birlikte geçirmeyi arzu etmektedirler.
- Çalışma saatleri dışında Polonyalı muhatabınızı aramaktan kaçınınız. Eğer bir şeye ihtiyacınız varsa mesaj çekip, isteklerinizi bildirebilirsiniz. Uygun olduğunda size geri dönüş yapılacaktır.
- Birçok Polonyalı tatillerini Şubat, Haziran veya Temmuz aylarında yapmaktadır. Randevularınızı ayarlarken bu durumu dikkate almanızda yarar vardır.
- Resmi çalışma zamanları Pazartesi-Cuma günleri 8:00-16:00 saatleri arasındadır. Öğle yemeği için resmi bir tatil öngörülmemiştir. Toplantı için en uygun zaman sabah 10:00 ve öğleden sonra ise saat 14:30-16:00 arasındadır.
- Mağazalar sabah saat 9:00'dan akşam 18:00'e kadar Pazartesi-Cumartesi günlerinde açık kalmaktadır. Büyük mağazalar ise 8:00-21:00 arasında haftanın her günü açıktır.

İş Kıyafeti

- Küçük ve orta ölçekli şirketler (bankalar ve danışmanlık şirketleri hariç), yöneticiler günlük kıyafetleri giymektedir. Sade kıyafetler, pamuk pantolon veya kot pantolon, kaliteli gömlekler, kazak veya ceket giyilmektedir.

- Bu ülkede iyi ancak muhafazakar kıyafetleri giymenizde fayda vardır.
- Polonya'daki iş kültürü zenginliğin belirtisi olabilecek gösterişli kıyafetler için uygun değildir. Polonyalı ortaklarınız için elbiselerinizin temiz, iyi ütülenmiş ve iyi durumda olması yeterli olacaktır.
- Büyük şirketlerde sade kıyafetler, fazla renkli olmayan kravatlar kabul görmektedir. Parlak renkli kıyafetler pek makbul değildir.
- Kadınlar da oldukça uyumlu ve fazla gösterişli olmayan takım kıyafetler ve elbiseler giymelidir. Parlak renklerden kaçınılmalıdır. En fazla tercih edilen renkler siyah, gri, kahverengi, bej ve lacivettir.
- Eşarp veya bir kravat kişisel stilinizi ifade etmesi açısından kabul görmektedir. T-shirt, eşofman, şort ve koşu ayakkabıları 30 derece sıcaklıkta bile kabul görmemektedir.
- Parfüm ve tıraş sonrası kullanılan losyonlar tutumlu bir şekilde kullanılmalıdır. Erkekler resmi olaylarda takım elbise giymeli ve kravat takmalıdır.
- Mücevher takılacağı zaman, çok şık ancak sade olmasına özen gösterilmelidir.

Karşılıklı Konuşma

Genel Hatlar

- Konuşmalarınız esnasında karşı tarafla göz kontağını sürdürmeniz olumlu bir davranış olacaktır. Kendiniz gibi olmaya gayret ediniz, farklı biri gibi görünmek için çaba sarf etmenize gerek yoktur.
- Polonyalılar vücut diline çok fazla duyarlıdırlar. Bu yüzden gülümsemek için çaba sarf etmeniz gerekecektir.
- Polonyalı iş adamı halkın yaşamı, aile ve kariyeri konularında tartışmalara girmekten hoşlanmaktadır. İlginç bir tartışmayı yürütürken, "what", "why" ile başlayan sonu açık olan sorular sormaya çalışınız. Eğer karşı taraf size bir şey söylerse, ne söylediği ile ilgilendiğinizi karşı tarafa göstermeniz fayda vardır. En iyi konuşma konusu ise tarafsız olabilecek konuşma konularıdır. Örneğin hava durumu, Polonya seyahatiniz ve kendi ülkeniz ile ilgili olan ilginç konular ve kısa vadeli planlarınızdan bahsedebilirsiniz.
- İlk ilişkinizin başlamasından sonra, Polonyalı ortağınız size kişisel bir yaklaşım sergilemek isteyecektir. İş görüşmeleri bittikten sonra anlamlı bir konuşma stili memnuniyetle karşılanacaktır.
- Kompliman yapılması hoş karşılanmaktadır. Ancak tabii ki bunun derecesini fazla abartmamakta fayda vardır.
- İş ortağınızla ne kadar fazla sohbet ederseniz, size daha fazla yaklaşacaktır.
- Elleriniz cebinizde iken konuşmayınız. Ayak bileğiniz bacağınızın üstüne gelecek şekilde oturmayınız.
- Diğer konuklar ve iş arkadaşlarınız hakkında dedikodu yapmaktan kaçınınız.
- Eğer bir sorunla karşılaşırsanız karşı taraftan destek isteyebilirsiniz.
- Açık ve doğrudan ilişki sürdüreceğiniz bir yapı sergilemeniz fayda vardır.
- Eğer bir grup içerisindeyseniz, özel konulara girmemeye özen göstermelisiniz.
- Ayrıca diğer kişilerin yaptığı tartışmaların içerisine girmek için çaba sarf edebilirsiniz.

Hoş karşılanan konuşmalar

- Kendi ülkeniz veya şehriniz ile ilgili konular,
- İş deneyiminiz,
- Hobileriniz,
- Sanat,

Kaçınılması gereken konular

- Politika,
- Para,

İlk İsim ve Unvan

- Polonya'daki isim formu diğer Avrupa ülkeleri ile aynıdır. İlk görüşmelerinizde temel saygınlık belirten ifadelerin kullanılması önerilmektedir. Mr. Mrs. ve Miss gibi kelimelerden sonra ilk ismi veya soyadı söylenir. İkinci veya üçüncü toplantıdan sonra, genellikle ilk ismi ile çağrılma olayı hoş karşılanmaktadır. Eğer böyle gerçekleşmezse de fazlaca endişelenmeyin.

- Bazı insanlar unvanlarını rutin bir şekilde kullanmaya çok alıştırlar.
- Polonyalı yöneticilere hitap edildiğinde profesyonel unvanlarını kullanmanıza gerek yoktur.

Hediye Verme

- Polonya iş kültürüne göre hediye verme olayı ilişkinin başlangıç aşamasında gerçekleştirilir.
- Eğer ilk defa görüşülüyorsa anlaşmanın neticesinde hediye değişimi daha uygun olabilir.
- İlk defa hediye verdiğinizde yanlış anlaşılmanızı önlemek amacı ile çok dikkatli davranmanız gerekebilir.
- Eğer bazıları sizi akşam yemeğine eve davet ederse, bir şişe şarap, bir buket çiçek gibi küçük hediyeler götürebilirsiniz. Ayrıca ev sahibine veya sahibesine davetleri için teşekkür notu göndermeyi ihmal etmeyiniz.
- En iyi hediye seçenekleri arasında kültürünüzü yansıtan ve özelliği olan hediyeler verilebilir.
- Ayrıca kaliteli çikolata veya ülkenizi tanıtıcı yayınlardan da götürebilirsiniz.
- Aşırı derecede pahalı olabilecek hediyeler götürmemeye çalışınız. Örneğin hediye tutarı 250 \$'ı geçmemelidir.

Sosyal Aktivite

- Eğer iş yapacağınız kişileri çok iyi tanımak istiyorsanız, onları bir fincan kahve içmek ve yanında kek yemek üzere bir yere veya akşam yemeği için bir lokantaya davet edebilirsiniz.
- Sabah kahvaltıları iş görüşmeleri için pek uygun düşmemektedir. Davetlerinizi bir veya iki kişi ile sınırlandırmanızda fayda vardır. Daha fazla kişiyi yemeğe davet ederseniz aynı anda herkesi idare etmeniz güç olabilir. Ayrıca iş ortağınız iş konusunu gündeme getirmedeği sürece siz iş konusunu gündeme getirmemeye özen gösteriniz.
- Gitmeyi planladığınız lokantada birkaç gün öncesinden rezervasyon yapmayı ihmal etmeyiniz. Size hangi tür yemekleri veya mutfakı tercih ettiğiniz sorulabilir. Ayrıca davet ettiğiniz kişilerin hangi lokantayı tercih ettikleri konusunda yardım alabilirsiniz.
- Öğle yemeği genellikle 12:00-13:00 arasında alınmaktadır. İki ana yemeğin servis edildiği akşam yemeği ise saat 17:00'den sonra alınmaktadır.
- Polonya yemeğinin çeşitleri arasında en önemli yeri "pierogi" denilen bir yemek almaktadır. Hamur parçaları, sebze, meyve veya peynir ile doldurularak hazırlanmaktadır.
- Diğer önemli bir yemek ise "bigos" adı verilen yemektir. Lahana, et, mantar, otlar ve çeşitli baharatlardan yapılmaktadır.
- "Golabki" denilen yemek ise lahana sarmasıdır.

- Genç yöneticiler arasında "barlarda" buluşmak çok yaygındır. Buralarda en fazla içilen içki ise bira olup, garsonlar kendileri servis yaptığından sizin bardan içki ismarlamanıza gerek yoktur.
- Lokantalarda diğer kafe ve barlarda bahşiş tavsiye edilmekle birlikte, mutlaka gerekli değildir. Eğer fatura servisi içermiyorsa, % 10 civarında bir bahşiş yeterli olacaktır.
- Polonya evinde resmi bir davet aldıysanız, verilen zamandan 15 dakika kadar daha geç gitmeniz tavsiye edilmektedir. Bu süre ev sahibinizin daha iyi hazırlanmasına yardımcı olacaktır. Ancak 30 dakikadan daha fazla geç kalmamanız önerilmektedir.
- Ayrıca evde verilen bir akşam yemeğine davete gidiyorsanız, küçük bir hediye götürmeniz de fayda vardır. Bu bir şişe şarap veya ev sahibesi için bir buket çiçek olabilir. Ayrıca sizi davet ettiği için ev sahibine veya sahibesine el yazısı ile yazılmış teşekkür notu göndermeyi de ihmal etmeyiniz.
- Oturacağınız yerin belirtilmesini bekleyiniz ve ev sahibi yemeğe başlamadan siz başlamayınız.
- Yemekten önce veya sonra kadeh kaldırılması alışkanlığı vardır. Siz kadeh kaldırılıyorsa göz kontağı kurmanızda fayda vardır. Ev sahibiniz masadaki herkese kadeh kaldırma işini bitirmeden içkinizden içmeyiniz. Eğer kadeh kaldırma işlemi sırasında ev sahibiniz ayağa kalkarsa siz de ayağa kalkmalısınız. Polonya'da yaygın kadeh kaldırma sözü 'na zdrowie!'dir.
- Yemek sırasında ellerinizi masanın üzerinde tutunuz. Yemeği bitirdikten sonra bıçak ve çatalı tabağın sağ tarafında paralel duracak şekilde bırakınız. Çatal ve bıçağı tabağınızın içinde çapraz bir durumda bırakmanız yemeği bitirdiğiniz anlamına gelmektedir.

Halk Davranışı

- Polonya kültürü 1000 yıllık karışık bir tarihe sahiptir. Ulusal kültürleri Latin ve Bizans kültürlerinden oluşmaktadır. Polonyalılar diğer ülkelerde gerçekleşen sanat olaylarını takip edebilmek amacı ile dışarıdan gelen sanatçılara karşı daima dost olmuşlardır. 19. ve 20. yüzyılda Polonyalılar kültürel gelişmelerinde ekonomik ve politik aktiviteleri ön plana almışlardır. Yüzyıllar boyunca kültürlerle ilgili diyaloglar ve yorumlamalar Polonya geleneğinin bir özelliği olmuştur. Geleneklerinde, davranışlarında ve giyim tarzlarında Batı ve Doğunun etkilerini görmek mümkündür. Polonya mutfağı ve sosyal gelenekler de çok çeşitliliğin yaşandığı diğer eğilimlerdir.
- Polonya şehirleri Avrupa stilini yansıtmaktadır. Polonya'nın doğusundaki bölgelerde batı mimarisinin etkilerini bulabilirsiniz.
- Polonyaca'daki birçok temel cümleyi bilmeniz de fayda vardır. Bunlar içerisinde merhaba [dzien dobry], Allahaismarladık [do widzenia], affedersiniz [przepraszam] ve teşekkür ederim [dziękuję]. Bu tür hareketlerin çok hoş karşılanacaktır.
- Kendiniz olmaya, his ve duygularınızı saklamamaya özen gösteriniz. Her şeyi kolayca halletme tavrınız ve açık yürekliliğiniz hoş karşılanacak davranış biçimleridir.
- Konuşmalar sırasında göz kontağını sağlayınız. Bu tür hareketler karşı taraf ile güven duygusunun gelişmesine yardımcı olabilecek hareketler olacaktır.
- Eğer bir grup içerisindeyseniz ve özel konuşmaları yürütüyorsanız, diğer kişileri de tartışma ortamı içerisine çekmeniz iyi bir davranış olacaktır.
- Standart selamlama şekli el sıkışması ile başlar. Ayrıca ayrılırken de el sıkışılmasında fayda vardır. Öpme ve kucaklama çok yakın arkadaşlığınız yoksa hoş karşılanmamaktadır.
- Eğer bir grup ile tanışırılıyorsanız, sizi üçüncü bir kişinin tanıştırmasını bekleyiniz. Yaşlı olan kişilere karşı özel bir ilgi gösteriniz. Örneğin toplu taşıma aracı kalabalık ise genç olan kişilerin yaşlı olan kişilere yer vermesi beklenmektedir.

- Eğer bir kiliseye giderseniz, sessiz olmanız ve varsa şapkanızın çıkarılması gerekmektedir.
- Yerlere çöp atmayınız
- Pazarları fiziksel bir aktivitede bulunmayınız. Polonya'nın % 90'nına yakın bir kısmı Katolik olduğu için dinlenme günü olarak Pazar gününün özel bir önemi vardır.

Para Kullanımı

Polonya mevzuatına göre, toplamı 15 000 Euro'yu aşmayan yabancı veya yerli paranın ülkeden çıkarılması serbesttir. 15 000 Euro'nun üzerindeki meblağın ihracatı ise, Merkez Bankası tarafından verilen izne tabidir. Bankalar aracılığıyla döviz transferi 48 saatten önce yapılabilmektedir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Polonya diplomatik pasaport (kırmızı), üst düzey memurlar için düzenlenen hususi pasaport (yeşil) ve hizmet pasaportu (gri) hamili vatandaşlarımıza vize uygulamamaktadır. Umuma mahsus pasaport (lacivert) sahipleri için ise Türkiye'den Polonya'ya seyahatlerde vize alma zorunluluğu bulunmaktadır.

Dört tür vize verilmektedir. A Türü Havalimanı Şengen Vizesi, Polonya Havaalanlarından birinde uçak aktarması yapacaklar için geçerli olup, Türk vatandaşları bu tür vizeden muaftır.

B Türü Transit Şengen Vizesi'nde ülkede kalış süresi en fazla 5 gün olup, bu vize için başvuru yapılırken gidilecek ülkenin vizesinin gösterilmesi gerekmektedir. Bu tür vizenin ücreti 130 TL'dir.

C Türü Kısa Süreli İkamet Şengen Vizesi, vize geçerlilik süresi dahilinde bir veya sayısız giriş yapmak suretiyle ve ilk giriş tarihi itibarıyla 6 ay içinde kullanılmak üzere toplamda en fazla 90 gün kalış hakkı vermektedir. Bu tür vizenin ücreti 130 TL'dir.

D Türü Uzun Süreli İkamet Polonya Vizesi ise vize geçerlilik süresi dahilinde Polonya'ya bir veya sayısız giriş yapmak suretiyle ve vize geçerlilik süresi itibarıyla 12 ay içinde kullanılmak üzere toplamda en fazla 365 gün kalış hakkı vermektedir. Bu tür vizenin ücreti de 130 TL'dir.

Vize konusunda detaylı bilgilere Polonya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği'nin <http://www.ankara.polemb.net/index.php?> adresli web sitesinden temin etmek mümkündür.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Polonya'da resmi kuruluşlarda mesai saatleri, hafta içi her gün (bazı yerlerde cumartesi de dahil) sabah 08.00'den akşam 16.00'ya kadardır. Sanayi işletmelerin büyük bölümünde ilki 06.00-14.00 saatleri arası ve ikincisi ise 14.00-22.00 saatleri arası olmak üzere çift vardiyalı sistem uygulanmaktadır. Ülkede öğle yemeği arası bulunmamaktadır. Ancak, iş görüşmesi amaçlı öğle yemekleri gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Resmi tatiller

Resmi Tatil Günleri	Tatilin Nedeni
1 Ocak	Yılbaşı Günü
6 Ocak	Katolik Yortusu
8-9 Nisan	Paskalya
1 Mayıs	İşçi Bayramı
3 Mayıs	Anayasa Tatili

7 Haziran	Katolik Yortusu
15 Ağustos	MeryemAna'nın Cennete alınması
1 Kasım	Azizler Bayramı
11 Kasım	Bağımsızlık Günü
25-26 Aralık	Noel Bayramı

Kullanılan Lisan

Ülkenin resmi dili Lehçe'dir. Büyük kentlerde İngilizce ile iletişim kurmak giderek yaygın hale gelmektedir. Ancak, halk ile Rusça ve Almanca olarak iletişim kurmak daha kolaydır.

Ulaşım

Türk Hava Yolları (THY) ve Polonya Havayolları (LOT) tarafından haftanın her günü İstanbul-Varşova arasında seferler düzenlenmektedir.

Ülke içi ulaşımda en yaygın olarak kullanılan araç trendir. Otobüslere göre daha ucuz ve hızlı olan trenler, çok yaygın bir istasyon ağına da sahiptir.

İklim

Ülkede değişik hava akımlarının mevcut olması, havanın çok sık değişmesine sebep olmakta ve mevsimlerin süresi üzerinde de etkili olmaktadır. Soğuk kutup ve okyanus, ayrıca ılık astropik hava kütlelerinin etkisine açık olan Polonya'da okyanus iklimi ve karasal iklim arasında geçiş niteliği taşıyan bir iklim hüküm sürmektedir.

Polonya iklimi, göreceli olarak soğuk kış ve ılık yaz mevsimleri şeklinde tanımlanabilir. Mevsimler arasında yumuşak geçiş görülmektedir. Yıllık ortalama sıcaklık güneybatı düzlüklerinde 8° C, daha soğuk olan kuzeydoğu bölgesinde ise 6° C'dir. Ülke genelinde yıllık ortalama yağış miktarı 600 mm'yi bulmaktadır.